ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α΄.) Πατριαρχική Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις.

Β΄.) † Πριγκηποννήσων Δωροθέου : «Τί εἴμεθα ;»

Γ΄.) † Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντίνου : «Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός».

Δ΄.) † Μιλήτου Αἰμιλιανοῦ, Ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου : «Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι κατὰ τοὺς κώδικας τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Ἀρχειοφυλακίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».

Ε΄.) † Μελόης Αἰμιλιανοῦ, Μον. Ἀντιπροσώπου τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου παρὰ τῷ Π. Σ. Ε. : «Ἡ ἐπιείκεια τῶν Πατέρων ἐν τῇ ἐξομολογήσει».

Στ΄.) † Δευτερεύοντος Εὐαγγ. Γαλάνη : «Στροφὴ πρὸς τὸ Μυστήριον».

Ζ΄.) † Μιλήτου Αἰμιλιανοῦ, Ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου : «Περιγραφικὸς Κατάλογος τῶν Χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης

ΕΤΟΣ ΛΕ΄ — 1960 — ΤΕΥΧΟΣ Δ΄
ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1960

τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου· Τόμος Γ΄.
Τμῆμα Χειρογράφων Ἱ. Θ. Σχολῆς Χάλκης.
Η΄.) † Δ. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου, Καθηγητοῦ: «Τὸ «πορευθέντες» τοῦ Κυρίου καὶ ἡ Θεολογία». Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θ. Λειτουργίαν, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, τῇ 30ῇ Νοεμβρίου 1960.
Θ΄.) Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.
Ι΄.) Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Δρος Ὄθ. Ντιμπέλιους εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.
ΙΑ΄.) Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πατριάρχου Μόσχας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.
ΙΒ΄.) Ἡ ἑορτὴ τῆς Δημοκρατίας.
ΙΓ΄.) Χρονικά.
ΙΔ΄.) Βιβλιοκρισίαι.
ΙΕ΄.) Βιβλιολογία.
Ιστ΄.) Πίναξ περιεχομένων ΛΕ΄. τόμου.

† ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΙΕΡΩι ΚΛΗΡΩι
ΚΑΙ ΤΩι ΕΥΣΕΒΕΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ
ΤΕΧΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Πεπληρωμένοι ἱερῶν αἰσθημάτων καὶ συγκινήσεων ἀκούομεν καὶ σήμερον, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, τὸ χαρμόσυνον ἀγγελικὸν μήνυμα, ὅτι «ἐτέχθη ἡμῖν Σωτήρ· Ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος» (Λουκ. β' 11).

Ἔστι δὲ τὸ μήνυμα τοῦτο ἡ κατακλεὶς τοῦ ἐλπιδοφόρου κηρύγματος τῶν προφητῶν καὶ ἀπάντησις εἰς παλαιὰν ἀγωνιώδη προσδοκίαν τῶν ἐθνῶν. Ἡ πρόθεσις τοῦ Θεοῦ, «ἡ δοθεῖσα ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων» (Ἐφ. γ' 11), ἐπληρώθη ἐν τῇ ὑπερφυεῖ Γεννήσει. Ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο τὸν λαὸν Αὐτοῦ. Καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

Τούτου ἕνεκα τὸ μήνυμα τοῦτο, ἐξότου τὸ πρῶτον ἠκούσθη ὑπὸ τὸν ἀστερόεντα τῆς Βηθλεὲμ οὐρανόν, ἀσκεῖ ἀμείωτον γοητείαν καὶ ἡδύνει τὰς ψυχὰς τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Κύριον, ἐν ἐκκλησίαις αἰνούντων τὸν Θεόν· διὰ τὴν ἄπειρον Αὐτοῦ συγκατάβασιν καὶ ἀγάπην.

Τὸ μυστήριον τοῦ σπηλαίου καὶ τῆς φάτνης κατ' ἰδιαίτερον τρόπον ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους σήμερον, ὅτε καὶ πάλιν ἀβεβαιότης χαρακτηρίζει τὰς διεθνεῖς σχέσεις καθιστῶσα ἀδύνατον τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εἰρηνικῆς τῶν

λαῶν διαβιώσεως. Βαρὺ φορτίον πιέζει σήμερον τὴν ἀνθρωπότητα, διότι οἱ ἄνθρωποι, καὶ κατόπιν τῆς τελευταίας φοβερᾶς εἰς ἔκτασιν καὶ διεξαγωγὴν συρράξεως καὶ τῆς ἀπὸ ταύτης βαθείας γενικῆς ταλαιπωρίας καὶ ἀθλιότητος, προδήλως οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ζωῆς. Τὸ ὑπὸ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κηρυχθὲν Εὐαγγέλιον, ἡ μόνη ἀνακαινίζουσα καὶ σώζουσα καὶ τὰ πάντα εἰς ἑνότητα καὶ ἁρμονίαν κατευθύνουσα δύναμις, δὲν ἐγνώσθη πανταχοῦ, οὐδὲ ἀπέδωκεν εἰσέτι τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· Οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἤθελον εἶσθαι πλέον ἀνεκτικοὶ καὶ ἧττον σκληροὶ πρὸς ἀλλήλους, ἐὰν τὰς ἀμοιβαίας μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις διεῖπεν ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, ὁ νόμος τῆς ἀγάπης.

Καὶ ὑπογραμμίζομεν λοιπὸν τὴν ἐν προκειμένῳ μεγάλην εὐθύνην, τὴν βαρύνουσαν τὴν 'Εκκλησίαν καὶ τοὺς σεμνυνομένους ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ. 'Η 'Εκκλησία ἠδύνατο ἀσκῆσαι μείζονα ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν τυχῶν καὶ τῆς πορείας τῶν λαῶν, ἐὰν ἦτο ἡνωμένη καὶ οὐχὶ μεμερισμένη. 'Ο μερισμὸς καὶ ἡ διαίρεσις τῆς 'Εκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐξησθένησαν αὐτὴν ἐν τῇ κοινωνικῇ καὶ ἐκπολιτιστικῇ αὐτῆς δράσει καὶ ἀποστολῇ, κατέτεμον τὰς δυνάμεις αὐτῆς καὶ κατέστησαν ἀδύνατον τὸν συντονισμὸν αὐτῶν. 'Εντεῦθεν τὰ βαρέα πλήγματα, ἅτινα ὑπέστη καὶ ὑφίσταται, οὐ μόνον ἔξωθεν, συνεπείᾳ τῶν πολυμόρφων μεταβολῶν, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ ἰδίου αὐτῆς περιβόλου. Οὐδείς ἐστιν ὁ μὴ ἀντιλαμβανόμενος, ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη περικλείει κινδύνους, οἵτινες οὐδόλως ἐπιτρέπεται ἵνα παραθεωρηθῶσιν ἢ καὶ ὑποτιμηθῶσιν·

Εὐτυχῶς ὅμως ἡ κατάστασις αὕτη παρήγαγεν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀγαθὴν ἀνάτασιν, κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐκδηλωθεῖσαν καὶ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν Διεκκλησιαστικῶν σχέσεων. 'Αφ' ἧς ἡ Μήτηρ 'Εκκλησία, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἤδη ἔτους ἐκάλεσεν εἰς ἑνότητα τοὺς ἁπανταχοῦ γῆς Χριστιανούς, ἤρξατο μεταξὺ τῶν ἐμπεπιστευμένων τὴν ὑπάτην εὐθύνην τῶν κατὰ τόπους 'Εκκλησιῶν σειρὰ ἐπικοινωνιῶν καὶ ἐπισκέψεων, ὡς ἡ πρόσφατος τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. 'Αλεξίου ἀνὰ τὴν

Μέσην Ἀνατολὴν καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ ἡ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ Πριμάτου πάσης Ἀγγλίας κ. Τζώφφρεϋ Φίσερ εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν πρεσβυτέραν Ρώμην, ἧς ὁ Ἁγιώτατος Προκαθήμενος καὶ ἰδιαιτέραν ἐσχάτως συνέστησεν ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν Ἐπιτροπήν. Αἱ ἄμεσοι ἢ ἔμμεσοι αὗται ἐπικοινωνίαι καὶ ἐπαφαὶ μαρτυροῦσιν, ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι ἤρξαντο ἐξέρχεσθαι πλέον τῆς μονώσεως· εἰς ἣν κατεδίκασεν αὐτὰς ἀδικαιολόγητος ἀδιαλλαξία αἰώνων, καὶ προσεγγίζειν ἀλλήλας ὡς ἀδελφαί. Ἔστι δὲ παρήγορον ὅτι ἡ ἀγαθὴ αὕτη διάθεσις, ἐκδηλουμένη ἐκ τῶν ἄνω, συναντᾷ κατανόησιν καὶ πρόθυμον τὴν συμπαράστασιν τοῦ Χριστεπωνύμου λαοῦ.

Κατὰ τὴν ἁγίαν ταύτην νύκτα, καθ' ἣν οἱ κώδωνες τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἠχοῦσι χαρμοσύνως, μεταδιδόντες τὸ μέγα μήνυμα, καὶ αἱ καρδίαι ἡμῶν εἰσι πεπληρωμέναι φωτὸς καὶ χάριτος, ἂς κλίνωμεν εὐλαβῶς τὰ γόνατα πρὸ τοῦ λίκνου τοῦ Θείου Βρέφους καὶ ἂς δεηθῶμεν ἰδιαιτέρως καὶ ἐκτενῶς, ὅπως ἡ ἐν Χριστῷ πνευματικὴ ἡμῶν ἑνότης προαχθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ εἰς πραγματικὴν καὶ ζῶσαν καὶ τελείαν ἐν Χριστῷ ἑνότητα. Ἂς δεηθῶμεν ἐπίσης καὶ ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς τῶν λαῶν συναδελφώσεως καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐν τῷ κόσμῳ τάξεως συμφώνου πρὸς τὸν Θεῖον νόμον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης, ἵνα οἱ μὲν λαοὶ δυνηθῶσι πληρῶσαι τὸ περὶ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν σχέδιον τοῦ Θεοῦ, οἱ δὲ ἄνθρωποι ὁμοίως καὶ ἐξίσου ἀπολαύωσι τῶν δώρων τῆς Θείας Ἀγαθωσύνης.

Ταῦτα ἀπευθύνοντες ὑμῖν, τέκνα ὑμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ ἐπιπόθητα, ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τῆς εὐσεβείας ἡμῶν Ἑορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, εὐλογοῦμεν πατρικῶς πάντας ὑμᾶς καὶ εὐχόμεθα ὑμῖν καὶ τοῖς οἴκοις ὑμῶν πλουσίαν τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ ἐν Βηθλεὲμ Τεχθέντος Σωτῆρος· τὸν δὲ ἐπιτέλλοντα νέον τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ ἐνιαυτόν, ὑμῖν, τῇ Χώρᾳ ἡμῶν, καὶ τῷ κόσμῳ παντὶ αἴσιον καὶ φορὸν εὐτυχίας καὶ εὐημερίας.

Χριστούγεννα τοῦ 1960

† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

ΤΙ ΕΙΜΕΘΑ;

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΙΝΑΙ ὂν ἐλεύθερον καὶ πνευματικόν· αὐτὴ εἶναι ἡ οὐσία του. Ἀλλὰ τοῦτο ἀπαιτεῖ διαρκῆ μόχθον καὶ ἀκοίμητον προσπάθειαν, διὰ νὰ κρατηθῇ ἡ ἐλευθερία του καὶ νὰ ἀνθίσῃ ἡ πνευματικότης του. Εὔκολα ἐκπίπτει εἰς τὴν δουλείαν καὶ μένει εἰς αὐτήν· διότι τὸ μὲν πνεῦμα εἶναι πρόθυμον· ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Εὐάλωτοι εἴμεθα ἀπὸ τὴν κόπωσιν· ἡ ἁμαρτία μᾶς ἀφίνει ἀνυπερασπίστους· ἐκτεθειμένοι μένομεν εἰς τὸ κακόν.

Ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός μας εἶναι ὁ ἐγωϊσμός, ὁ ἄκρατος ἀτομικισμός. Ἔχει παρεξηγηθῇ ἡ ἐλευθερία, διότι πολλοὶ ἐνόμισαν ὅτι δὲν ἔχομεν νὰ σκεφθῶμεν παρὰ μονάχα τὸν ἑαυτόν μας, καὶ δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν σύμφωνα μὲ τὰς ἰδιοτροπίας μας καὶ ἰδιορρυθμίας μας.

Ἐνῷ συμβαίνει τὸ ἀντίθετον· διότι πρέπει νὰ προσέξωμεν πολὺ καὶ τοὺς ἄλλους· τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει νὰ τοὺς θεωρῶμεν κατωτέρους μας καὶ νὰ νομίζωμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ τοὺς χρησιμοποιῶμεν κατὰ βούλησιν· διὰ νὰ ἱκανοποιῶμεν τὰ ἔνστικτά μας, καὶ νὰ τοὺς μεταβάλλωμεν εἰς θέατρον, διὰ νὰ διασκεδάζωμεν μὲ αὐτούς. Ἀδελφοί μας εἶναι· καὶ πρέπει νὰ τοὺς βοηθῶμεν· καὶ νὰ μᾶς βοηθοῦν· νὰ τοὺς ἀγαπῶμεν καὶ νὰ μᾶς ἀγαποῦν.

Χρειάζεται αὐτοπειθαρχία· ἐπαγρύπνησις, ἐζωσμέναι ὀσφύες· Μᾶς χρειάζεται ἡ ἱκανότης νὰ μποροῦμε κάθε στιγμὴν νὰ διακρίνωμεν ποῦ εἶναι ὁ κίνδυνος, καὶ νὰ προφυλαχθῶμεν. Μᾶς χρειάζεται καὶ τὸ θάρρος· διὰ νὰ ἀμυνθῶμεν. «Τὰ πιὸ ἀσυμβίβαστα πράγματα εἶναι ἀνάπαυσις καὶ ἐλευθερία. Πρέπει νὰ ἐκλέξῃς» (Ρουσώ).

Πρόσωπον· ὕπαρξις ἐλεύθερη· σημαίνει περαιτέρω μόχθον νὰ προοδεύσῃς νὰ ἐξελιχθῇς, διαρκῶς νὰ ἀνανεώνεσαι. Δὲν θὰ ἐμμείνωμεν παθητικὰ εἰς ὅ,τι ἔχομεν· εἰς ὅ,τι εἴμεθα. Δὲν θὰ ἀφήσωμεν τὰ γεγονότα νὰ μᾶς παρασύρουν μὲ τὸ ρεῦμά των· πρέπει νὰ τὰ κατανοήσωμεν καὶ νὰ τὰ δεσπόσωμεν· γεμᾶτοι ἱκανότητα καὶ πρωτοβουλίαν· νὰ ζεύξωμεν τὸν ροῦν των εἰς ὄφελός μας.

Τὸ πνεῦμά μας νὰ εἶναι ἀνοικτόν, ὄχι ἐγκάθειρκτον. Νὰ τὸ διατηρῶμεν νεανικόν, σφριγηλόν· ἱκανὸν νὰ συλλαμβάνῃ τὸ νέον, ἕτοιμον νὰ πολεμῇ τὴν νωθρότητά μας· καὶ τοὺς φόβους μας· ποὺ μᾶς παραλύουν καὶ μᾶς κάμνουν κακούς.

Ὁ φόβος καταστρέφει καὶ ἄτομα καὶ κράτη· διότι μᾶς ὠθεῖ νὰ λαμβάνωμεν βίαια καὶ σκληρὰ μέτρα. Οἱ τύραννοι συνήθως κατέχονται ἀπὸ φόβον.

*
* *

Ὅλοι εἴμεθα ἀναμεταξύ μας ἴσοι ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ δὲν εἴμεθα ὅμοιοι. Ὁ καθένας ἔχει τὴν ἰδικήν του προσωπικότητα, τὸν ἰδικόν του ρυθμόν· τὸ ἰδικόν του τάλαντον, τὴν ἰδικήν του ἀξίαν. Καὶ ὀφείλει νὰ πάρῃ τὸν δρόμον τῆς ἰδικῆς του ἐξελίξεως καὶ προόδου.

Ἡ Κοινωνία ὀφείλει νὰ ἐνδιαφέρεται ἐξ ἴσου δι' ὅλους· ὥστε νὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ εἶναι προφυλαγμένοι ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα· τὴν δυστυχίαν καὶ νὰ προμηθεύωνται ἐργασίαν καὶ ἄρτον. Ἡ κοινωνία δὲν πρέπει νὰ ἀνέχεται ἐκμετάλλευσιν ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπον, καταδυνάστευσιν. Δὲν θὰ ἀναλάβῃ βεβαίως τὸ Κράτος ὅλην τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν εἰς τὰς χεῖράς του, ἀλλὰ θὰ ἀσκῇ τὸν ἔλεγχον, καὶ θὰ κατευθύνῃ τὴν πορείαν καὶ τὴν πρόοδον.

Τὸ Κράτος θὰ ἐνδιαφερθῇ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν πολιτῶν καὶ τὴν πνευματικήν των μόρφωσιν. Τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ Ἔθνους ἀνήκουν εἰς ὅλους. Καὶ τὸ μεγαλύτερον καθῆκόν μας εἶναι νὰ εὑρισκώμεθα πάντοτε εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ τὴν ψυχὴν τῆς Χώρας· τὴν ὁποίαν νὰ ὑπηρετῶμεν μὲ τὸ θάρρος μας καὶ τὴν ἀγάπην μας· μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν μας καὶ μὲ τὴν ἐργασίαν μας. Οἱ πάντες πρέπει νὰ συμβάλλωμεν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Χώρας μας καὶ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἠθικοῦ ἰδεώδους της.

Οἱ πάντες εἴμεθα ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους· καὶ πρῶτον αὐτὸ ἰσχύει δι' ὅσους κατοικοῦν εἰς τὴν αὐτὴν Χώραν. Κοινὴ εἶναι ἡ τύχη δι' ὅλους, μαζὺ θὰ ζήσουν· μαζὺ θὰ σωθοῦν. Τοὺς συμπατριώτας μας θὰ τοὺς ἀγαπῶμεν ἰδιαιτέρως καὶ θὰ τοὺς συμπαθῶμεν καὶ θὰ τοὺς ἐκτιμῶμεν.

Ἀδύνατοι εἴμεθα, σύντριμμα εἶναι ἡ θέλησίς μας· ἡ καρδιά μας τραυματισμένη, ἡ ψυχή μας περνᾷ ἀπὸ μυστήρια, ἀλλ' εἰς ὅλους μας μαζύ· εἰς τὸ σύνολόν μας· ὑπάρχει μία δύναμις μὲ τὴν ὁποίαν τὸ πνεῦμα ξεπερνᾷ τὴν ὕλην.

*
* *

Ἡ δύναμις αὐτὴ ξεσηκώνει τὸν νέον καὶ τὴν νέαν νὰ χτίσουν τὴν φωλεὰν τῆς ἀγάπης των· νὰ προσκομίσουν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἄλλας νέας ὑπάρξεις. Νέα σχέδια· ἠὼς ἑνὸς νέου κόσμου, θαρραλέον ξεκίνημα διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν. «Παιδιά ! δὲν εἶναι ἄλλη γῆ ὡραιότερη!»

Μᾶς συγκινεῖ τὸ τραγοῦδί σας, εἴμεθα ὑπερήφανοι διότι ἰδικοί μας εἶσθε, ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας εἶσθε· μαζύ σας εἴμεθα· μέσα ἀπὸ σᾶς ὑπάρχομεν. Εἴμεθα τῆς Χώρας αὐτῆς.

Ὁ Ποιητὴς ψέλνει :

«Ἐδῶ μέσα γοργοτρέχει τὸ αἷμα,
τὸ ἴδιον πανάρχαιον αἷμα! Τὸ ἴδιο· ἅλικο—κυλάμενο αἷμα!
Ἐδῶ γιομίζει καὶ ἀναβλύζει μιὰ καρδιά,
(ἐδῶ μέσα ὅλα τὰ πάθη· οἱ ἐπιθυμίες,
(οἱ ὀρέξεις, ὅλοι οἱ πόθοι.
(Θαρρεῖτε πὼς δὲν εἶν' ἐκεῖ γιατὶ δὲν ἐκφραστήκανε
μέσα σὲ σαλόνια καὶ μπρὸς σ' ἀκροατήρια ;)
Ἐτοῦτος ἐδῶ δὲν εἶναι μοναχὰ ἕνας ἄνδρας·
μὰ εἶναι κι' ὁ πατέρας ἐκεινῶν
(ὁποὺ κι' αὐτὰ μὲ τὴ σειρά τους
(θὲ νὰ γίνουνε πατέρες,
....
Ἀπὸ δαυτόνε ἀμέτρητες ἀθάνατες ζωές·
(μ' ἄμετρες ἐνσαρκώσεις κι' ἀπολαύσεις.
Καὶ ποῦ τὸ ξέρετε σὰν ποιὸς θὰ νἆναι ἐκειὸς ποὺ θάβγει
(μέσα ἀπὸ τοὺς αἰῶνες ;
(Ποιὸς τάχα θὲ νὰ βρίσκετε πὼς ἔβγαλε καὶ σᾶς, ἂν λάχει
(κι' ἦταν βολετὸ νὰ στρέφτε νὰ σκαλίσετε πίσω βα-
(θειὰ στοὺς αἰῶνες ;)

WALT WHITMAN.

*
* *

Ὡς πρόσωπα εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, δὲν εἴμεθα μονάχα πνεύματα· ἀλλ' ὡσαύτως καὶ πραγματικότητες τοῦ φυσικοῦ κόσμου. Καί, κατὰ συνέπειαν· τὸ σῶμά μας, ἐπειδὴ συμβάλλει καὶ αὐτὸ εἰς τὴν προσωπικήν μας ὕπαρξιν· ἔχει τὴν αὐτὴν αὐθεντίαν μὲ τὴν ψυχήν μας, καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν μας δὲν ἔχει ὀλιγωτέραν εὐγένειαν ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ πνεύματος. Τὸ σῶμα συνέχεται μὲ τὸ σύμπαν, τὸ ὁποῖον τὸ συγκρατεῖ· τὸ τρέφει· δὲν τὸ ἀποσχίζει, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μετέχῃ δι' ὅλων εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ προσώπου. Πλημμυρίζομαι μὲ τὸ σύμπαν, ἀποτελῶ μέρος του· τὸ ἀγαπῶ, ὡσὰν τὸν ἑαυτόν μου· διότι ὑφίσταται θαυμασία ἑνότης τῶν πάντων. Δὲν εἶμαι εἰς τὸν κόσμον, ὡσὰν ἕνα πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν· εἶμαι μιὰ σπι-

γόνα εἰς τὸ κῦμα, ἀποτελῶ μέρος τοῦ ὠκεανοῦ· χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνῃ πανθεϊσμόν. Νοιώθω τὴν πλησμονὴν τῶν πάντων· αἰσθάνομαι τὸ διάστημα, ἀναδύομαι καὶ σμίγω μὲ τὸν οὐρανόν· μὲ τὸν ἥλιον· μὲ τὴν νύχτα, μὲ τὴν ἄνοιξιν καὶ κάθε ἐποχὴν τοῦ χρόνου.

Τόσον εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον· ὅσον καὶ εἰς τὸν πνευματικόν, κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸν ἰδικόν του τρόπον ὑπάρξεως· καὶ ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἡ συνύφανσίς του ὅμως μὲ τὸν φυσικὸν κόσμον δὲν καταλύει τὸν ἰδιαίτερον καὶ προσωπικόν του χαρακτῆρα, δὲν εἶναι ἓν ὄργανον εἰς τὴν μηχανὴν τοῦ σύμπαντος· καθ' ὃν τρόπον γίνεται εἰς μίαν μηχανήν, ὅπου οἱ τροχοὶ σύρονται κατευθυνόμενοι ἀπὸ μίαν καὶ ἑνιαίαν κίνησιν.

Ἐπάνω ἀπὸ τοὺς νόμους καὶ τὰς ὀργανώσεις· ἀπαιτεῖται διαμόρφωσις τῶν καρδιῶν. Ἐπάνω ἀπὸ τὴν κρατικὴν ὀργάνωσιν τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, χρειάζονται νέαι ἀρεταί. Ἀπὸ ὅλα τὰ προβλήματα τοῦ κόσμου ἐπάνω μένει τὸ πρόβλημα τοῦ καινούργιου ἀνθρώπου. Διὰ τὸν ἄνθρωπον ὅμως αὐτὸν ἡ ἀνθρωπότης δὲν θ' ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν τῆς Μηχανικῆς· ἀλλὰ τῆς πνευματικῆς ἀναμορφώσεως· τὴν ἀναγέννησιν τοῦ πνεύματος.

† Ὁ Πριγκηπονήσων ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Οὗτος κατήγετο, ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ δηλοῖ, ἐκ Δαμασκοῦ. Ὡς δὲ ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς Θεοφάνης (μ. Χ. 817) ἐκαλεῖτο ταυτοχρόνως Χρυσορρόας ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ διασχίζοντος τὴν Δαμασκὸν ποταμοῦ «διὰ τὴν ἐπανθοῦσαν αὐτῷ ἔν τε λόγῳ καὶ βίῳ χρυσαυγῆ χάριν». Ἐκ τοῦ πάππου αὐτοῦ ἐκληρονόμησε τὸ ἐπίθετον Μανσούρ, ὁ δὲ πατήρ του ὠνομάζετο Σέργιος.

Ὁ πάππος τοῦ Ἰωάννου ἔπαιξε σημαίνοντα ρόλον κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Δαμασκοῦ ὑπὸ τῶν ἀράβων. Ἀφοῦ προσπάθησε νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν πόλιν καὶ ἰδὼν ἔπειτα ὅτι εἶνε ἀδύνατος ἡ περαιτέρω ὑπεράσπισις αὐτῆς διεπραγματεύθη μετὰ τῶν ἀράβων τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μεταφέρῃ εἰς Ἀντιόχειαν τὸν ὑπόλοιπον βυζαντινὸν στρατόν. Καὶ κατηγορήθη μὲν ὁ πάππος τοῦ Ἰωάννου ἐπὶ προδοσίᾳ ἀλλ' ὁ Θεοφάνης δεόντως τὸν δικαιολογεῖ προσθέτων μάλιστα ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρόνυμος διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν σοφὸν προστάτην τῶν εἰκόνων μετέτρεψε τὸ Μανσοὺρ εἰς Μαριζὲρ ἡ δὲ λέξις αὐτη εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν σημαίνει τὸν ἀγνώστου πατρὸς «Μανζηρὸν ἰουδαϊκῷ φρονήματι μετονομάσας τὸν νέον τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλον».

Ὁ πατὴρ τοῦ Ἰωάννου Σέργιος, κατὰ τὸν Θεοφάνην πάντοτε, ἦτο χριστιανικώτατος, ἐπὶ δὲ τοῦ πέμπτου Καλίφου τῆς δυναστείας τῶν Ὀμμεϊαδῶν Ἀπδὲλ—Μελὲκ (684—705) ἦτο ὁ γενικὸς λογοθέτης του, αὐτὸς εἰσπράττων τοὺς φόρους τοῦ κράτους. Κατὰ τοὺς ἄραβας χρονογράφους εἶχε τὸν τίτλον τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ διβανίου. Ὁ Σέργιος ἀπήλαυε τὰς εὐνοίας τοῦ Καλίφου καὶ ἀσφαλῶς εἰς ταύτην ὀφείλεται ἡ εὐνοϊκὴ στάσις τῶν ἀράβων πρὸς τοὺς χριστιανούς. Ὅταν ὁ Ἀβδοὺλ — Μελὲκ ἠθέλησε νὰ ἀφαιρέσῃ τοὺς κίονας τῆς βασιλικῆς τῆς Γεθσημανῆ διὰ νὰ τοὺς χρησιμοποιήσῃ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ τεμένους τῆς Μέκκας ὁ Σέργιος ἔπεισε τὸν Καλίφην ὅπως δεχθῇ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν κιόνων τούτων δι' ἑτέρων σταλέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Β' (685—695). Οἱ ἄραβες χρονογράφοι τοῦ Χ' αἰῶνος μᾶς παριστάνουν τὸν πατέρα τοῦ Ἰωάννου ὡς εὐεργετικώτατον πρὸς τοὺς χριστιανοὺς αἰχμαλώτους τοὺς συλλαμβανομένους κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἀράβων εἰς τὰ ἐδάφη τοῦ Βυζαντίου. Μεταξὺ τῶν αἰχμαλώτων τούτων ὁ Σέργιος εὗρε διὰ τὸν υἱόν του διδάσκαλον σοφόν, τὸν ἐξ Ἰταλίας μοναχὸν Κουρῆν τὸν Μαλωδόν, ὅστις μετὰ διδασκαλίας ἐτῶν τινῶν ἀπεσύρθη εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα πλησίον τῆς Ἱερουσαλήμ. Πρὸς τῷ μοναχῷ τούτῳ ὁ Ἰωάννης ἔσχε καὶ ἑτέρους διδασκάλους ἐν οἷς καὶ τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Ἰωάννην τὸν Ε' (706—735) τοῦ ὁποίου ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος ὅτι ὑπῆρξε μαθητής. Περὶ τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ ὁ βιογράφος τοῦ Ἰωάννου ἀναφέρει ὅτι οὗτος ὀρφανὸς ἐκ μικρᾶς ἡλικίας υἱοθετήθη

ὑπὸ τοῦ Σεργίου καὶ ἔσχε τὴν ἰδίαν ἀνατροφὴν καὶ μόρφωσιν μετὰ τοῦ Ἰωάννου μέχρι τῆς εἰσόδου του εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα. Περὶ τῆς τοιαύτης υἱοθεσίας ὅμως οὐδὲν ἀναφέρει οὔτε ὁ Κερδηνὸς οὔτε ὁ Σουΐδας, φαίνεται δὲ μᾶλλον ὅτι αἱ σχέσεις τούτου μετὰ τοῦ Ἰωάννου χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς εἰσόδου των εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα.

Ὁ Ἰωάννης εἶχεν ἕτερον ἀδελφὸν ὀνόματι Θεόδωρον, ὅστις ἐξωρίσθη εἰς τὴν ἔρημον ὅπως ἀναφέρει ὁ Θεοφάνης «τούτῳ τῷ ἔτει ἐξωρίσθη Θεόδωρος ὁ τοῦ Μανσοὺρ εἰς τὰ κλίματα τῆς ἐρήμου». Ὁ Ἰωάννης εἶχε καὶ ἀνιψιὸν τὸν Στέφανον τὸν Θαυματουργὸν ἀποθανόντα τῇ 31η Μαρτίου τοῦ ἔτους 794, τὸν ὁποῖον δέκα μόλις ἐτῶν παρέλαβε μεθ᾽ ἑαυτοῦ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα ὅπου ἐπὶ 15 ἔτη διετέλεσεν οὗτος ὑπὸ τὴν καθοδήγησίν του. Ἡ οἰκογένεια Μανσοὺρ προσέφερε καὶ δύο Πατριάρχας εἰς τὸν Ἱεροσολυμιτικὸν Θρόνον τὸν Σέργιον (842—858) καὶ τὸν Ἠλίαν τὸν Γ´ (879—907). Ὁ πατὴρ τοῦ Ἰωάννου ἐπιθυμῶν ὅπως τὸν διαδεχθῇ ὁ υἱός του ἐφρόντισεν ὅπως τύχῃ οὗτος μορφώσεως ἐγκυκλοπαιδικῆς. Τὴν ἐκκλησιαστικὴν μόρφωσιν ἔλαβεν οὗτος ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Σάββα. Μετὰ τὴν ἐνηλικίωσίν του διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Καλίφου πρωτοσύμβουλός του δηλ. μέγας βεζύρης του. Βραδύτερον ὅμως, ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὴν ἑβδόμην οἰκουμενικὴν σύνοδον «ἀφεὶς πάντα Ματθαῖον τὸν Εὐαγγελιστὴν ζηλώσας Χριστῷ ἠκολούθησεν».

(Mansi 2 XIII στήλη 356). Περὶ τῆς μεταβάσεως τοῦ Ἁγίου εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα ὁ βιογράφος του ἀναφέρει τὴν ἀκόλουθον διήγησιν: Λέων ὁ Ἴσαυρος μὴ δυνάμενος νὰ τιμωρήσῃ τὸν δεινὸν προστάτην τῶν εἰκόνων Δαμασκηνὸν εὑρισκόμενον πέραν τῶν συνόρων τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἐσκέφθη νὰ τὸν διαβάλῃ εἰς τὸν Καλίφην εἰς ἔνδειξιν δῆθεν τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας του. Προσεκάλεσε πρὸς τοῦτο τοὺς καλλιτέρους καλλιγράφους τῆς Πρωτευούσης του καὶ συνέστησε μιμούμενοι τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἰωάννου νὰ γράψωσιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου ὅτι ἡ Δαμασκὸς εἶνε ἀφρούρητος καὶ νὰ σπεύσῃ νὰ τὴν καταλάβῃ. Τὸ δὲ γράμμα τοῦτο ἀπέστειλεν εἰς τὸν Καλίφην. Οὗτος καλέσας τὸν Ἰωάννην καὶ μὴ πιστεύσας εἰς τὴν ἔνορκον δήλωσίν του ὅτι εἶνε ἀθῶος «ὄνος ἦν, ὡς διηγεῖται ὁ ἴδιος, λύρας ἀκούων» διέταξε καὶ τῷ ἀπεκόπη ἡ δεξιά του χεὶρ ἡ ὁποία καὶ ἀνηρτήθη εἰς τὴν θύραν τῶν ἀνακτόρων. Κατὰ τὸ ἑσπέρας ὁ Ἰωάννης δι᾽ ἀπεσταλμένου παρεκάλεσε τὸν Καλίφην ὅπως τῷ παραχωρήσῃ τὴν ἀποκοπεῖσαν χεῖρά του ἡ ὁποία καὶ τῷ παρεδόθη. Ὁ Ἰωάννης μετὰ ταῦτα διὰ συγκινητικῆς προσευχῆς πρὸς τὴν Παναγίαν τὴν παρεκάλεσε νὰ θεραπεύσῃ τὴν χεῖρά του. Μετὰ βαθὺν ὕπνον ὁ Ἰωάννης βλέπει τὴν χεῖρά του πραγματικῶς θεραπευθεῖσαν ὁ δὲ Καλίφης μαθὼν ταῦτα ἐκάλεσεν αὐτὸν καὶ ἰδὼν τὴν θεραπευθεῖσαν χεῖρά του ἠθέλησεν ὅπως τὸν ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν προτέραν θέσιν του ἀλλ᾽ ὁ ἅγιος ἐδήλωσεν εἰς τὸν Καλίφην ὅτι ἀπεφάσισεν ὁριστικῶς ὅπως ἀφοσιωθῇ εἰς τὸν Χριστόν.

Μετά τινα χρόνον οἱ κάτοικοι τῆς Δαμασκοῦ ἐπληροφοροῦντο ὅτι ὁ ἅγιος ἀφοῦ ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὴν περιουσίαν του ἀπεσύρθη εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα μετὰ τοῦ Κοσμᾶ τοῦ Μελῳδοῦ.

Ἡ διήγησις αὕτη δὲν εἶνε βεβαίως δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἱστορικὴν ἀξίαν πλὴν ἄλλων καὶ διότι ὅταν ὁ ἅγιος ἔγραψε τὰς δογματικάς του περὶ εἰκόνων πραγματείας ἦτο ἤδη χειροτονημένος καὶ εἶχεν ἐγκαταλείψῃ τὴν Δαμασκὸν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ διήγησις αὕτη ἐγράφετο καὶ ἐπιστεύετο μὲ διαφόρους παραλλαγὰς ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν. Εἰς τὰς 3 ὁμιλίας του περὶ εἰκόνων φαίνεται ὅτι ὁ ὁμιλῶν δὲν εἶνε λαϊκὸς ἀλλὰ κληρικὸς κατοικῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἢ τοῖς περιχώροις. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁμολογεῖ ὅτι ὀφείλει «καὶ Θεῷ τὴν τῶν ἡμαρτημένων ἡμῖν προσάγειν ἐξομολόγησιν». Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς δευτέρας του ὁμιλίας δηλοῖ «παρ' ἐμοῦ τοῦ ἀχρείου καὶ ἐλαχίστου δούλου τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας». Περαιτέρω διακηρύττει ὅτι εἶνε ὁ πρέσβυς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας παρὰ τοῖς τέκνοις του «δέξασθε αὐτὴν δι' ἐμοῦ πρεσβεύουσαν». Πλειστάκις προτρέπει τοὺς πιστοὺς νὰ μείνωσιν ἐπὶ τῆς πέτρας τῆς πίστεως καὶ νὰ μὴ μεταβάλωσι τὰ ὅρια ἃ ἔθεντο οἱ ἅγιοι ἡμῶν Πατέρες. Εἰς τὸ τέλος τῆς α' καὶ β' ὁμιλίας του συνιστᾷ ὅπως μὴ ἐπιτρέψωσιν οἱ πιστοὶ νὰ διαδοθῇ νέα διδασκαλία διότι, προσθέτει, ἐκ Σιὼν ὁ Νόμος καὶ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τῆς Ἱερουσαλὴμ προσθέτων ὅτι «οὐ βασιλέων ἐστὶ τὸ νομοθετεῖν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ τῶν ποιμένων τῶν τυπωσάντων τὴν Ἐκκλησιαστικὴν νομοθεσίαν».

Φαίνεται ὅτι ὁ Ἰωάννης ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὸν κάλαμον ἵνα ὑπερασπίσῃ τὰς ἁγίας εἰκόνας τῇ συστάσει τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου, ὅστις τὸν ἐχειροτόνησε καὶ τὸν διώρησεν ἱερέα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ. Ὁ Θεοφάνης λέγει : «Ἐν δὲ τῇ κατὰ Συρίαν Δαμασκῷ Ἰωάννης ὁ Χρυσορρόας, πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς ὁ τοῦ Μανσούρ, διδάσκαλος ἄριστος βίῳ καὶ λόγῳ προέλαμπε. Καὶ Ἰωάννης σὺν τοῖς τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόποις τοῖς ἀναθέμασι καθυποβάλλει» (Λέοντα τὸν Ἴσαυρον 730).

Ὁ Ἰωάννης ἐχειροτονήθη ἱερεὺς πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς αἱρέσεως τῶν εἰκονομάχων. Τοῦτο μεταξὺ ἄλλων φαίνεται καὶ ἐκ τῆς Ἐκθέσεως τῆς πίστεως τὴν ὁποίαν ἀπήγγειλε κατὰ τὴν χειροτονίαν του καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ τῆς αἱρέσεως ταύτης. Τοῦτο φαίνεται ἐπίσης καὶ ἐκ τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχει τὸ ἑπόμενον ἀπόσπασμα. «Μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Ἀραβίᾳ θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἵλετο μᾶλλον συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀπόλαυσιν.» Ἐν τῷ ἀποσπάσματι· τούτῳ γίνεται ὑπαινιγμὸς διὰ τοὺς διωγμοὺς κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ὁ Θεοφάνης καὶ ὁ Μιχαὴλ ὁ Σύριος περὶ τῶν διωγμῶν τούτων ἀναφέρουν τὰ ἀκόλουθα. Ὁ Ἀβδὲλ—Μελὲκ ὅστις κατὰ τὸ 690 εἶχε δεχθῇ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν κιόνων τοῦ ναοῦ τῆς Γεθσημανῆ δι' ἄλλων κατὰ τὸ 694 μετὰ τοῦ υἱοῦ του Βαλὶδ Ι μετέστρεψε εἰς ὀζαμὶ τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῆς Δαμασκοῦ. Βραδύτερον τῷ 711 ὁ Βαλὶδ διέταξε τὴν χρῆσιν τῆς ἀραβικῆς γραφῆς ἀντὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐκτὸς τῶν ἀριθμῶν εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους. Ὁ δὲ Καλίφης Ὀμὰρ ὁ Β' (717—720) διέταξεν ὅπως οὐδεὶς χριστιανὸς δύναται νὰ καταλάβῃ δημοσίαν θέσιν καὶ ὅπως μὴ γένηται δεκτὴ ἡ μαρτυρία τοῦ χριστιανοῦ

κατὰ τοῦ μουσουλμάνου ἐν τοῖς δικαστηρίοις. Βραδύτερον δὲ ἤρχισε νὰ καταδιώκῃ ἀγριώτερον τοὺς χριστιανοὺς καὶ ὅπως ἀναφέρει ὁ Θεοφάνης «πολλοὺς μάρτυρας ἀπειργάσατο». Τότε φαίνεται ὅτι ὁ Ἰωάννης ἔλαβε τὴν πρὸς τὸν Ἅγιον Σάββαν ἄγουσαν. Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἔσχε πνευματικὸν πατέρα ἀσκητὴν αὐστηρὸν ὅστις τὸν ἀπηγόρευσε νὰ συντάσσῃ ὕμνους καὶ τροπάρια, νὰ καταγίνεται μὲ τὰ γράμματα, νὰ γράψῃ καὶ μίαν ἔστω ἐπιστολὴν κατ᾿ ἔτος. Ὁ Ἰωάννης συνεμορφώθη πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ πνευματικοῦ του πατρός. Ὅταν ὅμως ἀπέθανεν ὁ ἀδελφὸς φίλου τοῦ μοναχοῦ συνέταξε διὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ ἰδιόμελα τροπάρια τὰ ὁποῖα μετὰ ταῦτα εἰσήχθησαν εἰς τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Τρομερὰ ὑπῆρξεν ἡ ὀργὴ τοῦ γέροντος ἀσκητοῦ. Ὁ δὲ Ἰωάννης διὰ νὰ τὸν ἐξευμενίσῃ ἐδέχθη νὰ καθαρίζῃ μόνος αὐτὸς ὁλόκληρον τὴν Μονήν. Ἀλλὰ νύκτα τινὰ ὁ γέρων ἀσκητὴς βλέπει ἐν ὀνείρῳ τὴν Παναγίαν ἡ ὁποία τὸν ἐπιπλήττει διότι ἔφραξε τὴν πηγὴν ἐκ τῆς ὁποίας ἐξήρχετο ὕδωρ γλυκύτατον καὶ διαυγέστατον, ὕδωρ καλλίτερον τοῦ ὕδατος τὸ ὁποῖον ἐξῆλθεν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ὁποίου θὰ ἤθελε νὰ πίῃ ὁ Δαυΐδ, ὕδωρ τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθη ὁ Χριστὸς εἰς τὴν Σαμαρίτιδα.

Αἱ μελέται καὶ αἱ ὁμιλίαι τοῦ Ἰωάννου ἐγράφοντο πάντοτε τῇ συστάσει φίλων του ἀρχιερέων ἢ ἀνωτέρων κληρικῶν. Ὁμιλῶν ποτὲ περὶ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας· ἀποφεύγει νὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς αὐτούς: «ἀνοίγω, λέγει, τὰ μογιλάλα καὶ βραδύγλωσσά μου χείλη ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ τάλας ἐγώ». Αἱ σῳζόμεναι δεκα αὐθεντικαὶ ὁμιλίαι του μαρτυροῦσιν ὅτι δικαίως ὠνομάσθη χρυσορρόας. Διδάσκειν, κηρύττειν, συγγράφειν, αὐταὶ ἦσαν αἱ κυριώτεραι ἀσχολίαι τοῦ Ἰωάννου. Ἀπὸ ὁλόκληρον τὴν Παλαιστίνην καὶ τὴν Συρίαν εἰς τὸν Ἰωάννην ἀπηυθύνοντο ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ σκοτεινῶν σημείων τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἢ τῶν δογμάτων. Ὁ Ἰωάννης εἶνε ἐπίσης μεγίστης σημασίας ὑμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας ποιήσας διαφόρους ὕμνους, ᾄσματα καὶ κανόνας καὶ γενόμενος ὁ κύριος διαρρυθμιστὴς τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ὁ Ἰωάννης συνέταξε τὴν Ὀκτώηχον, ἥτις κυρίως περιέχει τὰς ἀκολουθίας τῶν Κυριακῶν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀκολούθως προσετέθησαν καὶ ἄλλων ὑμνογράφων ποιήματα. Ἐπίσης συνέταξεν ἐξόχους κανόνας εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, τὰ Θεοφάνεια, τὸ Πάσχα, τὴν Πεντηκοστήν, τὴν Ἀνάληψιν, τὴν Μεταμόρφωσιν, τὸν Εὐαγγελισμόν

Ὁ Ἰωάννης ἔφθασεν εἰς βαθὺ γῆρας ὅπως τὸ ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος. Εἰς τρεῖς ὁμιλίας του κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου λέγει· «ἐν χειμῶνι τῶν ἐτῶν τὰ ἄνθη τῇ βασιλίδι προσάγοντες καὶ γεγηρακότα λόγον ὁπλίζοντες». Τὰ συναξάρια βεβαιοῦν ὅτι «ἐν γήρᾳ πίονι καταλύει τὸν βίον». Το ἓν δὲ αὐτῶν μάλιστα ἀποδίδει εἰς αὐτὸν ἑκατὸν τέσσαρα ἔτη «Ζήσας ἔτη ἑκατὸν πρὸς τοῖς τέσσαρσι». Ὁ δὲ βιογράφος του ἀναφέρει ὅτι περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του «ἃ πεπόνηκε πρότερον ἐποιεῖτο τούτων ἐπίσκεψιν ἐπικοσμῶν, ἐπικαλλύνων, ἐπιδιορθούμενος πρὸς ἀκρίβειαν καὶ λέξιν, καὶ νοῦν καὶ ῥυθμὸν καὶ συνθήκην».

Προκειμένου περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἔχομεν σχετι-

κὴν μαρτυρίαν ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἀνεψιοῦ του Στεφάνου τοῦ θαυματουργοῦ, ὅστις εἰσελθὼν μετ᾿ ἐκείνου εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα τῷ 734 ἔμεινεν ἐν αὐτῇ μετὰ τοῦ Ἰωάννου ἐπὶ μίαν δεκαπενταετίαν δηλ. μέχρι τοῦ ἔτους 749. Κατὰ τινὰ δὲ παράδοσιν ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ὑπῆρχε καὶ ὁ τάφος του. Βέβαιον δὲ εἶνε ὅτι ὁ Ἰωάννης δὲν ἔζη κατὰ τὴν εἰκονομαχικὴν σύνοδον τοῦ 753 συγκληθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κοπρωνύμου.

Ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός, μετὰ τὸν θάνατόν του, ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ ἁγίου. Ἡ Ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δι᾿ ἐγκωμίων ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ χαρακτηρίζουσα αὐτὸν ὡς τὸν ἀκούραστον προστάτην τῆς παραδόσεως καὶ τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σκῆνος μετεκομίσθη κατὰ τὸν ιγ΄ αἰῶνα εἰς τὴν πόλιν μας ταύτην καὶ κατετέθη ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Πάντων.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔγραψε συγγράμματα δογματικά, πολεμικά, ἱστορικά, φιλοσοφικά, ῥητορικὰ καὶ ποιητικὰ διακρινόμενα διὰ τὴν ὀξύνοιαν, τὴν συστηματικότητα καὶ τὴν εὐγλωττίαν καὶ διὰ τοῦτο ἤδη ἀπὸ Θεοφάνους τοῦ χρονογράφου ἀπεδόθη αὐτῷ τὸ ὄνομα χρυσοῤῥόας. Τὸ ἐπισημότερον καὶ σπουδαιότερον σύγγραμμά του εἶνε ἡ «Πηγὴ τῆς γνώσεως», διαιρούμενον εἰς τρία κεφάλαια.

† Ὁ Εἰρηνουπόλεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

† ΜΙΛΗΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (*)

ΕΤΟΣ 1959 (συνέχεια)

1850) ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΨΙΑΧΑΣ—(Ἀρχιμ.) «... γενομένης αἰτήσεως ἀπὸ μέρους τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Πανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας κ. Ἰεζεκιὴλ περὶ ἐκλογῆς βοηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς εἰρημένης Ἀρχιεπισκοπῆς............»

«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ͵αϡνθ', μετὰ μῆνα Νοέμβριον (ιδ').

«Ἐπινεμήσεως ΙΓ'.».

(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΠΙΒ'.. σελ. 214).

*) Συνέχεια ἐκ τῆς 358ης σελ. τοῦ ἔτους ΛΔ (1959)

ΕΤΟΣ 1960

1851) ΜΥΡΙΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ —, ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΥ — ('Αρχιμ.).

«............ γενομένης αἰτήσεως τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ μέρους τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Πανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας κ. Ἰεζεκιήλ· περὶ ἐκλογῆς 6οηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς εἰρημένης Ἀρχιεπισκοπῆς............».

«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αϡξ΄΄ κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον (ς).

Ἐπινεμήσεως ΙΔ΄.».

(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΠΙΒ΄, σελ. 215).

1852) ΜΕΛΟΗΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ — ΤΙΜΙΑΔΗΣ — ('Αρχιμ.)

«............ Ἔνθεν τοι καὶ ἤδη τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Ἀθηναγόρου προβαλλομένου καὶ προτείναντος ὡς ἄξιον προαγωγῆς εἰς τὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης ὑψηλὸν ἀξίωμα τὸν Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην κ. Αἰμιλιανὸν Τιμιάδην· νῦν μόνιμον Ἀντιπρόσωπον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῇ ἐν Γενεύῃ ἕδρᾳ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν............».

«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αϡξ΄΄ κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον (ς).

«Ἐπινεμήσεως ΙΔ΄.».

(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΠΙΒ΄, σελ. 216).

1853) ΧΑΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ —ΛΑΛΟΥΣΗΣ — (Ἀρχ.)

«.. .... γενομένης αἰτήσεως τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ μέρους τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Πανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου κ. Ἰακώβου, περὶ ἐκλογῆς βοηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς εἰρημένης Ἀρχιεπισκοπῆς..

«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αϡξ΄, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον (ιγ΄).

«Ἐπινεμήσεως ΙΔ΄.».

(Κῶδιξ Π. Ἀρχειοφ. ΠΙΒ΄., σελ. 217).

1854) ΑΓΚΩΝΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ — ΣΙΔΕΡΗΣ — (Ἀρχιμ.)

«........... γενομένης αἰτήσεως τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ μέρους τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Πανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου κ. Ἰακώβου, περὶ ἐκλογῆς βοηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς εἰρημένης Ἀρχιεπισκοπῆς....»·

«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αϡξ΄, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον (ιγ΄).

«Ἐπινεμήσεως ΙΔ΄.».

(Κῶδιξ Πατρ. Ἀρχειοφ. ΠΙΒ΄., σελ. 218).

1855) ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ — ΤΡΙΠΟΔΑΚΗΣ — (Ἀρχιμ.)

«......... .. γενομένης αἰτήσεως τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ μέρους τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Πανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου κ. Ἰακώβου, περὶ ἐκλογῆς βοηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς εἰρημένης Ἀρχιεπισκοπῆς....»·

«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αϡξ΄, κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον (ιγ΄).

«Ἐπινεμήσεως ΙΔ΄.».

(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΠΙΒ'., σελ. 219).

1856) ΑΜΦΙΠΟΛΕΩΣ ΣΙΛΑ — ΚΟΣΚΙΝΑΣ — (Ἀρχιμ.)
«........... γενομένης αἰτήσεως τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ μέρους τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Πανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου κ. Ἰακώβου, περὶ ἐκλογῆς βοηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς εἰρημένης Ἀρχιεπισκοπῆς....».

«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ͵αϡξ', κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον (ιγ').

Ἐπινεμήσεως ΙΔ'.».

(Κῶδιξ Π. Ἀρχειοφ. ΠΙΒ'., σελ. 220).

ΕΤΟΣ 1961

1857) ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ — ΜΑΞΙΜΟΥ — ΡΕΠΑΝΕΛΛΗΣ — (Ἀρχιμ. Σχολάρχης τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης).
«........... Μητροπολίτην ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Μητροπόλεως Σταυρουπόλεως...........»
«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ͵αϡξα', κατὰ μῆνα Φεβρουάριον (ζ').
Ἐπινεμήσεως ΙΔ'.».

(Κῶδιξ Π. Ἀρχειοφ. ΠΙΒ'., σελ. 221).

1858) ΜΥΡΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ — ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ — (Ἱεροδιάκονος, Καθηγητὴς τῆς Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς Χάλκης).
«........... Μητροπολίτην ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Μητροπόλεως Μύρων...........»
«Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ͵αϡξα', κατὰ μῆνα Φεβρουάριον (ζ'.).
Ἐπινεμήσεως ΙΔ'.».

(Κῶδιξ Π. Ἀρχειοφ. ΠΙΒ'., σελ. 222).

Η ΕΠΙΕΙΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΕΝ ΤΗι ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙ (*)

Ὁ μ. Βασίλειος ἐμποδίζων τὴν δημοσίᾳ ἐξομολόγησιν εἰς τοιαύτην περίπτωσιν καὶ ἀνεπιφυλάκτως τασσόμενος ὑπὲρ τῆς παραπομπῆς εἰς τὴν Ἰδιωτικὴν ὑπονοεῖ ὅτι ἡ τελευταία εὑρίσκετο ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικῇ πρὸ πολλοῦ. Ἰδοὺ τὸ κείμενον :

> «Δημοσιεύειν ἐκώλυσαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἵνα μὴ θανάτου αἰτίαν παράσχωμεν ἐλεγχθείσας» (κανὼν 34).

Ἀπὸ τὴν φράσιν «οἱ πατέρες ἡμῶν» συνάγεται ὅτι ὄχι μόνον ἐπὶ Πατριάρχου Νεκταρίου ἐθεωρήθη φρόνιμον νὰ γενικευθῇ ἡ ἰδιωτικὴ Μετάνοια· ἀλλὰ πολὺ ἐνωρίτερον ἀκόμη· ὁσάκις λόγοι σοβαροὶ ἐπέβαλον τοῦτο πρὸς τὸ πνευματικὸν συμφέρον τῶν μετανοούντων καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Μετανοίας· ἀποβλέποντος οὐχὶ εἰς τὸν διασυρμὸν ἀλλὰ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῶν πεπλανημένων καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν.

Μαρτυρεῖ τὴν ὕπαρξιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του τῶν τεσσάρων Τάξεων τῶν Μετανοούντων (Ἐπιστ. 217). Παραπλεύρως ὅμως τῆς καθ' ἑαυτὴν Ἰδιωτικῆς, παραδέχεται καὶ τὴν ἁρμοδιότητα τῶ λεγομένων «Πνευματικῶν ὁδηγῶν»· Directio Spiritualis, ἰδίᾳ ἐν τοῖς Μοναστηρίοις. Διὰ κοινῆς συμπροσευχῆς καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐξαγορεύσεως τῶν καθημερινῶν παραπτωμάτων, ἐζητεῖτο ἡ ἠθικὴ βελτίωσις τῶν μελῶν τῶν ἀδελφοτήτων, κατὰ τὴν προτροπὴν τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου. «Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε» (ε΄ 16).

> Οὓς τὰ κοινὰ ἐπιτίμια οὐ σωφρονίζει· οὔτε τὸ εἰρχθῆναι τῶν εὐχῶν ἄγει εἰς μετάνοιαν· ἀνάγκη τοῖς παρὰ τοῦ Κυρίου δοθεῖσι κανόσιν ὑποβάλλειν... Φοβερὸν τὸ κρῖμα τῷ προεστῶτι μὴ ἐλέγχοντι τοὺς ἁμαρτάνοντας, τὴν κοινὴν φροντίδα πεπιστευμένῳ» 20).

---

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ Γ΄. τεύχους, σελ. 331.

20) Λόγος περὶ Διδαχῆς καὶ Νουθεσίας 5—6. Ε. Π. Migne 32, 1144 πρβλ. Ὅροι κατ' Ἐπιτομήν. Ἐρωτήσεις Migne 31, 1080.

Εἶναι ἀνεδαφικὴ καὶ ἀερώδης ἡ προτεσταντικὴ ἀντίληψις περὶ μετανοίας καὶ ἐξαγορεύσεως νοερῶς, ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο θὰ ἐγένετο παραδεκτὸν ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἦτο ἀσώματος καὶ ἄσαρκος. Ἐφ' ὅσον ὅμως φέρει τὸ ἀνθρώπινον σκῆνος καὶ πολλὰς παραστάσεις σχηματίζει τῇ βοηθείᾳ τῶν πέντε αἰσθήσεων καὶ τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος· ἡ αἰσθητὴ καὶ ὁρατὴ ἐκδήλωσις εἰς τὴν ἐπενέργειαν τοῦ μυστηρίου ἀποβαίνει ἀπαραίτητος. Ὁ ἱ. Πατὴρ ἐπιμένει ἐπὶ τῆς ὑλομορφικῆς ἐκφράσεως τῆς μετανοίας καὶ ἐννοεῖται πόσον ἡ μαρτυρία του κέκτηται κῦρος.

> «Ἐπειδὴ ἐν τῷ σώματι ἡμάρτομεν· ὅτε παρεστήσαμεν τὰ μέλη ἡμῶν δοῦλα τῇ ἁμαρτίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, τῷ σώματι καὶ ἐξομολογησώμεθα· τῷ αὐτῷ κεχρημένοι ὀργάνῳ πρὸς τὴν ἀνάλυσιν τῆς ἁμαρτίας» 21).

Ἡ δωρεὰ τῆς ἀφέσεως δίδεται ὑπό τινας ὅρους, οἱ ὁποῖοι ἀφορῶν τὴν σύμπραξιν τοῦ μετανοοῦντος. Δέον δηλαδή· οὗτος νὰ προσφέρῃ τοὺς ὑποκειμενικοὺς ὅρους πρὸς ἀξίαν εἰσδοχῆς τῆς χάριτος καὶ διατήρησιν αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ χάρις εἶναι ἁγία· εἶναι προϊὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἑπομένως κατοικεῖ εἰς καθαρὰ σκηνώματα καὶ εἰς ψυχὰς ἐξαγνισμένας. Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν κάθαρσιν ἀπεργάζονται ὅλα τὰ σωφρονιστικὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει εἰς τοὺς ἁμαρτήσαντας ἡ Ἐκκλησία. Οὐδένα ἄλλον στόχον ἔχουν εἰ μὴ νὰ ἀπομακρύνουν τὸν ῥύπον τῆς ψυχῆς, τὰ ξένα στοιχεῖα πρὸς τὴν ἱερότητα τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ πρὸς τὸν ὑψηλὸν ξένον· τὸν ὁποῖον πρόκειται μετ' ὀλίγον νὰ δεχθοῦν. Ἀπὸ τὴν καθαρότητα λοιπὸν θὰ χωρέσῃ ἡ πλήρωσις.

> «Ἀμήχανον ἐστὶ χωρητικοὺς γενέσθαι ἡμᾶς τῆς θείας χάριτος· μὴ τὰ ἀπὸ κακίας πάθη προκατασχόντα τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐξελάσαντας. Εἶδον ἰατροὺς ἐγὼ μὴ πρότερον δίδοντας τὰ σωτήρια φάρμακα πρὶν ἐμέτοις ἀποκενῶσαι τὴν νοσοποιὸν ὕλην, ἣν ἐκ πονηρᾶς διαίτης ἑαυτοῖς οἱ ἀκόλαστοι ἐναπέθεντο. Ἀλλὰ καὶ ἀγγεῖον προκατειλημμένον ὑπό τινος ὑγροῦ δυσώδους· μὴ ἐκπληθέν· οὐ μὴ δέξηται τοῦ μύρου τὴν ἐπιρροήν. Δεῖ τοίνυν ἐκχυθῆναι τὰ προϋπάρχοντα· ἵνα χωρηθῆναι τὰ ἐπαγόμενα. Πᾶσι μὲν γὰρ πάρεστι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἀλλὰ τοῖς μὲν καθαρεύουσι

21) Ὁμιλία εἰς τὸν Ψαλ. λς´ 2 Ε. Π. Migne 29, 325.

τῶν παθῶν· τὴν ἰδέαν ἐμφέρει δύναμιν, τοῖς δὲ τὸ ἡγεμονικὸν συγκεχυμένον ἔχουσιν ἀπὸ τῶν τῆς ἁμαρτίας σπίλων· οὐκ ἔτι» 22).

Καὶ πολὺ δικαίως. Αἱ σκέψεις κυβερνοῦν τὴν ζωήν. Ὅταν καθαρίζουν αἱ οἰκοκυραὶ τὴν κλίμακα· ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν κορυφὴν καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὴν τελευταίαν βαθμίδα. Ἡ ζωὴ τοῦ μετανοοῦντος θ' ἀρχίση ἀπὸ τὴν κάθαρσιν ἐκ τῶν ἄνω· ὁπότε τὰ κάτω θὰ εἶναι ἐξησφαλισμένα. Ἡ πεῖρα ἐπιβεβαιοῖ ὅτι ἀκάθαρτοι σκέψεις δημιουργοῦν ἀναβρασμὸν εἰς ὅλον τὸν ὀργανισμόν, διότι ὁ ἐγκεφαλικὸς ἐρεθισμὸς αὐτομάτως διέρχεται εἰς τὸν νωτιαῖον μυελόν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰ ἐκτελεστικὰ ὄργανα τῶν πέντε αἰσθήσεων.

Ἐκκένωσις, κάθαρσις· κένωσις· ἰδοὺ τὰ φυσικὰ στάδια εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν τοῦ μετανοοῦντος πρὸς διηνεκῆ διατήρησιν καὶ παραμονὴν τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐκκένωσις δὲ πρὸ παντὸς ἀπὸ τὰς εὐφλέκτους σκέψεις καὶ ὑπόπτους διαλογισμοὺς οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν τὴν εὐκαιρίαν ὡς ἡφαίστιον νὰ ἐκραγοῦν καὶ μὲ τὸν καταστρεπτικὸν λίβαν των νὰ κατακαύσουν τὰ πάντα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Δὲν ἀρνεῖται τὴν διάκρισιν τῶν ἁμαρτημάτων εἰς θανάσιμα καὶ μὴ ἀπὸ ἀπόψεως βαρύτητος. Πρὸ τῆς ἰατρικῆς ὅμως ἐξετάσεως τῶν συμπτωμάτων καὶ παντὸς κρυφίου ἐπικινδύνου ὄγκου θεωρεῖ ἀπαραίτητον τὴν ἐξαγόρευσιν ὅλων· συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐλαφρῶν ἁμαρτημάτων. Διότι ἡ φαινομενικῶς ἐξωτερικὴ ἀνομοιότης ἦτο ἐκείνη ἥτις ἔφερε κῦμα χαλαρώσεως τῶν ἠθῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

> «Σφάλματος μὴ περιφρόνει· κἂν μικρότερον παντὸς σκανδάλου ᾖ τὸ γινόμενον. Ἀλλὰ σπεῦδε μᾶλλον πρὸς τὴν διὰ μετανοίας ἐπανόρθωσιν. Κἂν πολλοὶ πολλὰ σφάλλωνται μικρά τε καὶ μείζονα· καὶ μένωσιν ἀμετανόητοι» 23).

Προσφεύγει εἰς σωρείαν σχετικῶν παραδειγμάτων ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Εἰς τὸν ἱερέα Ἠλεί, ὅστις καίτοι προσωπικῶς δὲν εἶχε διαπράξει σοβαρόν τι ἁμάρτημα, αὐστηρότατα ἐτιμωρήθη διὰ τὴν χαλαρότητα τῶν μέτρων του εἰς τοὺς ἀσεβοῦντας καὶ κακοήθεις υἱούς του. Διὰ τὴν ἄγαν ἐλαστικότητά του αὐτὴν ἐπατάχθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· παραδώσαντος τὴν Κιβωτὸν εἰς χεῖρας τῶν Φιλισταίων.

---

22) Λόγος α' 4 περὶ Ἀρετῆς καὶ Κακίας· Ε· Π· Migne 32, 1124.

23) Ἀσκητικά, λόγος 4 Ε· Π· Migne 31, 636.

«Δέονται αἱ κατ' ἄγνοιαν ἁμαρτίαι· οἱονεὶ ῥύπος τις οὖσαι· τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ψυχῆς ἀφανίζουσαι· καὶ τῷ φυσικῷ κάλλει αὐτῆς λυμαινόμεναι, τοῦ ἐκ τῆς πλύσεως καθαρισμοῦ» 24).

Καὶ δικαίως, διότι ἡ ὑγιὴς ἠθικὴ δὲν δύναται νὰ μυωπάσῃ εἰς τὰς ἀφανεῖς αἰτίας· αἵτινες ζυμώνουν καὶ ἐγκυμονοῦν τὴν ἁμαρτίαν ὡς μαρτυρεῖ ἡ πεῖρα. Ἐπανέρχεται ἐπὶ τῆς νοσηρᾶς ἐπενεργείας τῶν κατὰ διάνοιαν καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ τῆς καρδίας μετεωρισμῶν καὶ αἰσθημάτων. Διὰ ν' ἀποδείξῃ πόσον ὀλέθριον ρόλον παίζουν τὰ ἐλαφρὰ ἁμαρτήματα καὶ ὅτι ἐμφανιζόμενα χρήζουν ἀμέσου ἐξαγορεύσεως καὶ συντόνου καταπολεμήσεως· παραθέτει καὶ ἄλλας περιπτώσεις θεόθεν τιμωρηθέντων· διὰ παραβάσεις ἐλαφράς.

Οὕτως ὁ Ἄχαρ ἐτιμωρήθη διότι ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου συνέλεγε ξύλα εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μωσέως Μαριὰμ διὰ τὸν γογγυσμόν της. Ὁ δοῦλος ἐκεῖνος τοῦ Εὐαγγελίου, «ὁ γνοὺς καὶ μὴ ποιήσας». Ἡ χλιαρὰ στάσις τῶν Χριστιανῶν τῆς Κορίνθου ἔναντι τοῦ αἱμομίκτου, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ὅλοι σύσσωμοι ὤφειλον νὰ ἐξεγερθοῦν. Ὁ Ἀνανίας καὶ ἡ Σαπφείρα· οἵτινες διὰ μίαν ἁπλῆν ἀπόκρυψιν τῆς πραγματικῆς τιμῆς τοῦ πωληθέντος ἀγροῦ καὶ δολιότητα· ἐθανατώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀποστ. Πέτρου.

«Κακία σιωπηθεῖσα· νόσος ὕπουλός ἐστιν ἐν τῇ ψυχῇ». «Μήτε φύγῃς ἃ μὴ δει, μήτε προσφύγῃς ᾧ μὴ δει. Ἀλλ' ἕν σοι φευκτὸν ἤτω· ἡ ἁμαρτία· καὶ μία καταφυγὴ ἐκ τῶν κακῶν ὁ Θεός» 25).

Αἱ μεθοδεῖαι τοῦ Διαβόλου καὶ ἡ ἀπόκρουσίς των ἐν τῇ ἐξομολογητικῇ.

Ἄλλωστε δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ἡ μεθοδεία τοῦ Διαβόλου ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Οὐδέποτε οὗτος ἐπιτίθεται μὲ ὅλην τὴν ὁρμὴν καὶ οὐδέποτε παρουσιάζει γεγυμνωμένην τελείως τὴν ἁμαρτίαν. Μέρος αὐτῆς μόνον ἀποκαλύπτει καὶ προβάλλει μὲ πολλὴν προκλητικότητα καὶ τέχνην. Εἶναι εὐφυέστατος καὶ τετραπέρατος. Ἀρχίζει μὲ τὸν ἐνδυσμὸν εἰς ἀορίστους ρεβασμοὺς κατ' ἀρχὴν διὰ νὰ προχωρήσῃ ἐνθαρρυνόμενος εἰς νέας

24) Ἑρμην. εἰς Προφ. Ἠσαΐαν δ' 137 Ε. Π. Migne 30, 341.
25) Λόγος 7 περὶ Ἁμαρτίας Ε. Π. Migne 32, 1200—1209.

ὑποχωρήσεις τοῦ θύματός του, καὶ χαλάρωσιν ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἀρχικῆς αὐστηρότητος, ἕως ὅτου καταλήξῃ εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς διαπράξεως τῆς ἁμαρτίας. Ὥστε ὅπως ὁ κλέπτης πρωτίστως πρέπει νὰ ἐκβιάσῃ τὴν θύραν διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ὅπως ὁ λῃστευθεὶς εἰς τὸν δρόμον τῆς Ἱεριχὼ πρῶτον ἔπρεπε νὰ τραυματισθῇ, ὥστε νὰ γίνῃ ἀνίκανος δι' οἱανδήποτε ἀντίστασιν, καὶ ὕστερον νὰ γυμνωθῇ ἀπὸ παντὸς τιμαλφοῦς, οὕτω πράττει καὶ ὁ Σατανᾶς ἀνέκαθεν διὰ νὰ συλήσῃ τοὺς θησαυροὺς τῶν θυμάτων του.

> «Πρότερον πληγαί, καὶ τότε γύμνωσις. Πληγὴ ψυχῆς ἁμαρτία. Γύμνωσις ψυχῆς ἀπόθεσις τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀφθαρσίας. Ἡ δὲ ἁμαρτία ἀφανιστικὴ τῆς χάριτος τῆς δεδομένης ἡμῖν διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας» 26).

Ἡ κατάταξις τῶν ἁμαρτιῶν εἰς διαφόρους κατηγορίας, ἀναλόγως τῆς βαρύτητός των, ὅσον φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως εὔκολος, τόσον ἐν τῇ πράξει δυσχεραίνει. Ἡ διὰ τῆς Γραφῆς ἀπόδειξις τῆς ἰσότητος ὅλων τῶν ἁμαρτημάτων ἀποστομώνει πάντα ἐπιχειροῦντα νὰ παίζῃ μὲ τὰ μὴ πρὸς θάνατον ἁμαρτήματα, ὡς δῆθεν ἀκινδύνων εἰς τὴν ψυχήν του, καὶ ἑπομένως ἀποκρύπτων αὐτὰ κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Μ. Βασιλείου ὅπως καὶ αὐτὰ ὑφίστανται ὀδυνηρὰς κυρώσεις, δημιουργεῖ ἐναντίον μας μίαν ἀσυνήθη αὐστηρότητα. Πῶς θὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἰδιαιτέρα θέσις αὐτοῦ;

Πρωτίστως, ἂν σκεφθῶμεν, ὅτι ὁ πόθος του εἶναι νὰ προλάβῃ τὴν ἐξέλιξιν καὶ πρόοδον τοῦ κακοῦ. Θέλει νὰ κτυπήσῃ τὸ κακὸν ἐν τῇ γενέσει του. Γνωρίζει ἐκ μακρᾶς πείρας ὅτι ἀμέλεια εἰς τὰ μικρά, ἀδιαφορία εἰς τὰ μικρόβια, ἀπομακρύνει, ἰδίᾳ τὸν μοναχόν, ἀπὸ τοῦ καταλλήλου πνευματικοῦ κλίματος, ἀπὸ τὰ ἠθικὰ ἰδεώδη καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ αἰσθάνεται καὶ βλέπει ἐν παντὶ τὸν Χριστόν. Ψυχολογικῶς πᾶσα ἁμαρτία ἐλαφρὰ ταράζει τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην, θολώνει τὸν νοῦν.

Δεύτερον, εἰς τὰ Ἀσκητικά του ἐξετάζει τὴν ἁμαρτίαν ὑπὸ ἔποψιν μυστικὴν καὶ ἀσκητικήν. Θέλει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Χριστιανοῦ ἀπόλυτον καθαρότητα. Ἐξετάζει τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ὡς θὰ τὰς ἐξήταζεν αὐτὸς ὁ Θεός. Δανείζεται πρὸς στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς Ἐκείνου καὶ οὕτω παρακολουθεῖ τὰ βάθη τοῦ κακοῦ. Ὁ Χριστιανὸς γενικώτερον, καὶ ὁ μοναχὸς εἰδικώτερον, περὶ ἕνα πρᾶγμα θὰ στρέφῃ σκέψιν καὶ καρ-

---

26) Ὁμιλία ῥηθεῖσα ἐν Λακιίζοις 9. Ε Π Migne 31, 1457.

δίαν : τὸν Θεόν. Πᾶν ἐφάμαρτον θέτει φραγμὸν μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου· καὶ κατὰ συνέπειαν· καθιστᾶ ἀδύνατον τὴν συνύπαρξιν ἐν ταυτῷ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας.

Ἀλλαχοῦ θέτων τὴν βαρύτητα ἐπὶ τῆς θελήσεως ἀναγκάζεται νὰ κάμῃ διάκρισιν μεταξὺ ἠθελημένων καὶ μὴ ἁμαρτημάτων.

> «Τῶν ἁμαρτανομένων τὰ μὲν ἀκούσια ἐστί, τὰ δὲ ἀπὸ γνώμης πονηρᾶς ἁμαρτάνεται, καὶ ὁ τοῦ δικαίου ὅρος οὐχ ὁ αὐτὸς ἐπὶ τούτοις» 27).

Ὅθεν ἕπεται ὁ ἱ. Πατήρ· ὅτι μία πόρνη ἐξ ἀνάγκης μεγάλης ἐκδοθεῖσα σαρκικῶς εἰς τοὺς ἄνδρας· θὰ κριθῇ ἀλλέως· ἀπὸ μίαν γυναῖκα ἡ ὁποία ἐκδίδεται διὰ τὴν ἡδονὴν καὶ μόνην καὶ ἐκ λαγνοῦ φύσεως. Ἀλλέως θὰ κριθῇ ὁ ἐξ ἀρχῆς τυχὼν καλῆς ἀνατροφῆς καὶ οἰκογενειακοῦ περιβάλλοντος· καὶ ἀλλέως ὁ μηδέποτε ἰδὼν ἢ ἀκούσας τι ἀγαθὸν ἁμαρτωλός. «Ἄλλως οὖν τὰ ἀκούσια τυγχάνει συγγνώμης, καὶ ἄλλως τὰ ἐκ μοχθηρᾶς προαιρέσεως κατακρίνεται». Διὰ τοῦτο, καὶ ὁ ἐπιτιμῶν ἱερεὺς πρέπει νὰ εἶναι ἀκριβοδίκαιος· ἀμερόληπτος· οὔτε εἰς ὑπερβολὰς καταντῶν· οὔτε εἰς ἐλλείψεις καὶ ἐλαττωματικὰς κρίσεις πίπτων. Ὀφείλει νὰ βλέπῃ· ὅπως ὁ τοξότης βλέπει τὸν στόχον του ἀκριβέστατα καὶ ρίπτει τὸ βέλος. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς, ὅτι ὁ ἄλλως αὐστηρὸς Μ. Βασίλειος ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ πρόθεσις πολὺ βαρύνει εἰς τὴν καταλόγισιν τῶν ἠθικῶν πράξεων. Δὲν δύναται ἑπομένως ὁ ἀληθὴς τοῦ ὀνόματος πνευματικὸς νὰ παραβλέψῃ τὰς πραγματικὰς συνθήκας, τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν· τὴν ἡλικίαν· τὴν θέσιν ἢ τὴν ἰδιαιτέραν ψυχοσύνθεσιν τοῦ ἐνόχου· ὅταν πρόκειται νὰ προβῇ εἰς διάγνωσιν καὶ ἑπομένως εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῶν ἐπιτιμίων. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς λίαν πολύτιμοι εἶναι αἱ παρατηρήσεις τοῦ ἱ. Πατρὸς εἰς τὴν χρῆσιν τῆς ποσολογίας καὶ τῆς ἠθικῆς διαιτητικῆς ὑπὸ τῶν ἐμπεπιστευμένων τὴν νοσηλείαν των νοσούντων τῇ ψυχῇ.

Τὸ βασικὸν πρόβλημα τῆς Ποιμαντικῆς εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς ἁμαρτίας. Τὸ ἔργον αὐτῆς συνίσταται εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἁμαρτίας ὡς θὰ τὴν ἀντιμετώπιζεν αὐτὸς ὁ Θεός· Ὅστις ἐνῷ μισεῖ τὴν ἁμαρτίαν, συγκαταβαίνει ὅπως καὶ λυπεῖται τὸν ἁμαρτωλόν. Ἑπομένως ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐξομολόγου κατὰ πολὺ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ποίαν ἰδέαν περὶ τοῦ Θεοῦ ἔχει διαμορφώσει.

---

27) Ὁμιλία ιϐ' εἰς τὰς Παροιμίας Ε Π· Migne 31, 404.

Ὑπῆρξαν περίοδοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπερετονίσθη ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τὸ ἔλεος, ὥστε ἡ ἠθικὴ νὰ καταντήσῃ ἄρνησις. Ἡ στροφὴ ὅμως τῆς χριστιανικῆς θεραπευτικῆς πρὸς αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν πρὸς τὴν ποινικὴν καὶ πειθαρχικὴν ἀποκλειστικῶς, περιορίζει τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς εἰς τὸ παρελθὸν τοῦ ἁμαρτήσαντος μόνον, πρὸς ὅσα ἄνομα διέπραξε, παρὰ ὡς ὀφείλει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν εἰς τὸ διαγραφόμενον μέλλον, τῆς ἀνορθώσεως καὶ ἐπαναφορᾶς τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἰς τὴν εὐθεῖαν γραμμὴν τῆς πορείας του. Διὸ καὶ δικαιολογεῖ τὴν θείαν ἀγαθότητα πειστικώτατα. Σχολιάζων τὸν ψαλμικὸν στίχον λβ΄ 5 «ἀγαπᾷ Κύριος ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν», παρατηρεῖ ὁ Μ. Βασίλειος πόσον ὁ Θεὸς ἁρμονικώτατα συγκιρνᾷ ἀμφότερα, δηλαδὴ τὴν κρίσιν καὶ τὴν μετάνοιαν πρὸς σωτηρίαν τῶν ἁμαρτωλῶν.

> «Εἰ καθ' ἑαυτὴν ὑπῆρχεν ἡ τοῦ Θεοῦ κρίσις, ἀποτόμως ἡμῖν κατὰ τὴν ἀξίαν ἡμῶν ἀποδιδόντος πρὸς ἃ ἐποιήσαμεν, ποία ἦν ἐλπίς, τίς ἂν ἐσώθη τῶν πάντων ; Νῦν δὲ Κύριος ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην... . . . . .
>
> Οἱονεὶ πάρεδρον ἑαυτῷ τὴν ἐλεημοσύνην ποιησάμενος, καὶ προβληθεῖσαν τῷ βασιλικῷ τῆς πίστεως θρόνῳ, οὕτω παράγει εἰς κρίσιν ἕκαστον. Οὔτε ἡ ἐλεημοσύνη ἄκριτος, οὔτε ἡ κρίσις ἀνελεήμων. Πρὸ τῆς κρίσεως οὖν ἀγάπα ἐλεημοσύνην, καὶ μετὰ τὴν ἐλεημοσύνην ἔρχεται ἐπὶ τὴν κρίσιν. Ταῦτα δὲ ἀλλήλοις συνέζευκται, ὁ ἔλεος μετὰ τῆς κρίσεως. Ἵνα μήτε ὁ ἔλεος μόνος χαυνότητα ἐμποιήσῃ, μήτε μόνον ἡ κρίσις ἀπόγνωσιν ἐνεργάσηται» 28).

Οὐδείς, ἐννοεῖται, δὲν παραβλέπει τὴν ἀσυμφωνίαν ἡ ὁποία δύναται νὰ προκύψῃ μεταξὺ θεολόγων ἢ ἐξομολόγων εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἐλαστικότητος καὶ εἰς τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν τῆς αὐστηρότητος. Κανόνες καὶ καθωρισμένα μέτρα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπαγορευθοῦν. Διότι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ καὶ αἱ ἐσωτερικαί της διακυμάνσεις μένουν καὶ θὰ παραμένουν ἀπροσδιόριστοι. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὅ,τι προέχει διὰ μίαν ὑγιᾶ διαγνωστικὴν καὶ θεραπευτικήν, εἶναι ἡ συμμόρφωσις μὲ τὸ πνεῦμα τῶν πειθαρχικῶν κανόνων εἰς τὰ θεμελιώδη καὶ βασικὰ ἐκεῖνα ἄρθρα τῆς ἠθικῆς, κατὰ τὸ σοφώτατον λόγιον τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου «in necessaria unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas».

28) Ὁμιλ. εἰς Ψαλμ. 32 γ΄ Ε. Π. Migne 29, 332.

Ἀπαρασάλευτος πρέπει νὰ μένῃ ἡ τήρησις αὐτῶν τῶν «necessaria». Προκειμένου ὅμως διὰ τὰς δύο ἄλλας περιπτώσεις, εἰς τὴν πεφωτισμένην κρίσιν καὶ τὴν πατρικὴν σύνεσιν τοῦ ἐξομολόγου ἐπαφίεται ὁ καθορισμὸς τῶν ἐπιτιμίων μὲ τόνον αὐστηρότητος ἢ ἐπιεικείας.

Μὲ ἄλλας λέξεις, εἰς περιπτώσεις ὅπου αἱ γνῶμαι διΐστανται καὶ ἡ γνώμη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι σαφῶς ἐκπεφρασμένη· δύναται ὁ κληρικὸς νὰ ἀφήσῃ τὸν μετανοοῦντα νὰ ἐκλέξῃ α) μίαν πιθανὴν γνώμην, β) μίαν μᾶλλον ἐνδεχομένην γνώμην καὶ γ) μίαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπικρατεστέραν γνώμην. Οἴκοθεν ἐννοεῖται πόσον δυσχερὲς ἀποβαίνει νὰ δοθῇ λεπτομερὴς κατάλογος τοῦ τοιούτου ἢ ἐκείνου χειρισμοῦ τῶν ἠθικῶν περιπτώσεων, ἀπὸ τῶν κοινοτέρων μέχρι τῶν πλέον ἀπιθάνων· εἰς ἓν Ἐγχειρίδιον ἢ Ὁδηγὸν πρὸς τοὺς θεραπευτὰς τῶν ψυχῶν. Ὑπάρχουν ψυχαὶ ἄκρως εὔθικτοι καὶ μία δόσις ὑπερβολικὴ δύναται νὰ ὠθήσῃ πρὸς τὴν ἀπώλειαν, ἡ ὁποία ἄλλως θὰ ἐκερδαίνετο. Ἂς μὴ λησμονεῖται ὅτι χωλαίνει ἡ μέθοδος τῆς ἀναρρώσεως τῶν ἀσθενῶν ψυχῶν ὡς γίνεται πολλάκις. Ἐπαναλαμβάνεται κατὰ κόρον ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεώς μας· ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ἀπὸ τὸν Θεόν. Τὸ ἕτερον ὅμως ἥμισυ τῆς προτάσεως τίθεται εἰς τὸ περιθώριον· ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη διὰ τὸν Θεόν. Ὅτι ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅλων τῶν μυστηρίων αὐτῆς εἶναι νὰ τὸν καταστήσῃ ἱκανὸν νὰ ἀπολαύσῃ τῆς χαρᾶς καὶ εὐλογίας τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ ἑνώσεως. Ἡ ἐπίγειος ζωὴ οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰ μὴ ἡ διαφορότροπος προετοιμασία καὶ προπαρασκευὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὥστε διὰ ἐπιτυχιῶν ἢ ἀποτυχιῶν νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἔνδοξον αὐτὸ τέρμα.

Μὲ ἁδρὰς καὶ πρακτικωτάτας γραμμὰς ὁ ἱ. Πατὴρ ἐκθέτει τοὺς ὅρους τῆς συγχωρήσεως καὶ τὸν νέον τρόπον ζωῆς εἰς τοὺς μετανοοῦντας. Εἴτε τὰ παρατιθέμενα χωρία ὑπονοοῦν μοναχοὺς ἢ ὑπονοοῦν λαϊκούς· κοιναὶ πάντως εἶναι αἱ ὑποχρεώσεις :

> «Ἄξιοι καρποὶ τῆς μετανοίας εἰσὶν τὰ ἀντικείμενα τῇ ἁμαρτίᾳ ἔργα δικαιοσύνης, ἅπερ ὁ μετανοῶν καρποφορεῖν ὀφείλει· ποιῶν τὸ εἰρημένον· «ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες» (Κολ. α΄ 10) 29).

Ἐφ᾽ ὅσον ὁ κόσμος καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ ὕλη ἡ τροφοδοτοῦσα τὴν ἁμαρτητικὴν ῥοπήν, ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει ν᾽ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν· νὰ φεύγῃ ἐπιμελῶς ἀπὸ πάσης ἀφορμῆς· καὶ ἐν γένει ν᾽ ἀρνη-

---

29) Ἀπόκρισις σπζ΄ Ε. Π. Migne 31, 1284.

θῇ πολλά. Πέριξ τοῦ θέματος τῆς ἀρνήσεως στρέφονται αἱ διατάξεις τῶν Ἀσκητικῶν του. Μόνον ὁ ἀποκόπτων τὰς ρίζας τοῦ κακοῦ θὰ γίνῃ ἐλεύθερος καὶ θὰ γνωρίσῃ τὴν χάριν. Μὲ ἱκανότητα καὶ πειστικότητα ἀνατρέπει τοὺς ἰσχυρισμοὺς ὅλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν τὴν τελειότητα ἄνευ θυσιῶν, ἄνευ ἐγκαταλείψεων τῶν ἡδονῶν τοῦ κόσμου·

> «Εἰ... ἐπὶ τοῦ σώματος πᾶσαν μὲν ρυπαρίαν σικχαινόμεθα καὶ βδελυσσόμεθα.. πόσῳ μᾶλλον ἀκόλουθον τὰ προειρημένα πάσχειν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτάνουσι τὸν φιλόχριστον καὶ φιλάδελφον· ὅταν βλέπῃ τῶν ἁμαρτανόντων· ὥσπερ ὑπὸ θηρίων τιτρωσκομένην τὴν ψυχήν· καὶ βιβρωσκομένην, καὶ ὥσπερ ἰχῶρας καὶ σηπεδόνας ἐπιφαίνουσαν ;» 30).
>
> «Οὐ μόνον ἀναχωρεῖν χρὴ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ὑπὲρ ἁμαρτανόντων ταῦτα πάσχειν· ἀλλὰ καὶ ἀφίστασθαι αὐτῶν τῶν ἁμαρτανόντων» 31).
>
> «Ὅτι τῆς μετανοίας καὶ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ὁ παρὼν ἐστι καιρός. ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἡ δικαία κρίσις τῆς ἀνταποδόσεως» 32)

Ἐννοεῖται φευκτέα ἡ ἀκρότης. Ἡ περὶ τὰ ἤθη διαιτητικὴ τοῦ ὑγιαίνοντος Μετανοοῦντος δὲν θὰ καταντήσῃ εἰς ἀμείλικτον ἐχθρὸν τοῦ σώματος· εἰς ἀηδίαν· τῶν στοιχειωδῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς· καὶ εἰς μισανθρωπίαν. Ὁ τυραννῶν τὸ σαρκίον του μὲ τὴν ἄλογον αὐστηρότητα καὶ ταλαιπωρῶν ἑαυτὸν καὶ ἄλλους Μετανοῶν

> «οὐκέτι τὴν ἐπιτίμησιν εἰς διόρθωσιν· ἀλλὰ τὴν ἐκδίκησιν εἰς βεβαίωσιν τοῦ ἁμαρτήματος ὁ ἁμαρτήσας λαμβάνει· καὶ ἄλλους εἰς τὰ ὅμοια πάθη προτρέπει· ὡς ἐφαρμόσαι τῷ ἐκδικοῦντι· εἰ μὴ ἐπιδείξηται καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας... 33).

Ἡ διδασκαλία περὶ *Μετανοίας* Ἰωάννου **τοῦ Χρυσοστόμου.**

Ὁ Ἀντιοχεὺς τὴν καταγωγὴν χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐγεννή-

30) Ἐρώτησις 478 Migne 31, 1292.
31) Ἐρώτησις 479 Ε. Π. Migne 31, 1292.
32) Ὅρος α΄ Ι. Ε. Π. Migne 31, 700.
33) Ἐρώτησις 7 Ε. Π. Migne 31, 1085.

θη τὸ 347. Νέος ἔτι ὢν λαμβάνει ἀπὸ τοῦ διδασκάλου του ῥήτορος Λιβανίου πλούσια τὰ δῶρα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τῆς κλασσικῆς μορφώσεως. Εἰς ἡλικίαν 23 ἐτῶν βαπτίζεται ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Μελετίου καὶ ἀπὸ εὐσεβεῖς μοναχοὺς μυεῖται εἰς τὰ ἄδυτα τῆς θεραπευτικῆς τῶν ψυχῶν· προετοιμαζόμενος οὕτως εἰς τὸ γιγάντιον ἔργον· διὰ τὸ ὁποῖον τὸν προώριζεν ὁ Θεός.

Εἰς ἡλικίαν 39 ἐτῶν χειροτονεῖται ἱερεὺς ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Φλαβιανοῦ τὸ 386. Ἀπαγγείλας ἐκεῖ 12 ὁμιλίας κατὰ τῶν Ἀνομοίων μεταξὺ ἄλλων ἀποδοκιμάζει τὴν δημοσίαν διαπόμπευσιν τῶν μετανοούντων καὶ ὑποδεικνύει ἀντ' αὐτῆς τὴν κατὰ μόνας ἐξομολόγησιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐννοεῖται ἡ Ἰδιωτικὴ διὰ τοῦ Ἱερέως· ὡς θ' ἀποδειχθῇ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ὠριγένους ὑποδεικνύει σειρὰν θεραπευτικῶν μέσων : τὴν εὐποιΐαν, τὴν ἐπίδειξιν ἔργων ἀγάπης τὴν νέκρωσιν τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν δι' εἰδικῶν ἀσκήσεων σκληραγωγίας. Μὲ ἄλλας λέξεις· καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας οὐχὶ δὲ στατικὴν καὶ ἄγονον λύπην· διὰ νὰ δείξῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πόσον καλλιεργημένον ἦτο εἰς αὐτὸν ἡ γνῶσις τῶν κυματισμῶν καὶ τῶν μετεωρισμῶν τῆς σαρκικῆς καρδίας.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ διακονίας του μέχρι τῆς δύσεως τῆς πατριαρχείας του εἰς Κων)πολιν· τονίζει εἰς πλείστας περιστάσεις ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει ὅρια. Ὅτι δὲν δεσμεύεται· δὲν συστέλλεται· οὐδὲ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων μας. Οἱ ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ πρὸς τοῦτο ἵστανται ἀκριβῶς καὶ πρὸς τοῦτο ἐχειροτονήθησαν. Περιμένουν νὰ ἴδουν πληγὰς καὶ ἕλκη πυορροοῦντα, ἕτοιμοι νὰ προσφέρουν τὰς ἐνδεδειγμένας πρώτας βοηθείας καὶ τοὺς πληγωμένους νὰ θεραπεύσουν. Τὸ ἔλαιον καὶ ὁ οἶνος εἶναι ἀνεξάντλητα εἰς τὸ θεῖον πανδοχεῖον. Οὐδὲν τραῦμα κατενεχθὲν ὑπὸ τῶν ληστῶν τῆς ἀτιμήτου ψυχῆς μας εἰς τὸν δρόμον τῆς Ἱεριχοῦς θεωρεῖται ἀνίατον.

Ἡ ἀγάπη του αὐτὴ ἐπέπρωτο νὰ ἐξεγείρῃ τὴν μῆνιν τῶν πολλαπλῶν ἐχθρῶν του· οἱ ὁποῖοι τελικῶς συνασπισθέντες ἐδημιούργησαν κοινὸν καὶ ἀμείλικτον μέτωπον ἐναντίον του. Πολὺ πιθανόν, οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν θὰ ἦσαν ἐκ συστήματος ἀντιδραστικοὶ ἢ λόγῳ τῶν νοβατιανῶν πεποιθήσεών των ἀντίθετοι. Ἄλλοι πάλιν ἐξηγέρθησαν ἀπὸ προσωπικὴν ἐμπάθειαν, ὑποδαυλιζόμενοι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τοῦ παλατίου· ἐκ τῶν δυσηρεστημένων ἐκ τῶν ἐλέγχων αὐτοκρατόρων Ἀρκαδίου καὶ Εὐδοξίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑποκινούμενοι ἐκ τοῦ ἀνησύχου καὶ ἀρχομανοῦς Πατριάρχου Ἀ-

λεξανδρείας Θεοφίλου· ζητοῦντος νὰ ὑπαγάγῃ ὁλόκληρον τὴν Ἀνατολὴν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του· καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ μακρόθεν δημιουργοῦντος πράγματα εἰς τὴν σφίζουσαν ἐκ πνευματικῆς κινήσεως Ἐκκλησίαν τοῦ Βυζαντίου.

Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ ἱ. Χρυσόστομος ἐπισκοπεύει εἰς ἐποχὴν ἄκρως μεταβατικὴν διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ θέσμια. Ἐνώπιον τῶν μαζῶν τῶν νεοφύτων προσερχομένων ἀθρόως πανταχόθεν ὅπως ἐνταχθοῦν εἰς τὴν ποίμνην τῆς Ἐκκλησίας στιγματίζει, εὐκαιρίας διδομένης, τὴν δημοσίαν Μετάνοιαν ὡς ἀνυποφόρως καταθλιπτικήν. Ἡ προηγηθεῖσα Σύνοδος τῆς Ἀντιοχείας (252) εἶχεν ἀφήσει μίαν παράδοσιν ἐπιεικείας· ὑπαγορευθεῖσαν ἀπὸ τὰς εἰδικὰς τότε ἀνάγκας· αἱ ὁποῖαι προέκυψαν μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ ἐπὶ Δεκίου διωγμοῦ. Ἔκτοτε τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο παρέμεινεν ὡς ἰδιάζον τῆς Ἀντιοχείας. Ἦτο ἆρά γε ἡ μόνη ἐνδεδειγμένη μέθοδος διὰ τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἀντιοχέων ; Πάντως αὐτὴν τὴν γραμμὴν ἠκολούθησε πιστῶς ὁ ἱ. Χρυσόστομος καὶ ἐφήρμοσεν· ἐπιμένων ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀγαθότητί Του ἔχει πολλοὺς τρόπους σωτηρίας. Τοῦτο βλέπομεν εἰς τὰς πρώτας γραπτάς του ὁμιλίας καὶ εἰς τὰς τρεῖς πρὸς Θεόδωρον τὸν ἐκπεσόντα ἐπιστολάς του, γραφείσας περὶ τὸ 372· ὅπου βεβαιοῖ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν κρίνει ἀπὸ τὸ μῆκος τῆς μετανοίας ἀλλὰ ἀπὸ τὸ εἶδος καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν.

Ὅλαι αἱ Χρυσοστομικαὶ ὁμιλίαι καὶ πραγματεῖαι ἐγράφησαν ἑλληνιστί. Ἡ ἀχανὴς τότε Συρία μέχρι τοῦ γ΄ αἰῶνος ὡμίλει βεβαίως τὴν ἀραμαϊκήν· ἐξελιγμένη μορφὴ τῆς ὁποίας εἶναι ἡ συριακή. Πλὴν ἡ ἑλληνικὴ ὡμιλεῖτο εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶχε κατακτήσει ὅλον τὸν τότε διανοούμενον κόσμον ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας μέχρι τοῦ Εὐφράτου. Οὕτως ἐξηγεῖται πῶς αἱ πόλεις αὐταί· καίτοι φυλετικῶς ἀραμαϊκαί· ἔδωσαν εἰς τὸν κόσμον τῆς τέχνης, τῆς ποιήσεως· τῆς μουσικῆς· τῆς φιλολογίας, τῆς θεολογίας· ἄνδρας σκεπτομένους κατὰ τὸν ἑλληνικὸν τρόπον καὶ ὁμιλοῦντας τὴν ἑλληνικήν. Ἀρκεῖ μόν' ἀναφέρωμεν τὸν Χρυσόστομον· τὸν Δαμασκηνόν· Σευῆρον τὸν Ἀντιοχείας (ἐκ Σωζοπόλεως τῆς Πισιδίας)· Ρωμανὸν τὸν μελῳδὸν (ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἐμέσσης) 34).

Ἀξίζει νὰ προστεθῇ ἡ μαρτυρία τῆς παρθένου Αἰθερίας τοῦ δ΄

34) G. Khouri—Sarkis : La Syrie Bilinque; dans «L'Orient Syrien» Paris, 1956 pp. 28—29.

αἰῶνος, ὅτι εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους· ὁ Ἐπίσκοπος, καίτοι ἐγνώριζε τὴν συριακήν, ἱερούργει ὅμως καὶ ὡμίλει ἑλληνιστί 35). Μετὰ ἕνα αἰῶνα μαρτυρεῖται ὅτι κατὰ τὴν Λειτουργίαν καὶ τὸ τμῆμα τῶν Κατηχουμένων ἀπηγγέλλετο ἀκόμη ὑπὸ ἑνὸς διακόνου ἑλληνιστὶ καὶ ὑπὸ ἑτέρου συριαστί 36).

Ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἀναλύομεν τὰ κεντρικὰ σημεῖα τῆς περὶ Μετανοίας διδασκαλίας τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου· ἡ ὁποία ἐκφράζει πιστότατα τὰ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐν πρώτοις, ποῖα χαρακτηριστικὰ παρουσιάζει ὁ θεσμὸς τῆς Μετανοίας κατὰ τὴν περίοδον αὐτήν ; Τὸν ε´ αἰῶνα βλέπομεν τὸ σύστημα τῆς Ἰδιωτικῆς Ἐξομολογήσεως ν' ἀποκρυσταλλώνεται καὶ νὰ παγιώνεται πλέον ὡς καθεστὼς μόνιμον. Τοῦτο ἰδιαιτέρως συνάγεται ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου. Οὗτος πλεῖστα ὅσα ἔγραψε περὶ Μετανοίας, ἀφ' ἑνὸς διότι ἦτο κατ' ἐξοχὴν πρακτικὸς ποιμήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι διὰ τῶν ὁμιλιῶν του δὲν μετέδιδε ψυχρὰν θεολογίαν καὶ ξηρὰς γνώσεις, ἀλλὰ κυρίως ἐπεδίωκε νὰ οἰκοδομήσῃ τοὺς ἀκροατάς του. Αἱ περὶ μετανοίας σκέψεις τοῦ ἐπιφανεστέρου Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ συγκεντρωθοῦν εἰς ἕνα σύντομον κεφάλαιον, ὡς τὸ παρόν. Διότι εἶναι ἀφθονώταται. Διότι δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ὁμιλία του ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ μὴ προτρέπῃ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ μετανοήσουν ἐπωφελούμενοι τῆς θείας ἀγαθότητος. Ἡ Μετάνοια ἀποτελεῖ τὸ προσφιλέστερον θέμα του. Εἶναι ὁ θερμότερος κῆρυξ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πεπλανημένων καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ οἰκτίρμονος Θεοῦ. Οὐδένα θέλει νὰ ἴδῃ ἀπερριμένον τοῦ λιμένος τῆς σωτηρίας καὶ οὐδένα ἐστερημένον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἀκολουθῶν τὴν πατροπαράδοτον χαραχθεῖσαν τάξιν περὶ τῆς ἀφέσεως διδάσκει, ὅτι ὁ Θεὸς εἰς δύο περιπτώσεις συγχωρεῖ τὸν ἄνθρωπον : Ἀφ' ἑνὸς εἰς τὸ Βάπτισμα καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ δεύτερον βάπτισμα· δηλαδὴ τὴν Μετάνοιαν. Ἡ πτῶσις ἑνὸς βαπτισθέντος ἀπεργάζεται κηλῖδα δυσεξίτηλον. Εἴδομεν πόσον ἐπιμόνως ἐκ τῶν ἀρχαίων διδασκάλων τινὲς ἠρνοῦντο τὴν συμφιλίωσιν δι' ἁμαρτήματα σοβαρὰ μετὰ τὸ βάπτισμα· ὑποχωροῦντες μόνον διὰ τοὺς ἑτοιμοθανάτους. Ἀντιθέτως ὁ Χρυσόστομος διάπλατα ἀνοίγει τὴν θύραν καὶ ὅλους προσκαλεῖ εἰς τὴν συγγνώμην καθ' οἱονδήποτε στιγμὴν τῆς ζωῆς των. Διότι, διασαλπίζει :

35) Peregrinatio ad Loca Sancta; ed. Cerf p. 261 Paris, 1948.
36) Ms par Rahmani dans Syriaca Fasc. 1908.

«Ἐξομολογήσεως ὁ παρὼν καιρὸς καὶ τοῖς ἀμυήτοις καὶ τοῖς βαπτισθεῖσι. Τοῖς μὲν ἵνα μετανοήσαντες τῶν ἱερῶν τύχωσι μυστηρίων, τοῖς δέ, ἵνα ἀπονιψάμενοι τὴν μετὰ τὸ βάπτισμα κηλῖδα· καθαρῷ συνειδότι τῇ τραπέζῃ προσέλθωσιν. Οὐκ ἔστιν ὁμοῦ καὶ ἐξομολογεῖσθαι καὶ τρυφᾶν...» 37).

Κατὰ τὸν ἱ. Χρυσόστομον· ἡ δύναμις τῆς μετανοίας εἶναι τόσον ἰσχυρά, ὥστε τὰ πάντα νὰ διαλύωνται ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἁμαρτήσας συντετριμμένος τῇ καρδίᾳ· ζητήσῃ τὸ ἔλεος τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ. Ἡ ἰδιαιτέρα του ἀγάπη πρὸς τοὺς πεσόντας, ἡ συγκαταβατικότης του πρὸς τὰς ἀδυναμίας τῶν συνανθρώπων· ὁ ζωηρὸς πόθος του ὅπως ἴδῃ καὶ τοὺς βαρύτατα πεσόντας προσερχομένους εἰς τὸ λουτρὸν τῆς ψυχικῆς καθάρσεως· τὸν ἀναδεικνύει μέγαν φίλον τῶν ἁμαρτωλῶν· τὸν κατ' ἐξοχὴν συνήγορον τῆς συγγνώμης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν ἰατρόν των δηχθέντων ὑπὸ τοῦ ὄφεως τῆς ἁμαρτίας.

Οὐδεμία χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἄλλους· Πατέρας· εἶνε ἐπιεικέστερος. Μαλακώτερος ἀσφαλῶς ἑνὸς Ὠριγένους καὶ ἑνὸς μ. Βασιλείου· ἴσως ἐκ χαρακτῆρος, ἴσως καὶ διότι πατριαρχεύσας εἰς μίαν ἀπέραντον μεγαλούπολιν, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀντιμετωπίσας εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ποιμαντικοῦ αὐτοῦ ἔργου τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐκδηλώσεις, ἀντελήφθη σαφῶς ὅτι μὲ τὴν ἀκαμψίαν μᾶλλον ἀπομακρύνονται οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἀπωθοῦνται ἐκ τῆς Ἐκκλησίας. Διὸ καὶ δηλοῖ πολλαχοῦ τῶν συγγραμμάτων του, ὅτι δὲν ἀνέχεται ὅπως οἱ ἱερεῖς του ὦσιν αὐστηρότεροι τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δὲν τιμωρεῖ ἀμέσως τοὺς ἁμαρτωλούς. Ἀλλοίμονον ἐὰν τοῦτο συνέβαινεν. Οὐδεὶς τότε θὰ ἐπέζῃ, καὶ οὐδεὶς θὰ ὑπῆρχεν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ κόσμος πρὸ πολλοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε καταστραφῆ. Ὑπάρχομεν ὅμως χάρις εἰς τὴν ἀνοχὴν τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀναμένει τὴν ἐπιστροφὴν τῶν πεπλανημένων.

«Εἰ προελάμβανεν ἡ δίκη τὴν διόρθωσιν, ὁ κόσμος παντελῶς ἀπώλλυτο καὶ διεφθείρετο. Εἰ ὀξὺς ἦν πρὸς τιμωρίαν ὁ Θεός· οὐκ ἂν ἐκτήσατο Παῦλον ἡ Ἐκκλησία, οὐκ ἐδέχετο τὸν τοιοῦτον καὶ τηλικοῦτον» 38).

---

37) Ὁμιλία 10 εἰς Ματθαῖον γ' 6.

38) Ὁμιλία 7 περὶ Μετανοίας 2 Ε. Π. Migne 49. 325.

Μὲ πειστικώτατα ἐπιχειρήματα, εἰλημμένα ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἀποδεικνύει, ὅτι τὰ θεραπευτικὰ ἐπιτίμια ἀποβλέπουν εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ συμφέρον τοῦ ἁμαρτήματος· καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν ἡ μετάνοια εἶναι ἄπονος καὶ λυτρωτική. Διὰ τοῦτο καὶ μόνον χαρὰν ἔπρεπε νὰ δοκιμάζῃ ὁ ἐπιτιμώμενος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἁμαρτωλός. Δὲν λογαριάζονται αἱ κακουχίαι τοῦ μετανοοῦντος ἐνώπιον τῆς χαρᾶς τῆς λυτρώσεώς του ἐκ τοῦ βάρους τῆς ἐνοχῆς. Ὅλα ὠχριοῦν, καὶ ὅλα πρέπει νὰ τεθοῦν εἰς δευτέραν μοῖραν ὅταν προσέρχεται ὁ μετανοῶν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἱερέως καὶ ζητεῖ ἔλεος. Ὅ,τι ἐνδιαφέρει τὸν ἱ. Χρυσόστομον εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ συντριβή· ἡ σταθερότης τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως ὑπὲρ τῆς διανοίξεως μιᾶς νέας ζωῆς. Καὶ μόνον αὐτὸ τὸ στοιχεῖον ἀρκεῖ διὰ νὰ ἀγάλλεται ἡ ψυχὴ καὶ προγεύεται τῆς μακαριότητος.

> «Μὴ γὰρ βαρύ τι καὶ ἐπαχθὲς παρ' ἡμῶν ἐπιζητεῖ ; Συντριβὴν καρδίας, λογισμοῦ κατάνυξιν· ὁμολογίαν πταίσματος· προσεδρίαν συντεταμένην» 39). «Ἔχεις δὲ μετανοίας ὁδὸν καὶ ἑτέραν. Ποίαν δὴ ταύτην ; Τὸ πενθῆσαι τὴν ἁμαρτίαν. Ποῖος κάματος οὗτος ; Οὐδέν σε πλέον ἀπαιτῶ, ἢ τὸ πενθῆσαι τὴν ἁμαρτίαν» 40).

Ἡ πραγμάτωσις κάθε ἠθικοῦ ἰδεώδους ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐντολὴν καὶ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Ὑπερτάτου Θεοῦ· ἀπὸ παιδαγωγικῆς καὶ πρακτικῆς ἀπόψεως προσδεῖται καὶ μιᾶς κατ' ἄνθρωπον πειστικῆς μεθόδου καὶ καταλλήλου ἐμφανίσεως τῆς ἐπιδιωκομένης ἀρετῆς. Οὕτως ἡ ἀφύπνισις τῆς κοιμωμένης συνειδήσεως· ἡ κατανόησις τῆς κρισιμότητος τῆς καταστάσεως ἕνεκα τῶν ἐντὸς ἡμῶν ἢ πέριξ ἡμῶν κακιῶν, ὁ σχηματισμὸς σταθερᾶς ἠθικῆς ἀναρρωτικῆς προσπαθείας καὶ ὑγιεινῆς διαίτης· πάντα ταῦτα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ποίαν ἰδιότητα τοῦ Θεοῦ περισσότερον θὰ τονίσῃ τῷ ἁμαρτωλῷ ὁ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἱ. Χρυσόσομος διὰ νὰ θέσῃ εἰς κίνησιν τὴν ἀκινητοῦσαν· λόγῳ βαρυτάτου τραύματος θέλησιν, κατ' ἐπανάληψιν παραπέμπει εἰς τὴν ἀνέκφραστον ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Ἀναμφιβόλως θὰ ἐπροτίμησε τοῦτο, ἐκ τῆς προσωπικῆς του πείρας· ἐκ τῆς παρακολουθήσεως πτώσεων καὶ δραμάτων πολλῶν ἐκ τῶν πνευματικῶν του τέκνων. Συχνὰ δὲ παραπονεῖ.

39) Ὁμιλ. 20 εἰς Γένεσιν 3 Ε. Π. Migne 53, 170.
40) Ὁμιλ. 2 περὶ Μετανοίας Ε. Π. Migne 49, 287.

ται ὅτι ὁ Θεὸς καίτοι εἶναι πρόθυμος νὰ δεχθῇ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἁμαρτωλῶν· ὅμως πολλοὶ στρέφουν τὰ νῶτα καὶ κωφεύουν. Τὴν ἐλεήμονα στάσιν τοῦ Κυρίου ἔναντι τοῦ πεσόντος καὶ τὴν σχέσιν τοῦ ἀνθρώπου ἔναντι τοῦ Θεοῦ συσχετίζει ὡς ἕνα καὶ ὁμοειδὲς θέμα τῆς ἠθικῆς.

Ὁ ὑπερτονισμὸς τῆς θείας ἀγαθότητος εἰς ἐκεῖνα ἐκ τῶν ἔργων του ὅπου διαπραγματεύεται τὸ θέμα τῆς μετανοίας ἄς μὴ μᾶς ἐκπλήσσῃ. Διότι εἰς πᾶσαν ἀναγεννημένην ψυχήν, ἡ ἀντίληψις τοῦ θείου ἐλέους καὶ ἡ βεβαιότης τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ συγκαταβάσεως ἐπὶ ταῖς ἀνομίαις τῶν ἀνθρώπων ἀποτελεῖ τὴν ἀφετηρίαν καὶ τὸ τέρμα τῶν προσπαθειῶν περὶ ἐπιστροφῆς. Πολλῷ μᾶλλον συνέβαινε τοῦτο μὲ τὸν ἱ. Χρυσόστομον, ὅστις προκειμένου νὰ ἐνθαρρύνῃ ψυχὰς ἐν δισταγμῷ καὶ ἀπορίᾳ εὑρισκομένας ἐξήντλει πᾶν ἐπιχείρημα καὶ κατ' ἐπανάληψιν ἐπανελάμβανεν· ὅτι ὁ Σωτὴρ ἐπιθυμεῖ πρῶτος τὴν ἐπιστροφήν μας.

«Οὐκ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνῆλθε τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις· ἀλλ' αὐτὸς πρὸς τὴν εὐκαταφρόνητον ταύτην καὶ εὐτελῆ παραγέγονεν... οὐ γὰρ τότε μόνον ἔλαβε τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου· ὅτε ἔπαθεν, ἀλλ' ἐξ ἐκείνου μέχρι τοῦ παρόντος αἴρει τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, οὐκ ἀεὶ σταυρούμενος· ἀλλ' ἀεὶ καθαίρων διὰ τῆς μιᾶς ἐκείνης» 41).

Ἡ ζωὴ τῆς μετανοίας εἶναι ἡ μόνη ἔνθα ἡ ἄρρωστος ψυχὴ θὰ ζήσῃ εἰς ἕνα ἁγνὸν καὶ ὑγιεινὸν κλῖμα καὶ θὰ ἐπανεύρῃ τὰς ἀπωλεσθείσας δυνάμεις της καὶ τὴν ὡραιότητα. Ἐνῷ ἡ κατάστασις τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ ἐμμονὴ εἰς αὐτὴν ἀποτελεῖ ἀσθένειαν καὶ θάνατον. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ μόνη ἁρμόζουσα καὶ ἡ κατὰ φύσιν· ἡ δευτέρα εἶναι ἡ παρὰ φύσιν. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν· ὁ μετανοῶν ὀφείλει ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ ἀνηλεὲς μαστίγωμα τῶν παθῶν καὶ περιορισμὸν τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου. Ἀντιθέτως ὁ ἀμετανόητος θωπεύει τὰς ἀδυναμίας του, δὲν ἐννοεῖ ν' ἀποχωρισθῇ αὐτῶν· καὶ κατὰ συνέπειαν καταβιβάζεται εἰς τὴν ἀλόγων ζώων τάξιν.

Τὴν θείαν ἐπιείκειαν τονίζει πρὸς τοὺς μετανοοῦντας· ἵνα καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν σειράν των τὴν ἐκδηλώσουν πρὸς ἄλλους. Εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν τῆς ἀμοιβαίας αὐτῆς συγχωρήσεως τοῦ συγχωρουμένου ἵνα ἀναδειχθῇ καὶ οὗτος μεταδοτικός· συγχωρῶν ἄλλους, ἀποδεικνύεται πόσον ὁ ἱ. Πατὴρ συνέδεε τὸ θρησκευτικὸν μέρος μὲ τὸ κοινωνικόν. Πόσον ἐπί-

41) Ὁμιλία ιη' 2 εἰς Ἰωάννην Ε. Π. Migne 59, 115.

στευε, ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν τῆς ἀνεξικακίας καὶ τῆς ἀνοχῆς συνετέλει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς κοινωνικῆς ἰσορροπίας καὶ ἀγάπης μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων πλουσίων καὶ πτωχῶν ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν. Μόνον διὰ τῆς μακροθυμίας ἐπαναλαμβάνει ὁ ἄνθρωπος θὰ ὁμοιωθῇ μὲ τὸν ἐλεήμονα Χριστὸν καὶ θὰ ἀποκτήσῃ τὴν σφραγῖδα τῆς θείας ἀγάπης, κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ ἱ. Χρυσόστομος διαρκῶς παραπέμπει τὸν ἁμαρτωλόν, εὑρίσκεται ἐν δημιουργικῇ κινήσει καὶ εὐεργετικῇ δράσει συνεχεῖ. Ὁ Θεὸς δὲν ἀγαπᾷ τὸν ἁμαρτωλὸν διότι οὗτος εἶναι ἄξιος τῆς ἀγάπης. Ἀλλ' ἀντιθέτως λόγῳ τῶν πταισμάτων του ὢν ἀνάξιος τῆς ἀγάπης, ἀποκτᾷ ἀξίαν ἀκριβῶς διότι ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τοῦ συνεχοῦς ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ὑπὸ τὸ φῶς τῆς τοιαύτης ἀγάπης ἐξεταζομένη ἡ θεία συγχώρησις τῶν ἁμαρτωλῶν μᾶς διδάσκει, ὅτι ὁ Θεὸς παραμερίζει τὰς ἠθικάς των ἀσχημίας καὶ τὴν παλαιὰν ρυπαρότητα ἐκ τῆς ἐνοχῆς. Παρορᾷ τὸ ρύπος καὶ προσέχει τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν τοῦ θείου στοιχείου ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τὴν ἀπροσμέτρητον ἱερότητα τῆς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἁμαρτία δύναται νὰ καταστρέψῃ, διότι εἶναι τὸ οὐράνιον κτῆμα καὶ ἀγγελικὸν ποίημα. Ἡ ἄπειρος ἀγάπη Του βλέπει καὶ ἐκτιμᾷ τὸν ἀτίμητον θησαυρόν μας, ἀνεξαρτήτως τοῦ ὄγκου τῶν ἀκαθαρσιῶν αἱ ὁποῖαι συνεσωρεύθησαν καὶ ἐπεκάθησαν εἰς στιγμὰς ἀδυναμίας. Παραβλέπει τὰς ἀτελείας καὶ δυσμορφίας καὶ τὰ στίγματα γενόμενα ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως, καὶ συγκεντρώνει τὸ ἐνδιαφέρον του εἰς τὴν θείαν εἰκόνα.

Ἑπομένως ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν εἶναι ἐκχύλισμα τῆς θείας ἀγάπης καὶ μόνον, δῶρον καὶ ὑψηλὴ παραχώρησις.

> «Οὐχ ὅσον ἐχρήζομεν εἰς τὴν τῆς ἁμαρτίας ἀναίρεσιν, τοσοῦτον ἐλάβομεν μόνον ἐκ τῆς χάριτος, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον..». 42).
>
> «Ὥστε κἂν μὴ σφόδρα ᾖς ἄξιος, μὴ ἀπογίνωσκε, ἔχων μεγάλην συνήγορον τοῦ δικάζοντος τὴν ἀγάπην. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ αὐτὸς εἰπὼν «ἡ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει», οὐ τοῖς ἡμετέροις κατορθώμασιν, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ τὸ πᾶν ἀνέθηκεν» 43).

(Συνεχίζεται)

42) Ὁμιλ. 10 εἰς Ρωμ. Ε. Π. Migne 60, 476.

43) Ὁμιλ. 9 εἰς Ρωμ. Ε. Π. Migne 60, 470.

ΣΤΡΟΦΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ

«οὐ χρὴ οὖν μόνον κενῶσαι τὴν ψυχὴν ἀλλὰ καὶ πληρῶσαι Θεοῦ» (Κλήμεντος Ἀλεξανδρείας, Ἐκλογὴ ἐκ τῶν Προφητικῶν).

ΟΤΑΝ ΠΡΟ ΤΙΝΩΝ μόλις ἐτῶν ἐτονίζετο, ὡς σκέψις μόνον, ἡ ἀδήριτος ἀνάγκη τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πιστῶν εἰς τὸ «Μυστήριον», οὐδεὶς ἴσως νὰ ἐφαντάζετο ὅτι ἡ ἐπαλήθευσις τῆς τοιαύτης ἐπιτακτικότητος θὰ ἐπήρχετο τόσον ραγδαίως· ὥστε τὸ θέμα σήμερον ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦ βουλητικοῦ, νὰ ἔχῃ μεταπηδήσει εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν στάδιον τῆς πράξεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς· Δὲν εἶναι δὲ μόνον αἱ ἀνὰ δεκαετίαν ἐπαναλαμβανόμεναι καὶ κατὰ τὸν παρελθόντα μόλις Ὀκτώβριον τερματισθεῖσαι περίφημοι παραστάσεις τοῦ Θείου Δράματος εἰς τὸ Ὀμπεραμμεργκάου τῆς Βαυαρίας 1) ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἔθεσαν ἐπὶ τάπητος τὸ θέμα, οὔτε καὶ ἐπανειλημμέναι νύξεις τοῦ ζητήματος ἀπὸ ἐπίσημα, διεθνῆ καὶ τοπικὰ βήματα. Ἀλλ' ἡ γενικῶς παρατηρουμένη ἀναγκαστικὴ στροφὴ τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸ Μυστήριον.

Τὸ γεγονός εἶναι μία ἔκφρασις τῆς δημιουργηθείσης πίστεως καὶ συνειδήσεως εἰς τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ὅτι δηλαδὴ ἄνευ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πιστῶν εἰς τὸ πρωταρχικὸν καὶ χειροπιαστὸν μεγαλεῖον τῆς Λατρείας των, ἄνευ τῆς ἐνσυνειδήτου προσγειώσεως τοῦ ἀλυτρώτου ἐγὼ πέριξ τοῦ Ἱεροῦ Θυσιαστηρίου καὶ ἄνευ ὁρατῆς μαρτυρίας τῆς αὐθεντικότητος τοῦ Χριστιανικοῦ ὀνόματός μας, οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γίνῃ ὄχι μόνον περὶ ἑνώσεως καὶ ἑνότητος τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον περὶ ἀληθοῦς Χριστιανικῆς ζωῆς, ἐρειδομένης ἐπὶ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλεπάλληλα Διεκκλησιαστικὰ γεγονότα, φυσικαὶ συνέπειαι ὡρισμένων ἐνδοεκκλησιαστικῶν καταστάσεων, διεθνῆ Ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἄλλα Λειτουργικὰ Συνέδρια, ἀπρόοπτοι ἐξελίξεις Διαθρησκειολογικῶν

---

1) Εἰς 500.000 ἀνέρχονται οἱ ἐπισκέπται τῶν ἑορτῶν· Αὗται ἤρχισαν ὡς μία τοπικὴ πανήγυρις τῶν χωρικῶν, τὸ ἔτος 1634.

καὶ Διομολογιακῶν προσηλυτιστικῶν τάσεων καὶ ἐπιθυμιῶν, ἐν μιᾷ λέξει διάφορα σημεῖα τῶν καιρῶν, ὄχι μόνον μαρτυροῦν τὴν ἄνευ προηγουμένου περίπλεξιν τοῦ «Χριστιανικοῦ» ὅρου μέσα εἰς τὸν στροβιλίζοντα κυκεῶνα τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως, ὄχι μόνον δίδουν δίκαιον εἰς τοὺς στοχαζομένους τὴν μοναδικὴν ταύτην στροφὴν τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Λατρείας, ἀλλὰ καὶ ἐπιφέρουν ταχύτερον ἢ ὅτι ἐνομίζετο τὴν ἐξέλιξιν ταύτην τῆς κλασσικῆς στροφῆς, διὰ μόνον ἴσως τὸν Εὐαγγελικὸν λόγον, ὅτι οἱ καιροὶ «οὐ μενετοί».

Εἶναι ἔργον τῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ ἡ παλινόστησις αὕτη τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων πέριξ τῆς Ἁγίας Του Τραπέζης, ἐφ' ἧς καὶ μόνης ἐπιχέεται τὸ πνεῦμα τῆς Ἑνότητος τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου καὶ ἐξ ἧς καὶ μόνης ἐκπηγάζει τὸ ἑνωτικὸν κήρυγμα τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸ δὲ τὸ κήρυγμα μᾶς χρειάζεται περισσότερον προϊόντος τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Τὸ βάρος τῶν αἰώνων τοσαύτην σταθερότητα καὶ ἀδιαλαξίαν ἐδημιούργησεν ἤδη εἰς τὸν ὑφιστάμενον μερισμὸν τοῦ Δόγματος, ὥστε ἡ ἐποχή μας νὰ μὴ ἀντέχῃ πλέον εἰς μίαν νέαν ἀπόπειραν ἀναθεωρήσεως τῆς Δογματικῆς ἀληθείας. Ὅταν μία ἐπιβαλλομένη κατάστασις, ὀρθῶς, παρὰ συνείδησιν, ἢ κατὰ συνέπειαν, γίνεται βίωμα τοῦ λαοῦ· εἶναι ἀδύνατον νὰ συντελεσθῇ κάποτε ἡ ἐκκαθάρισίς της ἄνευ θλιβερῶν καταλοίπων εἰς βάρος πάντοτε τῆς καθολικῆς ἐννοίας τοῦ πράγματος. Καὶ ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης δὲν ἔχει ἀνάγκην νέων τοιούτων θλιβερῶν καταλοίπων. Ἀνάγκην ἔχει μιᾶς πανανθρωπίνης ὁμονοίας. Ἑνὸς ἄνευ ὑστεροβουλιῶν πνευματικοῦ ἔργου. Μιᾶς καθαρᾶς καὶ ἐξευγενισμένης κοινωνικῆς ζωῆς. Ἑνὸς Χριστιανισμοῦ ἁγνοῦ· ἰδεώδους, ἀδιαιρέτου κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πρᾶξιν, μακρὰν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν καὶ εὐτελῶν κοσμικῶν συμφερόντων. Ἑνὸς Χριστιανισμοῦ τῆς πρωταρχικῆς Γαλιλαίας τῶν Ἐθνῶν· πεφωτισμένου ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ, ἔχοντος σταθερὰν ἐπίγνωσιν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολῆς του καὶ κατανόησιν τοῦ διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ τῶν Ἐθνῶν ρόλου του. Ἑνὸς Χριστιανισμοῦ, ὅστις θὰ ἐχάραττεν ἐκείνην τὴν πορείαν, εἰς ἣν ὅλαι αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι θὰ ἠδύναντο νὰ συνεργασθῶσιν εἰς τὸν δυσκολώτερον τομέα τῆς πρὸς τὰ ἔξω ζωῆς αὐτῶν· ἤτοι τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐπερχομένων ραγδαίων κοσμογονικῶν ἐξελίξεων εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς. Ἑνὸς Χριστιανισμοῦ, τέλος· πράγματι ἀποκεκαλυμμένου, ἀντλοῦντος τὴν ἡγετικήν του δύναμιν ἐκ μόνου τοῦ Ἁγίου Θυσιαστηρίου, λελαμπρυσμένου καὶ τούτου μὲ τὸ αἷμα τῶν Μαρτύρων· κεκοσμημένου μὲ τὰς καθαρὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν καὶ ζητοῦντος τὴν πέριξ αὐτοῦ συσπείρωσιν τῶν Χρι-

στιανῶν, ὡς αὐθεντικῶν φορέων τῆς μυστικιστικῆς τῶν αἰώνων πνοῆς· ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἱδρυτοῦ Του.

Πάντα δὲ ταῦτα γράφονται καὶ λέγονται ἄνευ παραγνωρίσεως τῆς ἀνάγκης τῆς σὺν τῷ χρόνῳ καλλιεργείας καὶ τοῦ κλίματος ἐκείνου· τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι καὶ τῇ καθοδηγήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἄρσιν καὶ τῶν δογματικῶν διαφορῶν· πρὸς ἐπανάκτησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ἐν τῇ ἑνότητι τῆς καθολικῆς πίστεως.

Ἰδοὺ διατί τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Λατρείας ἀπέβη ἤδη τὸ Μοναδικὸν καὶ τὸ πλέον νοσταλγικὸν Κέντρον, ὅπερ κέκτηται τὴν δύναμιν νὰ συγκρατῇ καὶ συναδελφώνῃ, νὰ ἀξιοποιῇ καὶ νὰ προαγάγῃ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι δὲ ἡ ἀλήθεια αὕτη δὲν εἶναι μόνον σχῆμα λόγου, οὔτε ἁπλοῦς εὐσεβὴς πόθος, ἀλλ' εὐτυχὴς πραγματικότης, γίνεται φανερὸν ἐκ τῆς ὅλης Λειτουργιολογικῆς κινήσεως· οὐχὶ μόνον τῆς παρατηρουμένης μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν κύκλων· ἀλλὰ καὶ τῆς ἐξωτερικευομένης εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ συγκεκριμένως μὲ τὴν φωνὴν τῶν Συνεδρίων, ἥτις κατὰ τὸ παρελθὸν ἰδίᾳ θέρος ἠκούσθη εὐκρινέστερον καὶ εἰς διαφόρους κλίμακας. 2)

Ἐκ τῶν Συνεδρίων τούτων· ἄλλα μὲν ἦσαν καθαρῶς Εὐχαριστιακὰ ἢ Λειτουργικά, δικαιολογοῦντα τὴν βασάνισιν τοῦ θέματος λεπτομερέστερόν πως. Πῶς νὰ μὴ ἐξαρθῇ ὅμως τὸ γεγονὸς ὅτι· ὁμιληταὶ Συνεδρίων γενικωτέρου καὶ εὐρυτέρου χαρακτῆρος, κατηνάλωσαν σελίδας ὁλοκλήρους διαπιστοῦντες τὴν ἀδήριτον ἀνάγκην τῆς στροφῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Λατρείας· ὅπερ καὶ μόνον δύναται νὰ θερμάνῃ τὴν σήμερον χωλαίνουσαν ψυχικὴν ἐπαφὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀπὸ κοινοῦ μαρτυρίαν τῆς κυριότητος τοῦ Χριστοῦ ἐντὸς τοῦ κόσμου ; Καὶ μόνον τὸ γεγονὸς τοῦτο, εἶναι δυνατὸν νὰ καταδείξῃ τὴν πνευματικὴν δίψαν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, τὸ ἀνικανοποίητον τοῦ ὁποίου προβάλλει ὄχι μόνον ἀφ' ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ ἐπιτακτικῶς, ὡς ἐκ τῶν συνθηκῶν τὰς ὁποίας καθ' ἡμέραν δημιουργεῖ ἡ ἀκατάσχετος πολύμορφος ἐπιστημονικοκοινωνικὴ ἐξέλιξις ἐν τῷ κόσμῳ·

2) Ἴδε, α) Λειτουργιολογικὰς νύξεις εἰς ἐκθέσεις Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π. Σ. Ε. ἐν Σαὶντ Ἄντριους Σκωτίας, Αὔγ. 1960, β) Διεθνὲς Εὐχαριστιακὸν Συνέδριον ἐν Μονάχῳ, Αὔγ. 1960, γ) Συνέδριον Λειτουργικῶν Σπουδῶν ἐν Ὀρθοδόξῳ Θεολογικῷ Ἰνστιτούτῳ Παρισίων, δ) Διεθνὲς Συνέδριον Χριστιανικοῦ Δράματος ἐν Royaumont (περιοχὴ Παρισίων), ε) Συνέδριον Χρ. Νεολαίας Στρασβούργου, Ἰούλιος 1960, ς) Συνέδριον Θεολόγων ἐν Ἀθήναις, Αὔγ. 1960, ζ) Συνέδριον Εὐρ. Νεολαίας ἐν Λωζάννῃ Ἰούλ. 1960.

Τὴν σωτηρίαν του ὁ σημερινὸς θρησκεύων ἄνθρωπος τὴν βλέπει μόνον εἰς μίαν Ἐκκλησίαν «Οἰκουμενικήν», ἔχουσαν ὡς μόνην θετικὴν θεωρίαν τὴν ἐκ τοῦ ἑνὸς Ποτηρίου μετάληψιν τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου, ἐν πνεύματι καθαρῶς μυστηριακῷ, μακρὰν ἀπὸ ἀσυμφόρους κοσμοθεωρίας, προκαταλήψεις καὶ συστήματα, ἀσύμφορα καὶ ταῦτα ἐν πολλοῖς διὰ τὴν σύγχρονον σκέψιν, πλησίον δὲ εἰς τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα τῆς εἰλικρινοῦς ἁπλότητος, τῆς ἀποκεκαλυμμένης σοφίας, τῆς ἀδιαιρέτου σκέψεως, τοῦ νωποῦ μεγαλείου καὶ κάλλους τῆς πίστεως τῶν πρώτων Χριστιανικῶν αἰώνων.

Τὴν στροφὴν ταύτην πρὸς τὸ Μυστήριον δὲν τὴν κηρύττει σήμερον μόνον ἡ Ἐκκλησία. Τὴν ἐπιβάλλουν αἱ σημεριναὶ συνθῆκαι τῆς ζωῆς. Ἡ ἀνήσυχος τροπὴ καὶ ἐκτροπὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸ παντὸς τῆς Νεολαίας. Ἡ φοβερὰ ἀμηχανία καὶ ἡ ἔλλειψις μέσων κατηχήσεως τοῦ κόσμου, ἡ ἀπουσία τῆς ἰδανικῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς Ἱεραποστολῆς καὶ τέλος ἡ, ὡς ἐκ τούτου, ὁλονὲν καὶ περισσότερον ὀγκουμένη ἀρνητικὴ ἀδιαφορία. 3)

Ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ μεγάλη ζήτησις ἀπὸ τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ ἡ μεγάλη στροφὴ πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν, διότι μόνον αὐτὴ κατέχει τὸν πλέον ἀληθῆ καὶ μυστικιστικὸν τρόπον τῆς Λατρείας τοῦ Θεοῦ, τὸ μεγαλεῖον τῆς ὁποίας εἶναι ἱκανὸν νὰ γίνῃ καὶ κήρυγμα καὶ διδασκαλία καὶ κατήχησις. Τὸ κύριον σφάλμα εἰς τὸν Διεκκλησιαστικὸν στίβον ὁμολογεῖται ὅτι ὑπῆρξεν ἡ ἐπισκίασις τῆς Θ. Εὐχαριστίας ἀπὸ ἕνα ἀκράτητον ὁμιλητικὸν κατακλυσμὸν καὶ ἡ ὡς ἐκ τούτου τοποθέτησις αὐτῆς εἰς τὸ περιθώριον. Ἐνῷ ἡ θέσις τῆς Θ. Εὐχαριστίας εἶναι εἰς τὸ Κέντρον. Αὐτὴν τὴν στροφὴν καλεῖται νὰ ὑποδείξῃ σήμερον ἡ Ἐκκλησία εἰς τοὺς πιστούς της. Καὶ ὅταν λέγωμεν νὰ ὑποδείξῃ ἢ νὰ προετοιμάσῃ, δὲν ἐννοοῦμεν ἁπλῶς τὸ κατατοπιστικὸν κήρυγμα, διότι ἤδη ὁ ἔρως πρὸς τὴν στροφὴν ἔχει ὡριμάσει εἰς τὰς συνειδήσεις. Ἀλλὰ τὴν ὑποκειμενικὴν ἐκείνην προετοιμασίαν, διὰ τὴν ἱκανοποιητικὴν ἀνταπόκρισίν της εἰς τὸ φλέγον αἴτημα τοῦ θρησκευτικοῦ λαοῦ.

Ὅταν ὅμως ἡ νεωτέρα Λειτουργικὴ κίνησις εἰς τὸν οἰκουμενι-

3) Τὸ «The Official Year Book of the Church of England», 1960, ἐπὶ παραδείγματι, ἀποκαλύπτει τὴν ἔκτασιν τῆς πνευματικῆς ταύτης κρίσεως καὶ σημειώνει ὅτι, ἐπὶ 4 χριζομένων παιδίων, μόνον 1 προσέρχεται εἰς τὴν Θ. Κοινωνίαν κατὰ τὸ Πάσχα. Μόλις 60 % ἀπὸ τὰ γεννώμενα παιδία βαπτίζονται.

κὸν κόσμον ἀπὸ τὸν φλοιὸν καὶ τὴν περιφέρειαν στρέφεται πρὸς τὸ κέντρον, ὀφείλει καὶ τὸ κέντρον νὰ ὑποστῇ τοιαύτην κάθαρσιν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐκκαθάρισιν· — ὑπὸ τὴν γενικωτέραν πάντοτε σημασίαν τοῦ ὅρου — ὥστε νὰ ἀξιοποιήσῃ πλήρως τὴν κεκτημένην της δύναμιν. Καὶ φυσικὰ ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας μὲν γενικῶς, εἰδικώτερον δὲ περὶ τοῦ Λειτουργικοῦ Δράματος· περὶ τῆς ἐμπρεπούσης τοποθετήσεως καὶ προβολῆς αὐτοῦ, πρὸς δικαιολόγησιν οὐχὶ μόνον τῆς κλήσεώς μας, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐθυνῶν μας.

Ὅλην τὴν βαρύτητα τῆς πίστεώς του ὁ Χριστιανὸς τὴν ρίπτει εἰς τὴν ἔννοιαν «τῆς μυστικῆς ἑνώσεως» αὐτοῦ, κατὰ τὴν Εὐχαριστιακὴν προσφοράν· ἀμέσως μὲν μὲ τὴν ἀόρατον Κεφαλήν, ἐσχατολογικῶς δέ· πλήρως καὶ ἀπολύτως, μὲ τὸ Μυστικὸν Σῶμα, ἐφόσον τὸ σαρκικόν μας περίβλημα ἐμποδίζει ἐνταῦθα τὴν πλήρη ἕνωσιν· 4)

Καὶ φαντάζεται τώρα κανεὶς τί δυνάμεις καὶ τί ἱκανοποιήσεις δύναται νὰ συναποκομίσῃ ὁ σύγχρονος πιστὸς ἀπὸ τὸ Ὀρθόδοξον Λειτουργικὸν Δρᾶμα — τὸ ὁποῖον πληροῖ ὅλας τὰς προϋποθέσεις ἀρτίας ἑρμηνείας του—· ὅταν εἰς μίαν Εὐχαριστιακὴν ἐπίδειξιν εἰς Μόναχον, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας· ὑπολογίζεται ὅτι ἔλαβον μέρος ἄνω τῶν 500.000 ἀτόμων.

Ἀλλὰ γεννᾶται αὐτομάτως τὸ ἐρώτημα : Πληροῖ πράγματι τὸ Ὀρθόδοξον Λειτουργικὸν Δρᾶμα ὅλας ἐκείνας τὰς ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις διὰ μίαν ἀρτίαν κατὰ πάντα ἑρμηνείαν του ;

Τὸ θέμα φυσικὰ ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου εἰσέρχεται εἰς ἰδιαίτερον πεδίον μελέτης καὶ ἐρεύνης, μὲ τὸ ὁποῖον ἠσχολήθημεν καὶ προηγουμένως. 5) Ἓν μόνον ἐπιθυμοῦμεν νὰ τονίσωμεν ἐνταῦθα ὅτι· ὅσον πλουσιώτερος εἶναι ὁ θησαυρὸς τὸν ὁποῖον κατέχει τις, τόσον καὶ συστηματικωτέρα ὀφείλει νὰ εἶναι καὶ ἡ μέριμνα διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἀξιοποίησίν του. Ἐὰν δὲ ὑφίσταται καὶ ἡ ἀδήριτος ἀνάγκη τῆς περαιτέρω τελειοποιήσεώς του, καλλιτεχνικῆς καὶ αἰσθητικῆς ;

Τὴν ἀπάντησιν τὴν δίδει τὸ β΄ διεθνὲς Συνέδριον τοῦ συγχρόνου Χριστιανικοῦ Δράματος, τὸ συγκληθὲν ἐν Παρισίοις τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, τὸ ὁποῖον δεικνύει καθαρώτατα τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέ-

---

4) Τὴν ἄποψιν ταύτην μὲ ἀνάλυσιν τῶν αἰτίων· ἐκφράζει ὡς ἄριστα ὁ σύγχρονος Λειτουργιολόγος Max Thurian, εἰς τὸ ἔργον του L'Eucharistie».

5) Ἴδε «Ὀρθοδοξία», ΛΕ (1960), σελ. 165—172.

ρον ἑνὸς κόσμου ὁλοκλήρου, ὁ ὁποῖος διαβλέπει τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μας ἐκπηγάζουσαν ἀπὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ μόνον τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Λατρείας. Ἐὰν ἐνδείκνυται δὲ νὰ λεχθοῦν ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου Συνεδρίου, τὸ ὁποῖον συνέρχεται διὰ δευτέραν κατὰ σειρὰν φορὰν 6), ἀρκεῖ νὰ τονισθῇ μόνον ὁ σκοπός του, ὅστις ἦτο : «νὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἕνα κοινὸν τόπον συζητήσεων καὶ καλλιτεχνικῆς ἐπικοινωνίας, Χριστιανοὺς ἐκ διαφόρων Ἐθνῶν καὶ Ὁμολογιῶν, διὰ νὰ προσπαθήσουν ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἐξεύρουν τρόπους καὶ νὰ διακηρύξουν διὰ τῆς θεατρικῆς τέχνης τὴν Χριστιανικὴν πίστιν εἰς τὸν 20ὸν αἰῶνα.

Ἡ στροφὴ καὶ ἡ κλίσις αὕτη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Μυστήριον, δὲν εἶναι μόνον ἀποτέλεσμα τῆς φυσικῆς ροπῆς του πρὸς τὸ Θεῖον, ἀλλὰ καὶ αἰσθησιακὴ ἕλξις ἐκ τοῦ κόσμου τῆς φυσικῆς Τέχνης, ἐκδηλουμένης ἐν τῇ ἐκτυλίξει τοῦ Θείου Δράματος δι' ὅλων τῶν στοιχείων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐξωτερικεύουν ἐπὶ τὸ ἀρτιώτερον καὶ συμπληρώνουν ἐπὶ τὸ ἐναργέστερον τὴν ΠΡΟΣΕΥΧΗΝ. Ὅλη δὲ αὐτὴ ἡ φιλοσοφία τοῦ πράγματος, ἐκτὸς φυσικὰ τοῦ δογματικοῦ μέρους, διὰ τὸ ὁποῖον καλοῦνται οἱ ἐνδεδειγμένοι νὰ ἀμβλύνουν τὴν ὀξύτητά του, οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει, εἰμὴ ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς θεωρήσεώς μας, ὡς ἐκ τοῦ ἱεροῦ, ὑψηλοῦ καὶ πλουσίου χαρακτῆρός του, ἐπιδέχεται καὶ φιλοσόφησιν καὶ κριτικὴν καὶ πρὸ παντὸς μελέτην.

Ἀξίζει νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὴν σχετικὴν ἄποψιν τοῦ κ. Ε. Παπανούτσου, διατυπωθεῖσαν ἐπισήμως 7) καὶ περικλείουσαν τὴν θεωρίαν, ὅτι : «ὅσο λεπτότερος γίνεται στὴν εὐαισθησία καὶ στὶς παρατηρήσεις ὀξύτερος ὁ θεωρητικός, τόσο περισσότερο βεβαιώνεται ὅτι ἡ Τέχνη καὶ ὡς πρόθεσις καὶ ὡς ἀποτέλεσμα, καὶ ὡς ἄθλημα ποὺ τελεῖ ἕνας δημιουργὸς καὶ ὡς ἀπόλαυσι ποὺ δέχεται ὅποιος ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸ ἔργο ἐκείνου 8), εἶναι κάτι πολλαπλὸ καὶ σύνθετο».

Πολλαπλοῦν καὶ σύνθετον, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἁπλοῦν καὶ Ἅγιον καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἁπλῆ καὶ ἁγία καὶ ἡ ἐπιβαλλομένη πρὸς αὐτὸ στροφή μας. Διότι στροφὴ εἰς τὸ Μυστήριον, σημαίνει στροφὴν πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ Κυρίου μας, ὁ Ὁποῖος, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ἀπωλέσθη κατὰ ἓν μέγιστον μέρος, μεταξὺ καρ-

6) Τὸ πρῶτον συνῆλθεν ἐν Ὀξφόρδῃ, τῷ 1955.

7) Ἀπὸ τὴν ἀνακοίνωσίν του εἰς τὸ IV Διεθ.ὲς Συνέδριον τῆς Αἰσθητικῆς ἐν Ἀθήναις, Σεπτ. 1960.

8) Παράβ. συμμετοχὴν πιστῶν εἰς τὸ Λειτουργικὸν Δρᾶμα.

δίας καὶ Θυσιαστηρίου καὶ τοῦ Ὁποίου ἡ ἀπουσία εἶναι αἰσθητοτέρα, ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου ἀπαιτεῖται καὶ προϋποτίθεται ἡ πλήρης παρουσία Του· Ἀλλὰ σημαίνει καὶ στροφὴν πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ συνανθρώπου μας· κατὰ τὸν μέγαν Ἀσκητὴν τοῦ Σινᾶ Νεῖλον, ὅστις ἔλεγε : «Θεώρει τὸν πλησίον σου, ὡς ἕνα ἄλλον Θεόν, μετὰ τὸν Ἕνα Θεόν» 9), καὶ κατὰ τὸν λόγον Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ὅτι : «δ ἥνωται τῷ Θεῷ· τοῦτο καὶ σώζεται» 10).

Ἡ σημερινὴ ἐποχὴ κραυγάζει νομίζω περὶ τῆς ἀπουσίας ταύτης. Ὁ τόπος ὁ κατ' ἐξοχὴν Θεανθρωπικός, μᾶς ὁμιλεῖ δυστυχῶς μόνον μὲ τὴν σιωπήν του. Καὶ ἡ σιωπὴ αὔτη δὲν εἶναι τοῦ εἴδους τῆς κραζούσης παρουσίας, ἀλλὰ τῶν ἀπολεσθέντων ἰαχῶν τοῦ Παραδείσου. Εἶναι ἡ σιωπὴ τῆς ἀπουσίας· Τῆς ἀπουσίας τῆς φωνῆς. Τῆς φωνῆς τοῦ Μυστηρίου. Τοῦ Μυστηρίου τῆς ζωῆς.

† Ὁ Δευτερεύων ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ.

9) Περὶ Εὐχῆς· P.G. 79, 1193.

10) Ἐπιστολὴ πρὸς Κληδόνιον P.G. 37, 118.

† ΜΙΛΗΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (*)

ΤΟΜΟΣ Γ'.

«ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ Ι. ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΑΛΚΗΣ».

(39) ΑΡΙΘΜ. 43.

Ὀνομασία

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

Ἐποχή

ΙΣΤ'. αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Χάρτης βομβύκινος 0,31Χ0·21. Φ. 548. Στίχοι σελ. 23. Μελάνη μαύρη. Γραφὴ εὐανάγνωστος καὶ σφηνοειδής. Τὸ ἐρυθρὸν τῶν τίτλων διατηρεῖται ζωηρόν, τῶν δὲ ἀκόμψων κοσμημάτων καὶ τῶν ἑκάστου λόγων ἀρκτικῶν στοιχείων κατέστη ὑπόξανθον. Τὰ ἐν ἑκάστῃ σελίδι ἐρυθρὰ κεφαλαῖα· ἅτινα διατηροῦσιν ἔτι τὴν ζωηρότητα· ἀτάκτως εἰσὶν ἐρριμένα. Ταῦτα οὔτε συμμετρίαν ἀλλήλοις ἔχουσιν, οὔτε λέξεων ἀρκτικὰ εἰσί, δηλοῦσι μόνον τὰς ἐν ταῖς σειραῖς τῶν ἐδαφίων ἐνάρξεις. Τὸ ἰ καὶ ὐ ἅπαξ ἐστιγμένον.

*) Συνέχεια ἐκ τῆς 276ης σελ. τοῦ ἔτους ΛΕ'. (1960).

Μετὰ τοῦ Κώδικος συνεσταχώθη ἐν τῷ τέλει καὶ φύλλον τι μεμβράϊνον, ἐκ μηνιαίου χειρογράφου ἀποσπασθὲν πάντως, ἐφ' οὗ εἰσι γεγραμμένοι οἱ βίοι ἐκ περιλήψεως τῶν Ἁγίων· ὧν γίνεται μνεία τὴν ιϐ' καὶ ιγ' Ἰανουαρίου. Τὰ δὲ ἐπὶ τῶν βίων ἐρυθρὰ γράμματα ἐγένοντο ἐξίτηλα καὶ μόλις διακρινόμενα.

Διήρηται τὸ χειρόγραφον εἰς ὀκτάδια ἑξήκοντα ἀπὸ τοῦ α—ξθ' σεσημασμένα κάτωθεν κατά τε ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τοῦ ὀκταδίου. ἐξ ὧν τὸ ξθ'. ἑξάδιον. Οἱ τίτλοι τῶν λόγων διαφέρουσι κατά τι τῶν ἐντύπων.

Περιεχόμενον

1) (φ. 2 α—12 α) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν, ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου κωνσταντίνου πόλεως τοῦ χρυσοστόμου· λόγος ἀπολογητικὸς πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας· τὴν θείαν ἱερωσύνην».

Ἀρχ. : «Ἐμοὶ μὲν πολλοὶ ἐγένοντο φίλοι, γνήσιοί τε καὶ ἀληθεῖς καὶ τοὺς τῆς φιλίας· καὶ εἰδότες καὶ φυλάττοντες ἀκριβῶς...».

2) (φ. 12 α—23 α) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου τοῦ χρυσοστόμου περὶ ἱερωσύνης λόγος ϐ'. καὶ ὅτι μείζων ἡ ἱερωσύνη τεκμήριον τῆς εἰς Χριστὸν ἀγάπης καὶ ὅτι ἡ ταύτης ὑπηρεσία τῆς τῶν ἄλλων μείζων, καὶ ὅτι μεγάλης δεῖται ψυχῆς καὶ θαυμαστῆς καὶ ὅτι πολλῆς τὸ πρᾶγμα δυσκολίας γέμει καὶ κινδύνους καὶ ὅτι τῆς εἰς Χριστὸν ἀγάπης τὸ πρᾶγμα ἐφύγομεν καὶ ἀπόδειξις τῆς ἀρετῆς τοῦ βασιλείου καὶ τῆς ἀγάπης τῆς σφοδρᾶς καὶ ὅτι οὐχ ὑβρίσαι βουλόμενοι τοὺς ψηφισαμένους ἐφύγομεν τὴν χειροτονίαν. καὶ ὅτι μέμψεως αὐτοὺς ἀπηλλάξαμεν διὰ τῆς φυγῆς.»

Ἀρχ. : «Ὅτι μὲν οὖν ἐστι καὶ ἐπὶ καλῷ τῇ τῆς ἀπάτης κεχρῆσθαι δυνάμει..............»

3) (23 ϐ—50 α) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου κωνσταντίνου πόλεως τοῦ χρυσοστόμου· λόγος περὶ ἱερωσύνης. λόγος γ'.»

Ἀρχ. : «Τῆς μὲν οὖν ὕβρεως ἕνεκεν τοὺς τετιμηκότας ὅτι αὐτοὺς οὐ

κατισχύναι βουλόμενοι ταύτην ἐφύγομεν τὴν τιμήν......».

4) (φ. 50 α—67 β) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου τοῦ χρυσοστόμου· λόγος περὶ ἱερωσύνης— λόγος δ'.».

Ἀρχ. : «Ταῦτα ὁ βασίλειος ἀκούσας καὶ μικροὺ (sic) ἐπισχών...».

5) (φ. 68—74β) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος περὶ ἱερωσύνης — λόγος ε'.».

Ἀρχ. : «Οὔσης μὲν ἐμπειρίας τῷ διδασκάλῳ......».

6) (φ. 75—94 β) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου τοῦ χρυσοστόμου, λόγος περὶ ἱερωσύνης—λόγος στ'.».

Ἀρχ.: «Καὶ τὰ μὲν ἐνταῦθα τοιαῦτα οἷ ἅπερ ἤκουσας· τὰ δὲ ἐκεῖ, πῶς οἴσομεν............».

Ἐν τῇ κάτω ὤα τοῦ φ. 94 β δι' ἐρυθρᾶς μελάνης : «+ τετέλεσται σὺν Θεῷ τὰ περὶ ἱερωσύνης τοῦ χρυσοστόμου ἐν λόγοις ἕξ».

7) (φ. 95—113 β) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου κωνσταντίνουπόλεως τοῦ χρυσοστόμου· ὁμιλία κατὰ ἰουδαίων· ἐλέχθη δὲ πρὸς τοὺς ἰουδαΐζοντας καὶ μετ' ἐκείνων νηστεύοντας : λόγ. α'.—».

Ἀρχ. : «Ἐβουλόμην ὑμῖν ἀποδοῦναι τὰ λείψανα τήμερον τῆς ὑποθέσεως........».

8) (φ. 113 β—128 α) : «Τοῦ αὐτοῦ πρὸς ἰουδαίους εἰς τὰς σάλπιγγας αὐτῶν τοῦ πάσχα· ἐλέχθη ἐν ἀντιοχείᾳ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ· λόγος β'.».

Ἀρχ. : «Πάλιν οἱ δείλαιοι καὶ πάντων ἀνθρώπων ἀθλιώτεροι......»

9) (φ. 128 α—156 β) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου

κωνσταντίνου πόλεως τοῦ χρυσοστόμου λόγος πρὸς ἰουδαίους, λόγος γ΄.».

Ἀρχ. : «Πόθεν ἡμῖν ἄρα πλείων ὁ σύλλογος γέγονε τήμερον πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τῆς ὑποσχέσεως............».

10) (φ. 156 β—172 β) : «Τοῦ αὐτοῦ, ὅτι τῇ προτεραίᾳ μακρὰν ὁμιλίαν εἰπὼν ἰουδαίων καὶ βράγχῳ κατασχεθεὶς ἀπὸ τοῦ μήκους τῶν εἰρημένων· ταύτην εἶπεν· λόγος δ΄.».

Ἀρχ. : «Τὰ θηρία ἕως μὲν τὰς ὕλας νέμονται............».

11) (φ. 173—188 β) : «Τοῦ αὐτοῦ· κατὰ ἰουδαίων· λόγος ε΄».

Ἀρχ. : «Ἆρα κόρον ἐλάβετε τῆς πρὸς ἰουδαίους μάχης ἢ βούλεσθε καὶ σήμερον τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ὠψώμεθα πάλιν......».

12) (φ. 188 β—210 β) :«Τοῦ αὐτοῦ πρὸς ἰουδαίους».

Ἀρχ. : «Παρῆλθεν ἡ νηστεία τῶν ἰουδαίων............»

13) (φ. 210 β—221 β) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου κωνσταντινουπόλεως τοῦ χρυσοστόμου, πρὸς ἀνομίους ἀπόντος τοῦ ἐπισκόπου».

Ἀρχ. : «Τί τοῦτο· ὁ ποιμὴν οὐ πάρεστι καὶ τὰ θρέμματα μετὰ πάσης τῆς ἀταξίας ἕστηκε ;».

14) (φ. 222—236 α) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου κωνσταντίνου πόλεως τοῦ χρυσοστόμου, πρὸ πολλῶν ἡμερῶν πρὸς ἀνομίους· εἶτα περὶ ἰουδαίους· εἶτα σιγήσας διὰ παρουσίαν ἐπισκόπων καὶ μαρτύρων γενομένων πολλῶν, νῦν πάλιν πρὸς ἀνομίους περὶ ἀκαταλήπτου».

Ἀρχ. : «Φέρε δὴ πάλιν πρὸς τοὺς ἀπίστους ἀνομοίους ἀποδισώ-

μεθα............».

15) (φ. 236 α—248 β) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου κωνσταντινουπόλεως τοῦ χρυσοστόμου, περὶ ἀκαταλήπτου καὶ ὅτι οὐδὲ συγκατάβασις Θεοῦ τοῖς σεραφείμ............».

Ἀρχ. : «Οἱ φιλόπονοι τῶν γεωργῶν ἐπειδὰν ἴδωσι δένδρον ἄκαρπον καὶ ἀνήμερον τοῖς αὐτῶν λυμαινόμενον πόνοις· καὶ τῇ τῆς ῥίζης ταχύτητι καὶ τῇ βαρύτητι τῆς σκιᾶς διαφθεῖρον τὰ ἥμερα τῶν φυτῶν............»·

16) (φ. 248—261 β) : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου τοῦ χρυσοστόμου περὶ ἀκαταλήπτου».

Ἀρχ. : «Ἤρκει μὲν οὖν πρώην δείξαντα ἀνθρώποις ἀκατάληπτον ὄντα τὸν Θεόν· ἔτι δὲ καὶ τοῖς χερουβεὶμ καὶ τοῖς σεραφείμ· ἀπηλλάχθαι πραγμάτων............»·

17) (φ. 261 β—277 α) : «Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀκαταλήπτου καὶ περὶ προσευχῆς καὶ ὅτι ῥίζα καὶ πηγὴ καὶ μήτηρ ἐστί, καὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας δυνατωτέρα καὶ εἰς τὸν τελώνην καὶ φαρισαῖον».

Ἀρχ. : «Ἐπειδᾶν μέλλῃ τις μακροτέρας ὑποθέσεως ἅπτεσθαι καὶ πολλῶν δεομένοις λόγων...........».

18) (φ. 277 α—286 α) : «Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία ῥηθεῖσα ἐν κωνσταντινουπόλει πρὸς ἀνομίους· καὶ ὅτι σύμφωνος ἡ νέα τῇ παλαιᾷ καὶ πρὸς τοὺς ἀπολιμπανομένους τῶν θείων συνάξεων».

Ἀρχ. : «Μίαν ὑμῖν διελέχθην ἡμέραν καὶ ἀπὸ τῆς ποιμενικοῦ χαλκοῦ φύσιν πολεμικοῦ............»·

19) (φ. 285 β—302 α) : «Τοῦ αὐτοῦ, πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας τῆς συνάξεως καὶ τοῦ ὁμοουσίου εἶναι τὸν υἱὸν τῷ πατρὶ ἀπόδειξις καὶ ὅτι τὰ ταπεινῶς εἰρημένα καὶ γεγεννημένα παρ' αὐτοῦ οὐ δι' ἀσθένειαν δυνάμεως, οὐδὲ δι' ἐλάττωσιν ἐγένετο καὶ ἐλέγετο· ἀλλὰ δι' οἰ.

κονομίας διαφόρους ἀπὸ τοῦ περὶ ἀκαταλήπτου καὶ ἀκολούθως».

Ἀρχ. : «Πάλιν ἱπποδρομίαι καὶ πάλιν ὁ σύλλογος ἡμῖν ἐλάττων γέγονεν............».

20) (φ. 302 α—314 β) : «Τοῦ αὐτοῦ· εἰς τὰ ὑπόλοιπα κατὰ αἱρετικῶν καὶ περὶ κρίσεως καὶ ἐλεημοσύνης καὶ εἰς τὴν αἴτησιν τῆς μητρὸς τῶν υἱῶν ζεβεδαίου».

Ἀρχ. : «Ἐκ πολέμου χθὲς ἐπανήλθομεν· ἐκ πολέμου καὶ μάχης αἱρετικῆς............».

21) (φ. 314 β—374 β) : «Τοῦ αὐτοῦ, λόγος πρὸς τοὺς σκανδαλισθέντας ἐπὶ ταῖς δυσημερίαις ταῖς γενομέναις καὶ τῇ τοῦ λαοῦ καὶ πολλῶν ἱερέων διώξει καὶ διαστροφῇ καὶ περὶ ἀκαταλήπτου καὶ κατὰ ἰουδαίων».

Ἀρχ. : «Ἰατρῶν μὲν παῖδες, ὅταν πυρέττοντάς τινας ἢ ἕτερόν τι νόσημα νοσοῦντας μέλλωσι θεραπεύειν............».

22) (φ. 375—389 α) : «Τοῦ αὐτοῦ· ἔπαινος τῶν ἀπαντησάντων τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ περὶ εὐταξίας τῆς ἐν ταῖς δοξολογίαις καὶ εἰς τὸ εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου».

Ἀρχ. : «Πολλὴν ὁρῶ τὴν σπουδὴν ἐνδεικνυμένους ὑμᾶς εἰς ἔργον»

23) (φ. 389 α—402 β) : «Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ προφητικὸν ἠσαΐου τὸ λέγον καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ οὗ ἀπέθανεν ὀζίας ὁ βασιλεὺς καὶ κατὰ τῶν κωλυόντων τὸν γάμον ἔνθεος ἀπόδειξις· (ἀπὸ τῶν τεσσάρων λόγων τοῦ ὀζίου οὗτος λόγος βος)».

Ἀρχ. : «Λαμπρὸν ἡμῖν σήμερον τὸ θέατρον γέγονε καὶ φαιδρὸς ὁ σύλλογος............».

24) (φ. 402 β—410 α) : «Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ

σῦ ἀπέθανεν ὀζίας ὁ βασιλεύς, καὶ ὅτι οὐ δεῖ χρόνον οὐδὲ στοιχεῖον ἐν (sic) παρατρέχειν τῶν Γραφῶν».

Ἀρχ. : «Χαίρω συντρέχοντας ὁρῶν ὑμᾶς πρὸς τὴν ἀκρόασιν τῶν θείων λογίων..........».

25) (φ. 410 α—420 α) : «Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν πρώτην τῶν παραλειπομένων τὴν λέγουσαν· ὑψώθη ἡ καρδία ὀζίου καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης καὶ ὅτι οὐ χρὴ θαρρεῖν τὸν ἐνάρετον καὶ ὅσον κακὸν ἡ ἀπόνοια».

Ἀρχ. : «Εὐλογητὸς ὁ Θεός· καὶ ἐπὶ τῆς γενεᾶς τῆς ἡμετέρας ἐβλάστησαν μάρτυρες..........».

26) (φ. 420 α—428 α) «Τοῦ αὐτοῦ· εἰς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ ὀζίου καὶ ἀπόδειξις, ὅτι δικαίως ἐλεπρώθη ὁ ἀναξίως θυμιάσας, ὅπερ οὐκ ἔξεστι βασιλεῦσι· ποιεῖν ἀλλ' ἱερεῦσι μόνοις».

Ἀρχ. : «Φέρε δὴ τήμερον τοῖς κατὰ τὸν ὀζίαν διηγήμασιν· ἀποδῶμεν τὸ τέλος καὶ τὴν ὀροφὴν λοιπὸν ἐπιθῶμεν τὸν λόγον........».

27) (φ. 428 α—437 β) : «Τοῦ αὐτοῦ· ὁμιλία εἰς τὰ σεραφεὶμ καὶ ὅσον ἐστὶν ἀξίωμα πλησίον ἑστάναι τὸν θρόνον τοῦ βασιλικοῦ καὶ ὅτι καὶ ἀνθρώποις τὸ ἀξίωμα τοῦτο κεκτῆσθαι δυνατὸν καὶ περὶ μετανοίας».

Ἀρχ. : Μόλις ποτὲ τὸ κατὰ τὸν ὀζίαν διεπλεύσαμεν πέλαγος οὐ διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, ἀλλὰ διὰ τὸ φιλομαθὲς ὑμῶν τῶν συμπλεόντων ἡμῖν............».

28) (φ. 437 β—464 β) : «Τοῦ αὐτοῦ, μετὰ τὰς καλάνδας τῇ ἑξῆς κατὰ μεθυόντων καὶ περὶ τῶν εἰς καπηλεῖα εἰσιόντων καὶ ὅτι τὸν διδάσκαλον οὐ χρὴ ἀπογινώσκειν τῶν μαθητῶν καὶ εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον».

Ἀρχ. : «Τὴν χθὲς ἡμέραν· ἑορτὴν οὖσαν διαβολικήν, ἐποιήσατε ὑμεῖς ἑορτὴν πνευματικήν............».

29) (φ. 464 β—478 β) : «Τοῦ αὐτοῦ· εἰς τὸν πλούσιον καὶ πτωχὸν Λάζαρον καὶ ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν βιοθανῶν οὐ γίνονται δαίμονες καὶ περὶ κρίσεως καὶ ἐλεημοσύνης».

Ἀρχ. : «Ἐθαύμασα τὴν ἀγάπην ὑμῶν............».

30) (φ. 478 β—501 α) : «Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸν πλούσιον καὶ εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εἶπεν ἔλαβες τὰ ἀγαθά σου ἀλλὰ ἀπέλαβες καὶ διατί οἱ μὲν δίκαιοι κινδύνοις πολλάκις περιπίπτουσιν, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ τούτους διαφεύγουσιν».

Ἀρχ. : «Οὐ τὰ τυχόντα ἡμᾶς ὤνησεν ἡ κατὰ τὸν Λάζαρον παραβολή· καὶ πλουσίους καὶ πένητας...........».

31) (φ. 501 α—517 α) : «Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν κατὰ τὸν πλούσιον καὶ τὸν πτωχὸν Λάζαρον παραβολὴν καὶ ὅτι τὸ συνειδὸς εἴωθεν ἡμᾶς ἀναμιμνήσκειν παλαιὰ ἁμαρτήματα καὶ εἰς τὸν Ἰωσήφ».

Ἀρχ. : «Τῆς τοῦ Λαζάρου παραβολῆς τὸ τέλος ἀνάγκη σήμερον ἀποδοῦναι...........».

32) (φ. 517 α—531 β) : «Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ ἀποστόλου· περὶ τῶν κεκοιμημένων οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοί· ἵνα μὴ λυπήσθε (sic), ὡς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα».

Ἀρχ. : «Ἡμέρας τέσσαρας ἀναλώσαμεν τὴν κατὰ τὸν Λάζαρον παραβολὴν ὑμῖν ἐξηγούμενοι...........».

33) (φ. 531 β—548 α) : «Τοῦ αὐτοῦ ὁμιλία πρὸς τοὺς τὰς ἱπποδρομίας ἀναβαίνοντας καὶ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ εὐαγγελίου· τὸ λέγον εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς καὶ πρὸς τὸ τέλει εἰς τὸν πλούσιον καὶ εἰς τὸν Λάζαρον».

Ἀρχ. : «Βούλομαι τῆς συνήθους πάλιν ἅψασθαι διδασκαλίας».

Ἐν τῷ φ. 548 β δι' ἐρυθρᾶς μελάνης καὶ ἀνορθογράφου χειρός :

«Τῆς χρισῆς χρυσόρηθρα βρυούσης γλώττης.
Τῆς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἐμπλήσασα γλύκεα.
Ὕδατα πνευματικὰ γλυκύτερα τοῦ μάννα.

Τούτης δὲ τῆς θεορήμον γλώττης, φθέγματά ἐστι
καὶ οἱ παρόντες λόγοι, οἳ καὶ ἀληθῶς καὶ κυρίως
καλοῦνται· μαργαρῖται γὰρ εἰσὶν καὶ ἀτίμητοι λίθοι».

Καὶ ἀμέσως διὰ χειρὸς τοῦ ἀντιγραφέως τοῦ χειρογράφου καὶ διὰ μαύρης μελάνης πλὴν τῶν κεφαλαίων ἐρυθρῶν ὄντων:

«Θεοῦ τὸ Δῶρον καὶ θεωνᾶ ὁ πόνος: —
Τὸ ἐν βίβλοις κάλλιστον γραφὲν βιβλίον. —
Ἡ μὲν χεὶρ ἡ γράψασα σήπεται τάφος: —
Γραφὴ δὲ μένει εἰς πληρεστάτους χρόνους: —

Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγράφη παρ᾽ ἐμοῦ τοῦ ἀμαθοῦς θεωνᾶ πρεσβυτέρου, καὶ ἀφιεροῦται παρ᾽ αὐτοῦ εἰς τὴν μονὴν τῆς ζωαρχικῆς τριαδος τῆς ἐν τῷ ὀλύμπῳ τῆς θετταλίας: — ἐπὶ ἔτους ᾽ζπστ᾽. σεπτερὶ (sic) κ᾽.

(40) ΑΡΙΘΜ. 44.

Ὀνομασία

Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου Λόγοι.

Ἐποχή

ΙΣΤ΄. αἰῶνος (1556)

Χαρακτηρισμοὶ

Χάρτης βομβύκινος 0,30Χ0,21. Φ. 319. Σελίδες δίστηλοι καὶ μονόστηλοι. Στάχωσις νεωτέρας ἐποχῆς ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν. Διήρηται τὸ χειρόγραφον εἰς ὀκτάδια τριάκοντα καὶ τρία σεσημασμένα ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ α΄—ιζ΄ καὶ αὖθις ἀπὸ α΄—ιστ΄, ἐξ ὧν τὸ ά΄ καὶ β΄ τῆς πρώτης σειρᾶς καὶ τὸ ιβ΄ τῆς δευτέρας σειρᾶς ἑπτάδια, τὸ δὲ τελευταῖον τῆς ιστ΄.

τῆς δευτέρας σειρᾶς σύγκειται ἐξ 65 φύλλων, διότι ἀπὸ τοῦ ιστ' καὶ ἐπέκεινα τὰ φύλλα οὐκ εἰσι σεσημασμένα. Ἐπὶ τοῦ πρώτου φύλλου ἄνωθεν σεσημείωται διὰ χειρὸς νεωτέρας : Ἐκ τοῦ πρώτου λόγου : «εἰς Πατέρας τελειωθέντας Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου». 131)

Μελάνη μαύρη. Χεὶρ ἐπιμελής. Γραφὴ εὐανάγνωστος. Τὸ ἐρυθρὸν τῶν τε κοσμημάτων καὶ τῶν κεφαλαίων ὑπόξανθον. Τῆς ὑπογεγραμμένης οὐ γίνεται χρῆσις.

Περιεχόμενον

Χειρόγραφον ἄνευ ἀρχῆς καὶ ἄνευ τέλους, οὗ τὸ σωζόμενον ἄρχεται τῶν λέξεων «θεωρῶ δέσποτα ὅτι τοὺς ἁγίους σου ὡς περὶ χρυσὸν

---

131) Πλήρης ἔκδοσις τῶν ἁπάντων τοῦ Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου, (308—373) διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Γρηγόριος Νύσσης βεβαιοῖ ὅτι «ὅλην τὴν γραφὴν πρὸς λέξιν ἡρμήνευσεν ἀπό τε τῆς κοσμογονίας καὶ μέχρι τῆς τελευταίας τῆς χάριτος βίβλου», ὁ Σωζόμενος ὅτι συνέγραψεν «ἀμφὶ τὰς τριακοσίας μυριάδας ἐπῶν», δὲν κατηρτίσθη εἰσέτι.

Ἐξεδόθησαν δὲ μέχρι σήμερον ὑπὸ Ἰωσὴφ Ἀσσεμάνη, Πέτρου Βενεδίκτου καὶ Στεφάνου Ἀσσεμάνη, Sancti patris nostri Ephraem Syri opera omnia que exstant, graece, syriae latine (Romae 1732—1746 εἰς 6 τόμους.— H. Burgess, Select metrical Hymnes and Homilies of Ephrem Syrus translated from the original syriae (Londres 1852)— Pohlmann S. Ephraemi Syri commentariorum in S. Scripturam texus (Braunsweig 1862—1864) — S. Ephraem Syri opera relicta — J. Overbeck Edica bena (Leipzig 1866) — Lamy, S. Ephraemi Syri hymni et sermones Mechein (Malines 1882—1902) εἰς 4 τόμους.— Mercati, Ephraemi Syri opera (Romae 1915) (4 ὁμιλίαι εἰς Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Βασίλειον καὶ Ἠλίαν «Bessarione» (1920) καὶ ἑπτὰ ὁμιλίαι εἰς ἀρχαίαν λατινικὴν μετάφρασιν) — Ἡ Διαθήκη τοῦ Ἐφραὶμ μετὰ γαλλικῆς μεταφράσεως ὑπὸ Duval, ἐν «Journal Asiatique 1921.— Ἡ ἀρχαία ἀρμενικὴ μετάφρασις τῶν εἰς τὴν Κ. Διαθήκην ὑπομνημάτων ἡ μὲν εἰς τὰ Εὐαγγέλια ἐξεδόθη ὑπὸ Mösinger ἐν Βενετίᾳ (1876), ἡ δὲ εἰς τὰς Πράξεις καὶ εἰς τὰ» Ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου ὑπὸ Akinian ἐν Βιέννῃ τὸ 1922 καὶ τὰ λοιπά.

ἐκλεκτόν............» καὶ λήγει εἰς τὰς λέξεις «μέχρι νῦν σώζεται εἰς μνή............».

1) (φ. 1—3 β) : «Ἐκ τοῦ πρώτου λόγου εἰς Πατέρας τελειωθέντας, ἄ- ἄνευ ἀρχῆς τοῦ σωζομένου ἀρχομένου τῶν λέξεων, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χειρόγραφον».

2) (φ. 3 β—7 β) : «Τοῦ αὐτοῦ λόγος ἕτερος εἰς Πατέρας τελειωθέντας»·

Ἀρχ. : «Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ καὶ εὐσήμω............».

3) (φ. 7 β—9α) : «Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου τετρασύλλαβα»·

Ἀρχ. : «Νικηθεὶς δὲ κατὰ κράτος ὁ πονηρὸς διάβολος..........».

4) (φ. 9 α—13 β) : «Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν ἐφραὶμ ἐπιστολὴ πρὸς ἰωάννην μονάζοντα, περὶ ὑπομονῆς καὶ τοῦ μὴ ἀπατᾶσθαι τοῖς λογισμοῖς προφάσει δικαιωμάτων καὶ λέγων, ὅτι βοσκὸς πορεύομαι καὶ περὶ σωφροσύνης».

Ἀρχ. : «Πολλὰ παραινέσαντες τὸν εὐλαβέστατον θεόδωρον...»·

5) (φ. 13 β—16 β) : «Περὶ ἀρετῆς πρὸς νεώτερον μοναχόν. Παραίνεσις πρώτη».

Ἀρχ. : «Ὁ κύριος ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐπιδημήσας τῷ κόσμῳ ἀγαπᾶν ἀλλήλους προσέταξεν ἡμῖν............»·

6) (φ. 16 β—19 β) : «Παραίνεσις δευτέρα».

Ἀρχ. : «Προσεκτέον ἀπὸ κακῆς συμβουλίας............».

7) (φ. 19 β—23 α) : «Παραίνεσις τρίτη».

Ἀρχ. : «Περὶ ὧν μοι λελάληκας τῶν κατὰ διάνοιαν............»·

8) (φ. 23 α—25 β) : «Παραίνεσις τετάρτη».

Ἀρχ. : «Εἰπέ τις τῶν ἁγίων μελέτα καλά, ἵνα μὴ κακὰ μελετήσῃς...».

9) (φ. 26—36 β) : «Κεφάλαια δέκα περὶ ἀρετῆς».

Ἀρχ. : «Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην...........».

10) (φ. 37—57 β) : «Πρόλογος εἰς τὸ πρόσεχε σεαυτῷ. Τοῦ αὐτοῦ λόγος ἀσκητικὸς εἰς τὸ πρόσεχε σεαυτῷ εἰς κεφάλαια ιβ'.»

Ἀρχ. : «Ὀφείλεται ἐσμὲν ἀγαπητοί, νουθετεῖν καὶ παρακαλεῖν...».

11) (φ. 57 β—59 β) : «Ὅτι οὐ δεῖ γελᾶν καὶ μετεωρίζεσθαι, ἀλλὰ κλαίειν καὶ πενθεῖν ἑαυτούς».

Ἀρχ. : «Ἀρχὴ καταστροφῆς ψυχῆς μοναχοῦ γέλως καὶ παρρησία..».

12) (φ. 60—74 β) : «Συμβουλία περὶ πνευματικοῦ βίου πρὸς νεόφυτον μοναχόν».

Ἀρχ. : «Ἐπήνεσά σου τὴν πίστιν καὶ τὴν σπουδήν............».

13) (φ. 75—82 α) : «Περὶ ὀρθοῦ βίου, κεφάλαια πθ'.».

Ἀρχ. : «Ὀρθοῦ βίου ὀρέγη, ταπεινοφροσύνην ἄσκησον........».

14) (φ. 82—87 α) : «Τοῦ αὐτοῦ, μακαρισμοί».

Ἀρχ. : «Μακάριος ὃς γέγονεν ὅλος ἐλεύθερος............».

15) (φ. 87 α—91 β) : «Τοῦ αὐτοῦ μακαρισμοὶ ἕτεροι».

Ἀρχ. : «Μακάριος ὃς μισήσας κατέλιπε τὸν βίον τοῦτον........».

16) (φ. 91 β—187 α) : «Τοῦ αὐτοῦ λόγοι παραινετικοὶ πρὸς μοναχούς. Παραινέσεις μθ'.».

Ἀρχ. : «Δόξα σοι ὁ Θεὸς δόξα σοι καὶ πάλιν ἐρῶ δόξα σοι ὁ Θεός, ὁ ὑπερύμνητος καὶ ὑπερυψούμενος εἰς τοὺς αἰῶνας............».

17) (φ. 187 α—210 β) : «Τοῦ αὐτοῦ κεφάλαια ἑκατὸν πῶς κτᾶταί τις ταπεινοφροσύνην».

Ἀρχή : «Ἀρχὴ καρποφορίας ἄνθος καὶ ἀρχὴ ταπεινοφροσύνης ὑποταγή...........»

18) (φ. 210 β—221 α) : «Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ τέλειον εἶναι τὸν μοναχόν».

Ἀρχ. : Πέρυσί μοι προσῆλθον τινες αἰτοῦντες μοναστηρίοις ποιῆσαι...........».

19) (φ. 221 α—224 β) : «Περὶ τῆς θείας χάριτος».

Ἀρχ. : «Σπεῦδε ἔχειν τὴν θείαν χάριν σὺν τῇ διανοίᾳ..........».

20) (φ. 224 β—232 β) : «Τοῦ αὐτοῦ περὶ γλωσσαλγίας καὶ παθῶν».

Ἀρχ. : «Ἐσπαρμέναι εἰσὶν αἱ ἀναπαύσεις...........».

Ἐν τῷ φ. 232 β δι' ἐρυθρᾶς μελάνης καὶ διὰ τῆς αὐτῆς χειρός :

«Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις. Ἐτελειώθη κατὰ τὸ ζξδ'. ἔτος Ν^τ ΙΓ' Κυρίλλου (;) ».

Ἀπὸ τοῦ φ. 233 α ἄρχονται αἱ δίστηλοι σελίδες.

21) (φ. 233 α—253 α) : «Τοῦ μακαρίου ἐφραὶμ, λόγος ἀσκητικὸς ἐκ τοῦ αὐτοῦ δευτέρου βιβλίου πάνυ ὠφέλειμος». (sic)

Ἀρχ. : «Ὁ πόνος τοῦ λέγειν ἀναγκάζει με, ἡ δὲ ἀναξιότης μου σιωπᾶν ἐπιτιμᾷ μοι............».

22) (φ. 253 α—260 β) : «Τοῦ αὐτοῦ περὶ κρίσεως καὶ κατανύξεως».

Ἀρχ. : «Δεῦτε πάντες ἀδελφοί............».

23) (φ. 261 α—279 α) : «Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν, ἐφραὶμ τοῦ σύρου, λόγος περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν».

Ἀρχ. : «Μακαρίζω τὴν ὑμῶν ζωὴν ὦ φιλόχριστοι, ὅτι εὐπαρρησία-
στός ἐστιν..........».

24) (φ. 279 β—319) : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἀν-
τωνίου, συγγραφεὶς καὶ ἀποσταλεὶς πρὸς τοὺς ἐν τῇ ξένῃ μοναχοὺς
παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀθανασίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλε-
ξανδρείας».

Ἀρχ. : «Ἀγαθὴν ἅμιλλαν (sic) ἐνεστήσασθε πρὸς τοὺς ἐν αἰγύπτῳ
μοναχούς, ἤτοι παρισωθῆναι, ἢ καὶ ὑπερβάλλεσθαι τούτους
προελόμενοι τῇ κατ' ἀρετὴν ὑμῶν ἀσκήσει...........».

(41) ΑΡΙΘΜ. 45.

Ὀνομασία

«Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου λόγοι καὶ βίος». (132)

Ἐποχή

ΙΣΤ'. αἰῶνος

132) Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος (949—1022) ὁρμώμενος ἐκ τῶν διδαγμάτων καὶ παραγγελμάτων τῶν μεγάλων ἀσκητῶν τοῦ παρελθόντος, Ἀντωνίου, Εὐθυμίου, Σάββα, Ἀρσενίου, Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἀνέπτυξεν ὑψηλὸν ἰδεῶδες Χριστιανικῆς ἠθικῆς τελειότητος, ἀποκορυφούμενον ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπῃ καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ κλασσικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς βυζαντινῆς μυστικῆς θεολογίας, τασσόμενος ὑπὸ ξένων ἐπιστημόνων εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν μὲ Θωμᾶν τὸν Ἀκινᾶτον καὶ Θωμᾶν τὸ ἐκ Κέμπης.

Τοῦ Συμεὼν τὰ πολυάριθμα συγγράμματα εἶναι ἀτελέστατα γνωστά. Ὁ Λέων Ἀλλάτιος (Diatriba de Symeon, scriptis, ἐν Παρισίοις 1664, σελ. 151—178), μνημονεύει τὰς ἐπιγραφὰς ἑβδομήκοντα ἐννέα πραγ-

Χαρακτηρισμοί

Μεμβράνα 0,30,5Χ0,22,5. φ. 231. Στίχοι σελ. 32. Στάχωσις νέα. Γραφὴ στρογγύλη καὶ εὐανάγνωστος. Τὸ τελικὸν σ ὁτέ μεν c ὁτέ δε σ.

Περιεχόμενον

Χειρόγραφον ἐλλιπὲς ἔν τε τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει. Τὸ σωζόμενον ἄρχεται τῶν λέξεων : «ἐπειδὴ πάσῃ κτιστῇ φύσει ἀχώριστός ἐστιν ὁ Θεός..............» καὶ λήγει εἰς τὰς λέξεις : «εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ τά».

1) (φ. 1—2 α) : «Λόγος ΙΔ'. Περὶ μετανοίας. Ἐλλιπὴς τὴν ἀρχήν. Ὁ δὲ σωζόμενος ἄρχεται τῶν λέξεων, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χειρόγραφον.

ματειῶν. Ἡ συλλογὴ τοῦ J. Pontanus, ἐν Ingolstadt 1603, περιέχει ἐν λατινικῇ μεταφράσει 33 λόγους, ἐν βιβλίων τῶν θείων ἐρώτων, Κεφάλαια πρακτικὰ καὶ θεολογικὰ 228, περὶ ἀλλοιώσεων τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος· πάντα ἀνετυπώθησαν παρὰ Migne gr. 120, στήλ. 321—694 καὶ ἐν μεταφράσει εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν ὑπὸ Διονυσίου Ζαγοραίου, ἐν Βενετίᾳ 1790, ὧν ἀνατύπωσις ἐγένετο ἐν Σύρῳ τῷ 1886. Ὑπὸ Maas ἐν «Festgabe Albert Ehrhard. Bonn 1922» ἐξεδόθησαν : «Τῶν θείων ὕμνων ἔρωτες» καὶ ὑπὸ J. Hausherr εἰς «Orientalia Christiana IX, 1927» δύο λόγοι, καὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου : «S. J. Un grand mystique Byzantin: Vie de Syméon le nouveau Théologien εἰς «Orient. christ. XII 1928). Περὶ τῶν Κατηχητικῶν λόγων λαμπρὰν πραγματείαν εἰς «Orientalia Christiana 20 (1954), σελ. 296—328 ἔγραψεν ὁ εὐλαβέστατος ἱερομόναχος Βασίλειος Κριβοσεΐν : «The Wristing of. St. Symeon the New Theologian». Ὁ ἴδιος ἐλλόγιμος ἱερομόναχος ἐδημοσίευσεν εἰς τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶν 37 (1954) 156—164, 257—266 : «Πτωχὸς Φιλάδελφος» καὶ μὲ ὑπότιτλον «Μυστικιστικὴ αὐτοβιογραφία τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου (949—1922) καὶ ἐξ ἀνατυπώσεως ἐκ τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ 1955—1956 : «Ζηλωτὴς Μανικώτατος», ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος, ὡς ἡγούμενος καὶ πνευματικὸς ἀναμορφωτής», Θεσσαλονίκη 1956 κ. ἄ.

2) (φ. 2 α—4 β) : Λόγος ΙΕ'· «Περὶ ἐμπαθοῦς καὶ ἀπίστου καὶ πονηρᾶς διαθέσεως καὶ τίς ἡ ἕνωσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς καὶ τίνα τρόπον ἐν αὐτοῖς αὕτη γίνεται· καὶ πρὸς τὸ τέλος καταδρομὴ τῶν ἀναξίως κατατολμώντων τῆς ἀρχιερωσύνης».

Ἀρχ. : «Ἀδελφοὶ πρεσβύτεροι ἀεὶ μὲν ἀλλήλοις ἀντίκεινται τῷ φωτὶ τὸ σκότος, τῇ πίστει ἡ ἀπιστία, ἡ ἀγνωσία τῇ γνώσει καὶ ἡ ἀγάπη τὸ μῖσος..........»

3) (φ. 4 β—7 β) : Λόγος ΙΣΤ'· «Περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου καὶ τὶς ἡ θεωρία τοῦ μυστηρίου αὐτοῦ καὶ ὅπως τοῖς καθαροῖς τὴν καρδίαν ἀποκαλύπτονται. Καὶ διήγησις ἐκ προοιμίου ἐπωφελὴς περί τινος ὑποτακτικοῦ λαβόντος πνεῦμα ἅγιον ταῖς εὐχαῖς τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρός».

Ἀρχ. : «Νεώτερός τις διηγήσατό μοι λέγων ὑποτακτικὸς τυγχάνων πατρὸς τιμίου καὶ ἰσοστασίου τῶν μεγάλων ἁγίων......».

4) (φ. 7 β—9 β) : Λόγος ΙΖ'. «Τοῦ αὐτοῦ περὶ θεωρίας καὶ ἀποκαλύψεως καὶ πεφωτισμένης εὐχῆς καὶ ὅπως ὁ ὑπὸ τῆς ἀγάπης κατασχεθεὶς τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς βάθος ταπεινοφροσύνης ἐλάσας ἐνεργεῖται ὑπὸ πνεύματος ἁγίου».

Ἀρχ· : «Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, πολλὴ ἡ συγκατάβασις καὶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ............».

5) (φ. 9 β—19 β) : Λόγος ΙΗ'. «Τοῦ αὐτοῦ περὶ μεθόδων τοῦ πονηροῦ, ὧν ὑποβάλλει τοῖς κουφοτέροις καὶ φιλοπρωτεύουσιν, ὁπόταν ὁ ποιμὴν ἐξ ἀνθρώπων γένηται. Καὶ ὅτι χρὴ τοὺς μὲν ἀναξίως ἐπιπηδῶντας τῇ ἀρχῇ πάσῃ σπουδῇ, τοὺς δὲ πνευματικοὺς καὶ ἁγίους συνωθεῖν ἐπὶ τοῦτο καὶ συνεργεῖν καὶ πρὸ τῷ τέλει πρὸς τὸν ποιμένα.»

Ἀρχ. : «Ἀδελφὲ εἰ λαοῦ καὶ ποίμνης ἡγούμενος κατεστάθης σκόπησον καλῶς καὶ ἀνάκρινον σεαυτὸν ποίῳ λογισμῷ καὶ ἐκ ποίου τρόπου εἰς τὴν τοιαύτην κατέστης ἀρχήν............».

6) (φ. 19 β—22 β) : Λόγος ΙΘ΄. «Τοῦ αὐτοῦ, ὅτι οὐ χρὴ ἐπὶ μόνοις τοῖς λόγοις καὶ ταῖς ὑποσχέσεσι θαρρεῖν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἔργων τὸ πιστὸν βεβαιοῦσθαι τῶν λόγων αὐτῶν. Καὶ οἵα τις ἐστιν ἡ τῶν ἀληθινῶν διδασκάλων διάθεσις καὶ ἀγάπη πρὸς τοὺς μαθητευομένους αὐτοῖς, καὶ ὁποῖα τὰ σπλάχνα καὶ ἡ φροντὶς αὐτῶν καὶ ὅπως ὑπὲρ αὐτῶν ἐντυγχάνωσι τῷ Θεῷ».

᾿Αρχ. : «᾿Αδελφοὶ καὶ πατέρες καὶ τέκνα, τὴν ἀρχὴν τῆς ὑμετέρας πρός με φιλίας γινώσκει ἕκαστος.............».

7) (φ. 22 β—26 α) : Λόγος Κ΄. «Τοῦ αὐτοῦ, περὶ ἀποταγῆς καὶ ἐκκοπῆς θελήματος πρὸς τοὺς αἰτήσαντας γράψαι αὐτοῖς, πῶς ὀφείλει τις τὸν ἀσκητικὸν διανύσαι βίον καὶ ὅτι καλὸν ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐπωφελὲς ἐμπείρῳ χρήσασθαι ὁδηγῷ ἤγουν πνευματικῷ πατρὶ εἰς τὸ μαθεῖν τὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀσκητικῆς τέχνης τὴν δυσκατόρθωτον ἐργασίαν καὶ πίστεως τοῖς εἰς τοὺς πνευματικοὺς πατέρας καὶ θεωρίας φωτὸς ὑφ᾽ οὗ πᾶσα φωτιζομένη ψυχὴ προκόπτει εἰς ἀγάπην Θεοῦ».

᾿Αρχ. : «᾿Αγαπητοί μου καὶ περιπόθητοι ἀδελφοί, πολλάκις ἠθελήσατε λόγον ὠφελείας ἀκοῦσαι παρὰ τῆς ἡμετέρας μετριότητος............»...

8) (φ. 26 β—29 α) : Λόγος ΚΑ΄. «Τοῦ αὐτοῦ περὶ μνήμης θανάτου καὶ οἷον ἀγαθὸν τέλος δέδωκεν ὁ τρισόλβιος αὐτοῦ ἀδελφὸς αὐτῷ καὶ πρὸς τὸ τέλει ἐπιτάφιος πρὸς αὐτόν».

᾿Αρχ. : «᾿Αδελφοὶ καὶ πατέρες εὔχομαι τῷ ἐλεήσαντί με θεῷ τὰ ὑπὲρ σωτηρίας πάντων οἰκονομηθῆναι καὶ τὰς ψυχὰς ὑμῶν....».

9) (φ. 29 α—35 α) : Λόγος ΚΒ΄. «Περὶ πίστεως καὶ διδασκαλίας τῶν λεγόντων μὴ εἶναι δυνατὸν ἐν μέσῳ τῶν βιωτικῶν τὸ τέλειον φθάσαι τῶν ἀρετῶν καὶ διήγησις ἐκ προοιμίων ἐπωφελής».

᾿Αρχ. : ᾿Αδελφοὶ καὶ πατέρες, καλὸν ἡμᾶς ἀνακηρύττειν εἰς πάντας τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.............».

᾿Εν τῇ κάτω ὤᾳ τοῦ φ. 30 β διὰ χειρὸς τοῦ γραφέως :

«+ Συγχωρήσατέ μοι πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ὅτι γράφων τὸ παρὸν τετράδιον εἶχον μετά τινος μικρὰν ἀσχολίαν καὶ διὰ τοῦτο γέγραφα τοῦτο ὡς βλέπεις».

10) (φ. 35 α—39 α) : Λόγος ΚΓ'., «Τοῦ αὐτοῦ περὶ μετανοίας καὶ φόβου Θεοῦ ποῖον ἀγῶνα ἔχει ψυχῆς καὶ πόνου καρδίας ὁ μετὰ συντετριμμένου τοῦ πνεύματος μετανοῶν καὶ τίνα εἰσὶν ἃ λέγει καὶ πρὸς τὸν φιλάνθρωπον κύριον εὔχεται».

Ἀρχ. : «Ἀκούσατέ μου τὸν λόγον υἱοί μου ἔσχατοι............».

11) (φ. 39 α—42 α) : Λόγος ΚΔ'. «Τοῦ αὐτοῦ περὶ γνώσεως πνευματικῆς καὶ ὅτι ἐγκεκριμένος τοῦ πνεύματος θησαυρὸς ἐν τῷ γράμματι τῆς θείας γραφῆς οὐ πᾶσιν εὔδηλός ἐστιν καὶ τοῖς βουλομένοις, ἀλλὰ μόνοις τοῖς τὸν διανοίγονται τὸν νοῦν κτησαμένοις ἐκ τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς».

Ἀρχ. «Ἔοικεν ἡ πνευματικὴ γνῶσις οἰκία τινί............».

12) (φ. 42 α—45 β) : Λόγος ΚΕ'. «Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀλλοιώσεως ψυχῆς τε καὶ σώματος τῶν ἐξ ἀέρος τῶν ἐκ στοιχείων, τῶν ἐκ βρωμάτων καὶ τῶν δαιμόνων ἐπιγενομένων ἡμῖν».

Ἀρχ. : «Ὀφείλει ὁ μοναχὸς μὴ μόνον τὰς ἐν τῇ ψυχῇ γινομένας ἀλλοιώσεις............».

13) (φ. 46 α—51 β) : Λόγος ΚΣΤ'. «Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀρχῆς βίου λίαν ἐπωφελοῦς καὶ σωτηρίου ἁρμοζούσης τοῦ ἄρτι τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποτασσομένοις καὶ πρὸς τὸν μοναδικὸν ἀποτρέχουσι βίον καὶ διδασκαλία εἰς ἀρχαρίους λυσιτελεστάτη».

Ἀρχ. : «Πᾶς ἄνθρωπος ὁ ἄρτι τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ πᾶσιν ἀποταξάμενοι............».

14) (φ. 52—58 β) : Λόγος ΚΖ'. «Τοῦ αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀμελῶς ἔχειν περὶ

τὴν ἐργασίαν τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν, μηδὲ καταφρονεῖν μιᾶς καὶ μόνης αὐτῶν, ἀλλ' ἀγωνίζεσθαι τηρεῖν ὁμοῦ πάσας, ἵνα μὴ ὡς καταφρονηταὶ ἔξω τοῦ νυμφῶνος ἀποκλεισθῶμεν καὶ περὶ τοῦ ὑπομένειν γενναίως τοὺς πειρασμούς».

Ἀρχ. : «Ἀκούετε τοῦ κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ βοώντων...».

15) (φ. 58 β—66 β) : Λόγος ΚΗ'. «Περὶ τῆς ἐκ τοῦ πνεύματος ἐγγινομένης τοῦ ἀγωνιζομένου καὶ περὶ τοῦ θανάτου ζωοποιοῦ νεκρώσεως· Καὶ ὅτι ἐν τῇ χάριτι ὑπὲρ τὸν νόμον γενόμενοι τὴν τοῦ θείου φωτὸς χάριν γνωστῶς ἐν ἑαυτοῖς λαμβάνουσιν, οἱ δὲ μὴ λαβόντες ἤδη τοῦτο τὸ φῶς κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν μηδὲ καθορῶντες αὐτό, ἔτι ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ νόμου εἰσὶ καὶ κριθήσονται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸ προηγούμενον καὶ τὸν ἱερέα, τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἄνωθεν λαβόντα τὴν ἐξουσίαν. Καὶ ὅτι ἀληθῶς ἱερουργοῦντι ὑπὸ τοῦ θείου καταλαμπομένῳ φωτὸς παντὶ κατάδηλοι αὐτοί τε οἱ πνεύματι περιπατοῦντες Θεοῦ καὶ οἱ μήπω τὸν χοϊκὸν ἐκδυσάμενοι ἄνθρωπον».

Ἀρχ. : «Βλέπετε πῶς ἀκούετε φησὶ γὰρ ὁ κύριος καὶ θεός, ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς.............».

16) (φ. 67—72 β) : Λόγος ΚΘ'· «Τοῦ αὐτοῦ· περὶ τοῦ μὴ δεῖν λέγειν, ὅτι ἀδύνατον νῦν καὶ ἄκραν ἀρετῆς ἐλθεῖν τὸν βουλόμενον καὶ τῆς πάλαι ἁμιλληθῆναι ἁγίοις καὶ πᾶς ὁ τὰ ἐναντία διδάσκων νέαν αἵρεσιν τοῦ πειθομένοις αὐτὸν (sic) δογματίζει».

Ἀρχ. : «Πολλοὶ καθ' ἑκάστην λέγουσιν· ὧν ἀκούομεν καὶ ἡμεῖς λεγόντων.............».

17) (φ· 72 β—78 β) : Λόγος Λ'. «Τοῦ αὐτοῦ, περὶ μετανοίας καὶ ἀρχῆς ἐπαινετοῦ βίου. Ὅπως δεῖ τὸν μετανοοῦντα καθεκάστην (sic) ποιεῖν, ἐν ᾧ καὶ περὶ δακρύων ἅμα καὶ κατανύξεως».

Ἀρχ. : «Ἀκούσατέ μοι τῶν λόγων τὴν δύναμιν.............».

18) (φ. 78—80 β) : Λόγος ΛΑ'. «Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἕκαστον ἑαυτὸν ἐπισκέπτεσθε καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐπιμελῶς ἐρευνᾶν καὶ πῶς

τὰ ἑαυτῆς ἀντιπαρατιθέμεναι χρὴ ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Χριστοῦ».

Ἀρχ. : «Ἐν τῇ προλαβούσῃ κατηχήσει διὰ τὸ μὴ τὸν λόγον......».

19) (φ. 81—83 α) Λόγος ΛΒ΄. «Τοῦ αὐτοῦ, περὶ βλασφημίας καὶ ὅτι ὁ λέγων μὴ δύνασθαί τινα κατὰ τὴν παροῦσαν γενεὰν μέτοχος τοῦ ἁγίου γενέσθαι πνεύματος ἀλλὰ καὶ ὁ διαβάλλων τὰς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος καὶ τῷ ἐναντίῳ ταύτας ἐπιφοιμίζων αἵρεσιν νέαν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ἀνακαινίζει».

Ἀρχ. : «Πᾶσα ἁμαρτία, φησὶ τὸ ἱερώτατον λόγιον τοῦ σωτῆρος, ἀφεθήσεται............».

20) (φ. 83 α—87 β) : Λόγος ΛΓ΄. «Τοῦ αὐτοῦ, περὶ μετοχῆς πνεύματος τοῦ ἁγίου, καὶ ὅτι ἀδύνατον ἄλλως βεβαιωθῆναι τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς, εἰμὴ δι' ἐπιθυμίας τοῦ πνεύματος· οὗ χωρίς, οὐδεὶς πρὸς ἀρετὴν κατευθύνεται οὐδὲ ἄλλοις ὠφελεῖν δύναται, ἢ ἀλλοτρίοις δέχεσθαι λογισμοὺς καὶ περὶ τοῦ ἴσου κατὰ πάντα καὶ ὡσαύτως τρισυποστάτου Θεότητος».

Ἀρχ. : «Πῦρ ἐστιν ὁ θεὸς καὶ τοῦτο παρὰ πάσης γραφῆς θεοπνεύστου ὀνομάζεται............».

21) (φ. 87 β—92 β) : Λόγος ΛΔ΄. «Τοῦ αὐτοῦ· ὅτι οὐκ ἀκίνδυνον τὸ διδόμενον ἡμῖν παρὰ Θεοῦ τάλαντον κατορύττειν, χρὴ γὰρ δημοσιεύειν αὐτὸ καὶ τοῖς πᾶσιν ὑποδεικνύειν καὶ τὰς εὐεργεσίας Θεοῦ εὐγνωμόνως ἀνακηρύττων, εἰς τὴν τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν, κἂν τινες ἀπαρέσκωνται».

Ἀρχ.: «Τί πρὸς τὰ κατηχηθέντα παρ' ἡμῶν ἐν διαφόροις πολλάκις..».

Ἐν τῷ φ. 92 β καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ λόγου, διὰ χειρὸς τοῦ γραφέως εἰς δύο στίχους :

«+ Τὸν συμεώνην ἅγιον πάντη κρίνω κρινοῦσιν οὕτως οἱ λόγοι πράξεις θ' ἅμα μοναδικῆς τε καὶ μεγάδος τῷ βίῳ. Ἔνθους μὲν οὐκ ἔ-

κνους δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις τούτων πάθη γέγραφε οὐχ ἁπλῶς λόγω γαληνιαίω ἐξ ἀνωμάλου χρόνου. Ὀρθοφρόνως γὰρ καὶ σέβει τὴν τριάδα.

Καὶ πῶς ποτ' εἴπω τοῦτον ἄλλοτι πλὴν ἁγίου ὁρισμὸς οὗτος, πίστεως ἐργασίας ἐλλάμψεων θείων τε ποῦ γὰρ ἂν πλάνης φύσις ἐρευνᾶ σώματα ψυχῆς νόου καὶ δὴ τελειοῖ χριστιανοῖς τοῖς τρόποις γεννᾶ ἄνωθεν βασιλείαν νέμων καὶ πιστοκλω (sic) σφενδονῶν τοὺς ἀθέους».

22) (φ. 93 α—95 β) : «Τοῦ ἁγίου συμεὼν τοῦ νέου καὶ θεολόγου περὶ θείας ἐλλάμψεως καὶ φωτισμοῦ πνεύματος ἁγίου καὶ ὅτι εἰς τόπον ὁ Θεὸς ἐνῶ μετὰ πότμον τὴν ἀνάπαυσιν ἔχουσιν πάντες οἱ ἅγιοι καὶ ὅτι ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκπίπτων ἐν ἑτέρω τόπω οὐχ ἕξει τὴν ἀνάπαυσιν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ».

Ἀρχ. : «Τί τὸ φρικτὸν μυστήριον ὃ ἐν ἐμοὶ τελεῖται».

23) (φ. 95 β—104 α) : «Τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἡμῶν συμεὼν τοῦ νέου καὶ θεολόγου περὶ τοῦ φεύγειν τοῖς λοιμοῖς καὶ φθοροποιαῖς ἀνομίαις..».

Ἀρχ. : «Πᾶς ὅστις τὸν Θεὸν εὑρεῖν βούλεται ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ τῆς ἰδίας μὴ φεισάσθω ψυχῆς...........»

24) (φ. 104 α—108 α) : «Τοῦ αὐτοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν συμεὼν λόγος περὶ ψυχῆς διὰ πίστεως............»...

Ἀρχ. : «Ξένα θεάματα δρᾶ............» ..

25) (φ. 108 α—111 α) : «Τοῦ αὐτοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν συμεὼν, λόγος περὶ γνώσεως πνευματικῆς καὶ ὅτι ἐγκεκριμένος τοῦ πνεύματος θησαυρὸς ἐν τῷ γράμματι τῆς θείας γραφῆς οὐ πᾶσιν εὔδηλος ἐστὶ καὶ τοῖς βουλομένοις ἀλλὰ μόνοις τῆς τὸν διανοίγοντα τὸν νοῦν κτησαμένοις, εἰς τὸ συνιέναι τὰς γραφάς».

Ἀρχ. : «Ἔοικεν ἡ πνευματικὴ γνῶσις ἀδελφὴ οἰκία τινὶ μέσον τῆς κοσμικῆς............».

Τὰ φ. 111 β καὶ 112 λευκά.

26) (φ. 113—177 α) : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πα-τρὸς ἡμῶν συμεὼν τοῦ νέου καὶ θεολόγου»·

Ἀρχ. : «Χρῆμα θερμὸν ἀρετή· καὶ δεινὸν μὲν ἐμφυσῆσαι·...».

Ἐν τέλει τοῦ βίου οἱ ἑξῆς στίχοι διὰ χειρὸς οὐχὶ καλλιγράφου :

«Πάτερ συμεὼν ταμία μυστηρίων : τοῦ πνεύματος θάλασσα τῶν χα-ρισμάτων, στήλη προσευχῆς τῆς ἀγρυπνίας φίλε, ἀνάκτορον κράτι-στον· ἁγνῆς ἀγάπης μυρίπνοον σκήνωμα τῆς ἀσιτίας, ὄργανον ἡδύ-λαλον ἡδέων λόγων, στάξον μικράν μοι ρανίδα σῶν χαρίτων, καὶ δεῖξον ἐργάτην με τῶν θείων πόνων· ὁρᾶς ὅπως ἥττημαι νικᾶ κακία καὶ πρὸς πάθος με τῆς ἁμαρτίας φέρει ;

Οὐκοῦν θεράπον τοῦ Θεοῦ διὰ τάχους, ἐλευθέρωσον ἁπάσης με ... λῖδος ὡς ἀνυμνῶσε καθάπερ μου προστάτην, εἶδ' ὄψεως αὖθις μετὰ τῆς σῆς τρισμάκαρ· οὕτω καθάπερ τὸν μαθητήν σου πάλιν, ἄξιον ἐρ-γάσειας ἀπόνως λόγω, τοὺς σοὺς μεταγράψαι με φιλίους λόγους, πολλῶν πρὸς ὠφέλειαν ἀκραιφνεστάτην καὶ κανόνας θήσω τε πρὸς μνήμην τῶν χαρίτων, τῆς σῆς ἁγιότητος ἀνυπερθέτως».

27) (φ. 177 β—178 α) : «Ὅτι ποθεινὸν καὶ ἐπιθυμητὸν κατὰ φύσιν μόνον τὸ θεῖον καὶ οὐ μετέχων πάντων ἐν μετοχῇ γέγονε τῶν καλῶν».

Ἀρχ. : «Ὦ τί τὸ πρᾶγμα τὸ κρυπτόν·..........»·

28) (φ. 178 α—179 α) : «Διδασκαλία εἰς μοναχοὺς ἄρτι ἀποταξαμένους κόσμω καὶ τοῖς ἐν κόσμω καὶ περὶ τοῦ, ὁποίαν τις ὀφείλει πίστιν πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα ἔχειν».

'Αρχ. : «Ἄφες κόσμον ἅπαντα καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ............».

29) (φ. 179 α—179 β) : «Ἀλφάβητος τοῦ αὐτοῦ κατὰ στοιχεῖον διπλοῦς προτρέπων καὶ ὁδηγῶν καὶ τελειότητα βίου ἀναδραμεῖν τοὺς ἄρτι ἀπὸ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσαντας».

'Αρχ. : «Ἀρχὴν ποιήσας Χριστὸν καὶ θερμὴν πίστιν..........».

30) (φ. 179 β) : «Τοῦ αὐτοῦ τετράστιχα : τὸν πρὸς Θεὸν αὐτὰ ἐντεῦθεν δεικνύοντα ἔρωτα».

'Αρχ. : «Πῶς καὶ πῦρ ὑπάρχεις............».

31) (φ. 179 β—180 α) : «Ἔντευξις εἰς Θεὸν καὶ ὅπως Θεῷ συναπτόμενος καὶ δόξαν Θεοῦ ὁρῶν ἐν ἑαυτῷ ἐνεργοῦσαν ἐξεπλήττετο».

'Αρχ. : «Πῶς σε ἐντός μου προσκυνῶ, πῶς δὲ μακράν σε βλέπω...».

32) (φ. 180 α—180 β) : «Ὁ τοῦ ἁγίου πνεύματος μέτοχος γεγονὼς ὑπὸ τοῦ φωτὸς ἁρπαζόμενος αὐτοῦ ἐπάνω πάντων φέρεται τῶν παθῶν μὴ βλαπτόμενος τῷ πλησιασμῷ ὑπ' αὐτοῦ».

'Αρχ. : «Αἴ, Αἴ, Θεὲ κύριε παντοκράτορ............».

33) (φ. 180 β—181 α) : «Ὅτι ὁ θάνατος τῇ λύπῃ καὶ τῶν στερεοτέρων (sic) καθάπτεται».

'Αρχ. : «Ἤκουσα πρᾶγμα ξένον καὶ πλῆρες θάμβους..........».

34) (φ. 181 α—183 β) : «Περὶ νοητῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἐνεργειῶν τοῦ θείου φωτὸς καὶ ἐργασίας νοερᾶς τε καὶ θείας τῆς ἐναρέτου ζωῆς».

Ἀρχ. : «Ἐάσατε τῇ κέλλῃ μὲ μόνον ἐγκεκλεισμένον.........».

35) (φ. 183 β—186 α) : «Ὅτι μόνοις ἐκείνοις καταφανῆ τὰ τῶν θείων πραγμάτων, οἷς διὰ τῆς μετουσίας τοῦ ἁγίου πνεύματος ὅλος ὅλοις ἡ νώθη Θεός».

Ἀρχ. : «Πόθεν ἔρχῃ, πῶς εἰσέρχῃ: Ἔνθοδεν τῆς κέλλης λέγω: πάντοθεν ἠσφαλησμένης». (sic).

36) (φ. 186 α—191 α) : «Περὶ τῶν μαθητῶν, ὅτι ταῖς καθαρθείσης ψυχαῖς διὰ δακρύων καὶ μετανοίας προσψαῦσαν τὸ θεῖον τοῦ πνεύ. ματος πῦρ, δράσσεται αὐτῶν καὶ πλέον καθαίρει, φωτίζοντα ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐσκοτισμένα μέρη αὐτῶν καὶ τραύματα ἐξιώμενον εἰς τε- λείαν φέρει συνούλωσιν ὡς τῷ θείῳ κάλλει ὑπεραστράπτων αὐτάς».

Ἀρχ. : «Ἔστι πῦρ δ (sic) θεῖον ὄντως............».

37) (φ. 191 α—193 α) : «Ὅτι οἱ ἔνδοξοι τῆς γῆς καὶ σοβαροὶ τῷ πλού. τω, περὶ τὴν σκιὰν πλανῶνται τῶν ὁρωμένων. Οἱ δέ γε τῶν παρόντων καταφρονήσαντες, ἐν ἀπλανεῖ μεθέξει τοῦ θείου Πνεύματος γίνονται».

Ἀρχ. : «Ὑπὸ πιστῶν με Δέσποτα λοιδορούμενον............».

38) (φ. 193 α—194 α) : «Ὅτι πάντα οἱ ἅγιοι ἐλλαμπόμενοι αὐγάζον- ται καὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καθορῶσιν, ὡς θεμητὸν ἀνθρωπίνῃ φύ- σει θεὸν ὁρᾶν».

Ἀρχ. : «Βλέψον ἄνωθεν θεέ μου καὶ εὐδόκησον φανῆναι........».

39) (φ. 194 β—198 β) : «Ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων τὰ ἀποφθέγματα».

Ἀρχ. : «Ἐὰν ἀκούσης ἐλάττωμα τοῦ ἀδελφοῦ σου..........».

40) (φ. 198 β—200 α) : «Ἑρμηνεία τοῦ ἀποστόλου ὅτι πᾶσα ἁμαρτία ἐκ τοῦ σώματός ἐστιν».

Ἀρχ. : «Πᾶσα ἁμαρτία ψυχική ἐστιν, ἡ δὲ πορνεία ἐστὶ σωματική».

41) (φ. 200 α—231 β) : «Περὶ τῆς μετανοίας καὶ ὅτι οὐ χρὴ ἀπελπίζειν τινά, κἂν ὁποῖα ἂν πράξη δεινά, ἀλλὰ μᾶλλον προσέρχεσθαι καὶ ζητεῖν ἐντόνως καὶ μετὰ πάσης ἀγαθῆς προαιρέσεως προαίρεσιν γὰρ ζητεῖ ὁ Θεός, τὸ δὲ ὅλον αὐτὸς κατορθοῖ. Καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας· ὅτι ἁμαρτωλός εἰμι καὶ οὐ δύναμαι προσελθεῖν».

Ἀρχ. : «Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἁμάρτημα, ὅπερ οὐκ ἥκει» ἄνευ τέλους· τοῦ σωζομένου λήγοντος εἰς τὰς λέξεις, εἰς ἃς καὶ τὸ χειρόγραφον.

(Συνεχίζεται)

ΤΟ "ΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕΣ..." ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἱερολ. Διακ. κ. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου, Δρ. Θ., Καθηγητοῦ τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς Χάλκης, ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ, κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θ. Λειτουργίαν, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, τῇ 30ῇ Νοεμβρίου 1960.

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Ὑμετέρα Γερασμία Χάρις,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Εὐσεβὲς Ἐκκλησίασμα·

Ὑπῆρξεν ἁπλοῦν, ἀλλὰ καὶ μεγαλειῶδες, τὸ Ἱεραποστολικὸν ἔργον τῶν Ἀποστόλων. Ὑπῆρξεν ἁπλοῦν καὶ μεγαλειῶδες τὸ Εὐαγγελιστικὸν ἔργον καὶ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου εἰς τὴν Πόλιν ταύτην τοῦ Βύζαντος, ὡς καὶ εἰς ὅλην τὴν πέριξ εὐρεῖαν ἔκτασιν, ἀπὸ τῆς Βιθυνίας μέχρι τῆς Σκυθίας, καὶ ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀχαΐας μέχρι τῶν στεπῶν τοῦ Βορρᾶ. Καὶ ὁ καρπὸς ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου ἀγλαόμορφος : Ἡ πρώτη τῶν κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησιῶν, ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος τῆς Πόλεως ταύτης, ἱδρύθη, πρὸ εἴκοσιν αἰώνων, μὲ τὸ κήρυγμα Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου.

Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας πραγματικότητας, ἐντὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἶναι αὐτὴ ἀκριβῶς, ἡ Ἱεραποστολή, ὅπως τίθεται εἰς τὴν Βιβλικήν της βάσιν, ὅπως ἀντικατοπτρίζεται μέσα εἰς τὴν μακραίωνα ἐφαρμογήν της, καὶ ὅπως ἐπεκτείνεται εἰς τοὺς αἰῶνας, ὑπὸ τὴν λάμπουσαν ἐσχατολογικὴν προοπτικήν της. Ἡ Ἱεραποστολή, βίωμα καὶ σύστημα τῆς Ἐκκλησίας· ἡ Ἱεραποστολή, ἀνάγκη τῆς σήμερον· ἡ Ἱεραποστολή, τέρμα καὶ κατακλεὶς τοῦ κόσμου τούτου, κάποτε, ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος. Ἀρχίζει μὲ ἓν ἁπλοῦν «ἀκολούθει μοι», πρὸς τὸν Ἀνδρέαν, παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Τιβεριάδος. Ἀποκορυφοῦται εἰς τὸ Ἀναστάσιμον παράγγελμα : «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. 28, 19). Καὶ μετὰ ἀπὸ μίαν ἀπαράμιλλον ἐφαρμογήν, ἡ ὁποία ἐναγκαλίζεται τοὺς αἰῶνας, καταλήγει εἰς τὸ ἀσύλληπτον ἐκεῖνο : «ὅταν δὲ κηρυχθῇ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, τότε ἥξει τὸ τέλος» (Ματθ. 24, 14). Ἰδοὺ τί εἶναι Ἱεραποστολή.

Ἐπιτρέψατέ μοι ὅμως, ἀδελφοί μου, ὅπως, κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην Θρονικὴν ἑορτήν, καθ' ἣν ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τιμᾶται ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν ἐπίσκε-

ψιν τῆς Αὐτοῦ Χάριτος, τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς φίλης Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Τζώφφρεϋ Φίσσερ, ἀφιερώσω τὸν λόγον μου εἰς τὸ θέμα αὐτὸ τῆς Ἱεραποστολῆς, ὅπως τίθεται κυρίως τοῦτο μέσα εἰς τὰ σύγχρονα θεολογικά του πλαίσια.

Ὅταν τόσαι προσπάθειαι Ἱεραποστολικαὶ καταβάλλωνται, ὅταν τόση κίνησις, τόσα ἔξοδα καὶ τόσος θόρυβος δημιουργῆται περὶ τὴν Ἱεραποστολὴν εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς γῆς, μένουν ὅμως ἑκατομμύρια ὅλα ἀνθρώπων μακρὰν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ διατίθενται πολλάκις ἐχθρικῶς κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, προχωροῦν δὲ ἀντιθέτως ἄλλαι ἰδεολογίαι καὶ ἄλλα θρησκειολογικὰ συστήματα, ποῖος εἶναι λοιπὸν ὁ λόγος τῆς τοιαύτης ἀποτυχίας τῆς Ἱεραποστολῆς ; Ὑπάρχει ἆρά γε μία θεολογικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος ;

Τὸ θέμα ἡμῶν εἶναι ἁπλοῦν : Τί ἔχει νὰ εἴπῃ ἡ Θεολογία εἰς τὸ «Πορευθέντες» τοῦ Κυρίου ; Καὶ πῶς θὰ πλησιάσωμεν σήμερον τοὺς μακρὰν ἡμῶν ἱσταμένους, διὰ νὰ τοὺς κερδίσωμεν ; Ἰδοὺ τὰ δύο σημεῖα τοῦ λόγου μου.

*
**

Ἀδελφοί μου. Δὲν νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ σταματήσω ἰδιαιτέρως εἰς τὰ γνωστὰ εἰς ὅλους μας σημεῖα.

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι μία Θρησκεία ἐν διαρκεῖ πορείᾳ. Ἡ Ἐκκλησία εὑρίσκεται ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου, ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. Ἡ ἀνάπτυξίς της ὑπῆρξεν ἀφάνταστος. Ἡ Ἀνατολή, ὅσον καὶ ἡ Δύσις, ἔκαμαν τὸ ἔργον των. Ὁ Οἰκουμενικὸς οὗτος Θρόνος, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην περιοχὴν τῆς Ἀνατολῆς, ἐξεπλήρωσε τὴν Ἱεραποστολικήν του εὐθύνην, ὅταν, ἐπὶ αἰῶνας μακρούς, ἐκαλεῖτο νὰ μεταδώσῃ φῶς καὶ ἀλήθειαν καὶ χάριν καὶ πολιτισμὸν εἰς λαοὺς ἀναπτύκτους, τοῦ ψυχροῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ Ἀφρικανικοῦ Νότου, τῆς ἀπομεμακρυσμένης Δύσεως καὶ τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Καὶ ἡ Δύσις, μὲ τὴν σειράν της, ἐπύργωσεν ἓν ὁλόκληρον σύστημα Μισσιοναρισμοῦ, τὸ ὁποῖον, καὶ παρὰ τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰ παραστρατήματά του, εἶχε καὶ ἔχει τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀξιομισθίαν του.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον δὲν σταματᾷ εἰς τὰς ἐνθουσιαστικὰς αὐτὰς διαπιστώσεις. Ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη πλευρά.

Παρὰ τοὺς εἴκοσιν αἰῶνας ἐντατικῆς δράσεως, ὑπάρχουν ἀκόμη ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ποὺ ἀναμένουν νὰ ἀκούσουν τὴν φωνὴν τοῦ Εὐαγγελίου. Μία πρόχειρος στατιστική, ἐπὶ τῆς Ἀφρικανικῆς μόνον Ἠπείρου, δίδει τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς : 21 μόνον ἑκατομμύρια εἶναι οἱ Χριστιανοί· 60 ἑκατομμύρια εἶναι οἱ λοιποὶ Μονοθεϊσταί. Καὶ πέραν τούτων ; 150 ὅλα ἑκατομμύρια ἰθαγενῶν μένουν χωρὶς Θρησκείαν, καὶ δὲν πιστεύουν παρὰ μόνον εἰς τὰς δεισιδαιμονίας τῶν μάγων τῆς

φυλῆς των·

Τί συμβαίνει λοιπόν ; Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογίαι, ἐξαιρετικῶς δραστήριοι μέχρι τῆς χθὲς ἀκόμη, βλέπουν σήμερον νὰ ἀστοχοῦν τὰ συστήματά των. Χάνουν διαρκῶς ἔδαφος·

Καὶ ἡ Θεολογία ; Εὑρίσκεται βεβαίως ἐν πλήρει ἀκμῇ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους της· Τὰ Δόγματα, ἡ Βίβλος, ἡ Ἀπολογία, ἡ Πολεμική, ἡ Ἱστορία, ἡ Μεταφυσική, ἡ Λειτουργία, ἡ Πρᾶξις, τὸ Δίκαιον, ὁ Διαχριστιανικὸς διάλογος, ὁ Σχολαστικισμός, τὰ Κείμενα, οἱ Πατέρες, τὰ πάντα ἐν ὀργασμῷ. Ἀλλὰ ποίαν σημασίαν ἔχουν ὅλα αὐτὰ ἀπέναντι τοῦ ἄγχους τῶν ἐγχρώμων Ἠπείρων, ἐμπρὸς εἰς τὴν κραυγὴν τῆς ζούγκλας, ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀγωνιώδη ἀγαμονὴν τῶν χλωμῶν ἑκατομμυρίων τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς, τὰ ὁποῖα συνθλίβονται κυριολεκτικῶς ὑπὸ τὸν ἐρυθρὸν ὁδοστρωτῆρα, ἢ ἀποδεκατίζονται ἀπὸ τὰ μαζικὰ προβλήματα καὶ ἀπὸ τὴν φθορὰν τῆς πείνης, τῆς ὑλικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς κυρίως πείνης ;

Ὁμολογεῖται σήμερον γενικῶς, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ μίαν νέαν μορφὴν Θεολογίας, τ ῆ ς Θ ε ο λ ο γ ί α ς τ ῆ ς Ἱ ε ρ α π ο σ τ ο λ ῆ ς· Δὲν θὰ εἶναι ἡ Θεολογία αὐτὴ νέα, ἐν τῇ ἐννοίᾳ, ὅτι θὰ καταγγέλλεται ἐν τοῖς ἐφεξῆς νέος Χριστός, νέα Πίστις, νέα Δόγματα· Ὄχι βεβαίως· Θὰ εἶναι νέα ἐν τούτῳ, ὅτι θὰ πλησιάζῃ μὲ νέον βλέμμα, μὲ νέαν προοπτικήν, μὲ νέον σύστημα τὰς μάζας τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ φέρῃ εἰς αὐτὰς τὸν Χριστόν, τὸν ἀγνοούμενον Χριστόν, τὸν μὴ ἀκουσθέντα Χριστόν, τὸν συκοφαντούμενον Χριστόν·

Νέοι λοιπὸν οἱ παλμοὶ τῆς Ἱεραποστολικῆς Θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας. Νέα ἡ πνοή της· Νέοι οἱ χαρακτῆρές της· Ἀλλὰ ποῖοι λοιπὸν αὐτοί ;

Ἀδελφοί μου· Ὁ Ἱερὸς οὗτος ἄμβων νομίζει, ὅτι ὁ Χριστιανισμός, πλησιάζων τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἔξω ἱσταμένων, τὰ ἑκατομμύρια τῶν μαύρων, τῶν κιτρίνων ἢ τῶν χαλκοχρόων ἀνθρώπων, πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ μίαν Θεολογίαν, ἡ ὁποία θὰ ἔχῃ προσέξῃ εἰς μερικὰ νέα στοιχεῖα, τὰ ἑξῆς :

Π ρ ῶ τ ο ν· Πρέπει ἡ Θεολογία τῆς Ἱεραποστολῆς νὰ ἀποκτήσῃ μίαν ἀ ν θ ρ ω π ο λ ο γ ί α ν ἐ ξ ε ι λ ι γ μ έ ν η ν καὶ προσηρμοσμένην εἰς τὴν νοσταλγίαν καὶ τὴν δίψαν τῶν καθυστερημένων ἀνθρώπων. Νὰ κηρύξῃ δηλ· μίαν διδασκαλίαν περὶ ἀνθρώπου αἰσιόδοξον καὶ ἐνισχυτικὴν τοῦ ἀτόμου, ἡ ὁποία θὰ προβάλλῃ τὴν κυριότητα τοῦ ἕως χθὲς ὑποδούλου ἰθαγενοῦς, τὴν ὀντότητά του, τὴν αὐτοπεποίθησιν, τὴν αὐτοκυριαρχίαν, τὴν ἀξίαν τοῦ ἐγώ του, τὴν ἀξίαν τῆς ζωῆς του.

Ὁ ΣΥΝΗΘΗΣ «μέσος ἄνθρωπος, πρὸς τὸν ὁποῖον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπευθύνεται ἡ Θρησκεία, θέλει νὰ τονωθῇ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς προσωπικότητός του, διότι ἀρκετὰ πλέ-

ον κατεδυναστεύθη ἀπὸ συστήματα καὶ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἐξεμεταλλεύθησαν τὸ εἶναί του.

Δεύτερον. Πρέπει νὰ ἀναπτύξῃ μίαν Ἐκκλησιολογίαν αὐτάρκη διὰ τὰ νέα μέλη της. Δόγμα ἡ Ἐκκλησία, θεσμὸς Θεοσύστατος, κοινωνία Δικαίων, πλήρωμα τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου. Τὰ πιστεύει ὅλα αὐτὰ ὁ Ἰθαγενής. Ἀλλὰ βλέπει τὴν Ἐκκλησίαν του καὶ ὡς ὀργάνωσιν ἀνθρωπίνην, καὶ θέλει αὐτὴν ὀργάνωσιν ἐπιχώριον, ἐθνικήν, ἐντοπίαν. Μὲ τὸν ὁμόχρωμόν της Ἐπίσκοπον, μὲ τὸν ὁμόψυχόν της Ἱερέα, μὲ τὴν ὁμόφωνον μουσικὴν καὶ λατρείαν της, μὲ τὴν ἐπιτόπιον γλῶσσάν της, μὲ τὰ προσφιλῆ της ἤθη καὶ ἔθιμα. Μία Ἐκκλησιολογία, ἡ ὁποία θὰ εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὰς πραγματικότητας αὐτάς, δὲν θὰ συγκινήσῃ τὸν ἔγχρωμον ἄνθρωπον.

Τρίτον. Πρέπει νὰ διατυπώσῃ μίαν Ἐσχατολογίαν ἀπολύτως αἰσιόδοξον. Εἶναι σημαντικὸς ὁ ρόλος τῆς Ἐσχατολογίας εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀπολιτίστων. Ὑπέστησαν καὶ ὑφίστανται σύνθλιψιν καὶ μαρασμὸν ἀπὸ δοξασίας καὶ μαγείας, αἱ ὁποῖαι καταλήγουν εἰς τὴν πλέον μαύρην εἰκόνα περὶ τῆς ἄλλης ζωῆς, ἥτις εἶναι δι' αὐτοὺς ζωὴ δυστυχής, ἀπαισία, καταχθόνιος. Ὁ Χριστιανισμὸς λοιπὸν πρέπει νὰ παρουσιάσῃ τὴν διδασκαλίαν του, περὶ τῆς ἄλλης ζωῆς, ἀπὸ τὴν πλέον φωτεινήν της πλευράν. Ἡ κόλασις, ἐὰν εἶναι μία ἀναπόφευκτος πραγματικότης διὰ τὸν διάβολον καὶ τὰ ὄργανα αὐτοῦ, ὅμως καὶ ὁ Παράδεισος, ὡς Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, εἶναι ἡτοιμασμένη, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, διὰ τοὺς εὐλογημένους τοῦ Πατρὸς τοῦ Ὑψίστου, καὶ εἶναι χαρά, εὐδαιμονία, δόξα, μακαρία κάτοψις τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ ταλαίπωρος ἔγχρωμος ἄνθρωπος θέλει νὰ ἴδῃ, νὰ ζήσῃ καὶ νὰ αἰσθανθῇ αὐτὴν τὴν εὐδαίμονα ζωὴν τοῦ ὑπερπέραν.

Τέταρτον. Πρέπει ἐν τῇ Θεολογίᾳ τῆς Ἱεραποστολῆς νὰ κωδικοποιηθῇ καὶ καθιερωθῇ μία Ἠθική, μία Ψυχολογία καὶ μία Κοινωνιολογία, περισσότερον προσηρμοσμέναι πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν περιοχῶν τῆς Ἱεραποστολῆς. Καὶ ἐξηγοῦμαι μὲ ἓν παράδειγμα. Σκεφθῆτε διὰ μίαν στιγμὴν πῶς ἔχει ἐξελιχθῆ καὶ πῶς ἔχει λάβη πολύπλοκον μορφὴν ἡ περιπτωσιολογία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἠθικῆς, μὲ κωδικοποιημένας τὰς διατάξεις καὶ τοὺς κανόνας ἑκάστης περιπτώσεως καὶ μὲ τὸν τεράστιον μηχανισμὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοσύνης, ὁ ὁποῖος κατευθύνεται ἀπὸ τὸ Κέντρον, μὲ δεκάδας καὶ ἑκατοντάδας ἴσως ἐπιτροπῶν καὶ συνόδων, αἱ ὁποῖαι ρυθμίζουν, ὡς ἀπὸ καθέδρας, τὴν ζωὴν τοῦ Λατίνου. Καὶ θελήσατε νὰ ἐφαρμόσητε τὸ πολύπλοκον αὐτὸ σύστημα εἰς τὴν ἁπλῆν ψυχὴν τοῦ Ἀφρικανοῦ ἢ τοῦ Ἀσιάτου Ἰθαγενοῦς, ὁ ὁποῖος ἔ-

ζησε καὶ ἀνετράφη μέσα εἰς ἁπλᾶς, εἰς ἁπλουστάτας ἀρχὰς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς συμβιώσεως. Ἔχει αὐτὸς τὴν ζωήν του, τὴν ψυχολογίαν του, τὸ κοινωνικόν του σύστημα. Καὶ εἶναι ὅλα αὐτὰ πολὺ σεβαστὰ εἰς αὐτόν. Ἐὰν διορθωθοῦν τὰ κακῶς ἔχοντα εἰς τὴν βάσιν των, ἐπέτυχεν ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὸ ἔργον του. Αἱ ριζικαὶ μεταβολαί, αἱ ψυχολογικαὶ ἐπαναστάσεις, τὰ κοινωνικὰ ἀναστατώματα, ἀπομακρύνουν τὰς ἰθαγενεῖς μάζας. Ὁ ἱερὸς Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, τὸν Ε´ αἰῶνα, μὲ τὴν τεσσαρακονταετῆ ποιμαντορίαν του εἰς τὴν Ἀφρικανικὴν γῆν, ἔδωσε τὰ καλλίτερα δείγματα σεβασμοῦ, καὶ πολλάκις καὶ υἱοθετήσεως, ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν τρόπων ζωῆς ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπηυθύνετο. Καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη ἐξάγει καθημερινῶς δείγματα τοῦ πνεύματος τούτου τῆς προσαρμογῆς, τὸ ὁποῖον ἐπέδειξεν εἷς ἐκ τῶν μεγαλειτέρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Π έ μ π τ ο ν. Πρέπει ἡ Θεολογία τῆς Ἱεραποστολῆς νὰ ἀποκτήσῃ ἑ ν ό τ η τ α ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ή ν, ὥστε ἡνωμένος ὁ Χριστιανισμὸς νὰ ἐμφανίζηται εἰς τοὺς πρὸς οὓς ἀπευθύνεται. Τὸ σκάνδαλον τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν ἀνταγωνισμῶν ἐρεθίζει τὰς μάζας τῶν ἰθαγενῶν. «Ἀφήσατε τὰς διαφοράς σας, λέγουν αἱ νεαραὶ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας πρὸς τοὺς Μισσιοναρίους των, ἀφήσατέ τας εἰς τὴν γηραιάν σας Εὐρώπην. Ἐγκαταλείψατε τοὺς τεμαχισμούς σας εἰς τὸν Νέον σας Κόσμον. Καὶ ἔλθετε πρὸς ἡμᾶς ὡς ἀγγελιαφόροι τοῦ ἀδιαιρέτου Χριστοῦ...». Ὄντως τί πταίουν οἱ ἰθαγενεῖς, διὰ νὰ τοὺς χωρίζωμεν ἡμεῖς εἰς Λατίνους καὶ Λουθηρανούς, εἰς Καλβινιστὰς καὶ Πρεσβυτεριανούς, εἰς Μεθοδιστὰς καὶ Κουακέρους κλπ. κλπ.; Αὐτοὶ δὲν ζητοῦν συστήματα καὶ αἱρέσεις, ἀλλὰ Χριστὸν Σωτῆρα καὶ Λυτρωτήν. Ἰδοὺ εἰς τί πρέπει νὰ προσέξῃ ἡ Θεολογία, ἐὰν θέλῃ εὐδοκιμοῦσαν τὴν Ἱεραποστολὴν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν καὶ εἰς πρακτικώτερά τινα σημεῖα τῆς Θεολογίας τῆς Ἱεραποστολῆς.

Ἕ κ τ ο ν. Χρειάζεται νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ Ἱεραποστολικῇ της Θεολογίᾳ ἁ π λ ό τ η τ α ἰ δ ε ῶ ν. Ὅπου ἐγεννήθη ζήτημα ἐπιβολῆς καὶ διεισδύσεως, ἐκεῖ ἐνεφανίσθη καὶ τὸ θέμα τῆς ἁπλότητος τῶν ἰδεῶν. Ἐσκέφθητέ ποτε διατί ὡρισμένα θρησκειολογικὰ συστήματα ἐπικρατοῦν εὐκολώτερον σήμερον εἰς τοὺς λαούς, παρὰ ὁ Χριστιανισμός; Ἢ καὶ διατί τὸ Μισσιοναρικὸν ἔργον τῆς Προτεσταντικῆς παρατάξεως ἀποδίδει περισσότερα ἀπὸ τὸ Ρωμαιοκαθολικόν, καίτοι τὸ δεύτερον εἶναι πολλάκις καλλίτερον καὶ συστηματικώτερον ὠργανωμένον, ὁπωσδήποτε δὲ περισσότερον μονολιθικόν; Ἡ ἀπάντησις εἶναι, ὅτι ὅσον περισσότερον ἁπλοῦν εἶναι τὸ κήρυγμα, ὅσον ὀλιγώ-

τερον μεταφυσικόν, ὅσον πειὸ ἀποχρωματισμένον ἀπὸ σχολαστικισμοὺς καὶ δογματικὰς ἐπιπλοκάς, τόσον εὐκολώτερον ἀπηχεῖ. Δυσκόλως ὁ Ἀφρικανὸς ἢ ὁ Ἀσιάτης παρακολουθεῖ τὸν Εὐρωπαῖον Χριστιανὸν εἰς τὰς σκέψεις του καὶ τοὺς στοχασμούς του, τοὺς συνήθως ξηροὺς καὶ ἀφῃρημένους. Σήμερον ἡ σημειουμένη ἀποτυχία εἰς τὴν Ἱεραποστολὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν προέρχεται ἀπὸ τὰς συναγωνιζομένας δυνάμεις, ἀλλ' ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ἰθαγενῶν, ὅτι «ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶνε ἡ Θρησκεία τῆς Ἠπείρου των». Καὶ αὐτὸ προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν κατανοοῦν τὰς ἰδέας μας, τὴν μεταφυσικὴν καὶ ξηρὰν Θεολογίαν μας.

Ἕ β δ ο μ ο ν. Χρειάζεται νὰ πλησιάσῃ ἡ Ἐκκλησία τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς, ἀπηλλαγμένη ἀπὸ πᾶσαν σ υ μ φ ε ρ ο ν τ ο λ ο γ ι κ ή ν, ἢ ἄλλην ἐ π ι δ ί ω ξ ι ν. Ἐκουράσθησαν οἱ λαοὶ νὰ βλέπουν τὰς λεγομένας ἱστορικὰς Ἐκκλησίας, νὰ ἐμφανίζωνται ὡς προστάτριαι Ἐκκλησίαι τῶν λαῶν, μὲ πνεῦμα Ἐκκλησιαστικοῦ ἀποικιοκρατισμοῦ, ὑποθάλπουσαι κατακτητικὰς βλέψεις, ἢ καὶ ἐπιβάλλουσαι τὴν ὀγκώδη Ἐκκλησιαστικὴν καὶ Θεολογικὴν μονοκρατορίαν των. Σήμερον αἱ σημαῖαι τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης εἶναι ἀναπεπταμέναι εἰς ὅλα τὰ μήκη καὶ εἰς ὅλα τὰ πλάτη τῆς Ὑφηλίου. Ἡ Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ ἀποβῇ Θεολογία ἐλευθεροῦσα, σώζουσα καὶ ἰσοτιμῶσα κάθε ἄνθρωπον, Θεολογία προβάλλουσα τὸ τοῦ Παύλου «οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ...» (Γαλ. 3, 28).

Ὄ γ δ ο ο ν. Χρειάζεται καὶ κάτι ἀκόμη: Χρειάζεται ἀ π ο κ ή ρ υ ξ ι ς ἀναφανδὸν ὅλων τῶν δοκιμασθεισῶν καὶ ἀποτυχουσῶν μ ε θ ό δ ω ν ἐ π α φ ῆ ς πρὸς τοὺς ἄλλους. Σχολεῖα, φιλανθρωπία, χρηματισμός, κοινωνικὰ ἔργα, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀνδραποδισμὸς συνειδήσεων, ἐξαγορὰ ψυχῶν, προσηλυτισμός, στρατολογία ὀρφανῶν καὶ μικρῶν ἀπόρων, κλπ. κλπ., εἶναι πράξεις καὶ συστήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν πλέον χρεωκοπήσει. Ὁ ἰθαγενὴς βλέπει τὴν θύραν ἑνὸς νοσοκομείου ἢ ἑνὸς ὀρφανοτροφείου, καὶ φοβεῖται. Προτιμᾷ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν καλύβην του, ἢ ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου, παρὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ὕποπτον ἀτμόσφαιραν ἑνὸς ἀναλόγου ἱδρύματος. Ἄρα κάτι πρέπει νὰ ἀλλάξῃ καὶ εἰς τὸ σύστημα τῆς ἀπ' εὐθείας ἐπαφῆς μὲ τὸν ἰθαγενῆ ἄνθρωπον. Νὰ μείνουν αἱ ἰδέαι, αἱ ἁγναὶ ἰδέαι, τὰς ὁποίας κηρύττει ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὸ θέμα τῆς φιλαλληλίας, τῆς φιλανθρωπίας, τοῦ ἀγαθοῦ. Ἀλλὰ νὰ ἀπαλλαγοῦν αἱ ἰδέαι ἀπὸ τὰς πρακτικὰς ἐκμεταλλεύσεις, καὶ νὰ γίνουν, αἱ ἰδέαι καὶ τὰ ἱδρύματα, ὄχι μέσα, ὕποπτα μέσα, ἀλλὰ σκοποί, ἰσ-

ροὶ σκοποί, οἱ ὁποῖοι φέρουν τοὺς ἄλλους, ὄχι ἁπλῶς κοντὰ μας, κοντὰ εἰς τὰ συμφέροντά μας, ἀλλὰ κοντὰ εἰς αὐτὸν τὸν Χριστόν·

Καὶ μία ἐ γ ά τ η καὶ τελευταία περίπτωσις. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ προσαρμοσθῇ καὶ ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ῶ ς πρὸς τὰς ἀ π α ι τ ή σ ε ι ς τοῦ ἱεραποστολικοῦ της ἔργου· Τὸ ἀπροσάρμοστον μαῦρον ράσον καὶ τὸ σκληρὸν καλυμμαύχιον τοῦ Ὀρθοδόξου Ἱεραποστόλου κάτω ἀπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον τῆς Οὐγκάντα ἢ τοῦ Κογκό, εἶναι ἐξ ἴσου ἀπροσάρμοστα, ὅσον καὶ τὸ σκληρὸν κολλάρον τοῦ Προτεστάντου Πάστορος ἢ τὸ χονδρὸν ἔνδυμα καὶ ἡ ἄσπρη ζώνη καὶ ἡ τονσοῦρα τοῦ Λατίνου Ἱερέως, ἢ τὰ κολλαριστὰ λινὰ πτερύγια τῆς καλύπτρας τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἀδελφῆς τοῦ Ἐλέους· Τὸ λατινικὸν «Dominus vobiscum» εἶναι ὡραῖον ἴσως ἀκουόμενον ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς γοτθικῆς Cathédrale, ἀλλ' ἀποβαίνει φρικτὸν ἀκουόμενον εἰς τὴν καλύβην ἀπὸ καλάμια τῆς Κεντρώας Ἀφρικῆς ἢ ὑπὸ τὰς παγώδας τῆς Κίνας· Ἐὰν ὁ Ἀφρικανὸς ἐσυνήθισε νὰ λατρεύῃ τὸν Θεόν του μὲ χοροὺς ἐξωφρενικοὺς πολλάκις, εἶναι ἀσύμφορον καὶ ἀλυσιτελὲς νὰ θέλωμεν νὰ εἰσχωρήσωμεν εἰς αὐτοὺς μὲ τὴν πολυφωνίαν τοῦ Μπὰχ καὶ τοῦ Σοῦμπερτ ἢ μὲ τὸ ὀκτάφωνον τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς· Ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ». Ἔστω· Ἀλλὰ θὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι γνησίως λατρεύεται ἀπὸ τοὺς νεαροὺς ἐν τῇ πίστει ἀδελφούς μας ὁ Τριαδικὸς Θεός. Καὶ θὰ εἴμεθα σύμφωνοι πρὸς τὸ παράγγελμα τοῦ Παύλου, λέγοντος «τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν, ἵνα πάντως τινὰς κερδίσωμεν» (Α' Κορ. 9, 22)·

Ἀδελφοί μου, Καιρὸς νὰ κατακλείσωμεν τὸ κήρυγμα αὐτό· Ἐνθυμοῦμαι τὴν στιγμὴν ταύτην, τὴν κραυγὴν πόνου, τὴν ὁποίαν μὲ ἀμείλικτον πικρίαν διετύπωσεν εἰς τὸ περυσινὸν Συνέδριον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν Ρόδῳ, Ἰνδὸς Ἐκπρόσωπος καὶ πνευματικὸς ἡγέτης· «Ἔρχεσθε, εἶπε, μετὰ ἓν ἔτος εἰς τὰς Ἰνδίας, διὰ τὴν Γ' Γενικὴν Συνέλευσιν· Ἔρχεσθε πρὸς τὰ 400 ἑκατομμύρια τῶν Ἰνδῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι Χριστιανοί· Ἔρχεσθε πρὸς τὴν Χώραν τῶν ἀντινομιῶν καὶ τῶν ἀντιθέσεων· Καὶ εἴσθε Χριστιανοί. Ἀφήσατε τὰ ξενοδοχεῖα καὶ τὴν πολυέξοδον ζωήν των. Ἀφήσατε τοὺς μεγάλους Ναοὺς καὶ τὰς ξηρὰς τυπολατρείας· Ἀφήσατε τὰ συστήματα καὶ τὰς μεθόδους σας, καὶ γίνετε ἁπλοί, ἁπλοῖ Χριστιανοί, ποὺ δὲν θὰ διστάσητε νὰ εἰσέλθητε εἰς τὴν καλύβην τοῦ Ἰνδοῦ καὶ νὰ φάγητε τὸ ἄγοστον ρύζι του καὶ τὸ βραστὸν χόρτον του· Ζήσατε ἁπλᾶ, κηρύξατε ἁπλᾶ, λατρεύσατε τὸν Θεὸν ἁπλᾶ, συζητήσατε τὰς διαφοράς σας ἁπλᾶ, προβάλλατε τὸν ἁπλοῦν Χριστὸν ἁπλᾶ, πολὺ ἁπλᾶ, ἐὰν θέλετε νὰ καταλάβουν οἱ Ἰνδοί, ὅτι ὄντως «ὁ Χριστὸς φῶς τοῦ κόσμου ἐστίν».

Ἀδελφοί μου· Ἰδοὺ ποῦ πρέπει νὰ κατατείνῃ ἡ προσευχή μας, ἡ Ὀρθόδοξος προσευχή μας, κατὰ τὴν σημερινὴν μεγάλην ἡμέραν τοῦ Θρόνου μας·

Ὁ Θεὸς καλεῖ καὶ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας πρὸς τὸ αἰώνιον ἐκεῖνο «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη...». Ἡ Θεολογία, ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς διαχαράξεως τῆς νέας ἱεραποστολικῆς γραμμῆς· Ἡ Ἐκκλησία, ἐπὶ τὴν εὐθύνην τῆς κηρύξεως τοῦ Εὐαγγελίου· Καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν νέαν των πορείαν τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἑνότητός των, ἵνα ἐν ἑνότητι πνεύματος καὶ δράσεως κηρύξωσι τὸν μὴ μελιζόμενον, μηδὲ διαιρούμενον Χριστόν.

Σὺ δέ, Παναγιώτατε Δέσποτα, τετιμημένη Κορυφὴ τῆς Ὀρθοδοξίας, δεχόμενος σήμερον τὴν τιμὴν τῆς εἰρηνοφόρου ἐπισκέψεως γεραροῦ Ἀρχηγοῦ φίλης ἀπὸ αἰώνων Ἐκκλησίας, ὀρθοτόμησον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ ἐν τῷ θέματι τούτῳ τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον Ἱεραποστολῆς.

Τὸ βλέμμα Σου, βλέμμα ὑψιπέτου Ἀρχηγοῦ, ἀποβήτω ἐμπνευστικὸν εἰς πᾶσαν ἱεραποστολικὴν πνοὴν καὶ πτῆσιν·

Ἡ φωνή Σου, φωνὴ Ὀρθοδόξου πίστεως καὶ πείρας, ἀκουσθήτω ρυθμιστικὴ τῶν διαγραφομένων τάσεων καὶ ρευμάτων ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον Ἱεραποστολῆς·

Καὶ ἡ χείρ Σου, ἡ ἁγία Σου χείρ, ὑψωθήτω εἰς εὐλογίαν τῶν Ὀρθοδόξων διαθέσεων καὶ τῶν Ὀρθοδόξων πρωτοποριῶν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ὅπερ στοχάζεται τῆς παγιώσεως εἰς τὸν κόσμον τῆς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ θελήματός Του «ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς». Ἀμήν.

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΝΤΟΥΑΡΙΑΣ κ. ΤΖΩΦΦΡΕΫ ΦΙΣΣΕΡ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Ἡ Αὐτοῦ Χάρις, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας κ. Τζώφφρεϋ, διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὴν Α.Θ.Παναγιότητα, ἀπὸ 14ης Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ., ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἐπισκεφθῇ μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Παναγιώτατον Προκαθήμενον Αὐτῆς εἰς ἔκφρασιν τιμῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ Σεπτὸν κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ εἰς σύσφιγξιν τῶν ἐκ παλαιοῦ ὑφισταμένων ἱστορικῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, μετ' εἰσήγησιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 7ης Νοεμβρίου ἐ. ἔ., ἀσμένως ἔλαβε γνῶσιν τῆς εὐγενοῦς ταύτης προθέσεως τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Τζώφφρεϋ καὶ ὥρισεν ὅπως Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπ. Σάρδεων κ. Μαξίμου, Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτωνος, Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου, Σελευκείας κ. Αἰμιλιανοῦ, Πρωτοσυγκελλεύοντος, τοῦ Πανοσ. Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεὼν καὶ τῶν ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς Ἱ. Θεολογικῆς ἐν Χάλκῃ Σχολῆς Ἱερολ. Διακόνου κ. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου καὶ Ἐλλογ. κ. Βασιλείου Ἀναγνωστοπούλου, ἐπιληφθῇ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ σχετικοῦ προγράμματος ὑποδοχῆς καὶ φιλοξενίας τῆς Α. Χάριτος.

Ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ καταρτισθέντος τούτου προγράμματος γενομένη ἐπίσκεψις αὕτη, ἱστορικὴ καὶ ἐξόχως σημαντικὴ διὰ τὰς φιλικὰς σχέσεις καὶ τὰς περαιτέρω ἐπαφὰς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἀναλύεται ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους λεπτομερείαις αὐτῆς, ἐν τῇ κατωτέρω δημοσιευομένῃ ἐκθέσει τῆς οἰκείας ἐπὶ τῆς ὑποδοχῆς Ἐπιτροπῆς.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἡ βαθυσεβάστως ὑποφαινομένη ἐπὶ τῆς ὑποδοχῆς τῆς Α. Χάριτος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Τζώφφρεϋ Φίσσερ Ἐπιτροπή· ὁλοκληρώσασα τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ εὐθύνην ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους τῆς ὑποδοχῆς, φιλοξενίας καὶ ξεναγήσεως τοῦ ὑψηλοῦ ξένου τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῶν συνοδῶν αὐτῆς· ὑποβάλλει ὧδε εὐλαβῶς περιγραφικὴν ἔκθε-

σιν τῶν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην, πρὸς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἡ Α. Χάρις ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, κατὰ τὰ προαποφασισθέντα, τὴν πρωΐαν τῆς Τρίτης, 29ης παρελθόντος μηνὸς Νοεμβρίου, κατὰ τὴν 9.05′ ἀκριβῶς, δι᾽ ἀεροσκάφους τῆς Παναμερικανικῆς Ἑταιρείας, μέσῳ Βηρυττοῦ, ἔνθα αὕτη εἶχε φιλοξενηθῇ ἐπὶ διήμερον ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Βηρυττοῦ κ. Ἠλιού, κατόπιν τοῦ εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους προσκυνηματικοῦ ταξιδίου Αὐτῆς.

Ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπεδέχθησαν τὴν Α. Χάριν μέλη τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτωνος καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου καὶ τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Ἱερολ. Διακόνου κ. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου καὶ Ἐλλογ. κ. Βασιλείου Ἀναγνωστοπούλου. Κατόπιν εὐγενῶς παραχωρηθείσης ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ τοῦ ἀεροδρομίου Ἀντιστρατήγου τῆς Ἀεροπορίας ἀδείας, τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπλησίασαν τὸ προσγειωθὲν ἀεροσκάφος καὶ ἐχαιρέτησαν, ἐξ ὀνόματος τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τὸν πρῶτον ἐκ τούτου ἐξελθόντα Ἀρχιεπίσκοπον, εἶτα δὲ καὶ τοὺς συνοδοὺς αὐτοῦ Αἰδεσ. κ. Φρειδερῖκον Τέμπλ, πρεσβύτερον, προσωπικὸν Ἐφημέριον τῆς Α. Χάριτος, καὶ κ. Ἰωάννην Σάτερθγουαίϊτ, Γενικὸν Γραμματέα τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Ἐπιτροπῆς. Τὴν Α. Χ. συνώδευον ἐν τῷ ταξειδίῳ τούτῳ καὶ δύο ἀνταποκριταὶ τῶν μειζόνων Ἀγγλοσαξωνικῶν Ἐφημερίδων, εἷς ἐκπρόσωπος τοῦ Πρακτορείου Ρώϋτερ καὶ δύο τεχνικοὶ τῆς Ἀγγλικῆς τηλεοράσεως. Ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ παρίσταντο, προσελθόντες εἰς ὑποδοχὴν τῆς Α. Χάριτος, καὶ ὁ Γεν. Πρόξενος μετὰ τοῦ Προξένου καὶ τοῦ Ἀκολούθου τοῦ Τύπου τοῦ ἐνταῦθα Ἀγγλικοῦ Προξενείου, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ὁ ἐνταῦθα Ἀγγλικανὸς Ἱερεύς, ἐν ἱερατικῇ περιβολῇ, Αἰδεσ. κ. Κάρολος Πάϊπερ.

Ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ καὶ πρὸ τῆς αἰθούσης ἀναμονῆς τῶν ἐπισήμων, εὐγενῶς παραχωρηθείσης ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν τοῦ ἀερολιμένος, ἡ Α. Χάρις προέβη εἰς δηλώσεις πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Τουρκικοῦ καὶ ξένου Τύπου, εἰπὼν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰ ἀκόλουθα : «Ἐπισκέπτομαι τὸν φίλον μου Παναγιώτατον Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν, ὃν γνωρίζω ἀπὸ μακροῦ χρόνου καὶ ἐξ Ἀμερικῆς· τὸ ταξείδιόν μου εἶναι προσκυνηματικοῦ χαρακτῆρος εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ εἰς τὴν ἱστορικὴν ταύτην Πόλιν· δὲν θὰ ἔχω ἐπισήμους συνομιλίας ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἑνώσεως

Ἡ Α. Θ. Π., ὁ Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας μετὰ τῆς Α. Χάριτος, τοῦ Ἀρχιεπ. Καντουαρίας κ. Τζ. Φίσσερ

τῶν Ἐκκλησιῶν· πιστεύω ἐν τούτοις ὅτι παρόμοιαι ἐπισκέψεις καὶ ἐπαφαὶ οἰκοδομοῦσι τὴν ἰδέαν τῆς ἑνότητος καὶ συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν». εἰς ἐπανειλημμένως δὲ διατυπωθεῖσαν ἐρώτησιν· ἐὰν τὸ ταξείδιον σχετίζηται μετὰ τοῦ ταξειδίου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἐγγὺς Ἀνατολῆς τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου· ἐδήλωσε κατηγορηματικῶς, ὅτι οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει, ὅτι ἡ Α. Μακαριότης εὑρίσκεται ἤδη ἐν Καΐρῳ· καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος εὑρίσκετο ἐν Βηρυττῷ καὶ νῦν ἐν Σταμπούλ, καὶ ὅτι οὐδ' ὑπῆρχε λόγος συναντήσεως μετ' Αὐτοῦ. Γενικῶς ἡ Α. Χάρις ἀπήντα μὲ ἄνεσιν καὶ χαριτολογίαν εἰς τοὺς δημοσιογράφους· εἰς ἐρώτησιν δὲ τούτων, εἰς τί συγκεκριμένως ἀποβλέπει ἡ ἐνταῦθα ἐπίσκεψις Αὐτῆς· ἀπήντησεν· ὅτι οἱ δύο Ἀρχηγοὶ τῶν Ἐκκλησιῶν θὰ διασκεφθῶσιν ὅ,τι εἶναι καλύτερον διὰ τὰς Ἐκκλησίας των καὶ θὰ πράξωσι τοῦτο τὸ συντομώτερον. Περὶ τοῦ περαιτέρω ταξειδίου του πρὸς Ρώμην ἐδήλωσεν ἁπλῶς· ὅτι ἀναχωρεῖ τὴν πρωΐαν τῆς Πέμπτης· διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ παρεσχέθη εἰς τὴν Α. Χάριν καὶ τοὺς συνοδοὺς Αὐτῆς πᾶσα εὐκολία ὑπὸ τῶν Ἀστυνομικῶν καὶ λοιπῶν Ἀρχῶν. Ἐξελθοῦσα δὲ ἐκ τοῦ ἀεροδρομίου ἔλαβε θέσιν εἰς τὸ ἀναμένον Πατριαρχικὸν αὐτοκίνητον· ἔχουσα μεθ' Ἑαυτῆς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτωνα καὶ τὸν προσωπικὸν Αὐτῆς Ἐφημέριον κ. Τέμπλ ἀνεψιὸν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Τέμπλ. Εἰς τὰ λοιπὰ αὐτοκίνητα ἔλαβον θέσιν, ὑπὸ διαφόρους συνδυασμοὺς προσώπων· τὰ λοιπὰ πρόσωπα τῆς ἀκολουθίας τῆς Α. Χάριτος καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας. Ἡ πομπὴ ἀφίχθη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Χίλτον· ἔνθα ἡ Α. Χάρις ἀνεπαύθη ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸ κρατηθὲν εἰς τὴν διάθεσιν Αὐτῆς διαμέρισμα.

Περὶ τὴν 11ην ὥραν, ἡ Α. Χάρις· συνοδευομένη ὑπὸ τῶν αὐτῶν προσώπων· ἀφίχθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· ἔνθα· κατὰ τὸ καταστρωθὲν εἰδικὸν πρόγραμμα ὑποδοχῆς· ἀνέμενον Αὐτὴν πρὸ τῶν προπυλαίων τὰ δύο ἕτερα μέλη τῆς ἐπὶ τῆς Ὑποδοχῆς Ἐπιτροπῆς· ἤτοι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Αἰμιλιανὸς καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Συμεών, οἵτινες καὶ ὡδήγησαν τὴν Α. Χάριν· διὰ μέσου τῶν ἀναμενόντων ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Αὐλῇ Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων καὶ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδριτῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, εἰς τὸν Πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν, ἔνθα ἐψάλη Δοξολογία· χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σάρδεων κ. Μαξίμου· Προέδρου τῆς ἐπὶ τῆς Ὑποδοχῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ τηρηθεῖσα κατὰ τὴν Δοξολογίαν ταύτην Τυπικὴ Διάταξις ἔχει ὡς ἀκολούθως :

Ὁ Δευτερεύων : Εὐλόγησον Δέσποτα.
Ὁ Ἀρχιερεύς : Εὐλογητὸς ὁ Θεός...
Ὁ Δευτερεύων : Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα... Τρισάγιον.
Ὁ Ἀρχιερεύς : Ὅτι Σοῦ ἐστιν...
Οἱ Χοροί, τὰ Τροπάρια :
α) Τοῦ Ἁγίου Γεωργίου,
β) Τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου,
γ) Προστασία τῶν Χριστιανῶν....
Δοξολογία, Στίχοι ἕξ.
Ὁ Δευτερεύων : Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός....
Ὁ Τριτεύων : Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν....
Ὁ Δευτερεύων : Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Μαξίμου.
Ὁ Τριτεύων : Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως, καὶ τῆς κατὰ Θεὸν εὐημερίας τῶν Λαῶν τῆς γῆς.
Ὁ Δευτερεύων : Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον...
Ὁ Ἀρχιερεύς : Ὅτι Ἐλεήμων καὶ Φιλάνθρωπος Θεός...
Καὶ ἡ Ἀπόλυσις. Δόξα Σοι Χριστὲ ὁ Θεός....

Ἐν τέλει τῆς Δοξολογίας ἐψάλη ἑλληνιστὶ ὁ Πολυχρονισμὸς τῆς Α. Χάριτος ἔχων οὕτω :

«Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ὁ Θεὸς τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας καὶ Πριμάτον πάσης Ἀγγλίας, Κύριον Κύριον Τζώφφρεϋ. Κύριε φύλαττε Αὐτὸν εἰς πολλὰ ἔτη».

Τούτου ψαλλομένου ἡ Α. Χάρις ηὐλόγει τὰ προσελθόντα πλήθη διὰ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Εἰς τὴν Δοξολογίαν προσκληθέντες εἶχον προσέλθει οἱ Γεν. Πρόξενοι μετὰ τῶν Προξένων Ἑλλάδος καὶ Λιβάνου, ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἰορδανίας, προσέτι δὲ καὶ οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν Ἀδελφοτήτων τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Δοξολογίας ἡ Α. Χάρις ὡδηγήθη εἰς τὰ ἰδιαίτερα Δώματα τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, καὶ μετὰ εὐλαβῆ προσκύνησιν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ, καταλλήλως ηὐτρεπισμένῳ, ἐ-

γένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Ὑμετ. Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἔνθα καὶ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία ἵνα ἀνταλλάξῃ αὕτη λόγους φιλίας καὶ συμπαθείας πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τὸν Σεπτὸν Προκαθήμενον αὐτῆς καὶ τὴν σεβασμίαν Ἱεραρχίαν. Ἡ ἱστορικὴ αὕτη συνάντησις ἐφωτογραφήθη ὑπὸ τῶν φωτογράφων ἀνταποκριτῶν τοῦ Τουρκικοῦ καὶ Ξένου Τύπου καὶ ὑπὸ τῶν τεχνικῶν τῆς Ἀγγλικῆς Τηλεοράσεως. Ἐν συνεχείᾳ προσεφέρθη, κατὰ τὴν τάξιν, γλυκὸν καὶ καφές, καὶ εἶτα ἡ Α. Χάρις ἀπεχώρησεν, ἵνα, κατὰ τὰ ἐν τῷ προγράμματι διαλαμβανόμενα, ἐπισκεφθῇ ἐν τῇ Νομαρχίᾳ τὸν Ἐξοχώτ. Νομάρχην κ. Τουλγκά.

Εἰς τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην τὴν Α. Χάριν συνώδευσαν οἱ δύο προσωπικοὶ Κληρικοὶ συνοδοὶ Αὐτῆς, ὁ ἐνταῦθα Ἀγγλικανὸς Ἱερεὺς καὶ ἐκ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Ἱερολ. Διάκ. κ. Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης καὶ ὁ Ἐλλογ. κ. Βασίλειος Ἀναγνωστόπουλος. Κατὰ τὴν συνομιλίαν ταύτην, γενομένην ἀγγλιστὶ καὶ ἐμ ἀτμοσφαίρᾳ ἐγκαρδιότητος ἑκατέρωθεν, ὁ μὲν Ἐξοχ. Νομάρχης εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἱκανοποίησιν αὐτοῦ καὶ τῆς χώρας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ γενομένῃ ταύτῃ ἐπισκέψει, ἡ δὲ Α. Χάρις ὡμίλησε διὰ τὸν φιλικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπισκέψεως Αὐτῆς ταύτης, διὰ τὰς ἐντυπώσεις Αὐτῆς ἐκ τῆς Πόλεως, διὰ τὰς μετὰ τῶν Μουσουλμάνων ἀδελφῶν ψυχικὰς ἐπαφάς, ἃς δύναται νὰ ἔχῃ καὶ ἔχει εἷς Χριστιανὸς ἡγέτης, ὡς ἡ Α. Χάρις, ἢ καὶ πᾶς ἄλλος Ἐκκλησιαστικὸς Ἀρχηγός, διὰ τὴν παρουσίαν Ἄγγλων φοιτητῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης, ἐφ' ᾧ καὶ ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ ταῖς παρεχομέναις εὐκολίαις πρὸς αὐτούς, διὰ τὴν συνεργασίαν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐντὸς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τελικῶς δὲ διηρώτησεν ἡ Α. Χάρις τὰ κατὰ τὴν ὑγιείαν τοῦ Ἐξοχ. Προέδρου τῆς Χώρας ἡμῶν κ. Τζεμὰλ Γκιουρσέλ, περὶ τοῦ ὁποίου ἐγνώριζεν ἐκ τοῦ Τύπου, ὅτι εἶχε διέλθῃ ἀδιαθεσίαν τινά, πληροφορηθεῖσα δὲ τὸ αἴσιον τῆς ὑγείας αὐτοῦ παρεκάλεσε τὸν κ. Νομάρχην ὅπως διαβιβάσῃ αὐτῷ τὴν συμπάθειαν καὶ τὰς εὐχὰς Αὐτῆς. Εἰς πάντα ταῦτα ὁ κ. Νομάρχης ἀπήντα μετὰ πολλῆς τῆς λεπτότητος, εὗρε δὲ τὴν εὐκαιρίαν, ὅπως ἐξάρῃ οὗτος τὰ αἰσθήματα ἐκτιμήσεως πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ Ὀρθόδοξον στοιχεῖον ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν.

Ἡ ἀναχώρησις ἐκ τῆς Νομαρχίας ἐγένετο ἐν πολλῇ ἐγκαρδιότητι, τοῦ κ. Νομάρχου συνοδεύσαντος τὴν Α. Χάριν μέχρι τῆς ἐξωθύρας

τοῦ Μεγάρου καὶ παραμείναντος ἐκεῖ μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀναχωρήσεως Αὐτῆς καὶ παρακολουθήσαντος τὰς δηλώσεις τῆς Α. Χάριτος πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Ραδιοσταθμοῦ Σταμπούλ, προσελθόντας μετὰ μαγνητοφώνου, ἵνα λάβωσι τὰς διὰ ζώσης φωνῆς δηλώσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου διὰ τὴν ἐκπομπὴν τοῦ Σταθμοῦ «Τὰ γεγονότα καὶ αἱ ἀπηχήσεις αὐτῶν».

Τὴν 13.30΄ παρετέθη ἐπίσημον γεῦμα ἐν τῷ Ἀγγλικῷ Προξενείῳ ὑπὸ τοῦ Ἐξοχ. Γενικοῦ Προξένου τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, εἰς ὃ παρεκάθησαν ἐκτὸς τῶν ξένων ὁ Ἐξοχ. Πρέσβυς τῆς Μεγ. Βρεττανίας, εἰδικῶς ἐλθὼν ἐξ Ἀγκύρας, ἵνα χαιρετίσῃ τὴν Α. Χάριν, οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτων καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἱερολ. Διάκονος κ. Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης, προσέτι δὲ καὶ οἱ ἐνταῦθα Ἀγγλικανοὶ Ἱερεῖς. Καθ᾽ ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ἐγένοντο ἐνδιαφέρουσαι γενικῆς φύσεως συνομιλίαι, ἡ δὲ Α. Χάρις εἶχε πάντοτε τὴν εὐγένειαν νὰ ὁμιλῇ μετ᾽ ἀγάπης καὶ ἐνθουσιασμοῦ διὰ πᾶν ὅ,τι ἦτο Ὀρθόδοξον, ὥς τε ἐμπειρία καὶ ὡς αἴσθημα, καθ᾽ ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα τῆς εἰς Ἀνατολὴν ἐπισκέψεως Αὐτῆς.

Μετὰ τὸ γεῦμα, παραταθὲν μέχρι τῆς 15.30΄ ὥρας, ἡ Α. Χάρις ἐπεσκέφθη τῇ συνοδείᾳ τοῦ ἐνταῦθα ἀρχαιολόγου κ. Χόπκινς, τὰ Μουσεῖα Ἁγίας Σοφίας καὶ Μονῆς τῆς Χώρας καὶ τὸ Τέμενος Σουλτὰν Ἀχμέτ. Ἀπὸ δὲ τῆς 17ης ὥρας καὶ ἐφ᾽ ἑξῆς ἔκαμεν ἰδιωτικὰς καὶ ἀνεπισήμους ἐπισκέψεις πρὸς τὸν Μακαρ. Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων κ. Καρακὶν καὶ τὸν Σεβ. Ἰντερνούντσιον τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας κ. Λαρδόνε.

Τὴν ἑσπέραν παρετέθη δεῖπνον παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ Κόλλεϋ, ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐγκατεστημένων Ἄγγλων προὐχόντων, εἰς ὃ παρευρέθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτων καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος μετὰ τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου Πανοσιολ. Διακ. κ. Γαβριήλ, οἵτινες καὶ εὗρον τὴν εὐκαιρίαν νὰ συνομιλήσωσιν ἀνετώτερον μετὰ τῆς Α. Χάριτος, ἐκφραζούσης ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ τὴν ἄκραν Αὐτῆς συμπάθειαν διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Εἰς τὸ δεῖπνον προσῆλθε καὶ ὁ ἐνταῦθα Σεβ. Ἰντερνούντσιος τοῦ Βατικανοῦ.

Τὴν ἐπιοῦσαν, 30ὴν Νοεμβρίου, ἡ Α. Χάρις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Διακ. κ. Γαβριήλ, Ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ Ἐλλογ. κ. Βασ. Ἀναγνωστοπούλου, Καθηγητοῦ, προσῆλθεν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Προξενεῖον, ἔνθα καὶ ἐν τῷ ἐκεῖσε Ἀγγλικανικῷ Παρεκ-

κλησίῳ ἐτέλεσε τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Λειτουργίαν περὶ ὥραν 8.30, εἶτα δέ, μετὰ τὸ πρόγευμα, ἔσχε συνομιλίας μετὰ τῶν Ἐξοχ. Πρεσβευτοῦ καὶ Γεν. Προξένου τῆς χώρας Αὐτῆς.

Τὴν 11.15 ἀκριβῶς ἀφίχθη, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν αὐτῶν προσώπων, εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, καὶ ἐνδυθεῖσα τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν κάπαν καὶ τιάραν, προσῆλθεν εἰς τὸν Π. Πατριαρχικὸν Ναόν, ἔνθα ἐτελεῖτο ἡ ἐπὶ τῇ Θρονικῇ ἑορτῇ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία. Τὰ ἱερὰ ἄμφια τῆς Α. Χάριτος ἦσαν τὰ ἐπίσημα καὶ πολυτιμότερα τοῦ Λαμπεθιανοῦ Ἀνακτόρου, ἦτο δὲ ἡ μεγαλοπρεπὴς κάπα, ἣν ἔφερεν ἡ τῆς στέψεως τῶν Βασιλέων τῆς Ἀγγλίας.

Ἐν τέλει τῆς Θ. Λειτουργίας ἐγένοντο, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ προσελθόντος πολλοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ἐκκλησιάσματος, αἱ ἑκατέρωθεν προσφωνήσεις.

Ἡ Α. Χάρις προσεφώνησε τὴν Τ. Θ. Παναγιότητα διὰ τῶν ἀκολούθων :

Παναγιώτατε,

Μόλις ἐξεπλήρωσα λίαν σύντομον, πλὴν ἀλησμόνητον, προσκύνημα εἰς Ἱεροσόλυμα, τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ τὰ Σκηνώματα τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Κυρίου, ἔνθα ἔστησαν οἱ πόδες Αὐτοῦ, τῆς Σταυρώσεως καὶ τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ. Κατανοεῖτε πόσον βαθεῖαν ᾐσθάνθην συγκίνησιν ἐκ τῆς εὐτυχίας ταύτης. Διὸ καὶ ἐπιθυμῶ νὰ εἴπω πόσον μεγάλως ἐξετίμησα τὴν θερμὴν ὑποδοχήν, ἣν μοὶ ἐπεφύλαξεν ὁ ἀδελφὸς Ὑμῶν, ἡ Α. Μακαριότης, ὁ Πατριάρχης Βενέδικτος ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἁγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος, καὶ τῶν πολυπληθῶν μελῶν τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος. Εἰς τὴν Α. Μακαριότητα δέον, ἵνα προσθέσω καὶ τοὺς Ἀρχηγοὺς καὶ τῶν λοιπῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Χριστιαν. Κοινοτήτων.

Ὑπάρχει πολὺ θλῖψις, διαίρεσις καὶ τραγῳδία ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῇ, ἔνθα ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον Αὐτοῦ, εἰργάσατο τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἵδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ. Ἔτυχον ἐν τούτοις εἰλικρινοῦς Χριστιανικῆς ὑποδοχῆς ἀπὸ μέρους πάντων τῶν Χριστιανῶν. Οὐδέποτε θέλω λησμονήσει τὸ θέαμα τῆς Φάτνης ἐν Βηθλεέμ, καὶ τῆς Βασιλικῆς τῆς Γεννήσεως, ἔνθα τὸ Πλήρωμα συνεκεντρώθη, ὅπως μὲ τιμήσῃ, ὁ δὲ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀρτέμιος, μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, μὲ ἐδέχθη εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα καὶ μοὶ παρέσχε τὴν δυνατότητα, ὅπως εὐλογήσω αὐτούς. Ἐγονυπέτησα πρὸ τῶν Θυσιαστηρίων τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν Ἑλλήνων, τῶν Λατίνων καὶ τῶν Ἀρμενίων, ἵνα προ-

σευχηθῶ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας αὐτῶν καὶ τῆς ἀληθοῦς ἑνότητος τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Εἶτα καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν Πόλιν Ὑμῶν, ἔσχον τὴν μεγίστην χαράν, ὅπως παραμείνω παρὰ τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Βηρυτοῦ Ἠλίᾳ, καὶ τύχω τῆς φιλοξενίας καὶ φιλίας αὐτοῦ.

Καὶ ἤδη, Παναγιώτατε, ἰδοὺ ἐγώ, ὡς φιλοξενούμενος Ὑμῶν, φιλοξενούμενος τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τοῦ Ὀρθοδόξου κόσμου, μὴ γνωρίζων πῶς νὰ ἐκφράσω τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἣν ἐκ μέρους Ὑμῶν ἔτυχον ὑποδοχήν.

Παναγιώτατε, πρωτίστως ἠσθάνθην βαθεῖαν προσωπικὴν χαρὰν ἀνανεῶν φιλίαν, ἥτις ἀνάγεται εἰς τοὺς χρόνους τῆς ἐν Ἡνωμέναις Πολιτείαις τιμίας Ὑμῶν διακονίας. Ἀκολούθως δὲ ἰδιαιτέραν αἰσθάνομαι χαράν, διότι εὑρισκόμενος ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ Πριμάτου πάσης Ἀγγλίας δύναμαι, ἵνα διαβιβάσω Ὑμῖν τὸν χαιρετισμὸν τῆς ἀγάπης ἁπάσης τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἐκ τῆς θέσεώς μου ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ὁμολογίᾳ καὶ τῆς ἰδιότητός μου ὡς Προέδρου τοῦ Συνεδρίου ἡμῶν τοῦ Λάμπεθ, δύναμαι, ἵνα διαβεβαιώσω Ὑμᾶς, ὅτι μεταξὺ πάντων τῶν μελῶν τῆς Ὁμολογίας ἡμῶν ὑφίσταται βαθεῖα ἀφοσίωσις καὶ σεβασμὸς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ μεγάλη χαρά, διότι δύναμαι σήμερον, ἵνα προσκομίσω Ὑμῖν τὸν χαιρετισμὸν αὐτῶν, καὶ διότι ἡ παροῦσα τυγχάνει δευτέρα φορὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ, καθ' ἣν Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ἐπισκέπτεται τὸ Φανάριον.

Ὅτε ἐν ἔτει 1931 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κόσμο Λάγκ ἦλθεν ἐνταῦθα, διήρχετο περίοδον ἀναρρώσεως ἐκ σοβαροῦ νοσήματος καὶ ἐταξίδευε διὰ λόγους ὑγιείας, δι' ὃ σχεδὸν συμπτωματικῶς ἐπεσκέφθη τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸ Φανάριον, κατὰ τὸ ταξίδιον αὐτοῦ. Ὅθεν δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι εἶμαι ὁ πρῶτος Ἀρχηγὸς τῆς Ἀρχαίας ταύτης Ἐκκλησίας, ὅστις πραγματοποιεῖ ἐπίσημον ἐνταῦθα ἐπίσκεψιν, ἔχων ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τὴν ἐπίσκεψιν Ὑμῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας Ὑμῶν. Καὶ ἐπιθυμῶ ἐνταῦθα νὰ προσθέσω, ὅτι πλέον παντὸς ἄλλου θεωρῶ, ὡς ἐκδήλωσιν τῆς ἑνότητος ἡμῶν, τὸ γεγονός, ὅτι ἔσχον τὸ προνόμιον νὰ παρίσταμαι εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς ἱστορικῆς Ὑμῶν ἑορτῆς τοῦ ἠγαπημένου Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Ἐν πρώτοις διαβεβαιῶ τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα περὶ τῆς ἄκρας εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης, ἥτις πληροῖ τὰς καρδίας πάντων τῶν μελῶν τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον

Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας, ἐχόντων κατὰ νοῦν τὴν μακραίωνα μαρτυρίαν τῆς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς ἀναλλοιώτου πίστεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Αἶνον ἀναπέμπομεν τῷ Θεῷ διά τε τὴν ἐμμονὴν καὶ τὴν πιστότητα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ νέφος Μαρτύρων ἐκ τῶν Ἐπισκόπων, Ἱερέων καὶ πιστῶν τῆς πρεσβυγενοῦς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ, ὅτι Ὑμεῖς, οἱ Ὀρθόδοξοι ἡμῶν ἀδελφοί, παρέχετε μαρτυρίαν περὶ τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς Ἐκκλησίας ἄχρι σήμερον, ὑπεραμυνόμενοι τοῦ ἀνεκτιμήτου θησαυροῦ τῆς Χριστιανικῆς ἡμῶν πίστεως, τῆς ἐμπεπιστευμένης εἰς τοὺς Ἁγίους. Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ, διὰ τὴν πίστιν ἀναριθμήτων χιλιάδων ἐν ὄψει διωγμῶν καὶ κινδύνων εὑρισκομένων εἰς πολλὰς Χώρας. Ταπεινῶς χαιρετίζω Ὑμᾶς, ὡς ἀγαπητοὺς ἡμῖν ἀδελφοὺς ἐν Κυρίῳ.

Ἐπιτραπήτω μοι ἵνα εἴπω πόσον βαθέως ἐκτιμῶμεν πᾶν ὅ,τι ἐνισχύει καὶ αὐξάνει τὴν κοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Ἐπὶ πᾶσι χαίρω, σκεπτόμενος τὰς πολλὰς εὐκαιρίας, κατὰ τὰς ὁποίας Θεολόγοι τῶν δύο Ὁμολογιῶν ἡμῶν συνεσκέφθησαν, ἐν βαθείᾳ πάντοτε συμπαθείᾳ, καὶ αὐξούσῃ κατανοήσει καὶ συμφωνίᾳ. Ἐλπίζομεν διακαῶς, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο θὰ συνεχισθῇ καὶ γνωρίζω, ὅτι ἡ Ὑ. Θ. Παναγιότης συμμερίζεται τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην. Ἐλπίζω διακαῶς καὶ προσεύχομαι, ὅπως ἐν πρώτῃ δυνατῇ εὐκαιρίᾳ Θεολόγοι τῆς ἡμετέρας Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὑμετέρας Ὀρθοδόξου συνέλθωσι καὶ αὖθις, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πρὸς συνέχισιν τοῦ ἀπὸ μακροῦ ἀρξαμένου καλοῦ ἔργου καὶ προετοιμασίαν τῆς ὁδοῦ πρὸς πλήρη καὶ τελείαν ἕνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, οὕτως ὥστε αἱ ποικιλίαι ὡς πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τῶν Μυστηρίων τῆς Ἀποκαλύψεως νὰ ἐμπλουτίσωσι τὴν κοινὴν ἡμῶν λατρείαν τῆς Ἁγίας καὶ Μακαρίας Τριάδος.

Ἐπειδὴ δ' αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἀναπτύσσωμεν ἑκατέρωθεν συνεχῶς κοινὸν πρόγραμμα, πρὸς διατήρησιν ὡς ζώσης τῆς ἑνότητος ἡμῶν, εὐχαριστῶ τῇ Ὑ. Θ. Παναγιότητι ἰδιαιτέρως, ὅτι ὑπὸ τὴν προσωπικὴν Αὐτῆς μεγαθυμίαν ἐξησφαλίσθησαν ὡρισμέναι θέσεις ἐν τῇ περιωνύμῳ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης εἰς νέους Κληρικοὺς ἡμῶν, τοῦθ' ὅπερ ἀποβαίνει πρὸς μεγάλην αὐτῶν ὠφέλειαν. Ἐπιθυμῶ δ' ὅλως ἰδιαιτέρως, ὅπως ἐκφράσω τὴν ἐπὶ τούτῳ εὐγνωμοσύνην μου, καθότι αἱ ἀναπτυσσόμεναι ἐπαφαὶ μεταξὺ τῶν νέων Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν ἡμῶν μετὰ τῶν Ὑμετέρων, ἀναμφι-

όλως θέλουσι συντελέσει εἰς στενωτέραν ἕνωσιν καὶ κατανόησιν ἑκατέρωθεν· Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ διὰ τὴν ἀκλόνητον ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρίαν.

Ἐπὶ τούτοις ἐπιτρέψατέ μοι νὰ εὐχαριστήσω Ὑμῖν διὰ τὴν ἐξόχως θερμὴν Ὑμετέραν ὑποδοχήν, τὴν δαψιλῆ φιλοξενίαν καὶ διὰ τὴν Ὑμετέραν ἀδιάλειπτον ἀγαθὴν διάθεσιν πρὸς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας εὐχόμενος, ὅπως ὁ Οὐράνιος ἡμῶν Πατὴρ πληροῖ Ὑμᾶς πλουσίως διὰ τῆς Θείας Αὐτοῦ Χάριτος, καὶ ὅπως δυνηθῆτε ἵνα συνεχίσητε ἐπὶ μακρόν, ὅπως ἦτε ὁ Ἀληθὴς Ποιμὴν τοῦ ἐμπεπιστευμένου Αὐτῇ ποιμνίου. Εὔχομαι, ὅπως ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν Ὑμῶν αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι αὐξάνωσιν ἐσαεί, ἐν τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῇ ἰσχύει τοῦ Κυρίου, καὶ ὅπως αἱ δύο ἡμῶν Ἐκκλησίαι συναυξάνωσιν ἐν ἑνότητι, ἀληθείᾳ καὶ ὁμονοίᾳ· Εἴθε νὰ εἴμεθα ἀπὸ κοινοῦ ὄργανα τῆς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς περαιτέρω προωθήσεως τῆς ἑνότητος τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Ἐκκλησίας Αὐτοῦ· Ἀπευθύνων τὰς ὑπείρους μου εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὴν Υ. Θ. Παναγιότητα καὶ τοὺς Σεβ. Ἁγίους Ἀρχιερεῖς διὰ τὴν εὐγενῆ διάθεσιν, διαβεβαιοῦμαι Ὑμᾶς περὶ τῶν προσευχῶν ὅλων τῶν ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῆς ἕδρας τῆς Καντουαρίας εὑρισκομένων ὑπὲρ τῆς ἁπανταχοῦ τοῦ κόσμου Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· Ἀγάλλομαι δὲ ἐν τῇ βεβαιότητι, ὅτι αἱ προσευχαὶ Ὑμῶν θὰ ὦσι μεθ' ἡμῶν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὦμεν σταθεροὶ ἐν τῇ πίστει καὶ συνεργοὶ μεθ' Ὑμῶν.

Εἰς ταῦτα ἡ Υ. Θ. Παναγιότης ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως:

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἔμπλεοι ἀγάπης καὶ χαρᾶς Κυρίου, Ἡμεῖς, ἡ Σεβασμία Ἱεραρχία τοῦ Θρόνου, ὁ εὐαγὴς Κλῆρος καὶ τὸ εὐσεβὲς Πλήρωμα αὐτοῦ, χαιρετίζομεν, ἐν τῷ Πανιέρῳ τούτῳ Κέντρῳ τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου Ἐκλησίας, τὴν εὐλογημένην παρουσίαν τῆς Ὑμετέρας λίαν ἡμῖν ἀγαπητῆς καὶ γερασμίας Χάριτος, τιμιωτάτου Πρωθιεράρχου τῆς Σεβασμίας φίλης Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν αὐτῆς θρόνον, ἔνδοξον διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ ἱστορικόν, κλεΐζοντος καὶ ὁδηγοῦντος εἰς μεγάλας ἡμέρας ἐν βαθείᾳ σοφίᾳ καὶ συνέσει καὶ θάρρει Χριστιανικῷ.

Ὡς εὖ παρέστητε ἐν μέσῳ ἡμῶν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἡμῖν ἀδελφέ·

Εἴχομεν τὸ ἐξαιρετικὸν εὐτύχημα καὶ τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν τὴν Ὑμετέραν ἱερὰν Προσωπικότητα ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὸ ἔτος 1946, κατὰ τὴν ἐκεῖσε ταπεινὴν ἡμῶν διακονίαν, καὶ νὰ ἐπικοινωνήσωμεν ἐπανειλημμένως μετ' Αὐτῆς.

Ἀλλ' ἡ ἐπ' αἰσίοις ἐπίσημος καὶ ἱστορικὴ συνάντησις ἡμῶν αὕτη, ἀνταποκρινομένη εἰς ὑποκάρδιον ἡμῶν πόθον, γενομένη δ' ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀρχαίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ συμπίπτουσα πρὸς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, τοῦ Ἱδρυτοῦ τοῦ Ἁγιωτάτου τούτου Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἔρχεται, ἵνα πλουτίσῃ μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τὴν προσωπικὴν ἐκείνην φιλίαν καὶ τὰς μετὰ ταῦτα ψυχικὰς ἐκ τοῦ μακρόθεν ἐπικοινωνίας ἡμῶν, νὰ προσθέσῃ δὲ νέον κεφάλαιον εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἀποτεθησαυρισμένην Θεοφιλῆ παράδοσιν τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν Προκαθημένων αὐτῶν, τῶν Σεβασμίων Ἱεραρχῶν καὶ τῶν Λαῶν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ διανοίξῃ νέους ὁρίζοντας εὐρυτέρας οἰκουμενικῆς συνεργασίας, εἰς προώθησιν καὶ ἐπίτευξιν τῆς ποθεινῆς ἑνότητος μεταξὺ τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν βαθεῖαν σύμπαντος τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου νοσταλγίαν καὶ τὰς ἑκατέρωθεν μετὰ τόσης πίστεως καὶ εἰλικρινείας καταβαλλομένας κοινὰς προσπαθείας, εἰς ἃς ἤδη ἀπὸ τοῦ 1930 συμμετέχομεν, λαβόντες αὐτοπροσώπως μέρος ἐν τῇ Συνδιασκέψει τοῦ Λάμπεθ, ἐν Λονδίνῳ, κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

Τὴν ἀνάγκην τῆς ἑνότητος καὶ τὴν εὐθύνην τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ, ὅπως, ἡνωμέναι καὶ ἀδελφικῶς συνεργαζόμεναι, δώσωσιν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα μαρτυρίαν περὶ τοῦ Κυρίου, τῆς μόνης τοῦ κόσμου ἐλπίδος, αἰσθανόμεθα ἐντονώτερον, προσερχόμενοι εὐλαβεῖς προσκυνηταί, ὡς ἡ Ὑμετέρα γεραρμία Χάρις καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν, εἰς τοὺς Ἱεροὺς Τόπους, οὓς ἡγίασαν οἱ ἄχραντοι πόδες τοῦ Σωτῆρος, εἰς τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ καὶ εἰς τὸν Πανάγιον καὶ Ζωοδόχον Τάφον, ἐξ ὧν τὸ ἄγγελμα τῶν Χριστουγέννων, ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ἐκκλησία.

Ἐν τῷ Ἁγίῳ τούτῳ τοίνυν Πνεύματι καὶ ἐντὸς τῶν ἡμερῶν τούτων, καθ' ἃς ἑτοιμάζεται ἡ Ἐφραθᾶ, ὅπως εἰσαγάγῃ τὸν Πρωτότοκον εἰς τὸν κόσμον, ὑποδεχόμενοι μετ' αἰσθημάτων πολλῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ βαθείας τιμῆς τὴν Ὑμετέραν Θεοφρούρητον Χάριν μετὰ τῶν Αἰδεσιμωτάτων καὶ ἀγαπητῶν συνοδῶν Αὐτῆς, καὶ θερμῶς εὐχαριστοῦντες δι' ὅσας τε παρ' Αὐτῆς ἔχομεν συνεχεῖς ἐκδηλώσεις καὶ διὰ τὴν πατρικὴν προστασίαν τῶν ἐν Μ. Βρεττανίᾳ ἀγαπητῶν πνευματικῶν ἀδελ-

φῶν καὶ τέκνων Ἡμῶν, εὐχόμεθα, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογῇ τὴν διακεκριμένην Πρωθιεραρχικὴν Αὐτῆς διακονίαν, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Σεβασμίας Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, κατευθύνῃ δ' ἀκλονήτως τὰ νοήματα καὶ τὰ διαβήματα πάντων ἡμῶν, εἰς «οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίσεως καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἀμήν.

Μετὰ τὰς ἑκατέρωθεν ταύτας προσφωνήσεις, ἐν μέσῳ τοῦ Ναοῦ ἀντηλλάγη ὁ ἀδελφικὸς ἀσπασμὸς μεταξὺ τῶν δύο Ἀρχηγῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ εἶτα ἡ Υ. Θ. Παναγιότης προσέφερε τὸ πρὸς τὴν Α. Χάριν δῶρον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, Ἐγκόλπιον ἀδαμαντοποίκιλτον, Σταυροὺς δὲ στήθους τοῖς δύο συνοδοῖς Πρεσβυτέροις τῆς Α. Χάριτος καὶ τῷ ἐνταῦθα Ἀγγλικανῷ ἐφημερίῳ. Ἐπηκολούθησεν ὁ ἐν πολλῇ εὐλαβείᾳ ἀσπασμὸς τῆς δεξιᾶς τῆς Α. Χάριτος ὑπὸ τῶν προσελθόντων ἐπισήμων καὶ τοῦ λοιποῦ πλήθους, τοῦθ' ὅπερ συνεκίνησε βαθύτατα τὸν γηραιὸν Ἀρχιεπίσκοπον.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Υ. Θ. Παναγιότης καὶ ἡ Α. Χάρις ἀνῆλθον διὰ μέσου τοῦ συγκεντρωθέντος ἐν τῷ Πατριαρχικῷ αὐλογύρῳ πλήθους, εἰς τὰ Πατριαρχικὰ Δώματα, ἔνθα προσῆλθον καὶ συνωμίλησαν μετὰ τῆς Α. Χάριτος οἱ παρόντες ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ Διπλωματικοί, ἐξοχώτατοι Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἰορδανίας, Γενικοὶ Πρόξενοι τῆς Μεγ. Βρεττανίας, τῆς Ἑλλάδος, τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ Λιβάνου, μετὰ τῶν Προξένων καὶ τῶν Ἀκολούθων αὐτῶν.

Τὴν 13.30 παρετέθη ἐπίσημον γεῦμα ἀπὸ μέρους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, εἰς ὃ παρεκάθησαν πάντες οἱ ἐπίσημοι ξένοι, οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι, οἱ Ὀφφικιάλοι καὶ οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Σχολάρχης τῆς Θεολ. Σχολῆς, τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς Ὑποδοχῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ προσελθόντες Διπλωματικοὶ Ἐκπρόσωποι καὶ οἱ Πρόεδροι τῶν Μειζόνων Ἱδρυμάτων.

Ἐν τῷ τέλει τοῦ γεύματος ἡ Α. Χάρις, ἐν βραχείᾳ προσφωνήσει προσέφερε τὰ δῶρα τῆς Ἐκκλησίας Αὐτῆς πρὸς τὴν Υ. Θ. Παναγιότητα, ἤτοι τὸ ἀνώτατον παράσημον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, τὸν Σταυρὸν τοῦ Λάμπεθ, ὃν ἐλάχιστοι μέχρι τοῦ νῦν ἔχουσι λάβη ἀνὰ τὸν κόσμον, ἀπὸ δὲ Ὀρθοδόξου πλευρᾶς μόνον ὁ ἀείμνηστος Μητροπ. Θυατείρων Γερμανός, εἶτα δὲ καὶ ἀργυροῦν δίσκον, κατὰ τὰ παρὰ τοῖς Ἀγγλοσάξωσι κρατοῦντα, μετὰ ἐγχαράκτων τῶν οἰκοσήμων τοῦ Λάμπεθ, τῆς ὑπογραφῆς τῆς Α. Χάριτος καὶ τῶν ἡμερομηνιακῶν στοιχείων τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἐπισκέψεως. Πρὸς τούτοις ἡ Α. Χάρις προσέφερε πολύτιμον τόμον ἐκδόσεως Μητ-

μείων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησιας διὰ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης· εἰς εὐγνώμονα ἔκφρασιν αἰσθημάτων διὰ τὴν παρεχομένην φιλοξενίαν εἰς τοὺς Ἀγγλικανοὺς φοιτητάς, ὃν καὶ παρέλαβεν ὁ παρὼν ἐν τῷ γεύματι Σχολάρχης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Μάξιμος Ρεπανέλλης·

Κατὰ τὴν 17ην ὥραν ἐγένετο ἡ ἐν τῷ Μεγάρῳ τοῦ ἐνταῦθα Γεν. Προξενείου τῆς Μ. Βρεττανίας ἀντεπίσκεψις τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος, συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σελευκείας κ. Αἰμιλιανοῦ, Πρωτοσυγκελλεύοντος, τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Συμεὼν Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ Πανοσιολ. Διακόνου κ. Γαβριήλ, Ὑπογραμματέως αὐτῆς.

Τὴν 19ην ὥραν ἐψάλη ἐν τῷ ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῷ Ναῷ ἑσπερινός, καθ' ὃν προσῆλθεν πάντα τὰ μέλη τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικανικῆς παροικίας, ἵνα χαιρετίσωσι τὴν Α. Χάριν καὶ δεχθῶσι τὰς εὐλογίας Αὐτῆς. Κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τοῦτον παρέστησαν ἐξ ὀνόματος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας μέλη τῆς ἐπὶ τῆς Ὑποδοχῆς τῆς Α. Χάριτος Ἐπιτροπῆς, ὁ Σχολάρχης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Μάξιμος Ρεπανέλλης καὶ ὁ Πανοσιολ. Διάκ. κ. Γαβριήλ, Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου.

Ἡ Α. Χάρις ὡμίλησεν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοῦ Ναοῦ πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς ἐνταῦθα παροικίας αὐτῆς, ἐν πολλῇ καὶ βαθείᾳ ἀγάπῃ πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, πρὸς τὰ Ὀρθόδοξα σκηνώματα, ἅτινα ἐπεσκέφθη ἐν τῇ Ἐγγὺς Ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν, πρὸς τὸ Σεπτὸν Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τὸν Προκαθήμενον αὐτῆς, πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Λειτουργίαν καὶ τὰς Ὀρθοδόξους παραδόσεις, ὡμίλησε διὰ τὸ ζωτικὸν θέμα τῆς «ἑνότητος» καὶ τῆς «ἑνώσεως» τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ παρώτρυνε τὸ ποίμνιον Αὐτῆς εἰς ἀγάπην, κατανόησιν καὶ συναδελφοσύνην μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων ἀδελφῶν αὐτοῦ

Τὴν ἐπιοῦσαν, Πέμπτην, 1ην Δεκεμβρίου, τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἐνταῦθα παρομονῆς τῆς Α. Χάριτος, τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς Ὑποδοχῆς Ἐπιτροπῆς, συνώδευσαν τὴν Α. Χάριν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον, περὶ ὥραν 10ην πρωϊνήν. Ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ καὶ εἰς τὴν αἴθουσαν ἀναμονῆς τῶν ἐπισήμων, ἡ Α. Χάρις ἐδέχθη τοὺς συνοδεύοντας αὐτὴν ξένους ἀνταποκριτάς, ὡς καὶ τοὺς ἐντεῦθεν ἐκπροσώπους τῶν ξένων Πρακτορείων, καὶ εἰς ἀπάντησιν διαφόρων ἐρωτήσεων αὐτῶν, ἐξέφρασε τὴν βαθυτάτην Αὐτῆς ἱκανοποίησιν ἐκ τῆς ἐπισκέψεως πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ

ἐδήλωσεν ὅτι εἶχε λίαν ἐποικοδομητικὰς συνομιλίας μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, αἱ ὁποῖαι ὡρισμένως θὰ συμβάλωσι εἰς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν ἤδη ἐγκαρδίων σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ γενικώτερον εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἑνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν. Περαιτέρω ἐτόνισεν, ὅτι δὲν ὡρίσθησαν νῦν ἰδιαίτεραι Ἐπιτροπαὶ πρὸς ἐξέτασιν καὶ συζήτησιν θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὰς δύο Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐλπίζει ὅτι θὰ γίνῃ τοῦτο μετὰ τὴν μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ προσεχῶς Διορθόδοξον Διάσκεψιν. Ἄλλωστε, εἶπεν ἡ Α. Χάρις, εἴχομεν εἰς τὸ παρελθὸν τοιαύτας ἐπαφὰς μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων. Αἱ ἐπαφαὶ αὗται λόγῳ τῶν συνθηκῶν ἐγένοντο μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μεμονωμένως. Ἤδη ὅμως πρόκειται ἵνα ἔχωμεν διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ συνόλου τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, θὰ ἀναλάβῃ δέ, ἀπὸ Ὀρθοδόξου πλευρᾶς, τὴν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν προπαρασκευὴν αὐτῶν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὡς Προκαθήμενος τῆς Πρωτοθρόνου Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἀπαντῶν εἰς ἐρώτησιν σχετικῶς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἀνταλλαγῆς σπουδαστῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἡ Α. Χάρις ἐξέφρασε τὴν χαρὰν Αὐτῆς, ὅτι ἡ ἀνταλλαγὴ σπουδαστῶν διεξάγεται βάσει προγράμματος καὶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι, ἐπιθυμίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, πρόκειται ἵνα συσταθῇ Ὀρθόδοξον Θεολογικὸν Κέντρον προσεχῶς ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς καλλιέργειαν τῆς πληρεστέρας ἀλληλογνωριμίας τῆς θεολογίας καὶ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Περαιτέρω ἀναφερόμενος εἰς τεθεῖσαν ἐρώτησιν, ἐὰν πρόκειται ἡ Τ. Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Α. Ἁγιότητα, τὸν Πάπαν καὶ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἡ Α. Χάρις ἀνέλαβε ρόλον τινὰ ἐν προκειμένῳ, ἡ Α. Χάρις ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς : «Δὲν γνωρίζω τί θὰ πράξῃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης, γνωρίζω ὅμως ὅτι ὁ Πατριάρχης διαπνέεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐγώ, αἰσθημάτων καὶ σκέψεων ἀναφορικῶς πρὸς τὸ σπουδαῖον ζήτημα τῆς ἑνότητος τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου καὶ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἦτο ἕτοιμος νὰ πράξῃ πᾶν τὸ δυνατὸν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην. Δι' ἐνδεχομένας μεταξὺ Αὐτῶν ἐπαφὰς ἡ Α. Θ. Παναγιότης καὶ ὁ Πάπας δὲν ἔχουν ἀνάγκην τῆς μεσολαβήσεώς μου. Ἄλλωστε ὁ Πάπας γνωρίζει καλῶς τὴν Πόλιν ταύτην καὶ τὴν ἐνταῦθα Ἐκκλησίαν».

Ἐν σχέσει πρὸς τὴν εἰς Βατικανὸν ἐπίσκεψιν Αὐτῆς, ἡ Α. Χάρις ἐξέθηκεν ὅτι ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε ἐπισκέψεως Αὐτῆς ἐν Ἀνατολῇ δὲν εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένα θέματα πρὸς συζήτησιν, οὔτε ἠκολούθησε διαδικασίας, οὔτε οὐδαμοῦ ᾐσθάνθη ἀμηχανίαν τινα, ἀλλ' ἐν πάσῃ ἀνέσει

εἶχεν ἀδελφικὰς ἐποικοδομητικὰς ἐπαφάς. Ἐντὸς τοῦ κλίματος τούτου καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς προϋποθέσεις μεταβαίνει εἰς Ῥώμην καὶ μολονότι δὲν ἔχει συγκεκριμένα θέματα πρὸς συζήτησιν μετὰ τοῦ Πάπα, ἐλπίζει ἐν τούτοις ὅτι ἡ μετὰ τῆς Α. Ἁγιότητος ἐπικοινωνία θὰ ἔχῃ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα.

Μετὰ ταῦτα προσκληθεῖσα εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Γραφείου τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορικῆς Ἑταιρείας κ. Ἀθανασίου Ζέρη, ἡ Α. Χάρις, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας, τοῦ Γενικοῦ Προξένου καὶ τοῦ Προξένου τῆς Μεγ. Βρεττανίας, ἐκπροσώπου τῆς Ἀποστολικῆς ἐνταῦθα Ἀντιπροσωπείας καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ξένου Τύπου, ὡδηγήθη εἰς τὸ ἀεροσκάφος τῆς Ὀλυμπιακῆς - ΒΕΑ, πρὸ δὲ τῆς ἀνόδου ἐπ' αὐτοῦ ἐχαιρέτησε δι' ἀσπασμοῦ τοὺς παρόντας, ἐν συγκινήσει καταφανεῖ καὶ εὐγνωμοσύνῃ ηὐχαρίστησε τὴν Υ. Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἐπὶ ταῖς ἐπιδαψιλευθείσαις Αὐτῇ περιποιήσεσι καὶ φιλοφροσύναις, ἐξέφρασε δὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι οὐδέποτε πρόκειται νὰ λησμονήσῃ τὰς ἁγίας ταύτας ἡμέρας καὶ στιγμάς, ἃς διῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, παρεκάλεσε δέ, ὅπως διαβιβασθῶσι τὰ αἰσθήματα Αὐτῆς ταῦτα αὐτούσια τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ.

Τὸ ἀεροσκάφος ἀπεγειώθη τὴν 10.40 ἀκριβῶς, κατευθυνόμενον, μέσῳ Ἀθηνῶν, εἰς Ῥώμην.

Ἡ σημασία καὶ σπουδαιότης τῆς ἐπισκέψεως ταύτης τῆς Α. Χάριτος, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, εἰς τὸ Σεπτὸν Κέντρον, εἶναι ἀναμφιβόλως ἰδιάζουσα, δικαίως δὲ ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης, ἐν τῇ πρὸς Αὐτὸν ἐπισήμῳ προσφωνήσει Αὐτῆς, ἐχαρακτήρισε ταύτην ὡς ἱστορικήν, καὶ διότι εἶναι ἡ πρώτη ἐπίσημος ἐπίσκεψις Ἀρχηγοῦ τῆς φίλης Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀλλὰ καὶ διότι αὕτη συμπίπτει εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν τόσον ζωηρῶς καὶ πανταχόθεν ἐκδηλοῦται ὁ πόθος εὐρυτέρας διεκκλησιαστικῆς συνεργασίας, πρὸς συντονισμὸν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου καὶ τοῦ γενικωτέρου καλοῦ τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὴν τοιαύτην σημασίαν τῆς ἐπισκέψεως ἐξετίμησαν ἀσφαλῶς βαθύτατα ἥ τε Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης, ἡ σεβασμία Ἱεραρχία καὶ τὸ χριστεπώνυμον Πλήρωμα, καὶ ἔζησαν πάντες τὴν ἐκ ταύτης ἀτμόσφαιραν, ἃς ἐπιτραπῇ ὅμως εἰς τὴν εὐλαβῶς ὑποφαινομένην Ἐπιτροπὴν ἵνα ὑ-

πογραμμίση τὸν ἰδιάζοντα τοῦτον χαρακτῆρα τῆς ἐπισκέψεως· καὶ δὴ ὄχι μόνον ἐξ ἡμετέρας Ὀρθοδόξου πλευρᾶς· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πλευρᾶς τῶν ὑψηλῶν ξένων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας· παρ' οἷς καὶ διεπιστώθη πλήρης ἀνταπόκρισις.

Ταῦτα φέρουσα εἰς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου διατελεῖ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 2ᾳ Δεκεμβρίου 1960.

Ἡ ἐπὶ τῆς ὑποδοχῆς τῆς Α. Χάριτος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Ἐπιτροπή.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Δρ. Ὄθων Ντιμπέλιους εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Προερχόμενος ἐξ Ἱερουσαλήμ, ἔνθα εἶχε μεταβῆ ἵνα προσκυνήσῃ, ἀφίκετο ἐνταῦθα μέσῳ Βηρυττοῦ, ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Βρανδεμποῦργκ καὶ Βερολίνου Δρ. Ὄθων Ντιμπέλιους, Ἀρχηγὸς τῆς Γερμανικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας καὶ εἷς τῶν ἐξ Προέδρων τοῦ Π. Σ. Ε., τῇ 10ῃ τ. μ., συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Καθηγητῶν κ. κ. Δρ. Βιλιέλμου Σνέμελτσερ, τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βόννης καὶ Χὰνς Φρέϊχερ φὸν Κάμπενχάουζεν, τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελβέργης.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τὴν Α. Σεβασμιότητα ὑπεδέχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς κ. Γαβριὴλ καὶ ὡδήγησεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Ντιβάν, ὡς φιλοξενουμένην τοῦ Πατριαρχείου μετὰ τῆς συνοδείας αὐτῆς.

Τὴν ἑπομένην ὁ Σεβ. Δρ. Ντιμπέλιους ἦλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ὑπογραμματέως καὶ τῶν συνοδῶν αὐτοῦ καὶ ἐγένετο δεκτὸς μετὰ πολλῶν τιμῶν, καθ' ὃν χρόνον οἱ κώδωνες ἐκρούοντο χαρμοσύνως.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέξατο τὴν Α. Σεβασμιότητα μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, καὶ συνωμίλησε μετ' αὐτοῦ ἐπὶ διαφόρων προβλημάτων τῶν ἀπασχολούντων τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν δὲ μεσημβρίαν παρέθηκε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐπίσημον πρόγευμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Μητροπ. Χαλκηδόνος, Δέρκων, Πριγκηποννήσων, Εἰρηνουπόλεως, Χαλδίας, Νεοκαισαρείας, ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μιλήτου καὶ ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου, ὁ Ἐξοχ. κ. φὸν Μπρόϊχ - Ὄππερτ Πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας ἐν Ἀγκύρᾳ, ὁ Γεν. Πρόξενος αὐτῆς ἐνταῦθα κ. Φράου φὸν Γκρόλμαν, ὁ κ. Νικ. Καραγεώργος, τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἐκπαιδ. Ἀκόλουθος τῆς Γερμανίας Δρ. Μ. Μπένσιγκ, ὁ Ἐντιμολ. Ἄρχων Ρεφερενδάριος κ. Γεώργιος Χόλλεμπαχ, ὁ Αἰδεσιμ. κ. Φρειδερῖκος Τσίγκελ, καὶ οἱ Καθηγηταὶ Δρ. κ. Βιλιέλμος Σνέμελτσερ καὶ κ. Χὰνς Φρέϊχερ φὸν Κάμπενχάουζεν.

Κατὰ τὴν ἐνταῦθα παραμονὴν αὐτοῦ ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Βραδεμπούργου καὶ Βερολίνου Δρ. Ὄθων Ντιμπέλιους ὡμίλησε τὸ ἀπόγευμα τῆς 11ης τ. μ. ἐν τῷ ἐν Ἀϊναλῇ Τσεσμὲ Γερμανικῷ Εὐαγγελικῷ Ναῷ μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν εὐγλωττίας καὶ εὐρυμαθείας ἐπὶ ὥραν καὶ πλέον, ἀναπτύξας τὸ λίαν ἐπίκαιρον θέμα «ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις» καὶ τὰ προβλήματα αὐτῆς σήμερον. διεζωγράφισε τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1925 καὶ ἑξῆς, ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα τοῦ Νάθαν Σόντερμπλομ, Ἀρχιεπισκόπου Οὐψάλας, ὅστις ἔρριψε τὴν φαεινὴν ἰδέαν νὰ κατευθύνῃ τὴν «Οἰκουμενικὴν Κίνησιν» πρὸς τὸν πρακτικὸν Χριστιανισμὸν καὶ κατόπιν ἔθιξε τὰ δύο βασικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ κίνησις, ἤτοι τὸ ζήτημα τῶν ἄνευ παραδόσεων νέων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἀγγλο - Ἀμερικανικοῦ πνεύματος ἐν τῇ «Οἰκουμενικῇ Κινήσει» εἰς τὴν Γερμανικὴν σκέψιν.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ Ἐντιμ. κ. Φράου φὸν Γρόλμαν, Γ. Πρόξενος τῆς Γερμανίας, παρέ-

θηκε πρὸς τιμὴν τῆς Α. Σεβασμιότητος δεῖπνον ἐν στενῷ κύκλῳ, εἰς ὃ παρεκάθησαν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου, ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Αἰμιλιανός, ὁ Πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου κ. Γαβριὴλ καὶ ὁ Ἐντιμολ. Ἄρχων Μ. Ρεφερενδάριος κ. Γεώργιος Χόλεμπαχ, ἡ Α. Ε., ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας, ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἐπισκόπου καὶ ὁ Ἐλλογ. κ. Κωνσταντῖνος Καλλίνιος, Καθηγητὴς τῆς Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς Χάλκης, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ.

Τὴν Α. Σεβασμιότητα, ἀναχωρήσασαν τὴν ἑπομένην, Τετάρτην, 12ην τ. μ., μετὰ τῶν συνοδῶν αὐτῆς, δι' Ἀθήνας, Θεσσαλονίκην πρὸς συνέχισιν τῆς μέχρις Ἁγίου Φραγκίσκου Ἀμερικῆς, περιοδείας αὐτῆς, ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ προέπεμψεν ὁ Πανοσιολ. Ὑπογραμματεύς.

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ κ. ΑΛΕΞΙΟΥ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Ἡ Α. Μακαριότης, ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀλέξιος, ἀναλαβὼν προσκυνηματικὸν ἀνὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολὴν ταξίδιον, ἐξέφρασε διὰ γράμματος Αὐτοῦ πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἀπὸ 25ης Νοεμβρίου ἐ. ἔ., τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν Μητέρα Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Προκαθήμενον Αὐτῆς, εἰς ἐκπλήρωσιν παλαιοῦ πόθου Αὐτοῦ, καὶ εἰς ἔξαρσιν τῶν ἀπὸ αἰώνων ὑφισταμένων ἀδελφικῶν δεσμῶν καὶ αἰσθημάτων τῆς θυγατρὸς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐν τῇ Συνοδικῇ Συνεδρίᾳ τῆς 8ης Δεκεμβρίου, μετὰ χαρᾶς ἀνεκοινώσατο τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὴν ἐπικειμένην ὡς ἄνω ἐπίσκεψιν τῆς Α. Μακαριότητος, εἰσηγήσει δὲ Αὐτῆς ἀνετέθη συνοδικῶς τῇ ἐπὶ τῶν Πανορθοδόξων Ζητημάτων Ἐπιτροπῇ, ὅπως, καταρτίζουσα τὸ σχετικὸν πρόγραμμα ὑποδοχῆς καὶ φιλοξενίας τῆς Α. Μακαριότητος καὶ τῆς συνοδείας Αὐτῆς, ἐπιληφθῇ τῶν ἐπὶ μέρους σχετικῶν λεπτομερειῶν.

Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη τῆς Α. Μακαριότητος, πρώτη ἀφ' ἧς πρὸ τεσσάρων περίπου αἰώνων ἡ ἐν Ρωσσίᾳ Ἐκκλησία ἀνήχθη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν Πατριαρχικὴν περιωπὴν καὶ ἀξίαν, σὺν τῇ ἱστορικῇ αὐτῆς σημασίᾳ καὶ σπουδαιότητι, εὗρεν εὐρείας ἀπηχήσεις οὐ μόνον παρὰ τῷ Διορθοδόξῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ Παγχριστιανικῷ κόσμῳ· ἀπὸ δὲ Ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς, ἀποβᾶσα ἐπωφελὴς καὶ ἐποικοδομητική, εἰς ἐπαφὴν καὶ συνάντησιν, ἐπ' ἀγαθῷ εὐρυτέρῳ τῆς Μιᾶς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν, καθηγιάσθη καὶ διὰ τῆς κοινῆς ἀπὸ μέρους τῶν Σεπτῶν Προκαθημένων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀναφορᾶς τῆς Ἀναιμάκτου Θυσίας πρὸς τὸν Κύριον, ἐν τῇ Μεγάλῃ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως.

Τοῦ ἱστορικοῦ τούτου γεγονότος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οὐδεμία ειδικὴ ἐκκλησιαστικῶς ἐγένετο ἀνακοίνωσις, αἱ ἐπὶ μέρους λεπτομέρειαι καταχωρίζονται ὧδε, ἐν εἰδικῇ τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς ἐκθέσει.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἡ βαθυσεβάστως ὑποφαινομένη ἐπὶ τῶν Πανορθοδόξων Ζητημάτων Ἐπιτροπή, Συνοδικῶς ὁρισθεῖσα ὡς Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Ὑποδοχῆς καὶ Φιλοξενίας τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀλεξίου καὶ τῆς συνοδείας Αὐτοῦ ἐπὶ τῇ εἰς τὸ Πανίερον Οἰκουμενικὸν Κέντρον προσκυνηματικῇ ἐλεύσει αὐτῶν, ὑποβάλλει ὧδε εὐλαβῶς τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰ κατὰ τὴν τετραήμερον ταύτην ἐπίσημον ἐπίσκεψιν πρὸς πληροφορίαν καὶ γνῶσιν.

Ἡ Α. Μακαριότης ἔφθασεν εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν τὴν μεσημβρίαν τῆς Παρασκευῆς, 23ης Δεκεμβρίου προερχομένη ἐξ Ἱερουσαλήμ, μέσῳ Βηρυττοῦ, διὰ τοῦ εἰς τὴν διάθεσιν Αὐτῆς τεθέντος ὑπὸ τῆς Ρωσσικῆς Κυβερνήσεως τετρακινητηρίου ἀεροπλάνου ὅπερ προσεγειώθη εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τὴν 11.50′ ἀκριβῶς.

Τὴν Α. Μακαριότητα εἰς τὴν προσκυνηματικὴν ταύτην πορείαν Αὐτῆς ἀνὰ τοὺς Ἁγίους Τόπους, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὰ λοιπὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Ὀρθοδοξίας Ἱερὰ Σκηνώματα συνώδευον τὰ κάτωθι πρόσωπα :

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κρουτίτσκης καὶ Κολόμνης κ. Πιτιρίμ τέως Ἐπίσκοπος Μίνσκ ἀπό τινος καιροῦ ἀντικαταστήσας τὸν ἀποσυρθέντα ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας Σεβ. κ. Νικόλαον, Ἱεράρχης γηραιὸς καὶ μεμορφωμένος.

ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Γιαροσλάβου καὶ Ροστοβίου κ. Νικόδημος Διευθυντὴς τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, Ἱεράρχης νέος τῇ ἡλικίᾳ — ἀριθμεῖ μόλις 31 ἔτη — δυναμικός γνωρίζων τὰ ζητήματα καλῶς, γνώστης τῆς Ἑλληνικῆς, τῆς Ἀραβικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς.

οἱ κληρικοί, Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλάρετος τέως Διευθυντὴς τοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου τοῦ Κιέβου ἀπό τινος δὲ χρόνου διαχειριστὴς τῆς Ἐπαρχίας Κιέβου ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Κωνσταντῖνος Ρουτζίσκυ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Μόσχας γηραιὸς καὶ μεμορφωμένος κληρικός, διδάσκων τὴν Χριστιανικὴν Ἠθικὴν ἐν τῇ ὡς ἄνω Ἀκαδημίᾳ ὁ Αἰδεσιμολ. Πρεσβύτερος κ. Ἀλέξιος Ὀστάπωφ νεαρὸς Καθηγητὴς τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῇ Θεολογι-

Ἡ Α. Μακαριότης, ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας
κ. ΑΛΕΞΙΟΣ

κῇ Ἀκαδημίᾳ Μόσχας· καὶ ὁ Ἱερολ. Πρωτοδιάκονος κ. Βλαδίμηρος Βλαδιμήρωφ· μετὰ τοῦ Ἱερολ. Μοναχοῦ Διακόνου κ. Πλάτωνος Λεμπάνωφ,

καὶ οἱ λαϊκοί, ἐκ τῶν Καθηγητῶν μὲν οἱ κ.κ. Νικόλαος Οὐσπένσκυ Καθηγητὴς τῆς Λειτουργικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Λένινγκραδ· καὶ Μιχαὴλ Ντομπρίνιν, τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐν τῇ αὐτῇ Ἀκαδημίᾳ, ἐκ τῶν λοιπῶν δὲ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Α. Μακαριότητος οἱ κ. κ. Ἀνατόλιος Ἀλεξίεφ· ἰατρὸς Αὐτῆς, Βίκτωρ Ἀλεξίεφ, Διερμηνεὺς Αὐτῆς, Ἰβὰν Βαρλάμωφ, Διευθυντὴς τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας· Δημήτριος Κουζνίτσεφ· Ἀκόλουθος τοῦ Τύπου· καὶ Δανιὴλ Ὀστάπωφ, Διευθυντὴς τῆς Οἰκονομίας τῆς Α. Μακαριότητος καὶ Ἰδιαίτερος Αὐτῆς.

Ἡ ἡμετέρα ἐπὶ τῆς Ὑποδοχῆς Ἐπιτροπή· φθάσασα ἐγκαίρως εἰς τὸ ἀεροδρόμιον· ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ ὑπευθύνου ἐπὶ τοῦ ἀεροδρομίου Ἀντισυνταγματάρχου τῆς Ἀεροπορίας τὴν νενομισμένην ἄδειαν ἐξόδου ἐπὶ τοῦ διαδρόμου τοῦ ἀεροδρομίου, ἤκουσε δ' εὐχαρίστως τὰς παρασχεθησομένας ὑπὸ τῶν Σεβαστῶν Ἀρχῶν τῆς Χώρας ἡμῶν εὐκολίας εἰς τοὺς ξένους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἅμα τῇ προσγειώσει καὶ σταθμεύσει τοῦ ἀεροσκάφους· σύσσωμος ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνῆλθεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὁ Πρόεδρος αὐτῆς Σεβασμ. Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος ἀπηύθυνε τῇ Αὐτῆς Μακαριότητι τὰς ἐπὶ τῇ ἐλεύσει Αὐτῆς προσρήσεις ἀπὸ μέρους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας· τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου· προβὰς ἅμα καὶ εἰς τὴν παρουσίασιν τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Εἰς ταῦτα· ἐν καταφανεῖ συγκινήσει· ἀπήντησεν ὁ Μακαριώτατος·

Σὺν τῇ ἀποχωρήσει τῆς Ἐπιτροπῆς· ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἀεροσκάφους ὁ Ἐντιμότατος Ρῶσσος ἐνταῦθα Γενικὸς Πρόξενος κ. Μιχαὴλ Βόλκωφ· μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ, ἵνα χαιρετίσῃ τὴν Α. Μακαριότητα. Οἱ λοιποὶ προσελθόντες Γενικοὶ Πρόξενοι· Λιβάνου κ. Ἀλὶφ Γκεμπάρα· Ρουμανίας κ. Ὀρέλλα Στεφανέσκου καὶ Βουλγαρίας κ. Λάζαρος Τόσσωφ· ἐχαιρέτισαν τὴν Α. Μακαριότητα ἔξω τοῦ ἀεροσκάφους.

Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἡ διὰ τῆς αἰθούσης τῆς ἀναμονῆς ἔξοδος τοῦ Μακαριωτάτου καὶ τῆς συνοδείας Αὐτοῦ πρὸς τὰ ἀναμένοντα Πατριαρχικὰ αὐτοκίνητα, σχηματισθείσης δὲ μετὰ πάσης τάξεως τῆς σχετικῆς

πομπῆς καὶ ταξιθετηθέντων τῶν ξένων, πάντοτε μεθ' ἑνὸς ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, εἰς τὰ ὀχήματα, ἐγένετο ἡ ἀναχώρησις πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα, περὶ ὥραν 12·25', ἔνθα καὶ ἀφίχθησαν τὴν 13·00' ὥραν ἀκριβῶς.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Γιαροσλάβου καὶ Ροστοβίου κ. Νικόδημος ὡμίλησεν ἐπὶ ποδὸς πρὸς τοὺς πολυπληθεῖς ἐκπροσώπους τοῦ ἡμετέρου καὶ ξένου Τύπου, προσελθόντας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ εἰς τὸ ἀεροδρόμιον. Ὁ Ἐπίσκοπος κ. Νικόδημος ἐξήγησε δι' ὀλίγων τὸν προσκυνηματικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, ἐξάρας τὴν σημασίαν τῆς διὰ πρώτην φορὰν γενομένης ἐπισκέψεως ταύτης Ρώσσου Πατριάρχου εἰς τὸν Πανίερον Οἰκουμενικὸν Θρόνον· ὡμίλησε δι' ὀλίγων διὰ τὰς εἰρηνιστικὰς διαθέσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνὰ τὸν Χριστιανικὸν καὶ τὸν καθόλου κόσμον γενικώτερον, ἐρωτηθεὶς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς συνεργασίας καὶ ἑνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπήντησεν, ὅτι ἡ μὲν ἑνότης ἐντὸς τῆς Ὀρθοδοξίας εἶναί τι τὸ στατικῶς δεδομένον καὶ ὑπάρχον, ἡ δὲ ἑνότης μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν εἶναί τι τὸ εὐκταῖον.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, εἰς μὲν τὰ προπύλαια ἀνέμενον τὴν Πατριαρχικὴν πομπὴν τὰ ἕτερα δύο μέλη τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, ἤτοι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Αἰμιλιανὸς μετὰ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγ. καὶ Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεών, οἵτινες καὶ ὑπεδέχθησαν τὴν Α. Μακαριότητα ἐν τιμῇ καὶ εὐλαβείᾳ, ἐν δὲ τῇ Αὐλῇ οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι τοῦ Θρόνου καὶ οἱ Πανοσιολογιώτατοι Ἀρχιμανδρῖται, πλῆθος δὲ πολὺ εἶχε κατακλύσει τὸν Ναὸν καὶ τὰ πέριξ.

Μετὰ τὴν ψαλεῖσαν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ Δοξολογίαν, ἧς προέστη ἡ Α. Μακαριότης, στᾶσα εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέου καὶ μὴ θελήσασα ἵνα ἀνέλθῃ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον διὰ τιμὴν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, ὡδηγήθη Αὕτη μετὰ πομπῆς εἰς τὸ Ἰδιαίτερον Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, ἔνθα ἀνέμενεν Αὐτὴν ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης, περιστοιχουμένη ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τοῦ ἀδελφικοῦ ἀσπασμοῦ καὶ τὰς ἑκατέρωθεν παρουσιάσεις, ἠκολούθησε φιλικὴ συνομιλία, μεθ' ἣν παρετέθη ἀνεπίσημον γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν καὶ πάντα τὰ συνοδεύοντα τὴν Α. Μακαριότητα μέλη.

Τὴν 16ην ὥραν ἐγένετο ὑπὸ τῆς Α. Μακαριότητος ἡ προβλεπο-

μένη ἐπίσκεψις παρὰ τῷ Ἐξοχωτάτῳ Νομάρχῃ τῆς Πόλεως ἡμῶν Ταξιάρχῃ κ. Ρεφὴκ Τουλγκά, ὅστις καὶ ἐδέχθη ἄγαν φιλοφρόνως τὸν Μακαριώτατον καὶ τοὺς Συνοδοὺς Αὐτοῦ ἐν τῷ περικαλλεῖ νεοδμήτῳ Μεγάρῳ τῆς Δημαρχίας. Ἐγένετο φιλικωτάτη συνομιλία ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν ἱστορίαν, τὴν ζωήν, τὰ μνημεῖα καὶ τὰς λοιπὰς ὄψεις τοῦ βίου τῆς πόλεως ἡμῶν καὶ ἐδόθησαν πληροφορίαι ἐπὶ τοῦ νέου τούτου κτιρίου τοῦ Δήμου. ἀπὸ δὲ τῆς πλευρᾶς τοῦ Μακαριωτάτου ἐρωτηθέντος σχετικῶς ὑπὸ τοῦ κ. Νομάρχου, παρεσχέθησαν πληροφορίαι περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ λατρευτικῆς ζωῆς καὶ δράσεως ἐν Ρωσσίᾳ κλπ. προσεφέρθη ὁ νενομισμένος καφές· καί συνοδείᾳ πάντοτε τοῦ Ἐξοχωτάτου Νομάρχου ἐγένετο ἐν τιμητικῇ προπομπῇ, ἡ ἀναχώρησις ἐκ τοῦ Δημαρχιακοῦ Μεγάρου. Ὁ Μακαριώτατος συνωμίλει μετὰ τοῦ κ. Νομάρχου, ἐν μεγάλῃ ἀνέσει εἰς τὴν Γαλλικήν, ἣν χειρίζεται θαυμασίως.

Ἀκολούθως ἡ Α. Μακαριότης καὶ οἱ συνοδοὶ Αὐτῆς ὡδηγήθησαν ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Χίλτον, ἔνθα καὶ ἐφιλοξενήθησαν πάντες, διὰ μὲν τὴν Α. Μακαριότητα κρατηθέντων τῶν εἰδικῶν πολυτελῶν διαμερισμάτων τῶν ὑψηλῶν ξένων τοῦ Ξενοδοχείου, διὰ δὲ τὰ μέλη τῆς συνοδείας Αὐτῆς διατεθέντων ἀνέτων δωματίων παραπλεύρως τοῦ Πατριαρχικοῦ διαμερίσματος. Τὸ δεκαμελὲς πλήρωμα τοῦ ἀεροπλάνου ἐφιλοξενήθη ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ Πέρα Παλάς.

Τὴν ἑσπέραν παρετέθη δεῖπνον ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ Χίλτον· εἰς ὃ παρεκάθησαν πάντα τὰ μέλη τῆς συνοδείας, ἅτε τοῦ Μακαριωτάτου παραμείναντος καὶ ἐφησυχάσαντος ἐν τοῖς διαμερίσμασιν Αὐτοῦ. Εἰς τὸ δεῖπνον, διαρκοῦντος τοῦ ὁποίου ἐπεκράτησε φιλικὴ ἀτμόσφαιρα μετὰ τῶν ξένων, παρεκάθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος καὶ Σελευκείας κ. Αἰμιλιανὸς καὶ ὁ Ἱερολ. Διάκονος κ. Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης, Καθηγητής.

Τὴν ἐπιοῦσαν, Σάββατον, 24ην Δεκεμβρίου, ὁ μὲν Μακαριώτατος προυτίμησεν ἐν ὄψει καὶ τῆς προβλεπομένης Θείας ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις Λειτουργίας τῆς ἐπιούσης, ἵνα ἀναπαυθῇ πλήρως ἐν τοῖς διαμερίσμασιν Αὐτῆς, τὰ δὲ λοιπὰ μέλη τῆς συνοδείας Αὐτῆς, ἡγουμένου τοῦ Ἐπισκόπου κ. Νικοδήμου, ἀνῆλθον εἰς Χάλκην, εἰς ἐπίσκεψιν τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς. Συνοδευόντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου, τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Μιλήτου κ. Αἰμιλιανοῦ καὶ τῶν Ἱερολ. κ. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου

Καθηγητοῦ καὶ κ. Παύλου Μενεβίσογλου Πατριαρχικοῦ Διακόνου, ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις αὕτη τῆς Χαλκίτιδος Σχολῆς ἔνθεν οἱ ξένοι ἀπεκόμισαν ἀρίστας ἐντυπώσεις ἐλθόντες εἰς προσωπικὴν ἐπαφὴν καὶ γνωριμίαν μὲ τὰ πρόσωπα καὶ τὸ ὑπ' αὐτῶν συντελούμενον ἔργον ἐν τῇ Σχολῇ ὑπὸ τὴν πνοὴν καὶ καθοδήγησιν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν ψαλεῖσαν Δοξολογίαν ἧς προέστη ὁ Ἐπίσκοπος κ. Νικόδημος ἐγένοντο αἱ ἑκατέρωθεν προσφωνήσεις τοῦ μὲν Πανοσιολ. Σχολάρχου κ. Μαξίμου Ρεπανέλλη ἐξάραντος ἐν τῇ χαιρετιστηρίῳ προσλαλιᾷ αὐτοῦ τοὺς ὑπάρχοντας δεσμοὺς μεταξὺ τῆς Τροφοῦ Σχολῆς καὶ τῆς ἀδελφῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν αὐτῆς καὶ ἐκζητήσαντος τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου αὐτῆς τοῦ δὲ Ἐπισκόπου κ. Νικοδήμου ἐκδαπανηθέντος ἐν αἰσθήμασι ἐκτιμήσεως ἀγάπης καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν παλαίφατον Σχολήν, ἐξ ἧς, ὡς εἶπεν, ἐξῆλθον οἱ σημαντικώτεροι Ἡγέται τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐν ᾗ συνεχίζεται τὸ ἔργον τῆς σφυρηλατήσεως καὶ διαπλάσεως τῶν μελλοντικῶν ἐργατῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου.

Μετὰ ταῦτα ἐγένοντο ἐν τῷ Διευθυντηρίῳ τῆς Σχολῆς αἱ ἑκατέρωθεν συστάσεις τῶν κ.κ. Καθηγητῶν προσεφέρθησαν γλυκὸν καὶ καφές, οἱ ξένοι ἐπεσκέφθησαν τὰ διάφορα τμήματα τῆς Σχολῆς ἔλαβον πλείστας πληροφορίας ἐπὶ τῆς ζωῆς ὀργανώσεως καὶ δράσεως αὐτῆς εἶτα δὲ παρεκάθησαν εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν τῆς Σχολῆς καὶ ἀνεχώρησαν προπεμφθέντες μετὰ τῆς αὐτῆς ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλεύσει αὐτῶν τιμῆς, περὶ τὴν 14ην ὥραν

Τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τοῦ αὐτοῦ Σαββάτου ἡ Ρωσσικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη τὰ Μουσεῖα τῆς Πόλεως ἡμῶν ἤτοι τὴν Ἁγίαν Σοφίαν τὴν Μονὴν τῆς Χώρας καὶ τὸ Τέμενος Σουλτὰν Ἀχμέτ.

Τὴν ἑσπέραν, περὶ ὥραν 18ην ἐγένετο ἡ ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ Χίλτον ἀντεπίσκεψις τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα Τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ Ξενοδοχείου ὑπεδέχθη σύσσωμος ἡ συνοδεία τῆς Α. Μακαριότητος μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κρουτίτσκης καὶ Κολόμνης κ. Πιτιρίμ καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς Ὑποδοχῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, ὡδηγήθη δὲ εἰς τὰ διαμερίσματα τῆς Α. Μακαριότητος Ἥτις καὶ ἀνέμενε τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα εἰς τὰ πρόθυρα τῶν διαμερισμάτων Αὐτῆς Μετὰ τὸν ἀδελφικὸν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἀσπασμὸν ἐ-

γένετο ἐγκαρδιωτάτη συνομιλία, παρισταμένων τῶν Ἀρχιερατικῶν μελῶν τῆς συνοδείας τῆς Α. Μακαριότητος, ἀπὸ ἡμετέρας δὲ πλευρᾶς τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νεοκαισαρείας καὶ Φιλαδελφείας, τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Μιλήτου κ. Αἰμιλιανοῦ, τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Ἀγαπίου, μετὰ τῶν Καθηγητῶν κ.κ. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου καὶ Ἐμμανουὴλ Φωτιάδου. Κατὰ τὴν ἀντεπίσκεψιν ταύτην ὁ Μακαριώτατος ἐξεδαπανήθη εἰς αἰσθήματα σεβασμοῦ, ἀγάπης καὶ προσηλώσεως πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, πρὸς τὸν Προκαθήμενον αὐτῆς, πρὸς τὴν σεβαστὴν Ἱεραρχίαν καὶ πρὸς τὸ εὐσεβὲς Πλήρωμα αὐτῆς, ἔλαβε πληροφορίας περὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, παρέσχε πληροφορίας περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς καὶ καρποφορίας ἐν τῇ ἑαυτοῦ Ἐκκλησίᾳ, τελικῶς δ' ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως τὴν ἐπιοῦσαν ἐπισκεφθῇ περὶ τὴν ἑσπέραν, τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν ἀποχαιρετιστηρίῳ ἐπισκέψει. Ἡ ἀναχώρησις τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος ἀπὸ τοῦ Ξενοδοχείου ἐγένετο μετὰ πάσης τιμῆς, τῆς Α. Μακαριότητος προπεμψάσης Αὐτὴν μέχρι τοῦ ἀνελκυστῆρος, καὶ τῶν συνοδῶν Αὐτῆς κατελθόντων μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς θύρας τοῦ Ξενοδοχείου.

Τὴν ἐπιοῦσαν, ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἐγένετο ἡ προβλεπομένη Θεία Λειτουργία ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, συλλειτουργουσῶν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς Α. Μακαριότητος, μετὰ τῶν Σεβ. Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, τοῦ Ἐπισκόπου κ. Νικοδήμου καὶ τῶν λοιπῶν Ρώσσων Κληρικῶν τῆς Πατριαρχικῆς συνοδείας. Εἰς τὴν Θείαν ταύτην Λειτουργίαν προσῆλθον πάντες οἱ Γεν. Πρόξενοι τῶν Ὀρθοδόξων Κρατῶν, ἤτοι Ρωσσίας, Ἑλλάδος, Λιβάνου, Ρουμανίας καὶ Βουλγαρίας, μετὰ τῶν Ἀκολούθων αὐτῶν, πλῆθος δ' ἄπειρον Χριστιανῶν κατέκλυσε τὸν Ναὸν καὶ ὁλόκληρον τὴν Αὐλὴν μέχρι καὶ τῶν πέριξ τῶν Πατριαρχείων διόδων. Ἡ Α. Μακαριότης, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ μελῶν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς προσῆλθεν εἰς τὸν Π. Π. Ναόν, ψαλλομένων τῶν Αἴνων εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα καὶ περιβληθεῖσα τὴν Πατριαρχικὴν Αὐτῆς ἀμφίεσιν, ἤρξατο τῆς Θείας Λειτουργίας, καταλαβοῦσα τὴν παρὰ τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι προσήκουσαν θέσιν. Ἐν τοῖς Διπτύχοις, ὡς καὶ κατὰ τὴν Μεγάλην Εἴσοδον, ἡ Α. Μακαριότης ἐμνημόνευσε μόνον τοῦ ὀνόματος τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, ὡς «Ἀρχιεπισκόπου καὶ Πατριάρχου καὶ Πατρὸς ἡμῶν»· ἐν δὲ τῷ θέματι τῆς ἐν τῷ Συνθρόνῳ καθέσεως ἐτηρήθη ἡ ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΖ'. αἰῶνος θεσπισθεῖσα πρᾶ-

ξις, ἡ ἀναγραφομένη εἰς Πατριαρχικὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Ρωσσίας Γράμμα· καθ' ἣν οὐδέτερος τῶν συλλειτουργούντων Πατριαρχῶν καθέζεται ἐν τῷ Συνθρόνῳ, «διὰ τὴν ἰσοτιμίαν τῆς Πατριαρχείας», ἀλλ' ἑκατέρωθεν τούτου, τοποθετουμένης ἐν τῷ Συνθρόνῳ τῆς Ἱ. Εἰκόνος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ ὅλη Θεία Λειτουργία ἐγένετο ἐν πάσῃ τάξει καὶ κοσμιότητι.

Ἐν τῷ τέλει καὶ ἅμα τῇ ἀπολύσει, γενομένῃ ἀπὸ τῆς Ὡραίας Πύλης ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, ἡ Α. Μακαριότης προσεφώνησεν ἀπὸ τοῦ Θρόνου τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα διὰ τῶν ἑξῆς :

Ὑμετέρα Ἁγιότης,

Ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ Ἁγιώτατε Δέσποτα

Δέξασθε τὸν ἡμέτερον χαρμόσυνον καὶ πλήρη ἀγάπης χαιρετισμόν, ὃν ἀπευθύνω Ὑμῖν ἀπὸ μέρους τῆς Ρωσσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις ἀναπέμπει τὰς εὐχὰς αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Ἁγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἡ Ρωσσικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδέποτε ἐπιλανθάνεται, ὅτι πρὸ χιλίων περίπου ἐτῶν, ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου, ὁ Ρωσσικὸς Λαὸς παρέλαβε παρὰ τοῦ Βυζαντίου τὸν μαργαρίτην τῆς Χριστιανικῆς πίστεως.

Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία εὐγνωμόνως μιμνήσκεται τῆς μητρικῆς μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς ἱστορικῆς ἡμέρας, ὅτε αὐτή, ὡς Μήτηρ Ἐκκλησία, ἐδωρήσατο αὐτῇ τὸ Αὐτοκέφαλον.

Ἐγένετο τοῦτο πρὸ πεντακοσίων καὶ πλέον ἐτῶν. Καὶ μόνον τώρα Πατριάρχης τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῷ προσώπῳ τῆς ἐμῆς Ἀναξιότητος, ἐλέῳ Θεοῦ, ἔσχε τὴν δυνατότητα, ἵνα προσωπικῶς ἐπισκεφθῇ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἀναπέμψῃ πρὸς τὸν Θρόνον τοῦ Ὑψίστου κοινὰς δεήσεις, ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως.

Δεόμεθα ἐκτενῶς τοῦ Κυρίου, ὅπως χαρίσηται τῇ Ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ τὴν εὐλογημένην ἑνότητα, πρὸς δόξαν τοῦ Ἁγίου Αὐτοῦ Ὀνόματος, καὶ εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης. Οἴδομεν ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, διὰ τὴν πιστότητα αὐτῆς εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἱκανή, ἵνα φέρῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸν ἅγιον λόγον

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας,
μετὰ τῆς Α. Μακαριότητος, τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀλεξίου.

τῆς εἰρήνης διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ φόβου περὶ τῆς μελλούσης αὐτῆς τύχης·

Εἶμαι εὐτυχής, ἐπικοινωνῶν προσωπικῶς μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ἁγιότητος καὶ δέομαι τοῦ Θεοῦ, ὅπως χαρίζηται τῇ Ὑμετέρᾳ Ἁγιωσύνῃ ὑγείαν καὶ μακρότητα ἡμερῶν, ἐπ' ἀγαθῷ καὶ εἰς ἐπάνθησιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Εἰς ταῦτα ἡ Υ. Θ. Παναγιότης ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως :

Μακαριώτατε, Ἁγιώτατε καὶ λίαν ἀγαπητὲ
ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Πόθῳ πολλῷ ἀναμένοντες, μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς σεβασμίας Ἱεραρχίας καὶ τοῦ Πληρώματος, τὴν Ὑμετέραν περιπόθητον καὶ περισπούδαστον ἡμῖν γερασμίαν Μακαριότητα, ἀγαλλομένῃ νῦν τῇ καρδίᾳ ὑποδεχόμεθα ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ περιβόλῳ καὶ προσαγορεύομεν Αὐτήν, τὸν ἄξιον καὶ τετιμημένον Προκαθήμενον τῆς πεφιλημένης τῇ καθ' ἡμᾶς Ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ θυγατρὸς Ἁγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας·

Ἐν τῷ Πανσέπτῳ τούτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἀπὸ αἰώνων, ἀναπέμπονται εὐχαὶ καὶ δεήσεις, πρὸς τὸν Δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας Χριστόν, ὑπὲρ εὐσταθείας τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως·

Ἐπιπροσθέτομεν νῦν, Μακαριώτατε καὶ σεβάσμιε ἀδελφέ, [illegible] μεγάλας στιγμὰς καὶ ζῶμεν τὴν χαρὰν καὶ τὴν συγκίνησιν ἀπὸ τῆς εὐτυχοῦς ἐλεύσεως Αὐτῆς, μετὰ τῶν ἀγαπητῶν Αὐτῆς συνοδῶν, καὶ ἀπὸ τῆς συμπροσευχῆς ἐν τοῖς Ἱεροῖς Σκηνώμασι τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐφ' ᾧ καὶ κατὰ τὴν εὐλογημένην ταύτην ὥραν, καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἐπισκέπτεται τὸν Πανίερον τοῦτον Θρόνον Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ῥωσσίας, τὸ νοερὸν ἡμῶν βλέμμα ἡδέως φέρεται πρὸς τὸ ἀπώτερον παρελθόν, ὅτε ὁ Ρωσσικὸς Λαὸς καὶ οἱ Ἄρχοντες αὐτοῦ ἐν τοῖς ῥείθροις τοῦ Βορυσθένους ἐλάμβανον τὸ Ἱερὸν Βάπτισμα παρὰ χειρῶν ἐντεῦθεν ἀποσταλέντων Ἱερέων, καὶ πρὸς ὅλην τὴν ἐφεξῆς μακραίωνα ἱστορίαν τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανισμοῦ ἐν Ρωσσίᾳ, καθ' ἣν ἡ ἐκεῖσε Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία ἐνεφάνισεν ἐπάνθησιν ἐν τῇ πίστει καὶ ἀξιόζηλον ἀκμὴν Χριστιανικοῦ βίου καὶ καρποφορίαν πνευματικὴν καὶ καρτερίαν καὶ δόξαν καὶ στέφανον, ἀναδείξασα σειρὰν ὅλην Ὁσίων, Ὁμολογητῶν καὶ Μαρτύρων τῆς πίστεως, τιμώντων τὸ Ἁγιολόγιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας·

Δι' ἃ δὴ πάντα ταῦτα καὶ ἐχειραφετήθη ὑπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτ. Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἐτιμήθη διὰ τῆς Πατριαρχικῆς ἀξίας, τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς καταλαβόντος τὴν ἀμέσως πρώτην μετὰ τοὺς παλαιφάτους τῆς Ἀνατολῆς Θρόνους Πατριαρχικὴν θέσιν, ἐν τῇ αὐτοτελεῖ αὐτῆς ὑπάρξει, τηρήσασα μὲν τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης μετὰ πασῶν τῶν Ἁγίων Ὀρθοδόξων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ ἰδιαιτέρως μετὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, κυβερνωμένη δὲ νῦν παρὰ τῆς Ὑμετέρας Θεοστηρίκτου Κορυφῆς ἐν βαθείᾳ συνέσει, πεφωτισμένῃ διανοίᾳ, πείρᾳ πολυετεῖ καὶ ἀκλονήτῳ ἀφοσιώσει ἐν τῇ πίστει.

Τούτου τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἑνότητος, τοῦ διέποντος τὸ πάγκαλον συγκρότημα τῶν τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀποτελουσῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐκδήλωσιν ὑπολαμβάνομεν καὶ τὴν παροῦσαν προσκυνηματικὴν πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς καὶ τὰς ἄλλας ἀρχαίας Πατριαρχικὰς Ἐκκλησίας πορείαν τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος, καθ' ἣν μάλιστα ἐποχὴν Χριστὸς παραγίνεται ἐν Βηθλεὲμ τῇ Πόλει τοῦ σῶσαι τὸν κόσμον.

Εὐλογοῖ καὶ ἐνισχύοι ὁ Θεὸς τοὺς συντρέχοντας καὶ συμβαλλομένους εἰς ἐπικράτησιν τοῦ πνεύματος τούτου καὶ εἰς οἰκοδομὴν τοῦ ἑνὸς σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Εὐλογοῖ καὶ ἐνισχύοι Κύριος ὁ Θεὸς τὴν Ἱεραρχίαν, τὸν Ἱ. Κλῆρον καὶ τὸν εὐσεβῆ Λαὸν τῆς Ἁγίας Ὑμῶν Ἐκκλησίας, τὸν κυκλοῦντα τὸν Θρόνον τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ συγκροτοῦντα, διὰ τῆς ζέσεως τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, τὸ καύχημα Αὐτῆς.

Εὐχαριστοῦντες ἀπὸ πάσης καρδίας τῇ Ὑμετέρᾳ προσφιλεῖ Μακαριότητι διὰ τὴν ἱερὰν ἐπίσκεψιν καὶ δι' ὅσα ἐν τῇ φιλόφρονι προσαγορεύει Αὐτῆς εὐηρεστήθη, ἵνα ἀπευθύνῃ ρήματα τιμῆς καὶ στοργῆς πρὸς τὸ γεραρὸν τοῦτο τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρον καὶ πρὸς τὴν ἡμῶν Μετριότητα, τὴν λαχοῦσαν ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτῆς προΐστασθαι αὐτοῦ, χαιρετίζομεν καὶ αὖθις ἐγκαρδίως μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς σεβασμίας Ἱεραρχίας, τοῦ λοιποῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ Ὀρθοδόξου Πληρώματος τὴν ἄφιξιν Ὑμῶν καὶ τῶν σεβασμίων καὶ ἐριτίμων συνοδῶν Ὑμῶν.

Ὡς εὖ παρέστητε, ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ.

Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἡ προσφορὰ τῶν δώρων τῆς ἀδελφῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας· συγκειμένων ἐξ Ἁγίου Ποτηρίου καὶ Δίσκου· μετὰ Ἀστερίσκου καὶ Λαβίδος, εἰς ἔνδειξιν τῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ εἰς ἀνάμνησιν, ὡς εἶπεν ἡ Α. Μακαριότης· τῆς κοινῆς ταύτης Λειτουργίας· «μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως ὁσάκις λειτουργεῖτε δι' αὐτοῦ· μνημονεύητε καὶ τῆς ἀδελφῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν προσωπικῶς», μεθ' ἣν ἐψάλη, ἐν χορῷ, ὑπὸ μὲν τῶν Ρώσσων ὁ Πολυχρονισμὸς τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος· σλαβωνιστί· ὑπὸ δὲ τῶν Πατριαρχικῶν Χορῶν ὁ τῆς Α. Μακαριότητος· ἑλληνιστί· μεθ' ὃ ἡ Α. Μακαριότης διένειμεν ἐπὶ ὥραν μακρὰν τὸ ἀντίδωρον εἰς τὰ συγκεντρωθέντα πλήθη. Ἡ ἔξοδος ἀπὸ τοῦ Ναοῦ ἐγένετο ἀπὸ κοινοῦ ὑπό τε τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς Α. Μακαριότητος, ἐν ἐξόχῳ πομπῇ, τοῦ πλήθους ἐκσπάσαντος εἰς ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις.

Ἐν συνεχείᾳ, ἐν τῷ Ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ· ἐγένετο ἡ προσφορὰ τῶν προσωπικῶν δώρων τῆς Α. Μακαριότητος πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα· συγκειμένων ἐξ Ἐγκολπίου Παναγίου, ἐκ τοῦ Ἀνωτάτου Παρασήμου τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ μεγάλης φωτογραφίας τῆς Α. Μακαριότητος μετὰ ἰδιοχείρου ἀφιερώσεως. Ἀπὸ μέρους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας προσεφέρθησαν εἰς μὲν τὴν Α. Μακαριότητα Μίτρα χρυσοκέντητος καὶ Ἀρχιερατικὸν Ἐγκόλπιον· εἰς τὰ Ἀρχιερατικὰ μέλη τῆς συνοδείας Αὐτῆς Ἐγκόλπιον μετὰ σμάλτου, εἰς τὰ λοιπὰ Κληρικὰ μέλη τῆς συνοδείας Σταυροὶ στήθους μετὰ σμάλτου· εἰς δὲ τὰ λαϊκὰ μέλη τῆς συνοδείας μικροὶ Σταυροὶ στήθους· ὡσαύτως μετὰ σμάλτου· ἐπιχωρίου τέχνης.

Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπίσημον γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς· τὰ μέλη τῆς συνοδείας τῆς Α. Μακαριότητος καὶ τὰ τῆς ἐπὶ τῆς Ὑποδοχῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ Ἐντιμότατοι Πρόξενοι τῶν Ὀρθοδόξων Κρατῶν· οἱ Ὀφφικιάλοι καὶ τὰ μέλη τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ ἀριθμοῦ περιορισθέντος ἐν τοῖς ὡς ἄνω δι' ἔλλειψιν χώρου.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Α. Μακαριότης ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Αὐτῆς, συνοδευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σεβ. Προέδρου τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς καὶ μελῶν αὐτῆς.

Τὴν ἑσπέραν περὶ ὥραν 19ην· ἡ Α. Μακαριότης· ἐπεσκέφθη τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, ἐν ἀποχαιρετιστηρίῳ ἀντεπισκέ-

ψει τῇ συνοδείᾳ τοῦ Ἐπισκόπου κ. Νικοδήμου, τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρεσβυτέρου καὶ Καθηγητοῦ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας κ. Ἀλεξίου Ὀστάπωφ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κ. Δανιὴλ Ὀστάπωφ, Ἰδιαιτέρου Αὐτῆς, καὶ τοῦ κ. Βίκτωρος Ἀλεξίεφ, Διερμηνέως Αὐτῆς. Ἐν τῇ γενομένῃ ταύτῃ ἐπισκέψει παρέστησαν ἀπὸ ἡμετέρας πλευρᾶς οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος, Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος, Σελευκείας κ. Αἰμιλιανός, Πρωτοσυγκελλεύων, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Συμεών, ὁ Ἱερολ. Διάκονος κ. Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης καὶ ὁ Ἐλλογιμ. κ. Ἐμμανουὴλ Φωτιάδης, Καθηγηταί.

Κατόπιν γενομένης ἐγκαρδιοτάτης καὶ οἰκοδομητικῆς συνομιλίας, ἐν ἀτμοσφαίρᾳ πολλῆς φιλίας, ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως πρός τε τὸ πρόσωπον τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἀπὸ μέρους τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος καὶ τῆς ἧς προΐσταται ἀδελφῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, παρετέθη ἀνεπίσημον ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον, καθ' ὃ ἡ Α. Μακαριότης εὗρε καὶ αὖθις τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα ἐκδαπανηθῇ εἰς ἀγαθὰ αἰσθήματα πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Προκαθημένον αὐτῆς, καὶ προσκαλέσῃ τὴν Ὑ. Θ. Παναγιότητα, ὅπως ἐπισκεφθῇ ἐν προσεχεῖ μέλλοντι τὴν Ρωσσικὴν Ἐκκλησίαν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἡ Α. Μακαριότης καὶ τὰ συνοδεύοντα Αὐτὴν μέλη, ἀποχαιρετήσαντα τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, ἀπεχώρησαν περὶ ὥραν 22αν.

Τὴν ἐπιοῦσαν Δευτέραν, 26ην Δεκεμβρίου, διὰ τῆς αὐτῆς τάξεως καὶ πομπῆς ἐγένετο ἡ ἀναχώρησις τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος καὶ τῆς συνοδείας Αὐτῆς. Τὴν Α. Μακαριότητα συνώδευσε μέχρι τοῦ ἀεροσκάφους ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπή, ὁ Πρόεδρος τῆς ὁποίας καὶ διεβίβασε τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει Αὐτῆς, εὐχηθεὶς Αὐτῇ κατευόδιον. Τὴν Α. Μακαριότητα προέπεμψαν ὡσαύτως καὶ πάντες οἱ Γενικοὶ Πρόξενοι τῶν Ὀρθοδόξων Κρατῶν. Αἱ Κρατικαὶ καὶ ἄλλαι Ἀρχαὶ τῆς Χώρας ἡμῶν ὑπῆρξαν ἐξυπηρετικώταται. Τὸ ἀεροσκάφος ἀπέπτη, κατευθυνόμενον εἰς Ἀθήνας, τὴν 12ην ἀκριβῶς.

Ταῦτα, Παναγιώτατε Δέσποτα, τὰ κατὰ τὴν ἔλευσιν, παραμονήν, φιλοξενίαν καὶ ἀναχώρησιν τῆς Α. Μακαριότητος, τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀλεξίου καὶ τῆς συνοδείας Αὐτοῦ. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ὑπῆρξε σημαντικωτάτη καὶ ἱστορική. Ἡ ἡμετέρα εὐλαβῶς ὑποφαινομένη Ἐπιτροπὴ νομίζει, ὅτι ἐπισημαίνουσα ὧδε ταπεινῶς τὸν

τοιοῦτον σημαντικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπισκέψεως ταύτης ἀποδίδει δικαιοσύνην εἰς τὸ γεγονός.

Ταῦτα εὐλαβῶς ὑποβάλλουσα ὧδε τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ, διατελεῖ

μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 30ῇ Δεκεμβρίου 1960

Ἡ ἐπὶ τῶν Πανορθοδόξων Ζητημάτων Ἐπιτροπή.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἡ Χώρα ἡμῶν ἑώρτασε τῇ 29ῃ Ὀκτωβρίου, τὴν τριακοστὴν ἑβδόμην ἐπέτειον ἀπὸ τῆς καθιερώσεως τῆς Δημοκρατίας ὡς πολιτεύματος αὐτῆς.

Ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Στρατηγὸς κ. Τζεμὰλ Γκιουρσὲλ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐξεφώνησε βαρυσήμαντον λόγον, μεταβὰς δὲ εἰς τὸ Μαυσωλεῖον τοῦ Ἀτατοὺρκ κατέθεσε στέφανον καὶ εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἐπισήμων ἔγραψε τὰ ἀκόλουθα:

«Ἤλθομεν εἰς Σέ, Μέγα Πατέρα μας. Ἠντλήσαμεν δύναμιν καὶ ἐνθουσιασμόν. Ἐφ᾽ ὅσον θὰ ὑπάρχῃ ὁ κόσμος, εἰς τὸν ὁρίζοντα τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ Τουρκικοῦ Ἔθνους, ἀπὸ τὸν αἰώνιον θρόνον Σου θὰ φωτίζῃς τὸν δρόμον μας. Πάντοτε καὶ αἰωνίως ὑπάρχεις καὶ εἶσαι μεθ᾽ ἡμῶν. Εἰς Σὲ ἀπεριόριστος ἐκτίμησις καὶ ἀφοσίωσις».

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ἀπέστειλε συγχαρητήρια τηλεγραφήματα τοῖς Ἐξοχωτάτοις:

Προέδρῳ τῆς Δημοκρατίας Στρατηγῷ κ. Τζεμὰλ Γκιουρσέλ, Ὑπουργῷ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Σελὶμ Σαρπέρ, Ὑπουργῷ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Ἰχσὰν Κιζίλογλου καὶ Ὑπουργῷ τῆς Παιδείας κ. Μπεδρεττὶν Τοῦντσελ.

Συνοδευόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος Σεβ. Μητροπολίτου Σελευκείας κ. Αἰμιλιανοῦ, τοῦ Πανοσ. Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεὼν καὶ τοῦ Ἐντιμ. κ. Καλούδη Λάσκαρι, Νομικοῦ Συμβούλου τῶν Πατριαρχείων, μετέβη εἰς τὴν Νομαρχίαν καὶ συνεχάρη τῷ Ἐξοχ. Νομάρχῃ κ. Ρεφὶκ Τουλγκά, Ἀντιστρατήγῳ, ὅστις ὑπεδέχθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα μετὰ πολλῆς τῆς τιμῆς καὶ ηὐχαρίστησεν Αὐτῇ διὰ τὰ ὑπ᾽ Αὐτῆς ἐκφρασθέντα συγχαρητήρια.

Ἐξ ἄλλου, τὸ Πατριαρχεῖον ἐσημαιοστολίσθη καθ᾽ ὅλας τὰς ἡμέρας τοῦ ἑορτασμοῦ καὶ τὰς νύκτας ἐφωταγωγήθη.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1960.

Τὰ Χριστούγεννα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Αἱ κοσμοσωτήριοι ἑορταὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἑωρτάσθησαν ἐφέτος μετ' ἐξαιρετικῆς μεγαλοπρεπείας καὶ ἐπιβλητικότητος ἐν τῷ Σεπτῷ τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρῳ, τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ, ἀναγράψαντι παλαιὰς ἡμέρας.

Τὴν Παρασκευήν, 23ην τρ. μ., ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ἐχοροστάτησε κατὰ τὰς Μ. Ὥρας, ὡς καὶ τὸ Σάββατον κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τῶν Χριστουγέννων.

Τὴν 25ην, Κυριακήν, εὐλογημένην ἡμέραν καὶ περὶ ὥραν 8ην πρωϊνήν, οἱ κώδωνες τοῦ Π. Πατριαρχικοῦ Ναοῦ ἐξήγγειλαν τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα τῆς μεγάλης ἑορτῆς, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἱ. Ναὸς καὶ ἡ αὐλὴ εἶχον ὑπερπληρωθῆ ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιάσματος.

Περὶ τὴν 9ην πρωϊνήν, ὁ Πατριάρχης, κατελθὼν εἰς τὸν Ἱ. Ναόν, ἐχοροστάτησε καὶ εἰς τοὺς Αἴνους λαβὼν καιρὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ἱ. Βῆμα.

Τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ὥραν καὶ ἡ Α. Μακαριότης, ὁ Πατριάρχης Ρωσσίας κ. Ἀλέξιος, ἀφικόμενος μετὰ τῆς Συνοδείας Αὐτοῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ἱ. Βῆμα καὶ ἀσπασθεὶς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, περιεβλήθη τὴν Ἀρχιερατικὴν στολὴν Αὐτοῦ.

Μετὰ τῶν δύο Πατριαρχῶν συνελειτούργησαν οἱ Σεβασμ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς, Δέρκων κ. Ἰάκωβος, Γιαροσλὰβ καὶ Ροστοβίου κ. Νικόδημος, Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος, Αἴνου κ. Γερμανός, Προικοννήσου κ. Φιλόθεος, Χαλδίας κ. Κύριλλος, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος, Λαοδικείας κ. Μάξιμος, Σάρδεων κ. Μάξιμος, Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτων, Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος, Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος, οἱ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλάρετος, Ἀρχιμ. κ. Φιλάρετος, τέως Διευθυντὴς τοῦ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου Κιέβου, Πρωτοπρεσβύτερος κ. Κωνσταντῖνος Ρουτσίσκυ, κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Μόσχας, οἱ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος

κ. Ἀγάπιος, Πρωτοδιάκονος κ. Βλαδίμηρος, Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Γαβριήλ, Δευτερεύων κ. Εὐάγγελος, Τριτεύων κ. Καλλίνικος, Διάκονος τῆς Σειρᾶς κ. Παῦλος καὶ Ἱερολ. Διάκονος κ. Γεννάδιος Ζερβός, Ἱεροσπουδαστής.

Ἔψαλον οἱ Πατριαρχικοὶ Χοροί, βοηθούμενοι ὑπὸ Ἱεροψαλτῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ Ἱεροσπουδαστῶν τῆς Χάλκης.

Τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ Πατριαρχικὴν Ἀπόδειξιν ἀνέγνωσεν ἀπὸ τοῦ Ἱ. Ἄμβωνος, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου κ. Συμεών.

Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι ἐν τῷ Ἱ. Βήματι οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος καὶ Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος, ἐν δὲ τῷ Σωλέᾳ οἱ Ἐντιμ. Γ. Πρόξενοι Ρωσσίας κ. Μιχαὴλ Βολχώφ, Ἑλλάδος κ. Ἰάσων Δρακούλης, Ρουμανίας κ. Ὀρέλλα Στεφανέσκου, Βουλγαρίας κ. Λάζαρος Τόσσωφ, Λιβάνου κ. Ἀλὶφ Γκεμπάρα, οἱ Ἐντιμ. Ὀφφικιάλοι τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. κ. Βλαδίμηρος Μιρμίρογλου, Μ. Ρήτωρ, Ἀχιλλεὺς Μόσχος, Μ. Χαρτοφύλαξ, Ἐμμάν. Φωτιάδης, Μ. Πρωτονοτάριος, Βασίλ. Αἰμιλιάδης, Ἄρχων Μυρεψός, Κυριακὸς Παμούκογλου, Ἄρχων Ὀρφανοτρόφος, οἱ Ν. Σύμβουλοι τοῦ Πατριαρχείου κ.κ. Δημ. Γιαγτζόγλου, Εὐστ. Σανταλτζόγλου καὶ Καλούδης Λάσκαρις, ὁ κ. Γρηγόριος Γιαβερίδης, Διευθυντὴς τῆς «Ἀπογευματινῆς», Ἀντιπροσωπεῖαι, Καθηγηταὶ καὶ πυκνότατον ἐκκλησίασμα.

Κατὰ τὴν Μεγάλην Εἴσοδον τῶν Τ. Δώρων, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐμνημόνευσε τοῦ Ἁγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου, τοῦ καὶ συλλειτουργοῦ, τῶν Ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ τῶν Μακαριωτάτων Προέδρων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τῶν συλλειτουργούντων καὶ συγκροτούντων τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱ. Σύνοδον καὶ τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις λοιπῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων, παντὸς τοῦ Πρεσβυτερίου τῆς ἐν Χριστῷ Διακονίας καὶ πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ὁ δὲ Πατριάρχης Ρωσσίας ἐμνημόνευσε τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὁ Πατριάρχης Μόσχας ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου προσέφερεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον πολύτιμον Ἅγιον Ποτήριον καὶ προσεφώνησεν ὡς ἀκολούθως:

«Προσφέρομεν τὸ Ἅγιον τοῦτο Ποτήριον τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ταύτης ἐπισκέψεως εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Παρακαλοῦμεν δὲ Αὐτὴν ὁσάκις ἱερουργῇ ἐν τῷ Πανσέπτῳ τούτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ καὶ χρῆται τῷ Ἁγίῳ τούτῳ Ποτηρίῳ μνημονεύῃ καὶ τοῦ ρωσσικοῦ λαοῦ».

Πατριαρχικαὶ Ἀντιπροσωπεύσεις

Ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἑορτῇ τῆς Γιουγκοσλαβίας τῇ 29η Δεκεμβρίου, ὁ Ἐντιμότατος κ. Μιχαῆλο Πέποβιτς, Γενικὸς Πρόξενος αὐτῆς ἐνταῦθα, ἐδεξιώθη εἰς τὸ Προξενικὸν Μέγαρον τὰς Κυβερνητικὰς καὶ Στρατιωτικὰς Ἀρχάς, τὸ Προξενικὸν Σῶμα καὶ τὴν ἐνταῦθα Γιουγκοσλαβικὴν Παροικίαν.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὐλαβῶς προσκληθεῖσα ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ Πρωτοσυγκελλεύοντος Σεβ. Μητροπολίτου Σελευκείας κ. Αἰμιλιανοῦ ὅστις διεβίβασε τῷ κ. Προξένῳ τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχάς.

—Τῇ 22ᾳ Νοεμβρίου, ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἑορτῇ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Λιβάνου, ὁ Ἐντιμότατος κ. Ἀλὶφ Γκεμπάρα, Γενικὸς Πρόξενος ἐνταῦθα ἐδεξιώθη τὰς Κυβερνητικὰς Ἀρχάς, τὸ Προξενικὸν Σῶμα καὶ τὴν ἐνταῦθα Παροικίαν τοῦ Λιβάνου.

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, προσκληθεῖσαν παρὰ τῆς Α. Ἐντιμότητος, ἀντεπροσώπευσεν ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Αἰμιλιανός, ὅστις καὶ διεβίβασε τῷ κ. Γκεμπάρα τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ προσρήσεις.

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια

Τῇ 8η Νοεμβρίου, ἐπὶ τοῖς ἀρραβῶσι τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως τοῦ Βελγίου Μπωντουέν, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεών, μεταβὰς εἰς τὸ ἐνταῦθα Προξενεῖον τοῦ Βελγίου, διεβίβασε τῷ Ἐντιμ. Γενικῷ Προξένῳ κ. Γκὺ Κοσίφι τὰς εὐχὰς καὶ τὰ συγχαρητήρια τοῦ Πατριάρχου.

Ὡσαύτως τῇ 25η Δεκεμβρίου, ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ γεγονότι τῶν γάμων τῆς Α. Μεγαλειότητος, εἰς τὴν ἐν τῷ Καθολικῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τελεσθεῖσαν Δοξολογίαν, τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, προσκληθεῖσαν δι' ἐπισήμου γράμματος, ἀντεπροσώπευσεν ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Αἰμιλιανός, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Πανοσιολ. Δευτερεύοντος κ. Εὐαγγέλου, καὶ διεβίβασε τοῖς Ἐντίμοις Προξένοις Βελγίου κ. Γκὺ Κοσίφι καὶ Ἱσπανίας κ. Μανουὲλ Γκαλάν, τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ προσρήσεις.

Ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ γεγονότι τῆς γεννήσεως τοῦ Διαδόχου τοῦ Περσικοῦ Θρόνου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης τηλεγραφικῶς μὲν ἀνέθηκε τῷ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Γ. Γροπέτῃ, ἐν Τεχεράνῃ, ὅπως ἁρμοδίως διαβιβάσῃ τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς Αὐτῆς, τῇ Α. Μ. τῷ Σάχῃ, ἐνετείλατο δὲ τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σελευκείας κ. Αἰμιλιανῷ, ὅπως ἐπισκεφθῇ ἐπὶ τούτῳ τὸν ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν Γ. Πρόξενον τῆς Περσίας Ἐντιμ. κ. Ἀχμὲτ Μιρσεντερεσκι.

Ὁ Σεβ. Πρωτοσυγκελλεύων μεταβὰς τῇ 9η Νοεμβρίου μετὰ τοῦ Πανοσιολ. Ὑπογραμματέως κ. Γαβριήλ, εἰς τὸ Γ. Προξενεῖον, διηρμήνευσε τῷ κ. Γ Προξένῳ τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ προσρήσεις, παρακαλέσας ἅμα ὅπως διαβιβάσῃ ταῦτα τῇ Βασιλικῇ Οἰκογενείᾳ.

Ὁ Ἀποστολικὸς Λεγᾶτος εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ὁ Σεβ. κ. Φραγκῖσκος Λαρδόνε, Ἀποστολικὸς Λεγᾶτος καὶ Ἰντερνούντσιος ἐν Ἀγκύρᾳ, ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ ταξιδίου αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν, ἐπεσκέφθη, τῇ 18η Ὀκτωβρίου τὴν Α. Θ. Παναγιότητα κομίσας Αὐτῇ τοὺς ἀδελφικοὺς χαιρετισμοὺς τῆς Α. Ἁγιότητος, τοῦ Πάπα Ρώμης Ἰωάννου τοῦ ΚΒ'.

Τόσον κατὰ τὴν ἄφιξιν ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν ἀπεδόθησαν τῷ Παπικῷ Λεγάτῳ αἱ ὑπὸ τοῦ Πρωτοκόλλου προβλεπόμεναι τιμαί.

Ὁ Γεν. Πρόξενος τῶν Ἡν. Πολιτειῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ὁ νέος Γ. Πρόξενος τῶν Ἡ. Πολιτειῶν Ἐντιμ. κ. Μπὲν Χὶλλ Μπράουν, προσελθὼν εἰς τὰ

Πατριαρχεῖα τῇ 29ῃ Σεπτεμβρίου, ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Πατριάρχην καὶ ὑπέβαλε τὰ ἑαυτοῦ σέβη, ἐξαιτησάμενος ἅμα τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτοῦ.

Ὁ Πατριάρχης ἐδέχθη τὴν Α. Ἐντιμότητα μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος, εὐχηθεὶς αὐτῷ ἐπιτυχίαν εἰς τὰ νέα αὐτοῦ καθήκοντα.

Τόσον κατὰ τὴν ἄφιξιν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν, ἀπεδόθησαν τῷ κ. Μπράουν αἱ ὑπὸ τοῦ πρωτοκόλλου προβλεπόμεναι τιμαί.

Ὁ θάνατος τοῦ Ἀρχιραββίνου τῆς Τουρκίας.

Τῇ 26ῃ Νοεμβρίου κατόπιν βραχείας νόσου ἐτελεύτησεν ὁ Σοφολογιώτατος Ἀρχιραββῖνος τῆς ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν Ἰσραηλιτικῆς Παροικίας μ. Ραφαὴλ Δαβὶτ Σαμπάν.

Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο τῇ 28ῃ ἰδίου, ἐν τῇ Συναγωγῇ Νεβὲ Σαλόμ, κατὰ τὸν πλέον ἐπιβλητικὸν τρόπον.

Ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεως παρέστη ὁ Ἐξοχ. Νομάρχης Σταμποὺλ Στρατηγὸς κ. Ρεφὶκ Τουλγκά. Ἀπὸ μέρους δὲ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Αἰμιλιανός, διαβιβάσας τῇ Ραββινείᾳ, τῇ Ἰσραηλιτικῇ κοινότητι καὶ τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ τὴν Πατριαρχικὴν συμπάθειαν.

Μητροπολίτης Θεοδωρουπόλεως

Κατόπιν διμήνου παραμονῆς ἐν Ἀθήναις, ἀφίκετο τῇ 20ῇ Ὀκτωβρίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιόοητος ἐγένετο δεκτὸς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ παρὰ τοῦ Πανοσ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Ἀγαπίου τῇ δὲ 22ᾳ τοῦ ἰδίου μηνός, ἐλθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὑπέβαλε τῷ Πατριάρχῃ τὰ ἑαυτοῦ σεβάσματα.

Μητροπολίτης Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Παῦλος

Τῇ 19ῃ Δεκεμβρίου ἀφίκετο ἐξ Ἀθηνῶν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Παῦλος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἐλλογ. κ. Σήφη Κόλλια, Διευθυντοῦ τῆς ἐν Χαλκιδικῇ Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὴν Α. Σεβ. καὶ τὸν κ. Σ. Κόλλιαν ὑπεδέχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Ἀγάπιος καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Πέρα Παλάς, ὡς φιλοξενουμένους τοῦ Πατριαρχείου.

Τῇ ἐπαύριον προσελθόντες ἀμφότεροι εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὑπέβαλον τὰ ἑαυτῶν σέβη τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, γενόμενοι δεκτοὶ μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος.

Ἡ Α. Σεβασμιότης παραμείνασα ἐπὶ διήμερον εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν ἀνεχώρησε τῇ 21ῃ Δεκεμβρίου προπεμφθεῖσα ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Ἀγαπίου.

Ἐξαρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ Ὀρθοδόξων Ρωσσικῶν Παροικιῶν.

Ἐκλογὴ Ἐξάρχου.

Εἰς πλήρωσιν τῆς διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμν. Μητροπολίτου Βλαδιμήρου, Ἐξάρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ Ὀρθοδόξων Ρωσσικῶν Παροικιῶν, ἡ Ἔκτακτος Ἐπαρχιακὴ Συνέλευσις συνελθοῦσα συνῳδὰ τῷ Καταστατικῷ τῆς Ἐξαρχίας, τῇ 12ῃ Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐν Παρισίοις, ἐξελέξατο Ἔξαρχον τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Συρακουσῶν κ. Γεώργιον. Ἡ ἐκλογὴ αὕτη ἀνηγγέλθη, κατὰ τὴν τάξιν, τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 18ης Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἐπεκύρωσε τὴν ὡς ἄνω ἐκλογήν, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἀνηγγέλθη τῇ Ἐξαρχίᾳ τηλεγρακῶς τε καὶ διὰ γραμμάτων. Ἡ Α. Θεοφιλία ὑπέβαλε τηλεγραφικῶς τὰς ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστίας αὐτῆς καὶ ἐγνώρισε τῇ

Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἡ ἐνθρόνισις αὐτῆς ὡρίσθη ἵνα γένηται τῇ Κυριακῇ 11η Δεκεμβρίου ἐν τῷ ἐν Παρισίοις Ἱ. Καθεδρικῷ Ναῷ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νεύσκυ.

Προτάσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ Ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς, τῆς 17ης Νοεμβρίου ἐ. ἔ. ἀπέμεινε τῷ ἐξονσμασθέντι Ἐξάρχῳ τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Συνοδικῇ ἀποφάσει κατὰ τὴν ὡς ἄνω τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξεπροσώπησεν ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ρηγίου κ. Μελέτιος.

Ἐπίσκοπος Κατάνης κ. Κασσιανός.

Τῇ 29η Σεπτεμβρίου ἀφίκετο ἐκ Παρισίων ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κατάνης κ. Κασσιανός, Πρύτανις τοῦ ἐκεῖ Ὀρθοδόξου Ρωσσικοῦ Ἰνστιτούτου. Οὗτος ὁδηγηθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἔνθα καὶ ἐφιλοξενήθη, ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐνταῦθα παραμονῆς αὐτοῦ συνεζήτησε μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπὶ διαφόρων θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἐτέλεσε τὴν θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ ναϋδρίῳ τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, τῇ Κυριακῇ 2ᾳ Ὀκτωβρίου, ἀνεχώρησε δὲ τῇ 7η τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπιστρέφων εἰς Παρισίους.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον ἐχαιρέτησε κατὰ τὴν ἔλευσιν καὶ προέπεμψε κατὰ τὴν ἀναχώρησιν, ὁ Πανοσ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Ἀγάπιος.

Μητροπολίτης Κεντρῴας Ἀφρικῆς κ. Κυπριανός.

Προερχόμενος ἐξ Ἀθηνῶν, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν τῇ 2ᾳ Νοεμβρίου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κεντρῴας Ἀφρικῆς κ. Κυπριανός, ἐν συνοδείᾳ τῶν Ἐντιμ. κ. Στεφάνου Λιππιώτου, Δημοσιογράφου καὶ κ. Ὄθωνος Τετενέ, Βιομηχάνου, οἵτινες τὴν ἑπομένην προσελθόντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὑπέβαλον τὰ ἑαυτῶν σέβη τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, γενόμενοι δεκτοὶ μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος.

Κατὰ τὴν ἐνταῦθα παραμονὴν αὐτοῦ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἔσχε διαφόρους συνομιλίας μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐκθέσας τὴν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ κατάστασιν, ἐτέλεσε τὴν θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 6η Νοεμβρίου ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Εἰσοδίων Παναγίας Πέραν τῇ Κυριακῇ 13η τοῦ ἰδίου μηνός.

Ἐξαιτησάμενος τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀνεχώρησε δι' Ἀθήνας τῇ 14η ἰδίου, προπεμφθεὶς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Ἀγαπίου.

Ἄδεια μεταβάσεως εἰς Ἅγιον Ὄρος.

Ἐπὶ σχετικῇ αἰτήσει τοῦ κ. Οὐΐλλιαμ Ὄλντνοου Ἀμερικανοῦ ἐπιχειρηματίου ἐκ Λὸς Ἄντζελες, παρεσχέθη αὐτῷ ἄδεια μεταβάσεως, χάριν μελετῶν, εἰς Ἅγιον Ὄρος.

Π. Σ. Ἐκκλησιῶν.

Προερχόμενος ἐκ Γενεύης ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν τῇ 10η Νοεμβρίου ὁ Αἰδ. κ. Ραϋμόνδος Μάξγουελλ, Γραμματεὺς τοῦ Τμήματος Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας τοῦ Π. Σ. Ἐ., ὅστις τὴν ἑπομένην ἐλθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὑπέβαλε τῷ Πατριάρχῃ τὰ σέβη αὐτοῦ.

Ὁ Αἰδ. κ. Μάξγουελλ ἀναχωρήσας τὴν 14ην ἰδίου δι' Ἱεροσόλυμα, προεπέμφθη ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου κ. Γαβριήλ.

Μνημόσυνα Ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου

Ὡς ἔχει παρὰ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου καθιερωθῆ, ἐτελέσθησαν καὶ ἐφέτος, ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ, τῇ Κυριακῇ, 30ῇ παρ. Ὀκτωβρίου, ἱερουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου, Λαοδικείας κ. Μαξίμου καὶ Ἰκονίου κ. Ἰακώβου, μετὰ τῶν Πανοσιολ. Μ. Ἐκκλησιάρχου κ. Γερασίμου, Τριτεύοντος κ. Καλλινίκου καὶ Διακόνου τῆς Σειρᾶς κ. Παύλου, Ἱ. Μνημόσυνα ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ἀπὸ τοῦ 1950 καὶ ἐντεῦθεν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἀποβιωσάντων ἀειμνήστων Ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου :

Δέρκων Ἰωακεὶμ (9 Ἰανουαρίου 1950),

Γρεβενῶν Θεοκλήτου (26 Σεπτεμβρίου 1950),

Θυατείρων Γερμανοῦ (23 Ἰανουαρίου 1951),

Θεσσαλονίκης Γενναδίου (22 Μαρτίου 1951),

Μηθύμνης Διονυσίου (12 Σεπτεμβρίου 1951),

Γάνου καὶ Χώρας Παγκρατίου (30 Μαρτίου 1952),

Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Ἀνδρέου (20 Αὐγούστου 1952),

Μαρωνείας καὶ Θάσου Βασιλείου (26 Δεκεμβρίου 1952),

Πέτρας Διονυσίου (11 Φεβρουαρίου 1953),

Προύσης Πολυκάρπου (16 Αὐγούστου 1953),

Ταλλίνης καὶ πάσης Ἐσθονίας Ἀλεξάνδρου (18 Ὀκτωβρίου 1953),

Ξάνθης Ἰωακεὶμ (10 Δεκεμβρίου 1953),

Σικάγου Γερασίμου (28 Φεβρουαρίου 1954),

πρ. Κίτρους Κωνσταντίνου (30 Μαρτίου 1954),

Λάμπης καὶ Σφακίων Εὐγενίου (1 Ἰανουαρίου 1956),

Μιλητουπόλεως Ἱεροθέου (31 Ἰανουαρίου 1956),

Ἡλιουπόλεως Γενναδίου (15 Μαρτίου 1956),

Κισσάμου καὶ Σελίνου Εὐδοκίμου (8 Αὐγούστου 1956),

πρ. Νευροκοπίου Εὐγενίου (15 Δεκεμβρίου 1956),

πρ. Ἐλασσῶνος Καλλινίκου (24 Ἀπριλίου 1957),

Ἀμασείας Ἀποστόλου (29 Νοεμβρίου 1957),

Βερροίας καὶ Ναούσης Ἀλεξάνδρου (29 Νοεμβρίου 1958),

Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Ἀγαθαγγέλου (28 Φεβρουαρίου 1958),

Μυτιλήνης Ἰακώβου (25 Μαρτίου 1958),

πρ. Νευροκοπίου Γεωργίου (6 Ἀπριλίου 1958),

Ἀμερικῆς Μιχαὴλ (13 Ἰουλίου 1958),

Αὐστραλίας Θεοφυλάκτου (2 Αὐγούστου 1958),

Βιζύης Χριστοφόρου (7 Αὐγούστου 1958),

Καστορίας Νικηφόρου (14 Αὐγούστου 1958),

Δράμας Γεωργίου (30 Σεπτεμβρίου 1958),

Τυρολόης καὶ Σερεντίου Χρυσοστόμου (7 Ὀκτωβρ. 1958),

Περγάμου Ἀδαμαντίου (25 Νοεμβρίου 1958),

Πράγας Σαββατίου (14 Νο-

εμβρίου 1959),
Μητροπολίτου Βλαδιμήρου Ἐξάρχου (18 Δεκεμ. 1959),
Κυδωνιῶν Ἀγαθαγγέλου (23 Ἰουλίου 1960),
πρ. Ἐλευθερουπόλεως Σωφρονίου (19 Αὐγούστου 1960),
Ἱερᾶς καὶ Σητείας Φιλοθέου (6 Σεπτεμβρίου 1960).

Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι, ἐν τῷ Ἱ. Βήματι, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς κ. Συμεὼν καὶ ὁ Ἱερολ. κ. Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης, ἐν δὲ τῷ σωλέᾳ οἱ κ. κ. Παῦλος Παλαιολόγος, Δημοσιογράφος καὶ Ἐμ. Μεγαλοοικονόμου μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν, ἐξ Ἀθηνῶν, οἱ οἰκεῖοι τῶν ἀειμνήστων Μητροπολιτῶν καὶ πλῆθος κόσμου.

Ἐπίσημα τηλεγραφήματα.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ τῆς Α. Ἐξοχότητος, τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους καὶ Πρωθυπουργοῦ Στρατηγοῦ κ. Τζεμὰλ Γκιουρσέλ, μετὰ τῆς Ἁγ. καὶ Ἱ. Συνόδου ἀπηύθυνεν Αὐτῷ τὸ κάτωθι τηλεγράφημα :

Ἐξοχώτατον.
Ἀρχηγὸν τοῦ Κράτους
καὶ Πρωθυπουργὸν
κ. Τζεμὰλ Γκιουρσέλ.
Εἰς Ἄγκυραν

Μετὰ βαθείας λύπης πληροφορηθέντες ἀσθένειαν Ὑμετέρας περισπουδάστου καὶ ἀγαπητῆς ἡμῖν καὶ πᾶσιν Ἐξοχότητος, εὐχόμεθα ἐγκαρδίως μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου, σήμερον εἰς συνεδρίαν συνελθούσης, ὑπὲρ ταχείας ἀποκαταστάσεως πολυτίμου Αὐτῆς ὑγείας, πρὸς συνέχισιν τοῦ τιμίου καὶ ἐθνωφελοῦς Αὐτῆς ἔργου.

5.12.1960.

† Πατριάρχης ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ.

⁂

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ὀνομαστικῆς ἑορτῆς τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου τῶν Ἡν. Πολιτειῶν Ἀμερικῆς κ. Ντουάϊτ Ἀϊζενχάουερ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπηύθυνεν αὐτῷ τὸ ἀκόλουθον συγχαρητήριον τηλεγράφημα :

Τῷ Ἐξοχωτάτῳ Προέδρῳ
τῶν Ἡνωμένων Πολ. Ἀμερικῆς
κ. Ντουάϊτ Ἀϊζενχάουερ.
Εἰς Οὐάσιγκτων

Κατὰ τὴν 70ὴν ταύτην ἐπέτειον τῶν γενεθλίων τῆς Ὑμετέρας ἀγαπητῆς καὶ περισπουδάστου ἡμῖν Ἐξοχότητος, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, καθ' ὃ συμπληροῦτε τὸν ἔνδοξον καὶ ἱστορικὸν δημόσιον Ὑμῶν βίον, ἐκφράζομεν Ὑμῖν καὶ τῇ οἰκογενείᾳ Ὑμῶν, ἐγκάρδια συγχαρητήρια καὶ τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν, εὐχόμενοι ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἐνισχύῃ Ὑμᾶς ἵνα ἑορτάζητε τὴν ἐπέτειον Ὑμῶν ἐπὶ πολλὰς εὐεργετικὰς ἐτῶν περιόδους.

Φανάριον, 14.10.1960.

† Πατριάρχης ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ.

Εἰς τὸ ὡς ἄνω τηλεγράφημα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ Α. Ἐξοχότης ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς :

Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι,
Τῷ Πατριάρχῃ Κων)πόλεως
κ. Ἀθηναγόρᾳ.
Φανάριον, Σταμπούλ, Τουρκίαν.

Ἐκφράζω Ὑμῖν θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὸ ἀπευθυνθέν μοι συγχαρητήριον μήνυμα ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων μου. Ἐκτιμῶ βαθύτατα τόσον τὴν ἀγαθὴν ὑπὲρ ἐμοῦ σκέψιν ὅσον καὶ τὰς εὐχὰς Ὑμῶν διὰ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι εὐεξίαν μου.

Οὐάσιγκτων, 16.10.1960.

ΝΤ. ΑΪΖΕΝΧΑΟΥΕΡ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Παραίτησις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπ. Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας κ. Γερμανός, διανύων ἤδη τὸ 82ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, μετὰ μακρὰν πιστὴν καὶ δόκιμον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Φιλλανδίας ποιμαντορίαν, ὑπέβαλε τῇ 1ῃ παρελθόντος Ἰουλίου παραίτησιν ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦ καὶ ὑπευθύνου Ἐκκλησιαστικῆς Διακονίας.

Ἡ ἐπὶ τούτῳ συνελθοῦσα ἐν Κουόπιο Σύνοδος τῆς ὡς ἄνω Ἐκκλησίας μετὰ λύπης πολλῆς ἀπεδέχθη τὴν παραίτησιν τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς καὶ ἀνέθηκε τῷ ἐκ τῶν Βοηθῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Φιλλανδίας Θεοφ. Ἐπισκόπῳ Ἑλσίνκυ κ. Ἀλεξάνδρῳ τὴν προσωρινὴν διοίκησιν μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος πρώην Φιλλανδίας κ. Γερμανὸς ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1878 ἐν τῇ νήσῳ Μουχοῦ τῆς Ἐσθονίας. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐν Ρήγεᾳ τῶν Θεολογικῶν αὐτοῦ σπουδῶν ἐν ἔτει 1900 μετῆλθεν ἐπί τι διάστημα τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα εἰς δὲ τὰς τάξεις τοῦ Ἱ. Κλήρου εἰσῆλθεν ἐν ἔτει 1904, ὅτε καὶ ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον.

Μετὰ 23ετῆ δόκιμον ἐν Ἐσθονίᾳ ὑπηρεσίαν τῇ 17ῃ Ἰουνίου 1922 ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ ἐν Σορταβάλια Κληρικολαϊκοῦ ἐν Φιλλανδίᾳ Συνεδρίου Ἐπίσκοπος Καρελίας, ἀκολούθως δ' ἐλθὼν ἐνταῦθα ἔλαβε τὴν εἰς ἀρχιερέα χειροτονίαν τῇ 8ῃ Ἰουλίου 1923 ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ.

Μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν εἰς αὐτόνομον τῆς Ἐκκλησίας Φιλλανδίας, ἐκδοθέντος πρὸς τοῦτο τοῦ σχετικοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου, ἐξελέγη κατ' Ἰούνιον τοῦ 1925 Ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς διατηρῶν ἅμα καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐπαρχίας Καρελίας.

Παρὰ τὰς πολλαπλᾶς εὐθύνας τῆς διοικήσεως, φιλοτίμως ἐπεδίδετο εἰς τὴν συγγραφὴν καὶ δημοσίευσιν εἰς διάφορα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἐνδιαφερόντων ἄρθρων καὶ βαθυστοχάστων λόγων.

Γενόμενος κοινωνὸς τῶν διαφόρων ἐκ τοῦ πολέμου περιπετειῶν, ἃς ἐδοκίμασε τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ἐκριζωθέν, ἐκ τῶν πατρικῶν ἑστιῶν καὶ ἐγκατασταθὲν ἐν περιοχαῖς τῆς Κεντρώας Φιλλανδίας, ἐπεδείξατο σθένος καὶ καρτερίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ εὐθυνῶν, κατόπιν μάλιστα τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ δημιουργηθεισῶν νέων συνθηκῶν.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἰδιαίτερον τρέφων σεβασμὸν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀκμαῖον διετήρησε πάντοτε τὸν δεσμὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν Φιλλανδίᾳ Ἐκκλησίας.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι διεβιβάσθη, συνοδικῇ ἀποφάσει, ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει αὐτῆς ἐκ τῆς ἐνεργοῦ ποιμαντορίας καὶ αἱ εὐχαὶ αὐτῆς ὅπως ἐν εἰρήνῃ διέλθῃ αὕτη καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐπὶ γῆς βίου αὐτῆς.

Ἐκλογὴ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Παύλου.

Τῇ 29ῃ Αὐγούστου συνῆλθεν ἐν Κουόπιο ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Συνέλευσις, παρόντος καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Χέϊκκι Ρόσια, ἥτις διὰ ψήφων 25 καὶ 7 ἀποχῶν ἐξέλεξεν Ἀρχιεπίσκοπον Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας τὸν ἕτερον ἐκ τῶν Βοηθῶν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, Θεοφ. Ἐπίσκοπον Παῦλον.

Ἡ ἐκλογὴ κυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας, ὑπεβλήθη ἀκολούθως τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ, ἐξ οὗ καὶ ἡ πνευματικὴ ἐξάρτησις τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, πρὸς ἔγκρισιν.

Ὁ οὑτωσὶ ἐκλεγεὶς Ἀρχιεπίσκοπος Παῦλος, (κατὰ κόσμον Ἰρζὸ Ὀλμαρὶ), γόνος Φιλλανδικῆς οἰκογενείας, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1914 ἐν Πετρουπόλει. Μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν αὐτοῦ, καρεὶς μοναχὸς καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν περίφημον Μονὴν Βαλάμο, ἐχειροτονήθη ἀργότερον εἰς Διάκονον καὶ εἶτα εἰς Πρεσβύτερον.

Ἐν ἔτει 1938 ἀνεδείχθη Ἡγούμενος αὐτῆς, παραμείνας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μέχρι τοῦ ἔτους 1955, ὅτε καὶ ἐξελέγη Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Φιλλανδίας.

Ἡ ἐκλογὴ τῆς Α. Σεβασμιότητος χαιρετισθεῖσα μετ᾿ ἐκδηλώσεων τιμῆς καὶ σεβασμοῦ παρὰ τοῦ Ἱ. Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, τῆς Φιλλανδίας, ἀποτελεῖ εὐοίωνον ἀπαρχὴν ἀναγωνήσεως καὶ προόδου τῶν ἐν αὐτῇ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἐκδόσεις τοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Ἀνατολικῶν Σπουδῶν τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Ἀλεξανδρείας, ἀρ. 9, Ἀνάλεκτα, ἐπιμελητής : Θ. Δ. Μοσχονᾶς· Ἀλεξάνδρεια : Τυπ. τοῦ Ἐμπορίου, 1960, σ. 233, μετὰ φωτοτυπιῶν.

Ὁ Πίναξ Περιεχομένων τοῦ Θ΄. τόμου τῶν Ἀναλέκτων περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς :

Ἐν ἀρχῇ, Βεράτιον Π. Φωτίου.

Ἐκ τῶν Ἀρχείων τοῦ Πατριαρχείου :

I. Δραμάτιον Λατινιστὶ Μελετίου Πηγᾶ (μετὰ 2 φωτοτυπιῶν) σ. 3—5.

II. Ἡ Θεία Λειτουργία Ἁγίου Μάρκου (μετὰ 2 φωτοτυπιῶν) σ. 6—34.

III. Φιρμάνια καὶ Βεράτια ἀπὸ τοῦ 1498—1900, ... σ. 35—54.

Ἡ «Μία» Ὀρθοδοξία, Μητροπ. Καρθαγένης Παρθενίου σ. 55—70.

Κοπτικὰ Σύμμικτα, Μητροπ. Κ. Ἀφρικῆς Κυπριανοῦ σ. 71—82.

Τὰ Κλασσικὰ Γράμματα καὶ ἡ Ἐποχή μας, Καθηγητοῦ Ε. Χατζηανέστη .... σ. 83—112.

Ἀπὸ τὰ παραλειπόμενα τῆς Ἐθνικῆς μας Ἱστορίας, Καθηγητοῦ Ε. Μιχαηλίδου .... σ. 113—130.

Ἡ Ἀρχαία Σκέψις, Καθ. Ν. Ι. Μπούσουλα ...... σ. 131—211.

Τὸ καθῆκον τοῦ Κατηχητοῦ, Ἀρχιμ. Δ. Χατζηβασιλείου .... σ. 212—214.

Διάφορα .... σ. 215—219.

Συνέχεια Καταλόγων. Χειρόγραφα καὶ Π. Ἐκδόσεις σ. 219—220.

Βιβλιογραφία .... σ. 221—222.

Χρονικὰ (μετὰ φωτοτυπίας τῆς εἰς τὴν Βιβλιοθήκην Ἐπισκέψεως τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου σ. 223—224.

Νεκρολογίαι (μετὰ φωτογραφίας τοῦ ἀοιδίμου Καθ. Γιαννέλη) .... σ. 225—227.

Περίληψις γαλλιστὶ τῶν συνεργασιῶν .... σ. 228—229.

Πίναξ τῶν Περιεχομένων .... σ. 231.

Ἐξ αὐτοῦ βλέπομεν, ὅτι ἅπαντα τὰ ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ παρατιθέμενα ἐξυπηρετοῦσιν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἱδρύθη τὸ Ἰνστιτοῦτον Ἀνατολικῶν Σπουδῶν τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Ἱστορικὸς τῆς Ἐκκλησίας μας διαπιστοῖ μετὰ χαρᾶς, ὅτι ἀρκεταὶ σελίδες τοῦ παρόντος τόμου, καθὼς καὶ ἄλλων προγενεστέρων, ἀφιεροῦνται εἰς τὴν δημοσίευσιν ἢ τὴν περιγραφὴν χειρογράφων καὶ ἄλλων ἐκδόσεων σωζομένων ἐν τοῖς Ἀρχείοις καὶ τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐξυπηρετεῖ δεόντως τὴν μελέτην ὄχι μόνον τῶν κατὰ τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ὁ ἐν τοῖς σ. 35—54 δημοσιευόμενος Κατάλογος Ὀθωμανικῶν Φιρμανίων, Βερατίων καὶ Βουγιουρουλτίων διαφωτίζει τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, καθὼς καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, κατὰ τὴν διάρκειαν τεσσάρων περίπου αἰώνων (1498—1900) καὶ θὰ πρέπῃ νὰ ἀναγνωσθῇ παραλλήλως πρὸς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (Ἀλεξάδρεια, 1935).

Ἡ μελέτη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρθαγένης κ. Παρθενίου εἶναι μία ἀνάλυσις τοῦ χαρακτηρίζοντος τὴν Ὀρθοδοξίαν πνεύματος καὶ τῶν συγχρόνων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζουσιν αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλας καὶ τὸν λοιπὸν Χριστιανικὸν κόσμον σχέσεις αὐτῶν, ἐν ταὐτῷ δὲ καὶ μία θεραπευτικὴ τῶν προβλημάτων τούτων. Ἡ πλοκὴ τοῦ λόγου στρέφεται περὶ τὸ κατὰ τὸ 1959 ταξίδιον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολὴν καὶ τοὺς σκοποὺς τούτου, θεωρουμένους κατὰ πάντα ἐκκλησιαστικούς, καὶ περὶ τὴν σύγκλησιν τῆς Πανορθοδόξου Συνόδου. Ἐν τέλει δὲ γίνεται λόγος περὶ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἱεραποστολικοῦ ἔργου ἐν τῇ ἀχανεῖ Ἀφρικῇ. «Οἱ Ἀπόστολοι τῆς Ὀρθοδοξίας μέσα εἰς τὴν Ἀφρικὴν θὰ εἶναι οἱ μαῦροι Ὀρθόδοξοι, ποὺ ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ ἑτοιμασθοῦν εἰς τὴν Οὐγάνδαν» (σ. 68).

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κεντρώας Ἀφρικῆς κ. Κυπριανὸς ἀποφαίνεται ὑπὲρ τοῦ αἰτήματος τῆς συνεργασίας καὶ τῆς ἑνώσεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς μετὰ τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπαριθμεῖ τοὺς Ὀρθοδόξους, τοὺς διὰ τῶν συγγραμμάτων των ἐξυπηρετήσαντας τὸν σκοπὸν αὐτόν, τοὺς Π. Κ. Βυζάντιον, Γεράσιμον Μαζαράκην, Γεράσιμον Πεντάκην, Γεώργιον Κηπιάδην, Δημήτριον Καλλίμαχον, Χρυσόστομον Παπαδόπουλον, πρώην Νευροκοπίου Γεώργιον, Γεώργιον Ἀρβανιτάκην, Εὐγένιον Μιχαηλίδην, Θεόδωρον Μοσχονᾶν καὶ Ὄσβαλντ Βύρμεστερ.

Ὁ γνωστὴς Ἀραβιστὴς Καθ. κ. Εὐγένιος Μιχαηλίδης ἐκθέτει θαυμασίως εἰς τὴν ἀνακοίνωσίν του τοὺς κυριωτέρους Ἄραβας συγγραφεῖς μετὰ τῶν ἔργων των, τῶν ἀναγομένων εἰς τὸν κύκλον τῆς Γεωγραφίας, Χρονογραφίας καὶ τῶν Ὁδοιπορικῶν, ἅτινα διαφωτίζουσιν ἀπὸ τοῦ Θ΄—ΙΕ΄ αἰῶνος τὴν

ἱστορίαν τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἐν τῷ τέλει τῆς ὁμιλίας του προβαίνει εἰς τὴν ἑξῆς θλιβερὰν διαπίστωσιν :

«Ἡ ἱστορία τῶν Ἀνατολιστῶν καὶ ἰδίως τῶν Ἀραβιστῶν εἶναι τίτλος μεγάλης τιμῆς καὶ μεγάλης σπουδαιότητος καὶ ἀξίας διὰ τὸν πνευματικὸν κόσμον, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες Διανοούμενοι (οἱ φιλόλογοι), ἀντὶ νὰ εἶναι πρωτοπόροι καὶ πρωτεργάται, εἶναι δυστυχῶς, ἁπλοῖ θεαταὶ καὶ ἀδιάφοροι ψυχροὶ θ α υ μ α σ τ α ί. . . . !» (σ. 126).

Ὁ Ἀρχιμ. κ. Διονύσιος Χ'' Βασιλείου παραθέτει σκέψεις του περὶ τῆς Χριστιανικῆς Κατηχητικῆς καὶ τῆς Παιδαγωγικῆς.

Εἰς τὴν σ. 223 συναντᾶται μία εἰκὼν τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τοῦ Βιβλιοφύλακος καὶ Ἐπιμελητοῦ τῆς παρούσης Ἐκδόσεως, ὅστις ἐν τῷ τέλει τοῦ τόμου ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ἀναγνώστας λέγει : «Εὔξασθε οἱ ἀναγινώσκοντες ὑπὲρ τοῦ ταπεινοῦ Ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως ταύτης».

Αἱ εὐχαὶ ὅλων μας ἂς τὸν συνοδεύουν εἰς τὴν συνέχισιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ ἔργου καὶ τῆς τακτικῆς ἐκδόσεως τῶν Ἀναλέκτων.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

Paul Evdokimov, La Femme et le Salut du Monde, Etude d'Anthropologie chrétienne sur les charismes de la femme, Paris : Casterman, 1958, pp. 273, avec 3 icones.

Ὁ ἀσχολούμενος μὲ τὸ ἐσχάτως συζητούμενον θέμα τῆς θέσεως καὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς γυναικὸς ἐντὸς τῆς οἰκογενείας, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἐν τῇ μελέτῃ τοῦ π. Εὐδοκίμωφ μίαν Ὀρθόδοξον ἀπάντησιν τοῦ ἐν λόγῳ προβλήματος. Ὁ συγγραφεὺς ἀρύεται τὸ ὑλικὸν αὐτοῦ ἀπὸ διαφόρους πηγάς : τὴν Ἁγίαν Γραφήν, τοὺς Πατέρας, τὴν λειτουργικὴν καὶ ἀσκητικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν Εἰκονογραφίαν, τὴν Ἱστορίαν, τὴν Θρησκειολογίαν, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ψυχολογίαν, τοὺς συγχρόνους συγγραφεῖς καὶ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἐμπειρίαν. Διὰ μέσου τῆς ἐργασίας ταύτης ἐμφανίζεται μία τάσις ἀναγωγῆς τῶν διαφόρων ἱστορικῶν μορφῶν καὶ ἐκδηλώσεων τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου πρὸς τὰ ὑπεραισθητά, τὰ ἀρχέτυπα, τὰς ἰδέας τοῦ ὑπερβατικοῦ κόσμου. Ὁ μελετητὴς ἐμβλέπει ἐνταῦθα τὴν χρῆσιν τῆς Πλατωνικῆς σκέψεως καὶ διάχυτον τὴν παρουσίαν τῆς ἐπιστημονικῆς θεολογικῆς μεθόδου τοῦ Ὠριγένους, ἥτις ἐνίοτε ἐξικνεῖται καὶ μέχρι τῆς ὑποστηρίξεως καὶ Ὠριγενείου τινὸς πλάνης, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, τῆς ἰδέας τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων (σελ. 121—3, 194—5, 206).

Ὁ συγγραφεύς, πρὸς καλυτέραν κατανόησιν καὶ μεθοδολογικὴν ἀνάλυσιν τοῦ θέματος τῆς γυναικός, ζητεῖ νὰ ἀνεύρῃ τὸν τύπον ἑκάστου φύλου, τουτέστι τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, καὶ διαζωγραφίζει τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν, ἀποβλέπων οὐχὶ τόσον πρὸς τὰς ὑφισταμένας διαφοράς, ἀλλὰ τὴν ἀλληλοεξάρτησιν καὶ ἀλληλοσυμπλήρωσιν τούτων (σελ. 11, 24, 135). Ὑποστηρίζει τὴν ὕπαρξιν μιᾶς γενικῶς ἀνθρωπείας φύσεως, ἐμφανιζομένης ὑπὸ διπλοῦν τύπον, τὸν ἀνδρικὸν καὶ τὸν γυναικεῖον. Τὴν ἰδέαν ταύτην τὴν ἀντιπαραβάλλει πρὸς τὸ μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ τὴν μὲν γυναῖκα τὴν συνδέει πρὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸν δὲ ἄνδρα πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν (σελ. 16, 26, 214. 215). Ὅστις θεωρεῖται ὡσαύτως ὁ τύπος τῆς πλήρους καὶ τελείας ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἡ ὁρολογία αὕτη, κατὰ τὸν συγγραφέα, δὲν θίγει τὴν οὐσίαν, ἀλλ' ἀναφέρεται εἰς ἐκδηλώσεις καὶ ἐνεργείας τινὰς τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον. Θαυμασία εἶναι ἡ ἀντιπαραβολὴ τῆς γυναικὸς πρὸς τὴν Θεοτόκον (σελ. 207—21) καὶ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν (σελ. 222—43).

Τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα ἑνὸς ἑκάστου φύλου, καὶ πέραν τούτου ἑκάστου τύπου, θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως χαρίσματα καὶ δῶρα, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἀνάγονται εἰς τὸν χαρισματικὸν τομέα. Ἡ γυνή, π. χ., ἔχει τὸ πνεῦμα τῆς μητρότητος, πρὸς τὸ ὁποῖον συνδέεται ἡ φυσιολογικὴ καὶ ἀνατομικὴ αὐτῆς κατασκευή. Διὰ τῆς γυναικὸς ἐκδηλοῦται τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα, ἡ πνευματικὴ ζωή, ὁ μυστικισμὸς καὶ ἡ ἁγιότης. Εἰς τὸν τομέα τοῦτον αὕτη ἀντιπροσωπεύει τὸ ἰσχυρὸν φῦλον.

«Τὸ ἰσχυρὸν φῦλον, ὡς πρὸς τὴν μυστικὴν εὐαισθησίαν πρὸς τὰς «Ἐξουσίας»—δυνάμεις, καὶ ὡς πρὸς τὴν δεκτικότητα τῶν Εὐαγγελισμῶν, ἡ γυνὴ εἶναι ἐπίσης — τὸ ἰσχυρὸν φῦλον — μὲ τὸν τρόπον της κατὰ τὴν ἄμεσον ἀντιμετώπισιν τοῦ κακοῦ» (σ. 248).

Ἡ γυνὴ θεωρεῖται ἡ πηγὴ πάσης ἠθικότητος, τῆς ἁγνότητος, τῆς αὐτοθυσίας καὶ τῆς προστασίας τῶν ἀδυνάτων.

Ἀφ' ἑτέρου, ὁ ἀνὴρ χαρακτηρίζεται διὰ τὴν ρώμην καὶ τὴν σωματικὴν αὐτοῦ δύναμιν, διότι εἰς τὸ πνεῦμά του ἔχει κάτι, τὸ ὁποῖον ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν βιαιότητα. Ὁ ἀνὴρ εἶναι ὁ κατακτητής, ὁ τυχοδιώκτης, ὁ φιλοκίνδυνος, ὁ κτίστης καὶ ὁ οἰκοδόμος. Ἡ ἀθεΐα καὶ ὁ οὑμανισμὸς στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀνδρότητος (σελ. 14, 19, 22, 148—59, 163, 174—5, 178—82, 211—2, 218, 248, 254—66.

Εἰς πολλὰ μέρη τοῦ βιβλίου ἐπαναλαμβάνονται αἱ αὐταὶ σκέψεις, ἐνιαχοῦ δὲ συναντῶνται θαυμάσιαι ἀντιθέσεις.

«Διὰ τὸν ἄνδρα, ἡ ζωὴ εἶναι ἡ κατάκτησις, ἡ μάχη, ὁ φόνος· διὰ τὴν γυναῖκα, ἡ τεκνοποίησις, ἡ διατροφή, ἡ προστασία τῆς ζωῆς διὰ τῆς προσφορᾶς της. Ὁ ἀνὴρ δίδεται διὰ νὰ φέρῃ τὴν νίκην, ἡ γυνὴ σώζει, γινομένη ἀμίαντος προσφορά» (σ. 151).

Ὁ ἀνὴρ δημιουργεῖ τὴν ἐπιστήμην, τὴν τέχνην, τὴν φιλοσοφίαν καὶ αὐτὴν τὴν θεολογίαν, ἀνάγων ταῦτα εἰς συστήματα, ἀλλὰ

ταῦτα πάντα τείνουν πρὸς μίαν τραυματικὴν ἀντικειμενοποίησιν τῆς ἀληθείας. Ἡ γυνὴ εὐτυχῶς εἶναι παροῦσα ἐνταῦθα καὶ εἶναι προωρισμένη νά γίνη φορεὺς τῶν ἀξιῶν τούτων, ὁ χῶρος ἔνθα ἐνσαρκοῦνται καὶ ζῶσι» (180—1).

«Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ γυναικεῖος χαρακτήρ, τοποθετημένος ἐπὶ τῆς ἰδίας φύσεώς του διατελεῖ ὑπὸ τὸ σημεῖον τῆς Γεννήσεως καὶ τῆς Πεντηκοστῆς, τῆς γεννήσεως τῆς νέας δημιουργίας καὶ τοῦ νέου αἰῶνος. Ὁ ἀνδρικὸς χαρακτὴρ εἶναι ἐνεργητικός, εὑρίσκεται ὑπὸ τὸ σημεῖον τῆς Ἀναστάσεως, τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τῆς Παρουσίας» (σ. 218).

Μολονότι ἡ μετὰ χεῖρας ἐργασία ὡς κύριον ἀντικείμενον μελέτης ἔχει τὴν γυναῖκα, παρα ταῦτα θίγει παρεμπιπτόντως καὶ πολλὰ ἄλλα παρεμφερῆ θεολογικὰ προβλήματα.

Ὁ συγγραφεὺς παραδέχεται τὴν μοναστικὴν ἀδελφότητα τοῦ Κουμράν, ἀποτελουμένην ἀπὸ τοὺς Ἐσσαίους, πρὸς τοὺς ὁποίους δυνατὸν νὰ συνδέηται ἡ παράδοσις Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (σ. 238). Τὰς περὶ ἀκαθάρτου τῶν γυναικῶν ἐν τῷ Χριστιανισμῷ διατάξεις ἐρειδομένας ἐπὶ τῶν νομικῶν Ἰουδαϊκῶν διατάξεων (σελ. 165, 175, 176). Τὸν σύγχρονον Οἰκουμενισμὸν φέροντα τὴν σφραγῖδα τοῦ ἀνδρισμοῦ καὶ μὲ πολὺ ὀλίγον λειτουργικὸν πνεῦμα. Ὁ Οἰκουμενισμὸς

«δὲν ψάλλει, ὁμιλεῖ καὶ συζητεῖ... Ἡ σύγκρουσις ὑπαγορεύει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκ νέου ἀναλήψεως ἐντὸς μιᾶς ἰσχυρᾶς πατριστικῆς πηγῆς τῶν δογματικῶν βάσεων τῆς ἐκκλησιολογίας. Ἡ συμφωνία δὲν θὰ ἐπέλθη διὰ μόνης τῆς θεολογικῆς σκέψεως, ἀλλὰ διὰ τῆς προσευχομένης καρδίας, διὰ τῆς λειτουργίας, διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ οἰκουμενικοῦ γίγνεσθαι» (σ. 219).

Τὸ πρόβλημα τῆς Ἱερωσύνης τῶν Γυναικῶν τὸ λύει ὁ συγγραφεὺς διὰ τῆς ἀναγωγῆς καὶ τούτου εἰς τὸν τομέα τὸν χαρισματικόν. Ἡ Θεοτόκος οὐδὲν τὸ κοινὸν εἶχε πρὸς τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμόν. Ἐὰν εἰς εἰκόνας τινὰς φέρει ὠμοφόριον τοῦτο δὲν ἔχει λειτουργικὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ συμβολίζει τὴν μητρικὴν αὐτῆς προστασίαν. Ἡ ἱερωσύνη εἶναι ἓν ἔργον ἀνδρικόν, τῆς μαρτυρίας. Ἡ ὑπηρεσία—προσφορὰ τῆς γυναικὸς εὑρίσκεται εἰς τὴν φύσιν αὐτῆς. Οἱ βαθμοὶ τῆς ἱερωσύνης δὲν ἀνάγονται εἰς τὰ χαρίσματά της. Ἡ εἴσοδός της εἰς τὸν τομέα τοῦτον θὰ ἦτο προδοσία τοῦ ἑαυτοῦ της (σελ 22, 210, 243, 251).

Ἡ θέσις τῶν λαϊκῶν ἰδιαιτέρως τονίζεται, διότι οὗτοι, μετέχουσι τοῦ ἔργου καὶ τῆς ζωῆς τόσον τῆς Ἐκκλησίας ὅσον καὶ τοῦ κόσμου. Ἡ Χριστιανικὴ προσφορὰ τῶν λαϊκῶν χαρακτηρίζεται ὡς «ἔμπρακτος ἐσχατολογία» καὶ προετοιμασία τοῦ κόσμου διὰ τὴν Παρουσίαν (σελ. 101—2).

Εἰς πολλὰς σελίδας τοῦ βιβλίου ἀναπτύσσεται μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ κατανοήσεως τὸ πνεῦμα τοῦ Ὀρθοδόξου Ἀσκητισμοῦ (σελ. 40, 58, 69, 77—9, 85—8, 90—1, 93, 96, 104, 214, 261—2).

Εἰς τὴν σελίδα 216 ἐμφανίζεται μία λανθασμένη ἀρίθμησις τῶν ὑποσημειώσεων. Ἡ ἔλλειψις καταλόγου ὀνομάτων καὶ πραγμάτων ἐν τῷ τέλει εἶναι αἰσθητή.

Ἐν κατακλεῖδι, εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ, ὅτι ὁ συγγραφεὺς μᾶς παρουσιάζει ἐν τῇ ἐκτενεῖ καὶ ὡλοκληρωμένῃ ταύτῃ ἐργασίᾳ του «μίαν θεολογίαν τῆς γυναικὸς» (σ. 18), ἧς ἡ ἔλλειψις ἦτο αἰσθητὴ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Θεολογίᾳ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ, Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, Ἀνακήρυξις Ἁγίων ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, (Θεσσαλονίκη 1960), σελ. 12.

Ἡ τὸν ἀνωτέρω τίτλον φέρουσα μελέτη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος, ἀποτελεῖ εἰσήγησιν αὐτοῦ, γενομένην ἐνώπιον τῆς κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1960 συνελθούσης Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ μελέτη αὕτη διαιρεῖται, κυρίως εἰπεῖν, εἰς δύο τμήματα. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τμήματι ὁ Σεβ., ὡς τονίζει εἰσαγωγικῶς, ἐξετάζει συντόμως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πρὸ ἐτῶν, ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου (1934) καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου (1948), ἐκδοθεισῶν σχετικῶν μελετῶν, τὴν περὶ ἀναγνωρίσεως Ἁγίων παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις ἐπικρατοῦσαν τάξιν καὶ παράδοσιν. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τμήματι ἀναφέρεται εἰς τὸ κανονικῶς, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὕδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίου, τιθεμένου ζητήματος τῆς ἀναγνωρίσεως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς Ἁγίου, τοῦ ἐν ἁγιότητι διαλάμψαντος Μητροπολίτου Πενταπόλεως Νεκταρίου, οὗτινος ἐξαίρει τὸ ἔργον καὶ τὴν προσωπικότητα.

Ἐν κατακλεῖδι ὁ Σεβασμιώτατος Ἅγιος Θεσσαλονίκης προτείνει ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διαδηλοῦσα τὴν γενικὴν συνείδησιν Κλήρου καὶ Λαοῦ, ἐνεργήσῃ τὰ κανονικῶς δέοντα, διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἁγίου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΤΣΕΤΣΗΣ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ, Μητροπολίτου Δράμας, Εἰσηγήσεις εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Ὀκτωβρίου 1960, (Ἀθῆναι 1960). σελ. 63.

Πρόκειται περὶ ἑνὸς βιβλίου ἐκ 63 σελίδων ἀποτελουμένου, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης δημοσιεύει τὰς κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ

1960 πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γενομένας εἰσηγήσεις αὐτοῦ.

Τὸ πρῶτον θέμα ὅπερ ἐξετάζει ὁ συγγραφεὺς φέρει τὸν τίτλον «Ἐξύψωσις τοῦ Μοναχικοῦ βίου», ἐν τῷ ὁποίῳ ἀρχικῶς μὲν κάμει μίαν σύντομον ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ Μοναχικοῦ βίου, ἀκολούθως δὲ ποιεῖται λόγον περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τοῦ καθ' ἡμᾶς Μοναχισμοῦ. Τέλος κάμει προτάσεις τινὰς περὶ τῆς ἐξυψώσεως τοῦ Μοναχικοῦ βίου μὲ βάσιν τὸ σήμερον ὑφιστάμενον ἔμψυχον ὑλικόν.

Τὸ δεύτερον θέμα τὸ ὁποῖον εἰσηγήθη ὁ Σεβ. συγγραφεὺς φέρει τὸν τίτλον «Ἀναδιοργάνωσις τῶν Ἱερῶν Μονῶν». Καὶ εἰς τὴν εἰσήγησιν ταύτην ὁ Σεβ. ἀναφερόμενος εἰς τὰς προσπαθείας τῆς Ἐκκλησίας περὶ ἀναδιοργανώσεως τῶν Ἱερῶν μονῶν, τονίζει ἀκολούθως ὅτι ἐνώπιον τῆς καταπτώσεως ἣν παρουσιάζουν τόσον αἱ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ὅσον καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Χώρας Μοναί, ἀπαιτεῖται δραστηρία καὶ ἀποφασιστικὴ ἡ ἐπέμβασις καὶ συμπαράστασις τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ πνευματικὴ ἐξύψωσις τοῦ Μοναχοῦ ὡς καὶ ἡ ἀναδιοργάνωσις τῶν Ἱ. Μονῶν.

Ἀκολούθως ὁ συγγραφεὺς προτείνει τὴν σύνταξιν ἑνὸς ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ τῶν Ἱ. Μονῶν ὅστις θὰ ἀσχολῆται μὲ τὸ διοικητικὸν καὶ πνευματικὸν μέρος, θὰ παρέχει γενικὰς ὁδηγίας διὰ τὸ κοινωνικὸν ἔργον τῶν Ἱ. Μονῶν καὶ διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν πόρων αὐτῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν πλέον εὐχερῶς τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΤΣΕΤΣΗΣ

ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΥ Παντελεήμονος, Ἡ Ἀναφορὰ τῆς Λειτουργίας τοῦ Κλήμεντος, (Θεσσαλονίκη 1959), σελ. 105.

Ἡ Λειτουργία τοῦ Κλήμεντος ἀνέκαθεν παρουσίασεν ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἐγένετο ἀντικείμενον ἐρεύνης πολλῶν λειτουργιολόγων. Ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Ροδόπουλος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ διατριβὴν αὐτοῦ, ὑποβληθεῖσαν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἀσχολεῖται μόνον μὲ τὴν Ἀναφορὰν τῆς Λειτουργίας τοῦ Κλήμεντος, ἥτις, κατὰ τὸν Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτην «ἀποτελοῦσα τὸ σπουδαιότατον μέρος τῆς Λειτουργίας εἶναι καὶ αὐτοτελὲς ἐπιστημονικὸν θέμα».

Ἡ ὅλη μελέτη διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα. Ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι (σελ. 9—31) ὁ σ. ἐξετάζει εἰσαγωγικῶς τὴν περὶ τὴν Λειτουργίαν τοῦ Κλήμεντος μέχρι τοῦδε γενομένην ἔρευναν, ὡς καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ τόπου καὶ χρόνου συγγραφῆς τῆς Λειτουργίας τοῦ Κλήμεντος.

Ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ κυριωτέρῳ τμήματι (σελ. 32—85) ἐξετάζεται ἡ Ἀναφορὰ καθ' ἑαυτήν, καὶ καταβάλλεται προσπάθεια ὅπως γνω-

σθῇ ἡ ἐξέλιξις τοῦ κειμένου τῆς Λειτουργίας, διὰ τῆς συγκρίσεως αὐτοῦ πρὸς ἕτερα λειτουργικὰ κείμενα.

Τέλος ἐν τῷ τελευταίῳ τμήματι (σελ. 87—105) ὁ Πανοσ. ἐξετάζει τὴν ἐν Ἀναφορᾷ ἐμπεριεχομένην δογματικὴν διδασκαλίαν, ἔνθα, παρά τινας ἀρειανικὰς δοξασίας, δύναταί τις νὰ εὕρῃ τὰ σπέρματα καὶ τὸν πυρῆνα τῆς ὀρθοδόξου δογματικῆς διδασκαλίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΤΣΕΤΣΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ, Κατηχητικὰ Βοηθήματα.

Τόμ. Α΄. Βόσκε τὰ ἀρνία μου. (Μαθήματα διὰ τὴν α΄ σειρὰν τοῦ κατωτέρου κατηχητικοῦ σχολείου).

Τόμ. Β΄. Θεῖα μηνύματα. (Μαθήματα διὰ τὴν α΄ σειρὰν τοῦ μέσου κατηχητικοῦ σχολείου).

Τόμ. Γ΄. Ἡ αἰωνία ἀλήθεια. (Μαθήματα διὰ τὴν α΄ σειρὰν τοῦ ἀνωτέρου κατηχητικοῦ σχολείου). (Ἐν Ἀθήναις 1960).

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ προσπαθείᾳ αὐτῆς ὅπως συστηματοποιήσῃ τὸ ἐν Ἑλλάδι ἐπιτελούμενον κατηχητικὸν ἔργον, ἐξέδωκε προσφάτως τὴν πρώτην σειρὰν τῶν Νέων Ἑνιαίων Κατηχητικῶν Βοηθημάτων, πληροῦσα οὕτως ἓν κενὸν τὸ ὁποῖον ὁλονὲν καθίστατο αἰσθητότερον. Πράγματι ἡ χρησιμοποίησις ἑνιαίου κατηχητικοῦ βοηθήματος καὶ ἡ ἐφαρμογὴ ἑνιαίου προγράμματος, θὰ συντελέσῃ οὐ μόνον εἰς τὴν ἀναζωπύρησιν τοῦ Ὀρθοδόξου φρονήματος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῆς νεολαίας πέριξ τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας, τοῦθ᾽ ὅπερ ἐπετυγχάνετο δυσχερῶς μέχρι τοῦδε.

Τὰ νέα κατηχητικὰ βοηθήματα ἀναπτύσσουν ἐπαγωγικῶς καὶ ἀναλόγως πρὸς τὴν ἡλικίαν τῶν κατηχητοπαίδων, διαφόρους θεμελιώδεις ἀληθείας περὶ τῆς πίστεως τῆς ἱστορίας καὶ τῆς λατρευτῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἀποφευγομένης τῆς κατὰ συστηματικὸν τρόπον ἐκθέσεως τῆς δογματικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας. Καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο συντελεῖ ὅπως παρέχηται εἰς τοὺς κατηχητόπαιδας, οὐχὶ μονομερής τις γνῶσις τῶν θρησκευτικῶν ἀξιῶν, ἀλλὰ καὶ μία εὐρυτέρα θρησκευτικὴ καὶ κοινωνικὴ μόρφωσις, ἥτις εἶναι ἀπαραίτητος ἐν ὄψει τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΤΣΕΤΣΗΣ

Ὁ Λόγος τοῦ Σταυροῦ, Μηνιαία ἔκδοσις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος. Ἔτος Α', ἀρ. 1, Ἰανουάριος 1961.

Ἠθικοθρησκευτικὸν περιοδικὸν ἐκδοθὲν τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰακώβου. Περιλαμβάνει πλεῖστα ἐποικοδομητικὰ ἄρθρα, μελέτας, σχόλια ἐπὶ διαφόρων θρησκευτικῶν θεμάτων, βιβλιοκρισίας, τέλος δὲ παραθέτει καὶ πλούσιον βιβλιογραφικὸν δελτίον.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀποτελεῖ μίαν πολύτιμον πνευματικὴν προσφορὰν πρὸς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, τὸ ὁποῖον σήμερον, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φοράν, ἔχει ἀνάγκην τοῦ λόγου τοῦ Σταυροῦ καὶ ἑνὸς χριστιανικοῦ ἀναγνώσματος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΤΣΕΤΣΗΣ

Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἔτος 1959. Τόμος 43ος. Ἐν Ἀθήναις. Γραφεῖον δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. 1960. Σχ. 8ον Μ. Σσ. ε+Κδ+494+5 πίνακες.

Εἰς τὸν κυκλοφορήσαντα νέον τόμον τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐν ἀρχῇ δημοσιεύεται:

Ἐπετηρὶς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Ἔτος λδ'—1959 σσ. α—κδ. 1—Ἱδρυταί. Εὐεργέται. 2—Δωρηταὶ καὶ ἀθλοθέται. 3—Δωρηταὶ βιβλιοθηκῶν. 4—Πρόεδροι τῆς Ἀκαδημίας ἀπὸ τῆς συστάσεώς της. 5—Γενικοὶ Γραμματεῖς. 6—Γραμματεῖς τῶν πρακτικῶν. 7—Γραμματεῖς τῶν δημοσιευμάτων. 8—Προεδρεῖον τῆς Ἀκαδημία. 9—Προεδρεῖα τῶν τάξεων. 10—Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας. 11—Ἐπιτροπὴ τῶν δημοσιευμάτων. 12—Ὑπηρεσιακὸν συμβούλιον. 13—Γραφεῖον τῆς Ἀκαδημίας. 14—Βιβλιοθήκη τῆς Ἀκαδημίας. 14—Ἀναγραφὴ τακτικῶν μελῶν κατ' ἀρχαιότητα. 15—Τακτικὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τάξεις καὶ χρονολογίαν διορισμοῦ. 16—Πρόσεδρα μέλη. 17—Ἐπίτιμα μέλη. 18—Ξένοι ἑταῖροι. 19—Ἀντεπιστέλλοντα μέλη. 20—Ἐκλιπόντα μέλη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. 21—Ἐπιστημονικὰ Ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας. 22—Προσηρτημένα Ἐπιστημονικὰ Ἀρχεῖα. 23—Βιβλιοθήκη τῆς Ἀκαδημίας. 24—Ἐπιτροπαὶ τῆς Ἀκαδημίας. 25—Διευθύνσεις τῶν μελῶν καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἀκαδημίας.

Ἐκ τῶν δημοσιευομένων ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν τόμον πρακτικῶν τὴν «Ὀρθοδοξίαν» ἐνδιαφέρουσι τὰ ἑξῆς:

Α'.—Λόγοι, ὁμιλίαι, προσφωνήσεις, ἀγγελίαι θανάτων.

Ἀθανασιάδου—Νόβα, Γεωργ., Τὰ φτερὰ τῆς νίκης. Λόγος κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς 27ης Ὀκτωβρίου. σσ. 319—329.,

Joja, Atan., Présence d'Aristote dans la Logique Moderne. σσ. 332—350. Ὁμιλία κατὰ τὴν ἔκτακτον συνεδρίαν τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου.

Κανελλοπούλου, Παναγ., Οἱ νέοι παράγοντες τῆς ἱστορίας καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἀνθρώπου. σσ. 365—389. Ὁμιλία κατὰ τὴν ὑποδοχήν του ὡς τακτικοῦ·μέλους τὴν 28ην Νοεμβρίου.,

Κοσμετάτου, Γεωργ., Λόγος κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς προεδρίας. σσ. 3—4.,

Μαριδάκη, Γεωργ., Προσφώνησις πρὸς τὸν Παναγ. Κανελλόπουλον κατὰ τὴν ὑποδοχήν του ὡς τακτικοῦ μέλους τῇ 28ῃ Νοεμβρίου. σσ. 357—365.,

Μελᾶ, Σπυρ., Λόγος ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῆς Προεδρίας. σσ. 4-13 ,

Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς. σ. 51. Ὁμιλία κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 24ης Ἰανουαρίου.,

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ 1821 καὶ τὸ Πνεῦμα. σσ. 190 - 193. Λόγος κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίασιν τῆς 24ης Μαρτίου.,

Τοῦ αὐτοῦ, Ἀγγελία τοῦ θανάτου τοῦ τακτικοῦ μέλους Δημ. Μπαλάνου καὶ μνημόσυνος εἰς αὐτὸν λόγος. σσ. 280—281.,

Τοῦ αὐτοῦ, Προσφώνησις πρὸς τὸν Ἀθαν. Ζόζαν κατὰ τὴν ὁμιλίαν του ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῇ 30ῇ Ὀκτωβρίου. σσ. 330—331.,

Τοῦ αὐτοῦ Χαιρετισμὸς πρὸς τὸν Παναγ. Κανελλόπουλον κατὰ τὴν ὑποδοχήν του ὡς τακτικοῦ μέλους τῇ 28ῃ Νοεμβρίου. σσ. 354—357.,

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ σιωπὴ ὡς μέσον δραματικῆς ἐκφράσεως. σσ. 434—441. Λόγος κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς 30ῆς Δεκεμβρίου.,

Ὀρλάνδου, Ἀναστ., Προσφώνησις πρὸς τὸν Ἀθαν. Ζόζαν κατὰ τὸ πρὸς τιμήν του γεῦμα τῇ 30ῇ Ὀκτωβρίου. σσ. 351—353.,

Χωρέμη, Κωνστ., Τὸ κοινωνικὸν συναίσθημα ἢ ἡ ἠθικὴ συνείδησις ἀπὸ βιολογικῆς ἐπόψεως. σσ. 143—163. Ὁμιλία κατὰ τὴν ὑποδοχήν του ὡς τακτικοῦ μέλους τῇ 7ῃ Μαρτίου.

Β'. Ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις.

Ζολώτα, Ξεν., Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις. σσ. 397—401.,

Σκάσση, Ἑρρ., Ἀνακοίνωσις τῆς ἐργασίας τοῦ Θε. δ. Χ. Παπαδοπούλου: Βραχὺ ἱστορικὸν τῆς νεγροαφρικανικῆς γλωσσολογίας. σ. 220.

Γ'. Παρουσιάσεις βιβλίων.

Ἀμάντου, Κωνστ., Παρουσίασις τοῦ ἔργου τοῦ Philip Argenti: The occupation of Chios by the Genoese and their administration of island 1346—1566, τόμ. 1—3. σσ. 164—167.,

Καλιτσουνάκη, Ἰωάνν., Παρουσίασις τοῦ βιβλίου τοῦ Χρ. Σολομωνίδου: Ἡ δημοσιογραφία στὴ Σμύρνη (1821—1922). σσ. 72—74.,

Μελᾶ, Σπυρ., Παρουσίασις τῶν βιβλίων του: 1—Ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1902, 2—Γυιὸς τοῦ Ψηλορείτη, 3—Οἱ πόλεμοι 1912—1913. σ. 71.,

Μπρατσιώτου, Παναγ., Παρουσίασις τοῦ βιβλίου τοῦ μητροπολίτου Λήμνου κ. Διονυσίου, Πιστοὶ ἄχρι θανάτου, Ἀθῆναι 1959. σσ. 218—219.,

Τριανταφυλλοπούλου, Κωνστ., Παρουσίασις τῶν βιβλίων τοῦ Γεωργ. Πετροπούλου: 1—Νομικὰ ἔγγραφα τῆς Σίφνου τῆς συλλογῆς Γ. Μαριδάκη (1684—1835) μετὰ συμβολῶν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ μεταβυζαντινοῦ δικαίου, τεῦχος 1, Ἀθῆναι 1956. 2—Ὁ κῶδιξ τοῦ νοταρίου Ἀθηνῶν Παναγῆ Πούλου 1822—1835, Ἀθῆναι 1957. 3—Νοταρικαὶ πράξεις Παξῶν διαφόρων νοταρίων τῶν ἐτῶν 1658—1810. Ἀθῆναι 1958. σσ. 391—397.

Δ'. Ἐκθέσεις.

Βιζβίζη, Ἰακ. Σημείωμα περὶ τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Ἀρχείου Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου κατὰ τὸ ἔτος 1959. σ. 463.,

Καλιτσουνάκη, Ἰωάνν., Ἔκθεσις πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν περὶ τῆς 33ης Συνόδου (1959) τῆς Διεθνοῦς Ἀκαδημαϊκῆς Ἑνώσεως (U. A. I.). σσ. 466—469.,

Καλλέρη, Ἰωάνν., Ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1959 πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ν. Ἑλληνικῆς Γλώσσης. σ. 461.,

Κόλια, Γ., Ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1959. σ. 464.,

Μανούσακα, Μαν., Συνοπτικὸν σημείωμα περὶ τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1959. σσ. 462—463.,

Μπρατσιώτου, Παναγ., Ἔκθεσις περὶ τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὰς ἑορτάς: α—ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπὶ τῇ ἑξακοσιετηρίδι ἀπὸ τῆς κοιμήσεως τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (1359—1959) β—ἐν Μονάχῳ ἐπὶ τῇ διακοσιετηρίδι τῆς Βαυαρικῆς Ἀκαδημίας (1759—1959). σσ. 474—477.,

Ὀρλάνδου, Ἀναστ., Ἔκθεσις περὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τὸ ἔτος 1959, τῶν ἀπονεμομένων τιμητικῶν διακρίσεων καὶ τῶν προκηρυσσομένων νέων βραβείων, ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς 30ῆς Δεκεμβρίου. σσ. 442—460.,

Σπυριδάκη, Γεωργ. Κ., Συνοπτικὸν σημείωμα περὶ τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος 1959. σ. 462.,

Τοῦ αὐτοῦ, Ἔκθεσις περὶ συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐν Σινάιᾳ τῆς Ρουμανίας 12ην ἐτησίαν σύνοδον τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου τῆς Δημώδους μουσικῆς. σσ. 478—479.,

Φλωράτου, Χαραλ. Σ., Συνοπτικὸν σημείωμα περὶ τῶν κατὰ τὸ λῆγον ἔτος 1959 πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Ἀρχείου Ἐκδόσεως Ἀρχαίων Ἑλλήνων Συγγραφέων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. σσ. 464—465.

31.8.1960

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Πανηγυρικὸς τόμος ἑορτασμοῦ τῆς ἑξακοσιοστῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης 1359—1959. Ἐπιμελείᾳ τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς ἐπιτροπῆς ἑορτασμοῦ καθηγητοῦ Παναγιώτου Κ. Χρήστου. Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1960. Σχ. 8ον. σσ. 291†1 εἰκ..

Εἰς ἐπισφράγισιν τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ἑξακοσιοστῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐξεδόθη ἐπιμελείᾳ τοῦ καθηγητοῦ κ. Παναγιώτου Κ. Χρήστου ὁ ἀναγγελθεὶς Πανηγυρικὸς Τόμος ὁ ὁποῖος καὶ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἀφιεροῦται Γρηγορίῳ ἀρχιεπισκόπῳ Θεσσαλονίκης καὶ ὑπερμάχῳ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Τὸν τόμον προλογίζει ὁ κ. Παναγιώτης Κ. Χρήστου. σ. 5.,

Ἀκολουθεῖ ὁ Ἑορτασμός: Αἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἑορταὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐπὶ τῇ 600ῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ. σσ. 9—46.

Καὶ ἕπεται τὸ ἐπιστημονικὸν συμπόσιον εἰς τὸ ὁποῖον δημοσιεύονται αἱ ἑπόμεναι ἐργασίαι :

Ἀβούρη, Σπύρου., Ἐγκώμιον εἰς ἅγ. Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν ὑπὸ τοῦ ἱεροκήρυκος τῆς Μ. Ἐκκλησίας Ἰωάσαφ Κορνηλίου σσ. 148—156.,

Ἀλιβιζάτου, Ἀμίλκα., Καθηγητοῦ, Περὶ ἑνότητος ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. σσ. 157—178.,

Διονυσιάτου, Θεοκλήτου., Μοναχοῦ, Μοναχικὸς βίος καὶ πνευματικότης. σσ. 221—232.,

Dülger, Franz., Τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἡ σημασία αὐτοῦ εἰς τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν. σσ. 88—101.,

Florovsky, Γεωργίου., Καθηγητοῦ πρωτοπρεσβυτέρου, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καὶ ἡ πατερικὴ παράδοσις. σσ. 240—254.,

Guilland, R., La Cour de Daphnè. Ἡ Δάφνη. σσ. 102—114.,

Θεοχαρίδου, Γ. Ι., Οἱ ἱδρυταὶ τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Μονῆς τῶν Βλαττάδων. σσ. 49—70.

Καλογήρου, Ἰωάννου. Ὀρ., Ἡ ἑνότης ἐν τῇ οἰκουμενικότητι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὰς θεμελιώδεις ἐκκλησιολογικὰς ἀρχάς. σσ. 202—220.,

Kretscmer, Wolf G., Theologie und Subjektives Erlebnis. Ein Beitrag zum Verstandnis der Palamitischen Mystik σσ. 133—147.,

Κωνσταντινίδου, Χρυσοστόμου., Διακόνου, Σημεῖα ἑνοῦντα καὶ διαφοροποιοῦντα τὴν μίαν Ὀρθοδοξίας ἡμῶν. σσ. 179—201.,

Meyendorf, Jean., Le Dogma Eucharistique dans les Controverses Théologiques du XIVE siecle. σσ. 80—87.,

Παντελεήμονος, Μητροπολίτου Χίου, Ὁ μοναχικὸς βίος ἐν τῷ συγχρόνῳ ἐκκλησιαστικῷ ἔργῳ. σσ. 233—239.,

Runciman, Steven., Thessalonica an the Montferrat Inheritance. σσ. 71—79.,

Savramis, Demostenes., Die Macht des Religiösen Schweigens. σσ. 115—132.,

Φυτράκη, Ἀνδρέου. Ἰωάνν., Ὁ μοναχικὸς βίος ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. σσ. 273—289.,
Χρήστου, Παναγιώτου., Ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. σσ. 255—271.
8.9.1960

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Περίοδος Δ΄ — Τόμος Α΄ 1959. Ἀθῆναι 1960. Σχ. 8ον, σσ. 158†58 Πίνακες†1 εἰκών.

Ἡ γενικὴ συνέλευσις τῶν ἑταίρων τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν σύνοδον αὐτῆς τοῦ ἔτους 1958 ἀπεφάσισε τὴν ἐπανέκδοσιν τοῦ Δελτίου τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. Οὕτως ἐκυκλοφόρησεν ὁ τόμος τοῦ 1959 ὡς Α΄ τόμος τῆς Δ΄ περιόδου. Διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Δελτίου δημοσιεύεται ἐν ἀρχῇ τοῦ προκειμένου τόμου Πρόλογος τοῦ Γ. Α. Σωτηρίου. σσ. 1—2.

Εἰς τὸν τόμον δημοσιεύονται πρῶτον αἱ κάτωθι μελέται:
Βελλιανίτου, Θωμᾶ., Μιὰ ἱστορικὴ εἰκὼν τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου παριστῶσα ναυμαχίαν μὲ πειρατάς. σσ. 149—154†πίν. 58.,
Εὐαγγελίδου, Δ. Ε., Ὁ ζωγράφος Φράγκος Κατελάνος ἐν Ἠπείρῳ. σσ. 40—54†πίν. 8—22.,
Μανσύσακα, Μ. Ι., Ἡ χρονολογία τῆς κτιτορικῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Μυστρᾶ. σσ. 72—79†πίν. 29—30.,
Μαραβᾶ—Χατζηνικολάου, Ἄννης., Ἡ ψηφιδωτὴ εἰκόνα τῆς Πάτμου. σσ. 127—134†πίν. 52—53.,
Μαργαριτώφ, Τάσου., Ἔκθεση καθαρισμοῦ τῆς ἀμφιπρόσωπης εἰκόνας τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου. σσ. 144—148.
Ξυγγοπούλου, Α., Τὸ ἐν Χώναις θαῦμα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. (Μία Παλαιολόγειος εἰκὼν μὲ ψευδῆ ὑπογραφήν). σσ. 26—39† πίν. 7.,
Τοῦ αὐτοῦ, Μερικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰς ἠπειρωτικὰς τοιχογραφίας. σσ. 108—114.,

Πελεκανίδου, Σ., Τὰ χρυσᾶ βυζαντινὰ κοσμήματα τῆς Θεσσαλονίκης. σσ. 55—71+πίν. 23—28.,

Στίκα, Εὐσταθίου. Γ., Ὁ ναὸς τῶν Ἁγίων Ἀσωμάτων «Θησείου». σσ. 115—126+πίν. 40—51.,

Σωτηρίου, Γ. Α., Ἡ ζωγραφικὴ τῆς Σχολῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. σσ. 11—25+πίν. 1—6.,

Σωτηρίου, Μαρίας. Γ., Παλαιολόγειος εἰκὼν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. σσ. 80—86+πίν. 31—32.,

Τοῦ αὐτοῦ, Ἀμφιπρόσωπος εἰκὼν τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν ἐκ τῆς Ἠπείρου. σσ. 135—143+πίν. 54—57.,

Χατζηδάκη, Μ.—Χατζηδάκη, Εὐγ. Μ., Νῖκος Α. Βέης (BEES). σσ. 3—10.,

Χατζηδάκη, Μ., Βυζαντινὲς τοιχογραφίες στὸν Ὠρωπό. σσ. 87—107+πίν. 33—39.

Ἀκολουθοῦν δύο νεκρολογίαι:

Δακάρη, Σωτ. Ι., Δημήτριος Εὐαγγελίδης. σσ. 155—158.,

Χατζηδάκη, Μ., Ἄννα Ἀποστολάκη. σσ. 159—160.

Τὸν τόμον συμπληροῦν:

Ἐπιστημονικαὶ ἀνακοινώσεις ἑταίρων τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὰ ἔτη 1954—1959. σσ. 175—182.

Καὶ τὸν τόμον κλείουν:

Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας. σ. 183,

Κατάλογος τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας. σσ. 184—185.

Ὁ προκείμενος τόμος τοῦ Δελτίου τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἀφιεροῦται εἰς μνήμην Νίκου Βέη.

8.9.1960

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Δ. Α. Ζακυθηνοῦ, Βυζαντινῆς ἱστορίας πηγαί. Συμπλήρωμα Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας. Τόμος Β΄. Σσ. 182γ—187α.

Μετὰ χαρᾶς πολλῆς παρουσιάζομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ὀρθοδοξίας» τὸ προκείμενον ἄρθρον τοῦ κ. Διονυσίου Α. Ζακυθηνοῦ, καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, διότι ἀποτελεῖ βασικὸν βιβλιογραφικὸν βοήθημα τῶν βυζαντινῶν σπουδῶν.

Εἰς τὰ δεκατέσσαρα μέρη εἰς τὰ ὁποῖα κατατάσσονται αἱ πηγαὶ τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία λαμβάνεται ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν αὐτῆς ἔννοιαν, καταγράφονται τὰ βασικὰ ἔργα ἐπὶ τῶν ὁποίων θεμελιοῦνται οἱ διάφοροι κλάδοι τῶν βυζαντινολογικῶν σπουδῶν.

Διὰ τὴν καλλιτέραν ἐκτίμησιν ἀλλὰ καὶ τὴν εὐκολωτέραν χρη-

σιν αὐτῶν παραθέτομεν εὐθὺς ἀμέσως τὸ σχεδιάγραμμα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρου:

Εἰσαγωγή.

1. Ἀφηγηματικαὶ πηγαὶ (Ἱστορικοί, χρονογράφοι, Βραχέα χρονικά, Ἐνθυμήσεις).
2. Θεολογικαὶ πηγαί.
3. Φιλολογικαὶ πηγαὶ ἐν γένει (Ἱστορίας βυζαντινῆς φιλολογίας βοηθήματα, ρητορικὰ καὶ ἐγκωμιαστικὰ ἔργα, ἐπιστολογραφία).
4. Ἁγιολογικαὶ πηγαὶ (Βίοι, ἐγκώμια, μαρτυρολόγια, θαύματα).
5. Πάπυροι.
6. Νομικὰ κείμενα.
7. Διπλωματικαὶ πηγαί.
8. Γεωγραφικαὶ πηγαί.
9. Πηγαὶ πρακτικῆς σημασίας (Τέχνη πολέμου κ. ἄ.).
10. Ἐπιγραφαί.
11. Νομισματικὰ μνημεῖα.
12. Σφραγιστικὰ μνημεῖα.
13. Ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα. Καὶ
14. Ἀντικείμενα μικροτεχνίας.

Ἀναμφιβόλως ἡ σύνταξις τοῦ ἄρθρου στηρίζεται εἰς τὴν ἀρτίαν βιβλιογραφικὴν ἐνημέρωσιν τοῦ συντάκτου αὐτοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἀποτελεῖ βασικώτατον βοήθημα ἐξυπηρετοῦν τὰ μέγιστα τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰς βυζαντινὰς σπουδὰς διότι προσφέρει εἰς αὐτοὺς ἑτοίμην βιβλιογραφίαν ἡ συγκέντρωσις τῆς ὁποίας θὰ ἀπήτει χρόνον καὶ κόπον πολύν.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Περίοδος δευτέρα. Τόμος Ι. Ἐν Ἀθήναις 1959—1960. Σχ. 8ον, σσ. 606. Διευθυντὴς Γεώργιος Θ. Ζώρας.

Ὁ κυκλοφορήσας νέος τόμος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, διαιρεῖται, ὡς κατωτέρω, εἰς δύο μέρη, εἰς τὸ πρῶτον τῶν ὁποίων δημοσιεύονται αἱ κάτωθι ἐργασίαι τῶν κ. καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, σημειούμεναι ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειρὰν τῶν ἐπωνύμων αὐτῶν:

Blackstone, Bernard., Καθηγητοῦ τῆς ἕδρας Βύρωνος Ἀγγλικῆς φιλολογίας καὶ λογοτεχνίας. T. S. Eliot : Authority and Belief. σσ. 501—511.

Βουρβέρη, Κωνσταντίνου. Ι., Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, Ὁ Ἑλληνικὸς Ἀνθρωπισμὸς σήμερον (Σκοποὶ καὶ ἐπιδιώξεις τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθρωπιστικῆς Ἑταιρείας). σσ. 290—300.

Δασκαλάκη, Ἀποστόλου. Β., Καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας, Διευθυντοῦ τοῦ Ἱστορικοῦ Σπουδαστηρίου, Ἡ Θεοποίησις τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τὰ σχέδια Ἑλληνοασιατικῆς Αὐτοκρατορίας. σσ. 35—179. Εἰσαγωγή.—Α΄. Ἡ σύλληψις τοῦ κοσμοκρατορικοῦ ὀνείρου.—Β΄. Υἱὸς τοῦ Διὸς—Ἄμμωνος.—Γ΄. Κυρίαρχος τῆς Ἀσίας καὶ Μέγας Βασιλεύς.—Δ΄. Ἡ προσκύνησις καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν Ἑλλήνων. -Ε΄. Ἑλληνοπερσικοὶ γάμοι καὶ ἑλληνοασιατικὰ σχέδια.—ς΄. Ὁ ἐπαναπατρισμός, καὶ ὁ ἐν Ὤπιδι λόγος.—Ζ΄. Τὸ περὶ ἐξορίστων διάγγελμα πρὸς πλήρη κυριαρχίαν τῆς Ἑλλάδος.—Η΄. Ἡ ἐπιταγὴ θεοποιήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν Ἑλλάδι.—Θ΄. Ἡ θεοποίησις ὡς πολιτικὸν σχέδιον ἐγκαθιδρύσεως τῆς Βασιλείας ἐν Ἑλλάδι.—Ι΄. Ὁ θάνατος τοῦ Πατρόκλου—Ἡφαιστίωνος.—ΙΑ΄. Ὁ κύριος τῆς Οἰκουμένης—Ἀποθέωσις.,

Descotes, Maurice., Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης καὶ Φιλολογίας, Antrè Malraux et l'Art Grec. σσ 243—258.,

Δημητροπούλου, Κωνσταντίνου., Ἐντεταλμένου ὑφηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας, Ἡ ἐσωτερικὴ πολιτιστικὴ ἐνεργητικότης τῆς ψυχῆς σσ. 321—332.,

Ζώρα, Γεωργίου. Θ., Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Μεσαιωνικῆς καὶ Νεωτέρας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, Διευθυντοῦ τοῦ Σπουδαστηρίου Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας, Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς ποιητὴς τῆς ἐθνικῆς παραδόσεως. σσ. 11—34. α—Ἡ γεωγραφικὴ καὶ πολιτικὴ ἑνότης τοῦ ἔθνους. β—Ἡ πνευματικὴ ἑνότης καὶ ἡ ἐθνικὴ παράδοσις. γ—Ἡ δύναμις καὶ τὰ ὅρια τῆς ἐθνικῆς παραδόσεως.,

Τοῦ αὐτοῦ. Ν. Θωμάζαῖος καὶ Ἐπ. Ἄννινος (ἀνέκδοτος ἀλληλογραφία καὶ ἄγνωστα κείμενα). σσ. 543—554.,

Ἠλιοπούλου, Κωνσταντίνου. Ν., Ἐντεταλμένου ὑφηγητοῦ τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας, Ἡ ἔναντι τοῦ κλασσικισμοῦ καὶ τοῦ ἀλεξανδρινισμοῦ θέσις τοῦ Βιργιλίου ἐν τοῖς Γεωργικοῖς αὐτοῦ. σσ. 333—384. Εἰσαγωγικά. Κλασσικισμός. Νεώτεροι.—Ἀλεξανδρινὴ φιλολογία καὶ κοινωνία.—Νέος Λατινικὸς Ἀλεξανδρινισμός. Κοινωνικὴ μεταμόρφωσις καὶ φιλολογία ἐπὶ Αὐγούστου.—Κλασσικισμὸς τοῦ Βιργιλίου ἐν τοῖς Γεωργικοῖς αὐτοῦ: Ποιητικὸν ἰδεῶδες.—Διδακτικὸν καὶ ἰδία ἀγροτικὸν ἰδεῶδες.—Ἐθνικὸν ἰδεῶδες.—Ἀλεξανδρινισμὸς τοῦ Βιργιλίου ἐν τοῖς Γεωργικοῖς: Ἀποθέωσις τοῦ ἡγεμόνος.—Τάσις πρὸς τὸ πάθος καὶ τὸ φρικῶδες.—Ποιητικαὶ περιφράσεις πρὸς δήλωσιν θεῶν.—Ἀπαριθμήσεις.—Ἐπιδράσεις τῶν ἔργων τέχνης.,

Hintz, Howard. W., Καθηγητοῦ Ἀμερικαν. βίου καὶ πολιτισμοῦ, Philosophy and the Social Order, σσ. 275—289.,

Καλλιάφα, Σπυρίδωνος. Μ., Πρώην καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς, Ἁρμονικὴ ἀνάπτυξις ὁρμῶν καὶ πνεύματος εἶναι θεμελιώδης ὅρος ψυχικῆς ὑγείας. σσ. 301—320.

Κορρέ, Στυλιανοῦ. Γ., Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, Ἡ δύναμις τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ ἡ συμβολὴ αὐτῶν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἔθνους. σσ. 468—482.,

Μυλωνᾶ, Γεωργίου. Ε., Καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας, Προέδρου τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ἀμερικῆς, Οἱ χρόνοι τῆς ἁλώσεως τῆς Τροίας καὶ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν. σσ. 408—466.,

Παπαντωνίου, Γεωργίου. Α., Ὑφηγητοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας, Θουκυδίδεια. σσ. 483 – 500. Βλ. ΕΕΦΣΠΑ, Θ (1958—1959), σσ. 404—430.—Γ. 2. 1—3, Γ. 51. 3—4, Γ. 80. 1., Γ. 81. 2., Γ. 82. 1., Γ. 92. 2., Γ. 92. 6., Γ. 94. 5., Γ. 109. 1., Δ. 79. 3—80. 3., Δ. 85. 7., Δ. 96 3., Δ. 103. 5., Δ. 106. 1., Ε. 10. 2., Ε. 53. 1., Ε. 72. 4., ς. 99. 2., Ζ. 13. 2., Ζ. 77. 3., Η. 5. 5., Η. 45. 1—2.,

Παπασταύρου, Ἰωάννου, Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἱστορίας, Μακεδονικὴ πολιτικὴ κατὰ τὸν Ε΄ π. Χ. αἰῶνα. Πέρδικκας Β΄. σσ. 180—225.,

Σκάσση, Ἐρρίκου· Ἀντ., Μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συνέχεια τοῦ Λατινοελληνικοῦ λεξικοῦ. σσ. 513—542. Accurro — Acoluthus.,

Σπετσιέρη, Κωνσταντίνου, Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς, Διευθυντοῦ τοῦ Ἐργαστηρίου Πειραματικῆς Παιδαγωγικῆς, Ἡ παιδευτικὴ λειτουργία τῆς τέχνης καὶ ὁ Παλαμᾶς. σσ. 216—233.,

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ Ἑλληνικὸν ἦθος. σσ. 243—233.,

Τωμαδάκη, Νικολάου Β., Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς Φιλολογίας, Ἡ Βυζαντινὴ Φιλολογία. Ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς ἐρεύνης εἰς τὴν αἰσθητὴν ἑρμηνείαν. σσ. 385—407. Α΄. Ἡ ἔρευνα: Κατάλογοι, ἐκδόσεις, κείμενα.—Β΄. Ἡ αἰσθητικὴ καταξίωσις.,

Yohannan, John. D., Καθηγητοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς Φιλολογίας, One hundred years of Fitzgerald' Srubaiyat of Omar Khayyam. σσ. 259—274.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος δημοσιεύεται ἐπίσης:

Ὁ ἑορτασμὸς τῆς ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Κ. Παλαμᾶ. σσ. 7—10. Εἰσαγωγή. Ἡ ἐπίσημος τελετὴ ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος δημοσιεύονται:

Φιλοσοφικὴ Σχολὴ 1959 – 1960. σσ. 557—577. 1. Αἱ ἕδραι τῆς Σχολῆς.—2. Διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς Σχολῆς.—3. Τὸ βοηθητικὸν προσωπικὸν τῆς Σχολῆς.—4. Τὰ ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα τῆς Σχολῆς. 5. Ὑφηγηταὶ ἀναγορευθέντες κατὰ τὸ ἔτος 1959—1960.—6. Διδάκτορες ἀναγορευθέντες κατὰ τὸ ἔτος 1959—1960.—7. Οἱ κατὰ τὸ ἔτος

1959—1960 ὑπότροφοι τοῦ Ι. Κ. Υ..—8. Στατιστικαὶ πληροφορίαι. — 9. Ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως τῆς Σχολῆς τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1959—1960.

Giuseppe Cocchiara, Εἰσήγησις τοῦ τακτικοῦ Καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Μέγα, κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἀναγορεύσεως εἰς ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, τὴν 7ην Ἀπριλίου 1959, σσ. 578—584.,

Paul Lemerle, Εἰσήγησις τοῦ τακτικοῦ Καθηγητοῦ κ. Διονυσίου Ζακυθηνοῦ, κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἀναγορεύσεως εἰς ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, τὴν 4ην Ἀπριλίου 1960, σσ. 585—588.

Κωνσταντῖνος Ἄμαντος. Χαιρετισμὸς τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας κ. Διονυσίου Ζακυνθηνοῦ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας. σσ. 591—594.,

Νικόλαος Ἐξαρχόπουλος. Χαιρετισμὸς τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς κ. Κωνσταντίνου Σπετσιέρη, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας. σσ. 595—597.,

Ἀντώνιος Κεραμόπουλος. Χαιρετισμὸς τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας κ. Νικολάου Κοντολέοντος, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας. σσ, 598—602.,

Ἀντώνιος Κεραμόπουλλος, Χαιρετισμὸς τοῦ κοσμήτορος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς καὶ προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας κ. Γεωργίου Μέγα, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας. σσ. 603—604.

30.8.1960

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ

Ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ὀρθοδοξίας» πρὸς πληροφορίαν καὶ κατατόπιοιν τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς θὰ πραγματεύωμεν ἐν αὐτῇ περὶ τῶν νέων γερμανογλώσσων θεολογικῶν ἐκδόσεων. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ γραμμαὶ αὗται δὲν θὰ φέρωσι βιβλιοκριτικὸν χαρακτῆρα, ἐλλείψει χρόνου καὶ χώρου, θὰ ἔχωσι δὲ μόνον πληροφοριακὸν τοιοῦτον, δὲν θὰ λαμβάνω δὲ θέσιν ἔναντι τῶν προβλημάτων τῶν θιγομένων ἐν τοῖς διαφόροις βιβλιολογουμένοις ἔργοις ἤτοι θὰ γίνεται μόνον λόγος περὶ τῶν διαφόρων ἐκδόσεων ἄνευ θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς θέσεως, διὰ τοῦτο εἰσάγω τὸν ὅρον «βιβλιολογία» ἀντὶ «βιβλιοκρισία». Βεβαίως θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ χρῆσις καὶ τοῦ ὅρου «βιβλιογραφία». Ὁ ὅρος ὅμως οὗτος ἀπώλεσε σήμερον τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ σημασίαν καὶ σημαίνει πλέον βιβλιογραφικὸν δελτίον ἤτοι κατάλογον βιβλίων ἢ μελετῶν ἀναφερομένων εἰς ὡρισμένον θέμα ἢ συγγραφέα. Πάντως τοῦ ὅρου «βιβλιοκρισία» γίνεται κατάχρησις καὶ κακὴ χρῆσις, φανεροῦσα ἄγνοιαν τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς ἐννοίας αὐτοῦ, προκειμένου περὶ ἁπλῆς μόνον μνείας ἐν αὐταῖς τοῦ περιεχομένου διαφόρων ἔργων ἢ ἐκδόσεων καὶ δημοσιεύσεων, ἄνευ τῆς ἀπαραιτήτου κριτικῆς εἴτε θετικῆς εἴτε ἀρνητικῆς ἤτοι ἄνευ τῆς θέσεως τοῦ κρίνοντος τὸ ἔργον πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ γραφόμενα.

Wikenhauser A. : Einleitung in das Neue Testament (Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Κ. Δ.) Basel, Freiburg, Wien 1959, ἔκδ. 3η· σχ. 8ον σσ. XV+455· ἐκδ. οἶκος Herder D. M. 22. 50 (Καθολ.).

Εἶναι παγκοσμίως γνωσταὶ αἱ ἐκδοτικαὶ ἐπιτεύξεις τοῦ οἴκου Χέρντερ τῆς Φράϊμπουργ ἐν Μπράϊσκάου καὶ ἰδίως τὰ θεολογικὰ αὐτοῦ ἐγχειρίδια πρὸς χρῆσιν τῶν φοιτητῶν. Ἡ βιβλιολογουμένη αὕτη Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Κ. Δ. τοῦ τὴν 21ην Ἰουνίου 1960 εἰς ἡλικίαν 78 ἐτῶν ἀποθανόντος πραιλάτου Καθηγητοῦ τῆς Κ. Δ. εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Φράϊμπουργ ἐν Μπράϊσκάου, κολοσσοῦ εἰς τὸν κλάδον τῆς Κ. Δ. Ἄλφρεδ Βίκενχαουζερ, τοῦ συνεκδότου τῆς ἐν Ρέγκενσμπουρκ ἐκδιδομένης Βίβλου (= Ὑπομνήματος ἐπιστημονικοῦ εἰς τὴν Ἁ. Γ.), χαρακτηρίζεται διὰ τὴν σαφήνειαν καὶ ἐπιστημοσύνην αὐτῆς, ὡς καὶ διὰ τὸ

πλῆθος καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ὕλης καὶ βιβλιογραφίας μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Εἶναι ὁ καρπὸς δεκατηρίδων ὅλων πλήρων ἀπαρνήσεων, ἐπιστημονικῆς ἐργασίας. Τὸ ἔργον τοῦτο διαπραγματεύεται τὰ προβλήματα μετὰ σαφηνείας, ἐκθέτει τὰ νεώτερα τοιαῦτα βασικῶς καὶ ἐπισταμένως καὶ κατευθύνει μετὰ μεγίστης ἀσφαλείας καὶ βασικῶν λόγων πρὸς τὰς ἀπαντήσεις τὰς ὁποίας εἴμεθα σήμερον εἰς θέσιν νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὰ καὶ τὰς λύσεις. Ἡ Εἰσαγωγὴ αὕτη σκοπεῖ νὰ μυήσῃ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὰ σπουδαιότερα προβλήματα τῆς Εἰσαγωγικῆς Ἐπιστήμης καὶ νὰ κατατοπίσῃ αὐτὸν εἰς τὴν σύγχρονον προβληματολογίαν αὐτῆς. Ὁ ἀείμνηστος συγγραφεὺς ἰδιαιτέρως προσέχει, ὅπως δικαιολογήσῃ λεπτομερῶς τὰς προβαλλομένας ἐκδοχάς, ἔνθα παρουσιάζονται ἀρκούντως μετὰ τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτῶν καὶ αἱ ἀφιστάμεναι ἢ διαφωνοῦσαι ἀπόψεις. Εἰς περιπτώσεις, καθ᾽ ἃς πρόβλημά τι δὲν διεσαφηνίσθη εἰσέτι ἀρκούντως, παραθέτει τὴν ὅλην κατάστασιν τῶν πραγμάτων μὲ τὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ τῶν ἀπόψεων, ἵνα δυνηθῇ ὁ ἀναγνώστης ὁ ἴδιος νὰ σχηματίσῃ μίαν εἰκόνα τῆς ἐπιστημονικῆς θέσεως τοῦ προβλήματος τούτου. Τὸ διάγραμμα καὶ ἡ κατάταξις τῆς ὕλης χαρακτηρίζονται ὡσαύτως διὰ τὴν καθαρότητα καὶ σαφήνειαν αὐτῶν. Μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν σσ. 1—13, ἔνθα διαπραγματεύεται περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ ἔργου τῆς Εἰσαγωγικῆς Ἐπιστήμης σσ. 1—3 καὶ περιέχει σύνοψιν τῆς ἱστορίας αὐτῆς σσ. 3—7 καὶ τὰ σπουδαιότερα βοηθήματα διὰ τὴν μελέτην τῆς Κ. Δ. 7—13, διαιρεῖ τὸ ὅλον ἔργον εἰς τρία μέρη ἤτοι μέρος πρῶτον: Ὁ Κανὼν τῆς Κ. Δ. σσ. 14—45, μέρος δεύτερον: τὸ κείμενον τῆς Κ. Δ. σσ. 46—109 καὶ μέρος τρίτον: ἡ σύστασις τῶν ἔργων τῆς Κ. Δ. σσ. 110—405 μὲ τὰ ἑξῆς τμήματα: 1) Τὰ Εὐαγγέλια καὶ αἱ Πράξεις σσ. 110—244. Μετὰ γενικὴν εἰσαγωγὴν περὶ τῶν Εὐαγγελίων ἄρχεται διὰ τοῦ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγελίου. 2) Αἱ Ἐπιστολαὶ τῆς Κ. Δ. σσ. 245—383. Μετὰ γενικὴν εἰσαγωγήν, ἐν ᾗ πραγματεύεται περὶ τῶν Ἐπιστολῶν τῆς Κ. Δ. ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἀρχαίων ἐπιστολῶν, τοῦ μεγέθους τῶν ἀρχαίων γραμμάτων σσ. 249—337, κατόπιν συντόμου ἐκθέσεως τῆς σταδιοδρομίας τοῦ Ἀπ. Παύλου ἄρχεται διὰ τῶν πρὸς Θεσσαλονικεῖς, ἀκολουθοῦσι δὲ τὰ πρὸς Γαλάτας, ΑΒ. Κορινθ., Ρωμ. Κολλασσ., Φιλημ., Ἐφεσ., Φιλιππ., Α. Τιμ., Τίτ., Β. Τιμ., ἡ γνησιότης τῶν Ποιμαντικῶν καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους. Μετὰ ἀκολουθεῖ ἡ ἐξέτασις τῶν Καθολικῶν ἐπιστολῶν σσ. 338—383 καὶ τοῦ προφητικοῦ ἔργου τῆς Κ. Δ. σσ. 384—405. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἔργου ἀκολουθεῖ συμπλήρωμα ἐκ σσ. 406—440, πίναξ ὀνομάτων σσ. 441—452 καὶ πραγμάτων σσ. 453—455.

Ὁ συγγραφεὺς προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ ἐποπτικῶς καὶ νὰ ἐγχαράξῃ εἰς τὸν νοῦν τόσον τὸ περιεχόμενον, ὅσον καὶ τὴν φιλολογικὴν διάρθρωσιν τῶν ἐπὶ μέρους ἔργων τῆς Κ. Δ. Οὕτω παρέχει πολύτιμον βοήθημα διὰ τὴν καρποφόρον μελέτην τῆς Κ. Δ. καὶ τὴν ἐν τῇ μνήμῃ ἐγχάραξιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἐπὶ μέρους ἔργων αὐτῆς. Καὶ ἡ ἱστορία τοῦ κειμένου ἐκτίθεται ἐκτενῶς, ὁ δὲ συγγραφεὺς εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο τοῦ ἔργου αὐτοῦ παρέχει τὰ ἐπὶ τῇ βάσει νέων ἀνακαλύψεων καὶ ἐντατικῆς ἐρεύνης σπουδαῖα, σύγχρονα ἐπιτεύγματα ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου,

πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διευκολύνει τοὺς φοιτητὰς εἰς τὴν κατανόησιν τῶν τόσον δυσκόλων τούτων προβλημάτων.

Ἐν κατακλεῖδι ἡ Εἰσαγωγὴ αὕτη εἰς τὴν Κ. Δ. δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἄριστον ἐγχειρίδιον καὶ ὡς μέσον προσανατολισμοῦ εἰς τὰ σύγχρονα προβλήματα τῆς Εἰσαγωγικῆς Ἐπιστήμης διὰ τοὺς φοιτητὰς καὶ διὰ πάντα ἐνδιαφερόμενον εἰς τὴν μελέτην καὶ κατανόησιν τῆς Κ. Δ. καὶ τῶν προβλημάτων αὐτῆς, θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον, ἐὰν αὕτη μετεφράζετο καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
Καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκη Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΡΘΡΑ — ΜΕΛΕΤΑΙ — ΛΟΓΟΙ — ΧΡΟΝΙΚΑ

† Ἡ Α. Θ. Παναγιότης :

— Ἐγκύκλιον Πατριαρχικὸν Γράμμα περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Συνεδρίου τῆς Ρόδου 92
— Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Πάσχα 131
— Πατριαρχικὸν Μήνυμα ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις 377

† Πριγκηποννήσων Δωροθέου :

— Ἡμεῖς καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ κίνησις 5
— Τὸ Ἅγιον Πάσχα 134
— Θεριναὶ σκέψεις 247
— Τί εἴμεθα ; 380

† Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντίνου :

— Ἡ νῆσος Ἀντιγόνη 138
— Οἱ ἐπὶ τῆς Προποντίδος λιμένες τῶν Βυζαντινῶν 252
— Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός 384

† Φιλαδελφείας Ἰακώβου :

— Ἀπὸ τὸ Ἔβανστον εἰς τὴν Ρόδον 9

† Μιλήτου Αἰμιλιανοῦ, Ἀρχιοφύλακος :

— Περιγραφικὸς κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου· Τόμος Γ΄. Τμῆμα χειρογράφων Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης. (συνέχεια) 189, 253, 416

— Πατριαρχικὰ Σιγίλλια ἐν τοῖς Κώδιξι τοῦ Ἀρχειοφυλακίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου 141
— Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κατὰ τοὺς κώδικας τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Ἀρχειοφυλακίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου 389

† Μελόης Αἰμιλιανοῦ :

— Ἡ ἐπιείκεια τῶν Πατέρων ἐν τῇ ἐξομολογήσει 316, 393

† Ἀρχιγραμματέως Συμεὼν Ἀμαρυλλίου :

— Ὁ Κυδωνιῶν Ἀγαθάγγελος (Νεκρολογία) 333

W. Visser t' Hooft :

— Ἔκθεσις ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῆς Ρόδου 54

† Δ. Χρυσοστόμου Κωνσταντινίδου (καθηγητοῦ) :

— Ἡ σημασία τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Παραδόσεως ἐν τῷ Χριστιανισμῷ 60
— Ἰδεῶν διαπλάτυνσις, Ἕνωσις καὶ Ἑνότης 276
— Τὸ «Πορευθέντες....» τοῦ Κυρίου καὶ ἡ Θεολογία 441

† Δευτερεύοντος Εὐαγγέλου Γαλάνη :

— Ἡ Λειτουργικὴ ἐφαρμοζομένη 165
— Στροφὴ πρὸς τὸ Μυστήριον 409

Edmund Schlink (καθηγητοῦ) :

— Ἡ σημασία τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Παραδόσεως ἐν τῷ Χριστιανισμῷ 79

Βασιλείου Σταυρίδου (καθηγητοῦ) :

— Βιβλιογραφικαὶ ἀπηχήσεις ἐκ τοῦ Συνεδρίου τῆς Ρόδου 14
— Ὁ Φραγκίσκος τῆς Ἀσσίζης 173, 303

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

— Ἔκθεσις τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας περὶ τοῦ Συνεδρίου τῆς Ρόδου 18
— Ἑόρτια Γράμματα ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις 95
— Ἑόρτια Γράμματα ἐπὶ τῷ Πάσχα 197
— Ὁ Δρ. Ὄθων Ντιμπέλιους εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 467
— Ἔκθεσις τῆς ὑπὸ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Τζώφφρεϋ Φίσερ Ἐπιτροπῆς 449
— Ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου Ἐπιτροπῆς 469

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἱ. Σύνοδος :

— Ἔναρξις ἐργασιῶν 117
— Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία ἐν Ἀθήναις 117
— Ἄδειαι μεταβάσεως εἰς Ἅγιον Ὄρος 118, 130, 347
— Διακοπαὶ ἐργασιῶν Ἱ. Συνόδου 229
— Ἀρχιγραμματεία τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου 229
— Κανονικαὶ ψῆφοι 346

Χειροτονίαι :

Πρεσβυτέρων :

— Διακόνου Ἰωάννου Νεβρίδου 229

Διακόνων :

— Τσαμπίκου Ζερβοῦ 229
— Ἰωάννου Νεβρίδου 229
— Γεωργίου Ροδοκανάκη 229

— Γερασίμου Ζαφείρη 347
— Νικολάου Σαρησασλάνογλου 347

Πάνσεπτος Πατριαρχικὸς Ναός :

— Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 109
— Ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων 111
— Ἡ ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν 111
— Ἡ ἑορτὴ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως 111
— Ὁ καθαγιασμὸς τοῦ Ἁγίου Μύρου ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 217
— Τὸ Ἅγιον Πάσχα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 219
— Ἡ ΙΔ΄ Ἰνδικτιὼν ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ 339
— Τὰ Χριστούγεννα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 487

Ἱ. Θεολογικὴ Σχολή :

— Πρόσληψις μαθητῶν ἐξ Ἀμερικῆς καὶ ἐξ Οὐγκάντας 227
— Κ. Παμιούκογλου Μ. Εὐεργέτης τῆς Σχολῆς 228
— Ἔναρξις μαθημάτων 332

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς :

— Τὸ προσκύνημα τῶν Ὁμογενῶν ἐξ Ἀμερικῆς 215
— Ἐπίσκοπος Τροπαίου 225
— Μητροπολιτικαὶ προαγωγαὶ 345

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων :

— Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 341

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Αὐστραλίας καὶ Ν. Ζηλανδίας :

— Ὁ Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 119
— Ἐκλογὴ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου 346

ΕΠΑΡΧΙΑΙ — ΜΟΝΑΙ — ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

— Ἅγιον Ὄρος 118, 491
— Μητροπολίτης Φιλαδελφείας 119

— Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου 224, 342
— Μητροπολίτης Καρπάθου καὶ Κάσου 224
— Μητροπολίτης Κρήτης 224
— Ἱ. Μητρόπολις Λέρου, Καλύμνου καὶ Ἀστυπαλαίας 229
— Ἱ. Μονὴ Πάτμου 230
— Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων 341
— Μητροπολίτης Προικοννήσου 342
— Μητροπολίτης Δράμας 342
— Μητροπολίτης Θεοδωρουπόλεως 490
— Μητροπολίτης Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου 490
Ἐξαρχία τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Δ. Εὐρώπῃ Ρωσ. Παροικιῶν :
— Ἐκλογὴ Ἐξάρχου 490
— Ἐπισκοπὰς Κατάνης 491

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

— Μητροπολίτης Ἀξώμης 342
— Μητροπολίτης Εἰρηνουπόλεως 343
— Μητροπολίτης Κεντρῴας Ἀφρικῆς 491

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

— Ὁ Μητροπολίτης Βηρυττοῦ εἰς Ἀμερικὴν 231
— Ὁ Μητροπολίτης Λιβάνου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 343

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

— Θάνατος Γέροντος Σκευοφύλακος 231

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

— Παραίτησις Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ 494
— Ἐκλογὴ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Παύλου 495

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

— Ὁ Ἰντερνούντσιος τοῦ Βατικανοῦ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα .. 113, 226, 489
— Ὁ Πρόεδρος τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 225
— Ὁ Ἐπισκοπελιανὸς Ἐπίσκοπος Λ. Σκέϊφ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 345

ΠΑΓΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

— Μόνιμος Ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου 347
— Ὁ Αἰδ. κ. Ραϋμόνδος Μάξγουελλ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 491

ΔΙΑΦΟΡΑ

— Πατριαρχικαὶ Ἀντιπροσωπεύσεις 112, 223, 489
— Πατριαρχικὰ Συγχαρητήρια 112, 223, 340, 489
— Πατριαρχικὴ Συμπάθεια 112, 340
— Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια 113, 224
— Ἐπισκέψεις Ἐπισήμων εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 113
— Ὁ Δρ. Τσάλρς Μάλεκ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 115
— Ὁ Ἀρχιρραβῖνος εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 116
— Ὁ Δρ. Πὼλ Ἄντερσον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 116
— Δωρεὰ Ἐρυθρᾶς Ἡμισελήνου 117
— Ὁ Δήμαρχος Φλωρεντίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 117
— Ἡ ἐπελθοῦσα Μεταπολίτευσις 211
— Ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρὰ τῷ Νομάρχῃ 221
— Ἡ πρὸς τὴν Α. Θ. Π. ἀντεπίσκεψις τοῦ Νομάρχου 222
— Ἀπονομὴ Ὀφφικίων 225, 343
— Ἡ Α. Υ., ἡ Πριγκήπισσα Εἰρήνη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 226
— Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Δ. Γερμανίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 226
— Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἀργεντινῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 226
— Ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς Γιουγκοσλαβίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 227
— Ἡ ἑορτὴ Νεολαίας καὶ Ἀθλητισμοῦ 227
— Ἡ Α. Θ. Π. παρὰ τῷ Δημάρχῳ 340

— Ἡ ἐπέτειος τῆς νίκης τοῦ Ἀρχιστρατήγου 341
— Ὁ Πρεσβευτὴς τοῦ Λιβάνου εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 344
— Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἡνωμ. Ἀραβικῆς Δημοκρατίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 344
— Ὁ Γεν. Πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 344
— Ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς Μ. Βρεττανίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα 344
— Ὁ θάνατος τοῦ Ἀρχιραββίνου τῆς Τουρκίας 490
— Μνημόσυνα Ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου 492
Ἐπίσημα τηλεγραφήματα :
— Ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους κ. Τζ. Γκιουρσὲλ 493
— Ἐπὶ τῇ 70ῇ ἐπετείῳ τοῖς γενεθλίοις τοῦ Προέδρου τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. Ντουάϊτ Αἴζενχάουερ 493
— Ἡ ἑορτὴ τῆς Δημοκρατίας 486

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Βασιλείου Θ. Σταυρίδου

— Dumbarton Oaks Papers, Number Thirteen, 1959, pp. IX—273 with illustrations 126
— Εὐχαριστήριον, Τιμητικὸς Τόμος ἐπὶ τῇ 45ετηρίδι Ἐπιστημονικῆς Δράσεως καὶ τῇ 35ετηρίδι Τακτικῆς Καθηγεσίας Ἀμίλκα Σ. Ἀλιβιζάτου. (Ἀθῆναι 1958) 234
— Ἐκδόσεις τοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Ἀνατολικῶν Σπουδῶν τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Ἀλεξανδρείας, ἀρ. 9, Ἀνάλεκτα ἐπιμελητής : Θ. Δ. Μοσχονᾶς, Ἀλεξάνδρεια 469
— Paul Evdokimof, La femme et le Salut du monde 498

Ἀδαμαντίου Στ. Ἀνεστίδου :

— Μανούσακα Μ. Ι., Χειρόγραφα καὶ Ἔγγραφα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, (Ἀθῆναι) 1958) σχ. 8ον, σσ. 28 235
— Χρυσοστόμου Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ, Περὶ νεωκόρων, (ἐν Ἀθήναις 1959) Σχ. 16ον, σσ. 56 236
— Βιβλιογραφικὸν Δελτίον Νεοελληνικῆς Φιλολογίας, (Ἀθῆναι 1960) σχ. 8ον, σσ. 80 236
— Σφυρόερα Β. Β., Βιβλιογραφία Ἑλληνική, Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλο-

παιδεία, Συμπλήρωμα, Τόμος Β', σσ. 27—29α 237
— Ἀτέση Βασιλείου, Μητροπ. πρ. Λήμνου, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας (1833—1960), (Ἀθῆναι 1960) σχ. 16ον, σσ. 38 238
— Ἐπετηρὶς Ἑταιρίας Βυζαντ. Σπουδῶν, Ἔτος ΚΘ', (Ἀθῆναι 1959), σχ. 8ον Μ. σσ. 549. Γο 8 ἐ. κ. 239
— Ἀθηνᾶ, τόμος 63ος (ἐν Ἀθήναις 1959). Σχ. 8ον, 392+1 ἐ. κ. 242
— Θεολογία, Ἔτος Λ' (ἐν Ἀθήναις 1959) Σχ. 8ον Μ., σσ. 740 351
— Πλάτων, Δελτίον τῆς Ἑταιρίας Ἑλλήνων Φιλολόγων, Ἔτος Ι', (1958) Σχ. 8ον Μ. σσ. 520 + 4 ἄ. ἀ. Πλάτων, Ἔτος Ι' (1958), Ἔκτακτον αὐτοτελὲς παράρτημα: Τὸ πρόβλημα τῆς Παιδείας, Σχ. 8ον Μ. σσ. 112 357
— Ἑλληνικά, Τόμος 16ος (1958—1959), Σχ. 8ον, σσ. 481 + πίν. 4 ... 362
— L'Annèe Phililogique, Tome XXIX, (Paris 1959), pp. XXII+625 368
—— Bulletin Analytique de Bibliographie Hellenique, Tome XVIII, (Athènes 1959), pp. 542+13 370
— Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου, Ἔτος ΙΔ' (Ἀθῆναι 1959). Σχ. 8ον, σσ. 234 371
— Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἔτος 1959. Τόμος 43ος. Ἐν Ἀθήναις 304
— Πανηγυρικὸς τόμος ἑορτασμοῦ τῆς ἑξακοσιοστῆς ἐπετείου τοῦ θανάτου τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης 1359—1959. Ἐπιμ. Καθ. Π. Κ. Χρήστου. Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1960 .. 507
— Δελτίον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Τόμ. Α'. 1959. Ἀθῆναι 1960. 508
— Δ. Α. Ζακυθηνοῦ, Βυζαντινῆς Ἱστορίας πηγαί. Συμπλήρωμα Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας. Τόμος Β'. 509
— Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Περίοδος δευτέρα. Τόμος Ι. Ἐν Ἀθήναις 1959—1960. Διευθυντὴς Γεώργιος Θ. Ζώρας. 510

Γεωργίου Θ. Τσέτση :

— Παντελεήμονος, Μητροπ. Θεσσαλονίκης, Ἀνακήρυξις Ἁγίων ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, (Θεσσαλονίκη 1960), σελ. 12 501
— Φιλίππου, Μητροπ. Δράμας, Εἰσηγήσεις εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Ὀκτωβρίου 1960 (Ἀθῆναι 1960), σελ. 63 501
— Ροδοπούλου Παντελεήμονος, Ἡ Ἀναφορὰ τῆς Λειτουργίας τοῦ Κλήμεντος, (Θεσσαλονίκη 1959), σελ. 105. 502

— Ἀποστολικῆς Διακονίας, Κατηχητικὰ βοηθήματα· Τόμ. Α΄., Β΄., Γ΄. Μαθήματα διὰ κατώτερα, μέσα καὶ ἀνώτερα κατηχητικὰ σχολεῖα· Ἀθῆναι 1960. 503
— Ὁ Λόγος τοῦ Σταυροῦ, Μηνιαία ἔκδοσις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος. Ἔτος Α΄, ἀρ. 1· Ἰανουάριος 1961. 504

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ

Κωνσταντίνου Β. Καλλινίκου :

— Wikenhauser A. : Einleitung in das Neue Testament. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Κ. Δ.) 515

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

— Μητροπολίτης Βαρσοβίας Διονύσιος 121
— Ἀρχιεπίσκοπος Πράγας Σαββάτιος 122
— Μητροπολίτης Βλαδίμηρος 123
— Οἰκονόμος Γεώργιος Παπαδόπουλος 125
— Περικλῆς Φωτιάδης 132
— Ἤντιθ Τσάρλς Πάϊπερ 132
— Ἐπίσκοπος Ἱερᾶς καὶ Σητείας Φιλόθεος 350
— Ἄρχων Μ. Ἱερομνήμων Σωτήριος Ζώης 350

ΕΙΚΟΝΕΣ

— Τῆς Α. Θ. Π., τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, ἐν συνδιαλέξει μετὰ τῆς Α. Χ., τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Τζ. Φίσσερ 451
— Τῆς Α. Μ., τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀλεξίου 471
— Τῆς Α. Θ. Π., τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, μετὰ τῆς Α. Μακ. τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀλεξίου, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ. 479

«ORTODOKSIA» — Ahlâki ve Dinî Resale
İmtiyaz sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü
Adalar Metropoliti, DOROTEOS YEORGIADIS
Büyükada, Çınar caddesi, 62.
Basıldığı yer ve tarih : 16)3)1961.
Rum Patrikhanesi adına, Yani Yurduseven Matbaası.

«ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ»
Τριμηνιαῖον Ἠθικοθρησκευτικὸν Περιοδικὸν
Ἰδιοκτήτης — Διευθυντής :
Ὁ Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων Δωρόθεος